

การส่งเสริมการอบรมคุณธรรมจริยธรรมแก่เยาวชนของคณะสงฆ์

อำเภอพุนพิน จังหวัดสุราษฎร์ธานี

PROMOTION OF MORALITY AND ETHICS TRAINING FOR YOUTHS OF
SANGHA IN PHUNPHIN DISTRICT,
SURATTHANI PROVINCE

พระนิคม กตปญโญ (นำชม)

สารนิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรปริญญาพุทธศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาวิชาการจัดการเชิงพุทธ

บัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
พุทธศักราช ๒๕๖๑

การส่งเสริมการอบรมคุณธรรมจริยธรรมแก่เยาวชนของคณะสงฆ์
อำเภอพุนพิน จังหวัดสุราษฎร์ธานี

พระนิคม กตปญโญ (นำชม)

สารนิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรปริญญาพุทธศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาวิชาการจัดการเชิงพุทธ

บัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
พุทธศักราช ๒๕๖๑

(ลิขสิทธิ์เป็นของมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย)

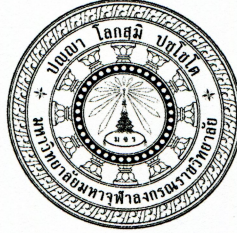
Promotion of Morality and Ethics Training for Youths of Sangha
in Phunphin district, Suratthani province

Phra Nikom Katapañño (Nachom)

A Research Paper Submitted in Partial Fulfillment of
the Requirements for the Degree of
Master of Arts
(Buddhist Management)

Graduate School
Mahachulalongkornrajavidyalaya University
C.E. 2018

(Copyright by Mahachulalongkornrajavidyalaya University)

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย อนุมัติให้บันทึบบรรณิพนธ์เรื่อง
“การส่งเสริมการอบรมคุณธรรมจริยธรรมแก่เยาวชนของคณะสงฆ์อำเภอพุนพิน จังหวัดสุราษฎร์ธานี”
เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการเชิงพุทธ

(พระมหาสมบุญ วุฑฒิโกโร, ดร.)
คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

คณะกรรมการตรวจสอบสารนิพนธ์

(พระครูวิสุทธาจารย์, ดร.)

ประธานกรรมการ

(ผศ. ดร.สมคิด ดวงจักร์)

กรรมการ

(รศ. ดร.สุรพล สุธะพรหม)

กรรมการ

(พระมหากังवाल ธีรธมโม, ผศ. ดร.)

กรรมการ

(พระครูวาทีวรวัฒน์, ดร.)

กรรมการ

คณะกรรมการควบคุมสารนิพนธ์

พระมหากังवाल ธีรธมโม, ผศ. ดร.

ประธานกรรมการ

พระครูวาทีวรวัฒน์, ดร.

กรรมการ

ชื่อผู้วิจัย

(พระนิคม กตปญโญ)

- ชื่อสารนิพนธ์** : การส่งเสริมการอบรมคุณธรรมจริยธรรมแก่เยาวชนของคณะสงฆ์อำเภอ
พุนพิน จังหวัดสุราษฎร์ธานี
- ผู้วิจัย** : พระนิคม กตปญโญ (นำชม)
- ปริญญา** : พุทธศาสตรมหาบัณฑิต (การจัดการเชิงพุทธ)
- คณะกรรมการควบคุมสารนิพนธ์**
- : พระมหากังวาล ชีรธมโม, ผศ. ดร., ป.ธ. ๙,
พธ.ม. (การจัดการเชิงพุทธ), พธ.ด. (การจัดการเชิงพุทธ)
  - : พระครูวาทีวรัณ, ดร, ศศ.บ. (การพัฒนาชุมชน),
ค.ม. (การบริหารการศึกษา), พธ.ด. (การจัดการเชิงพุทธ)
- วันสำเร็จการศึกษา** : ๒๖ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๒

บทคัดย่อ

การศึกษาวิจัยเรื่อง “การส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมแก่เยาวชนของคณะสงฆ์อำเภอพุนพิน จังหวัดสุราษฎร์ธานี” มีวัตถุประสงค์เพื่อ (๑) ศึกษาการส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมแก่เยาวชนของคณะสงฆ์อำเภอพุนพินจังหวัดสุราษฎร์ธานี (๒) ศึกษาเปรียบเทียบการส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมแก่เยาวชนของคณะสงฆ์อำเภอพุนพินจังหวัดสุราษฎร์ธานี โดยจำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล และ (๓) ศึกษาปัญหาอุปสรรค และข้อเสนอแนะการส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมแก่เยาวชนของคณะสงฆ์อำเภอพุนพินจังหวัดสุราษฎร์ธานี โดยในการศึกษาครั้งนี้ เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) เก็บข้อมูลภาคสนาม (Field Study) จากผู้บริหารโรงเรียน ครูพี่เลี้ยง ผู้ปกครองและนักเรียน โรงเรียนพุนพินวิทยา จังหวัดสุราษฎร์ธานี การวิจัยในครั้งนี้ ผู้วิจัยใช้สูตรของ ทาโร ยามาเน่ (Taro Yamane) โดยมีประชากรเป็นนักเรียนที่กำลังศึกษาชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๔-๖ จำนวน ๑ โรงเรียน จำนวน ๙๕๙ คน จึงได้ขนาดของกลุ่มตัวอย่างจำนวน ๒๘๓ คน ซึ่งใช้แบบสอบถาม (Questionnaire) เป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล ลักษณะของแบบสอบถามเป็นทั้งปลายปิด และปลายเปิด ผู้วิจัยได้วิเคราะห์ข้อมูลที่ได้ โดยหาค่าความถี่ (Frequency) ค่าร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย (Mean) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation: S.D.) ทดสอบสมมติฐานโดยการทดสอบค่าที (t-test) และค่าเอฟ (F-test) วิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One-Way Analysis of Variance) เมื่อพบความแตกต่าง จึงทำการเปรียบเทียบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยเป็นคู่ ด้วยวิธีผลต่างนัยสำคัญน้อยที่สุด (Least Significant Difference: LSD.)

ผลการวิจัยพบว่า

๑. การส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมแก่เยาวชนของคณะสงฆ์อำเภอพุนพินจังหวัดสุราษฎร์ธานี โดยภาพรวม อยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ ๓.๙๒ เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า การส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมแก่เยาวชนของคณะสงฆ์อำเภอพุนพินจังหวัดสุราษฎร์ธานี อยู่ในระดับมากทุกด้าน

๒. การส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมแก่เยาวชนของคณะสงฆ์อำเภอพุนพินจังหวัดสุราษฎร์ธานี ตามความคิดเห็นผู้บริหารโรงเรียน ครูพี่เลี้ยง ผู้ปกครองและนักเรียน จำแนกตามสถานภาพส่วนบุคคล พบว่า สถานภาพส่วนบุคคลได้แก่อายุและระดับชั้น ของผู้บริหารโรงเรียน ครูพี่เลี้ยง ผู้ปกครอง และนักเรียนที่ตอบแบบสอบถาม มีผลทำให้ความคิดเห็นที่มีต่อการส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมแก่เยาวชนของคณะสงฆ์อำเภอพุนพินจังหวัดสุราษฎร์ธานี แตกต่างกัน ซึ่งเป็นการยอมรับสมมติฐานที่ตั้งไว้ ส่วนสถานภาพส่วนบุคคลได้แก่เพศ และวุฒิการศึกษาทางธรรม ไม่มีผลทำให้เกิดความคิดเห็นที่แตกต่างกัน

๓. ข้อเสนอแนะในการส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมแก่เยาวชนของคณะสงฆ์อำเภอพุนพินจังหวัดสุราษฎร์ธานี ได้แก่ (๑) ควรศึกษา การบริหารจัดการกิจการคณะสงฆ์ด้านการอบรมการปฏิบัติธรรมของสำนักปฏิบัติธรรมที่มีชื่อเสียงในประเทศไทย (๒) ควรศึกษาการบริหารจัดการกิจการคณะสงฆ์ด้านการอบรมการปฏิบัติธรรม โดยศึกษากับกลุ่มผู้รับศีลอุโบสถในวัด กลุ่มนักศึกษา หรือเจ้าหน้าที่ของรัฐด้วย (๓) ควรศึกษาการบริหารกิจการคณะสงฆ์ด้านการอบรมการปฏิบัติธรรมที่มีกลุ่มประชากรเฉพาะพระนวกะที่บวชใหม่ บวชไม่กัวันหรือบวชในพรรษา เพื่อจะได้นำไปพัฒนาหลักสูตรสอนพระบวชไม่นาน ซึ่งยังไม่มีหลักสูตรนี้ (๔) ควรศึกษาเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ของการปฏิบัติธรรมเพื่อนำไปพัฒนารูปแบบ การอบรมจิตเป็นหลักสูตรเฉพาะต่อไป (๕) ควรศึกษาการบริหารกิจการคณะสงฆ์ด้านอื่น แต่ศึกษาเฉพาะด้านหรือกิจกรรมใดกิจกรรมหนึ่ง เป็นการเฉพาะโดยเป็นการศึกษาวิจัยเชิง ทดลอง เพื่อนำไปพัฒนากิจการคณะสงฆ์เป็นหลักสูตรเฉพาะต่อไป

Research Paper Title : Promotion of Morality and Ethics Training for Youths of Sangha in Phunphin district, Suratthani province

Researcher : Phra Nikom Katapañño (Nachom)

Degree : Master of Arts (Buddhist Management)

Research Paper Supervisory Committee

: Phramaha Kangwal Dhiradhammo (Sornchai),
Asst. Prof. Dr., Pali IX, M.A. (Buddhist Management),
Ph.D. (Buddhist Management)

: Phrakru Wateeworawat, Dr. B.A. (Community Development),
M.A. Educational Administration, Ph.D. (Buddhist Management)

Date of Graduation : February 26, 2019

Abstract

The Research entitled " Promotion of Morality and Ethics Training for Youths of Sangha in Phunphin district, Suratthani province " with objectives were: (1) To study the morality and ethics promotion for youths of the Sangha in Phunphin district, Suratthani province, (2) To study comparison Promotion of Morality and Ethics Training for Youths of Sangha in Phunphin District, Suratthani Province and, (3) To study problems and obstacles and suggestions for Promotion of Morality and Ethics Training for Youths of Sangha in Phunphin district, Suratthani Province in this study is a quantitative research (Quantitative Research) Field data collection from school administrators, mentors, parents and students Phunphin Witthaya School Suratthani this research uses Taro Yamane's formula, with a population of students who are studying grade 4-6. Number of schools: 959 people, therefore, the size of the sample group was 283 people using questionnaires. is a tool for collecting data. The characteristics of the questionnaire were both closed and open ends. The researcher analyzed the data obtained. By finding the frequency, percentage, Standard Deviation: S.D., Test the hypothesis by t-test and F-test. One-way analysis of variance. Therefore, comparing the differences in the average in pairs With the least significant difference method (Least Significant Difference: LSD.)

The Findings of research were as following:

1. Promotion of morality and ethics for youth of the Sangha in Phunphin district, Suratthani province, overall at a high level is equal to 3.92 When considered individually, it was found that promoting morality and ethics for youth of the Sangha District, Phunphin District, Suratthani Province In every level

2. Promoting morality and ethics for youths of the Sangha in Phunphin district, Suratthani province according to the opinions of school administrators, teachers, parents and students classified by personal status, found that personal status is age and grade level. Of school administrators, mentors, parents and students who responded to the questionnaire Resulting in different opinions on morality and ethics for youth of Phunphin District, Suratthani Province, which are acceptable to the hypothesis set Personal status is gender And academic qualification There is no effect on different opinions.

3. Suggestions for promoting morality and ethics for youths of the Sangha Sangha in Phunphin district, Suratthani province, namely (1) should study the administration of the Sangha affairs in the practice of meditation practice at the famous Dharma practice in Thailand (2) should study management of Buddhist affairs in the practice of meditation By studying with precepts in the temple student group or government officials as well. (3) should study the administration of the Sangha in the practice of Dharma practice with a specific population of Phra Nakhra, who are new monks ordained a few days or ordained in the rainy season In order to be able to develop the curriculum to teach monks which still does not have this course (4) should study and compare the achievement of Dharma practice, to develop the model the mental training is a specific course. (5) should study the administration of other monastic affairs. But study specific aspects or activities specifically, this is an experimental research to develop the business of the Sangha as a specific course.

กิตติกรรมประกาศ

สารนิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลงได้ด้วยดี ด้วยความอนุเคราะห์จากคณาจารย์ วิทยาลัย สงฆ์ราชบุรี คณะสังคมศาสตร์ หลักสูตรปริญญาพุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการเชิงพุทธ มหาวิทยาลัยจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย และคณะบุคคลที่ได้รับการสนับสนุนงานวิจัยนี้ จากความเมตตา อนุเคราะห์จาก พระมหากั้วาล ธีรธมโม, ผศ.ดร. ประธานกรรมการที่ปรึกษาสารนิพนธ์ และ อาจารย์ พระครูวาทีวรวัฒน์, ดร. กรรมการที่ปรึกษาสารนิพนธ์ ที่กรุณาช่วยให้แนวคิดแนะนำและคำปรึกษา แก่ผู้วิจัย ในการปรับปรุงและตรวจสอบแก้ไขข้อบกพร่องต่างๆ กระทั่งสารนิพนธ์นี้จึงสำเร็จลงด้วยดี

ขออนุโมทนาขอบคุณคณะกรรมการผู้เชี่ยวชาญ ตรวจสอบแบบสอบถาม จำนวน ๕ ท่าน คือ อาจารย์ พระสมุทรวิโสภณ, ดร., อาจารย์ พระปิฎกโกศล, ดร., อาจารย์ พระครูวิสุทธาสนันทคุณ, ดร., พระครูสังฆรักษ์ทรงพรพรณ ชยทตฺโต, ผศ.ดร., อาจารย์ ดร.ปณณธร เขียวชัยพฤษณ์ ที่ให้ คำแนะนำและตรวจสอบเครื่องมือคือแบบสอบถามใช้ในการวิจัย

และขอขอบพระคุณคณาจารย์ เจ้าหน้าที่คณะสังคมศาสตร์ และบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัยทุกท่าน ที่ช่วยเหลือในเรื่องของเอกสารข้อมูลในการทำ สารนิพนธ์ตลอดจนให้ความรู้ทางด้านวิชาการ และประสบการณ์ในการทำสารนิพนธ์ในครั้งนี้สำเร็จลง ด้วยดี

ความดีงามที่เกิดขึ้นจากสารนิพนธ์เรื่องนี้ ผู้วิจัยขอน้อมบูชาแด่พระรัตนตรัย ที่พึ่งอัน ประเสริฐ และน้อมบูชาพระคุณแต่ บิดามารดา ครู อุปัชฌาย์ อาจารย์ ผู้ให้กำลังใจ กำลังใจ และ กำลังสติปัญญาผู้วิจัยจบจนกระทั่งบัดนี้

พระนิคม กตปญฺโญ

๒๖ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๒

สารบัญ

เรื่อง	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย	ก
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ	ค
กิตติกรรมประกาศ	ฉ
สารบัญ	ช
สารบัญตาราง	ญ
สารบัญแผนภาพ	ด
คำอธิบายสัญลักษณ์และคำย่อ	ต
บทที่ ๑ บทนำ	๑
๑.๑ ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา	๑
๑.๒ คำถามวิจัย	๔
๑.๓ วัตถุประสงค์ของการวิจัย	๔
๑.๔ ขอบเขตการวิจัย	๔
๑.๕ สมมติฐานการวิจัย	๖
๑.๖ นิยามศัพท์เฉพาะที่ใช้ในการวิจัย	๖
๑.๗ ประโยชน์ที่ได้รับจากการวิจัย	๗
บทที่ ๒ แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	๘
๒.๑ แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับการส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรม	๘
๒.๒ แนวคิดเกี่ยวกับบทบาทของพระสงฆ์ในการอบรมเยาวชน	๒๐
๒.๓ แนวคิดเกี่ยวกับอบรมคุณธรรมจริยธรรม	๓๗
๒.๔ ข้อมูลพื้นที่วิจัย	๕๕
๒.๕ งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	๕๗
๒.๖ กรอบแนวคิดในการวิจัย	๖๔

สารบัญ (ต่อ)

เรื่อง	หน้า
บทที่ ๓ วิธีดำเนินการวิจัย	๖๕
๓.๑ รูปแบบการวิจัย	๖๕
๓.๒ ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง	๖๕
๓.๓ เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย	๖๘
๓.๔ การเก็บรวบรวมข้อมูล	๗๑
๓.๕ การวิเคราะห์ข้อมูล	๗๒
บทที่ ๔ ผลการวิเคราะห์ข้อมูล	๗๔
๔.๑ สถานภาพส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม	๗๕
๔.๒ การส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมแก่เยาวชนของคณะสงฆ์ อำเภอพุนพินจังหวัดสุราษฎร์ธานี	๗๖
๔.๓ ผลการเปรียบเทียบระดับการส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมแก่ เยาวชนของคณะสงฆ์อำเภอพุนพินจังหวัดสุราษฎร์ธานี ตาม ความคิดเห็นของผู้บริหารโรงเรียน ครูพี่เลี้ยง ผู้ปกครองและ นักเรียน โดยจำแนกตามสถานภาพส่วนบุคคล	๘๐
๔.๔ ปัญหา อุปสรรคและข้อเสนอแนะในการส่งเสริมคุณธรรม จริยธรรมแก่เยาวชนของคณะสงฆ์อำเภอพุนพิน จังหวัดสุราษฎร์ธานี	๑๐๒
๔.๕ สรุปผลสัมฤทธิ์ การส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมแก่เยาวชน ของคณะสงฆ์อำเภอพุนพินจังหวัดสุราษฎร์ธานี	๑๐๖
๔.๖ สรุปองค์ความรู้ที่ได้จากการวิจัย	๑๑๒
บทที่ ๕ สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ	๑๑๕
๕.๑ สรุป	๑๑๖
๕.๒ อภิปรายผล	๑๒๒
๕.๓ ข้อเสนอแนะ	๑๒๔

สารบัญ (ต่อ)

เรื่อง	หน้า
บรรณานุกรม	๑๒๖
ภาคผนวก	๑๓๓
ภาคผนวก ก หนังสือขอความอนุเคราะห์ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ	๑๓๔
ภาคผนวก ข หนังสือขอความอนุเคราะห์เก็บข้อมูลเพื่อการวิจัย	๑๓๙
ภาคผนวก ค ตัวอย่างเครื่องมือวิจัยทั้งเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพ	๑๔๙
ภาคผนวก ง ประมวลภาพจากการสัมภาษณ์	๑๕๙
ภาคผนวก จ ผลการหาค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC)	๑๖๒
ประวัติผู้วิจัย	๑๖๘

สารบัญตาราง

ตารางที่	หน้า
๔.๑	จำนวนและร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถาม จำแนกตามสถานภาพส่วนบุคคล ๗๕
๔.๒	การส่งเสริมการอบรมคุณธรรมจริยธรรมแก่เยาวชนของคณะสงฆ์อำเภอพุนพิน จังหวัดสุราษฎร์ธานี ๗๖
๔.๓	ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับการส่งเสริมการอบรมคุณธรรม จริยธรรมแก่เยาวชนของคณะสงฆ์อำเภอพุนพิน จังหวัดสุราษฎร์ธานี ด้านเนื้อหาหลักสูตรอบรม ๗๗
๔.๔	ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับการส่งเสริมการอบรมคุณธรรม จริยธรรมแก่เยาวชนของคณะสงฆ์อำเภอพุนพิน จังหวัดสุราษฎร์ธานี ด้านการจัดกิจกรรมการอบรม ๗๘
๔.๕	ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับการส่งเสริมการอบรมคุณธรรม จริยธรรมแก่เยาวชนของคณะสงฆ์อำเภอพุนพิน จังหวัดสุราษฎร์ธานี ด้านการใช้สื่อการสอนในการอบรม ๗๙
๔.๖	การเปรียบเทียบความคิดเห็นของผู้บริหารโรงเรียน ครูพี่เลี้ยง ผู้ปกครองและ ที่มีต่อการส่งเสริมการอบรมคุณธรรมจริยธรรมแก่เยาวชนของคณะสงฆ์ อำเภอพุนพิน จังหวัดสุราษฎร์ธานี โดยภาพรวม จำแนกตามเพศ ๘๒
๔.๗	การวิเคราะห์ความแปรปรวนระดับความคิดเห็นของผู้บริหารโรงเรียน ครูพี่เลี้ยง ผู้ปกครองและนักเรียนที่มีต่อการส่งเสริมการอบรมคุณธรรมจริยธรรมแก่เยาวชน ของคณะสงฆ์อำเภอพุนพิน จังหวัดสุราษฎร์ธานี โดยภาพรวม จำแนกตามเพศ ๘๒
๔.๘	การเปรียบเทียบความคิดเห็นของผู้บริหารโรงเรียน ครูพี่เลี้ยง ผู้ปกครองและ ที่มีต่อการส่งเสริมการอบรมคุณธรรมจริยธรรมแก่เยาวชนของคณะสงฆ์ อำเภอพุนพิน จังหวัดสุราษฎร์ธานี ด้านเนื้อหาหลักสูตรอบรม จำแนกตามเพศ ๘๓
๔.๙	การวิเคราะห์ความแปรปรวนระดับความคิดเห็นของผู้บริหารโรงเรียน ครูพี่เลี้ยง ผู้ปกครองและนักเรียนที่มีต่อการส่งเสริมการอบรมคุณธรรมจริยธรรมแก่เยาวชน ของคณะสงฆ์อำเภอพุนพิน จังหวัดสุราษฎร์ธานี ด้านเนื้อหาหลักสูตรอบรม จำแนกตามเพศ ๘๓

สารบัญตาราง (ต่อ)

ตารางที่	หน้า
๔.๑๐ การเปรียบเทียบความคิดเห็นของผู้บริหารโรงเรียน ครูพี่เลี้ยง ผู้ปกครองและ ที่มีต่อการส่งเสริมการอบรมคุณธรรมจริยธรรมแก่เยาวชนของคณะสงฆ์ อำเภอพุนพิน จังหวัดสุราษฎร์ธานี ด้านการจัดกิจกรรมการอบรม จำแนกตามเพศ	๘๔
๔.๑๑ การวิเคราะห์ความแปรปรวนระดับความคิดเห็นของผู้บริหารโรงเรียน ครูพี่เลี้ยง ผู้ปกครองและนักเรียนที่มีต่อการส่งเสริมการอบรมคุณธรรมจริยธรรมแก่เยาวชน ของคณะสงฆ์อำเภอพุนพิน จังหวัดสุราษฎร์ธานี ด้านการจัดกิจกรรมการอบรม จำแนกตามเพศ	๘๔
๔.๑๒ การเปรียบเทียบความคิดเห็นของผู้บริหารโรงเรียน ครูพี่เลี้ยง ผู้ปกครองและ ที่มีต่อการส่งเสริมการอบรมคุณธรรมจริยธรรมแก่เยาวชนของคณะสงฆ์ อำเภอพุนพิน จังหวัดสุราษฎร์ธานี ด้านการใช้สื่อการสอนในการอบรม จำแนกตามเพศ	๘๕
๔.๑๓ การวิเคราะห์ความแปรปรวนระดับความคิดเห็นของผู้บริหารโรงเรียน ครูพี่เลี้ยง ผู้ปกครองและนักเรียนที่มีต่อการส่งเสริมการอบรมคุณธรรมจริยธรรมแก่เยาวชน ของคณะสงฆ์อำเภอพุนพิน จังหวัดสุราษฎร์ธานี ด้านการใช้สื่อการสอน ในการอบรม จำแนกตามเพศ	๘๕
๔.๑๔ การเปรียบเทียบความคิดเห็นของผู้บริหารโรงเรียน ครูพี่เลี้ยง ผู้ปกครองและ ที่มีต่อการส่งเสริมการอบรมคุณธรรมจริยธรรมแก่เยาวชนของคณะสงฆ์ อำเภอพุนพิน จังหวัดสุราษฎร์ธานี โดยภาพรวม จำแนกตามอายุ	๘๖
๔.๑๕ การวิเคราะห์ความแปรปรวนระดับความคิดเห็นของผู้บริหารโรงเรียน ครูพี่เลี้ยง ผู้ปกครองและนักเรียนที่มีต่อการส่งเสริมการอบรมคุณธรรมจริยธรรมแก่เยาวชน ของคณะสงฆ์อำเภอพุนพิน จังหวัดสุราษฎร์ธานี โดยภาพรวม จำแนกตามอายุ	๘๖

สารบัญตาราง (ต่อ)

ตารางที่	หน้า
๔.๑๖ เปรียบเทียบความแตกต่างรายการส่งเสริมการอบรมคุณธรรมจริยธรรมแก่เยาวชนของคณะสงฆ์อำเภอพุนพิน จังหวัดสุราษฎร์ธานี ด้วยวิธีผลต่างนัยสำคัญน้อยที่สุด (LSD.) โดยภาพรวม จำแนกตามอายุ	๘๗
๔.๑๗ การเปรียบเทียบความคิดเห็นของผู้บริหารโรงเรียน ครูพี่เลี้ยง ผู้ปกครองและที่มีต่อการส่งเสริมการอบรมคุณธรรมจริยธรรมแก่เยาวชนของคณะสงฆ์อำเภอพุนพิน จังหวัดสุราษฎร์ธานี ด้านเนื้อหาหลักสูตรอบรม จำแนกตามอายุ	๘๘
๔.๑๘ การวิเคราะห์ความแปรปรวนระดับความคิดเห็นของผู้บริหารโรงเรียน ครูพี่เลี้ยง ผู้ปกครองและนักเรียนที่มีต่อการส่งเสริมการอบรมคุณธรรมจริยธรรมแก่เยาวชนของคณะสงฆ์อำเภอพุนพิน จังหวัดสุราษฎร์ธานี ด้านเนื้อหาหลักสูตรอบรม จำแนกตามอายุ	๘๘
๔.๑๙ การเปรียบเทียบความคิดเห็นของผู้บริหารโรงเรียน ครูพี่เลี้ยง ผู้ปกครองและที่มีต่อการส่งเสริมการอบรมคุณธรรมจริยธรรมแก่เยาวชนของคณะสงฆ์อำเภอพุนพิน จังหวัดสุราษฎร์ธานี ด้านการจัดกิจกรรมการอบรม จำแนกตามอายุ	๘๙
๔.๒๐ การวิเคราะห์ความแปรปรวนระดับความคิดเห็นของผู้บริหารโรงเรียน ครูพี่เลี้ยง ผู้ปกครองและนักเรียนที่มีต่อการส่งเสริมการอบรมคุณธรรมจริยธรรมแก่เยาวชนของคณะสงฆ์อำเภอพุนพิน จังหวัดสุราษฎร์ธานี ด้านการจัดกิจกรรมการอบรม จำแนกตามอายุ	๘๙
๔.๒๑ การเปรียบเทียบความคิดเห็นของผู้บริหารโรงเรียน ครูพี่เลี้ยง ผู้ปกครองและที่มีต่อการส่งเสริมการอบรมคุณธรรมจริยธรรมแก่เยาวชนของคณะสงฆ์อำเภอพุนพิน จังหวัดสุราษฎร์ธานี ด้านการใช้สื่อการสอนในการอบรม จำแนกตามอายุ	๙๐
๔.๒๒ การวิเคราะห์ความแปรปรวนระดับความคิดเห็นของผู้บริหารโรงเรียน ครูพี่เลี้ยง ผู้ปกครองและนักเรียนที่มีต่อการส่งเสริมการอบรมคุณธรรมจริยธรรมแก่เยาวชนของคณะสงฆ์อำเภอพุนพิน จังหวัดสุราษฎร์ธานี ด้านการใช้สื่อการสอนในการอบรม จำแนกตามอายุ	๙๐

สารบัญตาราง (ต่อ)

ตารางที่	หน้า
๔.๒๓ เปรียบเทียบความแตกต่างรายการส่งเสริมการอบรมคุณธรรมจริยธรรมแก่เยาวชนของคณะสงฆ์อำเภอพุนพิน จังหวัดสุราษฎร์ธานี ด้วยวิธีผลต่างนัยสำคัญน้อยที่สุด (LSD.) ด้านการใช้สื่อการสอนในการอบรม จำแนกตามอายุ	๙๑
๔.๒๔ การเปรียบเทียบความคิดเห็นของผู้บริหารโรงเรียน ครูพี่เลี้ยง ผู้ปกครองและที่มีต่อการส่งเสริมการอบรมคุณธรรมจริยธรรมแก่เยาวชนของคณะสงฆ์อำเภอพุนพิน จังหวัดสุราษฎร์ธานี โดยภาพรวม จำแนกตามระดับชั้น	๙๒
๔.๒๕ การวิเคราะห์ความแปรปรวนระดับความคิดเห็นของผู้บริหารโรงเรียน ครูพี่เลี้ยง ผู้ปกครองและนักเรียนที่มีต่อการส่งเสริมการอบรมคุณธรรมจริยธรรมแก่เยาวชนของคณะสงฆ์อำเภอพุนพิน จังหวัดสุราษฎร์ธานี โดยภาพรวม จำแนกตามระดับชั้น	๙๒
๔.๒๖ เปรียบเทียบความแตกต่างรายการส่งเสริมการอบรมคุณธรรมจริยธรรมแก่เยาวชนของคณะสงฆ์อำเภอพุนพิน จังหวัดสุราษฎร์ธานี ด้วยวิธีผลต่างนัยสำคัญน้อยที่สุด (LSD.) โดยภาพรวม จำแนกตามระดับชั้น	๙๓
๔.๒๗ การเปรียบเทียบความคิดเห็นของผู้บริหารโรงเรียน ครูพี่เลี้ยง ผู้ปกครองและที่มีต่อการส่งเสริมการอบรมคุณธรรมจริยธรรมแก่เยาวชนของคณะสงฆ์อำเภอพุนพิน จังหวัดสุราษฎร์ธานี ด้านเนื้อหาหลักสูตรอบรม จำแนกตามระดับชั้น	๙๔
๔.๒๘ การวิเคราะห์ความแปรปรวนระดับความคิดเห็นของผู้บริหารโรงเรียน ครูพี่เลี้ยง ผู้ปกครองและนักเรียนที่มีต่อการส่งเสริมการอบรมคุณธรรมจริยธรรมแก่เยาวชนของคณะสงฆ์อำเภอพุนพิน จังหวัดสุราษฎร์ธานี ด้านเนื้อหาหลักสูตรอบรม จำแนกตามระดับชั้น	๙๔
๔.๒๙ การเปรียบเทียบความคิดเห็นของผู้บริหารโรงเรียน ครูพี่เลี้ยง ผู้ปกครองและที่มีต่อการส่งเสริมการอบรมคุณธรรมจริยธรรมแก่เยาวชนของคณะสงฆ์อำเภอพุนพิน จังหวัดสุราษฎร์ธานี ด้านการจัดกิจกรรมการอบรม จำแนกตามระดับชั้น	๙๕

สารบัญตาราง (ต่อ)

ตารางที่	หน้า
๔.๓๐ การวิเคราะห์ความแปรปรวนระดับความคิดเห็นของผู้บริหารโรงเรียน ครูพี่เลี้ยง ผู้ปกครองและนักเรียนที่มีต่อการส่งเสริมการอบรมคุณธรรมจริยธรรมแก่เยาวชนของคณะสงฆ์อำเภอพุนพิน จังหวัดสุราษฎร์ธานี ด้านการจัดกิจกรรมการอบรม จำแนกตามระดับชั้น	๙๕
๔.๓๑ การเปรียบเทียบความคิดเห็นของผู้บริหารโรงเรียน ครูพี่เลี้ยง ผู้ปกครองและนักเรียนที่มีต่อการส่งเสริมการอบรมคุณธรรมจริยธรรมแก่เยาวชนของคณะสงฆ์อำเภอพุนพิน จังหวัดสุราษฎร์ธานี ด้านการใช้สื่อการสอนในการอบรม จำแนกตามระดับชั้น	๙๖
๔.๓๒ การวิเคราะห์ความแปรปรวนระดับความคิดเห็นของผู้บริหารโรงเรียน ครูพี่เลี้ยง ผู้ปกครองและนักเรียนที่มีต่อการส่งเสริมการอบรมคุณธรรมจริยธรรมแก่เยาวชนของคณะสงฆ์อำเภอพุนพิน จังหวัดสุราษฎร์ธานี ด้านการใช้สื่อการสอน จำแนกตามระดับชั้น	๙๖
๔.๓๓ เปรียบเทียบความแตกต่างรายคู่การส่งเสริมการอบรมคุณธรรมจริยธรรมแก่เยาวชนของคณะสงฆ์อำเภอพุนพิน จังหวัดสุราษฎร์ธานี ด้วยวิธีผลต่างนัยสำคัญน้อยที่สุด (LSD.) ด้านการใช้สื่อการสอนในการอบรม จำแนกตามระดับชั้น	๙๗
๔.๓๔ การเปรียบเทียบความคิดเห็นของผู้บริหารโรงเรียน ครูพี่เลี้ยง ผู้ปกครองและนักเรียนที่มีต่อการส่งเสริมการอบรมคุณธรรมจริยธรรมแก่เยาวชนของคณะสงฆ์อำเภอพุนพิน จังหวัดสุราษฎร์ธานี โดยภาพรวม จำแนกตามวุฒิการศึกษาทางธรรม	๙๘
๔.๓๕ การวิเคราะห์ความแปรปรวนระดับความคิดเห็นของผู้บริหารโรงเรียน ครูพี่เลี้ยง ผู้ปกครองและนักเรียนที่มีต่อการส่งเสริมการอบรมคุณธรรมจริยธรรมแก่เยาวชนของคณะสงฆ์อำเภอพุนพิน จังหวัดสุราษฎร์ธานี โดยภาพรวม จำแนกตามวุฒิการศึกษาทางธรรม	๙๘

สารบัญตาราง (ต่อ)

ตารางที่	หน้า
๔.๓๖ การเปรียบเทียบความคิดเห็นของผู้บริหารโรงเรียน ครูพี่เลี้ยง ผู้ปกครองและ ที่มีต่อการส่งเสริมการอบรมคุณธรรมจริยธรรมแก่เยาวชนของคณะสงฆ์ อำเภอพุนพิน จังหวัดสุราษฎร์ธานี ด้านเนื้อหาหลักสูตรอบรม จำแนกตามวุฒิการศึกษาทางธรรม	๙๙
๔.๓๗ การวิเคราะห์ความแปรปรวนระดับความคิดเห็นของผู้บริหารโรงเรียน ครูพี่เลี้ยง ผู้ปกครองและนักเรียนที่มีต่อการส่งเสริมการอบรมคุณธรรมจริยธรรมแก่เยาวชน ของคณะสงฆ์อำเภอพุนพิน จังหวัดสุราษฎร์ธานี ด้านเนื้อหาหลักสูตรอบรม จำแนกตามวุฒิการศึกษาทางธรรม	๙๙
๔.๓๘ การเปรียบเทียบความคิดเห็นของผู้บริหารโรงเรียน ครูพี่เลี้ยง ผู้ปกครองและ ที่มีต่อการส่งเสริมการอบรมคุณธรรมจริยธรรมแก่เยาวชนของคณะสงฆ์ อำเภอพุนพิน จังหวัดสุราษฎร์ธานี ด้านการจัดกิจกรรมการอบรม จำแนกตามวุฒิการศึกษาทางธรรม	๑๐๐
๔.๓๙ การวิเคราะห์ความแปรปรวนระดับความคิดเห็นของผู้บริหารโรงเรียน ครูพี่เลี้ยง ผู้ปกครองและนักเรียนที่มีต่อการส่งเสริมการอบรมคุณธรรมจริยธรรมแก่เยาวชน ของคณะสงฆ์อำเภอพุนพิน จังหวัดสุราษฎร์ธานี ด้านการจัดกิจกรรมการอบรม จำแนกตามวุฒิการศึกษาทางธรรม	๑๐๐
๔.๔๐ การเปรียบเทียบความคิดเห็นของผู้บริหารโรงเรียน ครูพี่เลี้ยง ผู้ปกครองและ ที่มีต่อการส่งเสริมการอบรมคุณธรรมจริยธรรมแก่เยาวชนของคณะสงฆ์ อำเภอพุนพิน จังหวัดสุราษฎร์ธานี ด้านการใช้สื่อการสอนในการอบรม จำแนกตามวุฒิการศึกษาทางธรรม	๑๐๑
๔.๔๑ การวิเคราะห์ความแปรปรวนระดับความคิดเห็นของผู้บริหารโรงเรียน ครูพี่เลี้ยง ผู้ปกครองและนักเรียนที่มีต่อการส่งเสริมการอบรมคุณธรรมจริยธรรมแก่เยาวชน ของคณะสงฆ์อำเภอพุนพิน จังหวัดสุราษฎร์ธานี ด้านการใช้สื่อการสอน จำแนกตามวุฒิการศึกษาทางธรรม	๑๐๑
๔.๔๒ สรุปผลการทดสอบสมมติฐานการวิจัย	๑๐๒

สารบัญตาราง (ต่อ)

ตารางที่	หน้า
๔.๔๓ ปัญหา อุปสรรคและข้อเสนอแนะในการส่งเสริมการอบรมคุณธรรมจริยธรรมแก่ เยาวชนของคณะสงฆ์อำเภอพนมพิณ จังหวัดสุราษฎร์ธานี ด้านเนื้อหาหลักสูตรอบรม	๑๐๓
๔.๔๔ ปัญหา อุปสรรคและข้อเสนอแนะในการส่งเสริมการอบรมคุณธรรมจริยธรรมแก่ เยาวชนของคณะสงฆ์อำเภอพนมพิณ จังหวัดสุราษฎร์ธานี ด้านการใช้สื่อการสอน	๑๐๔
๔.๔๕ ปัญหา อุปสรรคและข้อเสนอแนะในการส่งเสริมการอบรมคุณธรรมจริยธรรมแก่ เยาวชนของคณะสงฆ์อำเภอพนมพิณ จังหวัดสุราษฎร์ธานี ด้านการจัดกิจกรรมการอบรม	๑๐๕

สารบัญภาพ

ภาพที่	หน้า
๒.๑ กรอบแนวคิดการวิจัย	๖๔
๔.๑ สรุปองค์ความรู้ที่ได้จากการวิจัย	๑๑๒

คำอธิบายสัญลักษณ์และคำย่อ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้ ได้ใช้พระไตรปิฎกภาษาไทย ฉบับมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย พ.ศ. ๒๕๓๙ เป็นหลักในการอ้างอิง ซึ่งพระไตรปิฎกฉบับภาษาไทย จะระบุ เล่ม/ข้อ/หน้า หลังอักษรย่อชื่อ คัมภีร์ ตามลำดับ เช่น

วิ.มา. (ไทย) ๔/๑๘/๒๕ = วินัยปิฎก มหาวิภังค์ (ภาษาไทย) เล่มที่ ๔ ข้อที่ ๑๘ หน้าที่ ๒๕

พระวินัยปิฎก

วิ.มหา. (ไทย) = วินัยปิฎก มหาวิภังค์ (ภาษาไทย)

บทที่ ๑

บทนำ

๑.๑ ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

พระสงฆ์ได้ทำหน้าที่เป็นครูมาตั้งแต่สมัยพุทธกาล และพระพุทธเจ้าได้ทรงส่งพระสาวก ๖๐ รูป ออกไปประกาศพระศาสนายังดินแดนต่างๆทั่วอินเดียเป็นการประกาศความเป็นครูครั้งแรกของพระสงฆ์ในพระพุทธศาสนา ตั้งแต่นั้นมาพระสงฆ์ในพระพุทธศาสนาและนักบวชของศาสนาพราหมณ์ได้ทำหน้าที่ให้การศึกษาแก่กุลบุตรกุลธิดาของชาวอินเดียควบคู่กันมาตลอด แต่การให้การศึกษาของทั้ง ๒ ศาสนาในอินเดีย แตกต่างกันคือ นักบวชของศาสนาพราหมณ์จะให้การศึกษาเฉพาะชนชั้น ๓ วรณะเท่านั้น คือ พราหมณ์ กษัตริย์ แพศย์ ยกเว้นวรรณะศูทร แต่พุทธศาสนาซึ่งมีพระสงฆ์เป็นผู้นำได้ให้การศึกษาแก่ทุกคนชั้นวรรณะ เป็นการจัดการศึกษาที่ให้ความเสมอภาคกันทั้งหมด

พระสงฆ์ได้ทำหน้าที่เป็นผู้ให้ความรู้ที่จะนำไปประกอบอาชีพและให้คุณธรรม คือความประพฤติดีปฏิบัติชอบ สำหรับเป็นเครื่องอุปถัมภ์ค้ำจุนวิชาชีพให้เจริญรุ่งเรืองและคงอยู่ตลอดไปเมื่อกาลเวลาผ่านไปได้มีความเปลี่ยนแปลงเกิดขึ้นในหลายๆ ด้านดังจะเห็นได้ว่าปัจจุบันบทบาทแห่งความเป็นผู้นำทางการศึกษาและทางด้านการจริยธรรมของพระสงฆ์จะถูกลดลงไปบ้าง แต่กระนั้นพระสงฆ์ท่านก็พยายามที่จะรักษาบทบาทนี้ไว้เท่าที่ความสามารถจะพึงมี ทั้งนี้เพื่อความเจริญมั่นคงของประเทศชาติและเพื่อความสงบสุขของประชาชนซึ่งสถานการณ์บ้านเมืองของประเทศไทยเราในปัจจุบันนี้ก็ดูน่าเป็นห่วงอย่างยิ่ง ไม่ว่าจะเป็นวิกฤตทางเศรษฐกิจ ปัญหาความเสื่อมถอยในด้านคุณธรรมจริยธรรมของคนทั้งในระดับนักการเมืองข้าราชการ หรือคนในแวดวงอาชีพอื่นๆและภาพที่เห็นชัดเจนและเป็นข่าวอยู่ทุกวันนี้ก็คือการทุจริตคอร์รัปชัน การก่ออาชญากรรม การใช้ความรุนแรง การกลั่นแกล้งรังแก การล่วงละเมิดสิทธิ การฆ่าตัวตาย การเสพและการค้ายาเสพติด ซึ่งแพร่ระบาดในกลุ่มเยาวชนไทย ตั้งแต่ระดับประถมศึกษาจนถึงอุดมศึกษา รวมถึงการแต่งกายล่อแหลมที่เป็นมูลเหตุก่อให้เกิดอาชญากรรมทางเพศของนักศึกษาหญิง การขายบริการทางเพศของนักศึกษา การที่นักศึกษาอยู่ร่วมกันฉันท์สามีภรรยา ทะเลาะวิวาทของนักศึกษาทั้งภายในสถาบันเดียวกันและต่างสถาบัน เหล่านี้เป็นต้น ซึ่งชี้ให้เห็นประเด็นปัญหาวิกฤตอันน่าเป็นห่วงจากการพัฒนาที่ขาดความ

สมดุล โดยมุ่งสร้างความเจริญทางเศรษฐกิจอย่างรวดเร็วทำให้บุคคลและสังคม รวมทั้งโครงสร้างและกลไกการบริหารและการจัดการต่างๆ ปรับตัวตามไม่ทัน เกิดความไม่สมดุลระหว่างการพัฒนาทางวัตถุกับการพัฒนาทางจิตใจ ก่อให้เกิดปัญหานานัปการ^๑ โดยเฉพาะต่อเด็กและเยาวชนในวัยเรียน และปัญหาที่เกิดขึ้นในกลุ่มของเยาวชนดังกล่าวทุกคนต่างลงความเห็นตรงกันว่าเยาวชนไทยของเราขาดการปลูกฝังในด้านคุณธรรมจริยธรรมอย่างยั่งยืน คืออาจจะมีอยู่บ้างแต่เป็นแบบฉาบฉวย ไม่เกิดผลที่ถาวรในขณะที่สังคมไทยต้องการเห็นภาพการพัฒนาเยาวชนไทยไปสู่การเป็นบัณฑิตที่มีคุณภาพ มีความสมบูรณ์ ทั้งร่างกาย และจิตใจมีสติปัญญา มีความรู้และคุณธรรม มีจริยธรรมและวัฒนธรรมในการดำรงชีวิต สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข มีรายงานผลการสำรวจของผู้ที่ถูกให้ออกจากงาน เฉพาะในกรณีที่เกี่ยวข้องกับคุณสมบัติของตัวพนักงานเองพบว่า ๑๗ % ถูกให้ออกจากงานเพราะขาดทักษะความรู้และประสบการณ์ ๘๓% ถูกให้ออกจากงานเพราะปัญหาเรื่องความประพฤติและบุคลิกภาพ ในขณะเดียวกันมีผู้ไปสำรวจความคิดเห็นของผู้ประกอบการในการพิจารณารับคนเข้าทำงานในหน่วยงาน องค์กร สถาบันต่างๆ พบว่าผู้ประกอบการส่วนมากต้องการบัณฑิตที่มีคุณลักษณะดังนี้ ขยัน ประหยัด ซื่อสัตย์ อดทน เสียสละ และมีความรับผิดชอบ ซึ่งปรากฏการณ์ในสังคมดังกล่าวมานี้เป็นผลโดยตรงมาจากร่องของการปลูกฝังทางด้านคุณธรรมจริยธรรมนั่นเอง

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช ๒๕๔๒ ได้กำหนดจุดมุ่งหมายการจัดการศึกษาไว้ในมาตรา ๖ ว่า “การจัดการศึกษาต้องเป็นไปเพื่อพัฒนาคนไทยให้เป็นมนุษย์ที่ร่างกาย จิตใจ สติปัญญา ความรู้มีคุณธรรมจริยธรรมและวัฒนธรรมในการดำรงชีวิต สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข ” และมาตรา ๒๔ ได้กำหนดไว้ว่า “การจัดกระบวนการเรียนรู้ให้สถานศึกษาและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องการจัดการจัดการเรียนการสอนให้ผสมผสานสาระความรู้อย่างได้สัดส่วนสมดุลกัน โดยเฉพาะการปลูกฝังคุณธรรม ค่านิยมที่ดีงามและคุณลักษณะอันพึงประสงค์ไว้ในทุกวิชา ” เพื่อป้องกันและแก้ปัญหาด้านคุณธรรมจริยธรรมที่จะเกิดขึ้นกับเยาวชนผู้ที่เป็นเยาวชนของชาติในอนาคต^๒ ดังนั้นประเทศไทยต้องปรับเปลี่ยนวิธีการและกระบวนการในการบริหารงานเพื่อพัฒนาศักยภาพของประเทศโดยเฉพาะอย่างยิ่งการพัฒนาทางการศึกษาซึ่งเป็นพื้นฐานสำคัญในการพัฒนาเยาวชนอันเป็นอนาคตของชาติ รากฐานของการพัฒนาประเทศต้องเริ่มจากการพัฒนาคุณภาพของ

---

^๑สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, ปฏิรูปการเรียนรู้ ผู้เรียนสำคัญที่สุด, (กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว, ๒๕๔๓), หน้า ๑๒.

^๒นายแพทย์เชวง เตชะโกศยะ , “การปลูกฝังคุณธรรม จริยธรรมแก่นักศึกษา ”, [ออนไลน์], แหล่งที่มา: <http://www.jariyatam.com/th/moral-cultivation>, [๘ กรกฎาคม ๒๕๖๑].

ประชากรภายในประเทศเป็นสำคัญ^๓ และการจะพัฒนาคนให้มีคุณภาพเป็นผู้มีคุณธรรมและจริยธรรมนั้นต้องเริ่มตั้งแต่เด็ก เพราะเด็กจะต้องเติบโตเป็นผู้ใหญ่และดำรงชีวิตอยู่ในสังคมต่อไป พลเมืองในประเทศไทยส่วนใหญ่นับถือพระพุทธศาสนาซึ่งเป็นศาสนาประจำชาติไทยและเป็นสถาบันหลักของสังคมไทยที่แทรกอยู่ในวัฒนธรรมวิถีดำเนินชีวิตของคนไทย ดังนั้นเด็กไทยจึงสมควรได้รับการปลูกฝังคุณธรรม ตามหลักคำสอนทางพระพุทธศาสนาที่เหมาะสมกับวัยและเป็นประโยชน์แก่ชีวิตอย่างแท้จริงตั้งแต่เริ่มแรก

หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช ๒๕๔๔ จึงได้กำหนดให้นักเรียนที่เป็นชาวพุทธเรียนวิชาพระพุทธศาสนาตลอดหลักสูตร ส่วนนักเรียนที่นับถือศาสนาอื่นก็กำหนดให้เรียนคุณธรรมพื้นฐาน ๑๓ ประการ และระบุว่าการสอนวิชาพระพุทธศาสนาให้ได้ผลสมบูรณ์นั้นควรกำหนดจุดมุ่งหมายหลักคือ ต้องให้นักเรียนรับรู้ เข้าใจ ศรัทธา และเห็นคุณค่าของพระพุทธศาสนาและพระรัตนตรัย ปฏิบัติตนเป็นพุทธศาสนิกชนที่ดีอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างถูกต้องและเหมาะสม แม้กระทรวงศึกษาธิการจะจัดให้มีการเรียนการสอนวิชาพระพุทธศาสนาทุกชั้น และทุกระดับการศึกษาตลอดระยะเวลาเรียน ๑๒ ปีก็ตาม แต่ก็ยังมีปัญหาในทางปฏิบัติอยู่มากกล่าวคือ การบริหารและการจัดการศึกษาวิชาพระพุทธศาสนายังขาดประสิทธิภาพ ขาดความเอาใจใส่ และไม่มีมาตรการเสริมอย่างเป็นรูปธรรม สถานศึกษาหลายแห่งจึงไม่ได้จัดให้มีการเรียนการสอนอย่างจริงจัง รวมทั้งขาดการบูรณาการเรียนการสอนด้านศีลธรรมเข้ากับวิชาสามัญโดยทั่วไปอีกทั้งไม่ให้ความสำคัญต่อพระภิกษุที่มีความรู้ความเข้าใจในศาสนาอย่างถ่องแท้เข้ามาเป็นครูหรือวิทยากรในสถานศึกษานายสมชาย วงศ์สวัสดิ์ กล่าวว่า การเรียนการสอนที่เกี่ยวกับจริยธรรมเดิมครูจะจัดให้มีการสวดมนต์ทุกวันศุกร์ เป็นเวลา ๑ ชั่วโมงกว่าๆ และมีชั่วโมงวิชาศีลธรรมด้วยแต่ในการเรียนการสอนในปัจจุบันแทบจะไม่ให้ความสนใจในการสวดมนต์และวิชาดังกล่าวมากนัก เพราะคิดว่าเป็นเรื่องน่าเบื่อ แต่เมื่อใดเป็นผู้ใหญ่ในขณะที่มีความรู้เนื้อหาวิชาบางเรื่องจะลืมนึกไปแต่ประสบการณ์การสวดมนต์ที่โรงเรียนยังคงติดตัวอยู่จนทุกวันนี้ หากต้องการสอนเด็กให้เป็นคนดีมีความสุข มีสุขภาพจิตที่ดี มีหลักธรรมของศาสนาเข้ามาประคับประคองจิตใจเด็กจึงต้องปรับปรุงคุณภาพการศึกษาของเด็กให้สูงขึ้นไม่ว่าจะเป็นทางด้านวิชาการ คุณธรรมและจิตใจควรจะทำไปพร้อมกัน มิใช่สอนแต่วิชาการอย่างเดียว เด็กก็จะไม่รู้เรื่องศีลธรรม คุณธรรม และจริยธรรม

---

^๓สำนักงานคณะกรรมการการพัฒนาศรัทธาและสังคมแห่งชาติ, แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ ๑๐ (พ.ศ. ๒๕๕๐ - ๒๕๕๔), (กรุงเทพมหานคร: สำนักงานคณะกรรมการการพัฒนาศรัทธาและสังคมแห่งชาติ, ๒๕๕๐), หน้า ข.

จากปัญหาที่กล่าวมาข้างต้นทำให้ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษา เรื่อง “การส่งเสริมการอบรมคุณธรรมจริยธรรมแก่เยาวชนของคณะสงฆ์อำเภอพุนพิน จังหวัดสุราษฎร์ธานี” เพื่อศึกษาในการวางแผนการส่งเสริมนักเรียนให้เป็นผู้ที่มีคุณธรรม จริยธรรมควบคู่ไปกับความรู้ซึ่งจะช่วยลดปัญหาต่างๆ ที่เกิดขึ้นกับเด็กและเยาวชนในสังคมไทย เพื่อชีวิตก้าวไปสู่ความสุข และเป็นกำลังสำคัญในการพัฒนา

๑.๒ คำถามวิจัย

๑.๒.๑ การส่งเสริมการอบรมคุณธรรมจริยธรรมแก่เยาวชนของคณะสงฆ์อำเภอพุนพิน จังหวัดสุราษฎร์ธานี เป็นอย่างไร

๑.๒.๒ ผลเปรียบเทียบความคิดเห็นของคณะสงฆ์ ในอำเภอพุนพิน จังหวัดสุราษฎร์ธานี ต่อการส่งเสริมการอบรมคุณธรรมจริยธรรมแก่เยาวชนของคณะสงฆ์อำเภอพุนพิน จังหวัดสุราษฎร์ธานี เป็นอย่างไร

๑.๒.๓ ปัญหาและอุปสรรคพบาทพระสงฆ์ที่มีต่อการส่งเสริมการอบรมคุณธรรมจริยธรรมแก่เยาวชนของคณะสงฆ์อำเภอพุนพิน จังหวัดสุราษฎร์ธานี เป็นอย่างไร

๑.๓ วัตถุประสงค์การวิจัย

๑.๓.๑ เพื่อศึกษาการส่งเสริมการอบรมคุณธรรมจริยธรรมแก่เยาวชนของคณะสงฆ์อำเภอพุนพิน จังหวัดสุราษฎร์ธานี

๑.๓.๒ เพื่อศึกษาเปรียบเทียบการส่งเสริมการอบรมคุณธรรมจริยธรรมแก่เยาวชนของคณะสงฆ์อำเภอพุนพิน จังหวัดสุราษฎร์ธานี

๑.๓.๓ เพื่อศึกษาปัญหาอุปสรรค และข้อเสนอแนะการส่งเสริมการอบรมคุณธรรมจริยธรรมแก่เยาวชนของคณะสงฆ์อำเภอพุนพิน จังหวัดสุราษฎร์ธานี

๑.๔ ขอบเขตการวิจัย

การวิจัยเรื่อง “การส่งเสริมการอบรมคุณธรรมจริยธรรมแก่เยาวชนของคณะสงฆ์อำเภอพุนพิน จังหวัดสุราษฎร์ธานี ” มีการกำหนดขอบเขตไว้ดังนี้

๑.๔.๑ ขอบเขตด้านเนื้อหา

ในการศึกษาครั้งนี้ ได้กำหนดขอบเขตโดยการทบทวนเอกสารจากพระไตรปิฎก เอกสาร ตำรา ผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง โดยศึกษาเฉพาะประเด็น การส่งเสริมการอบรมของพระสงฆ์ในด้านการ

ส่งเสริมคุณธรรม จริยธรรมในโรงเรียนใน ๓ ด้านคือ (๑) ด้านเนื้อหาหลักสูตรอบรม (๒) ด้านการจัดกิจกรรมการอบรม (๓) การใช้สื่อการสอนในการอบรม^๔

๑.๔.๒ ขอบเขตด้านตัวแปร

ผู้วิจัยกำหนดขอบเขตตัวแปร ดังนี้

๑. **ตัวแปรต้น (Independent Variables)** คือ ข้อมูลปัจจัยส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถามได้กำหนด เพศ อายุ ระดับชั้น และวุฒิการศึกษาทางธรรม

๒. **ตัวแปรตาม (Dependent Variables)** คือ การส่งเสริมการอบรมคุณธรรมจริยธรรมแก่เยาวชนของคณะสงฆ์อำเภอพุนพิน จังหวัดสุราษฎร์ธานี ใน ๓ ด้าน คือ ๑) ด้านเนื้อหาหลักสูตรอบรม ๒) ด้านการจัดกิจกรรมการอบรม ๓) ด้านการใช้สื่อการสอนในการอบรม^๕

๑.๔.๓ ขอบเขตด้านประชากรและผู้ให้ข้อมูลสำคัญ

๑.๔.๔ **ประชากร (Population)** ได้แก่ ผู้บริหารโรงเรียน ครูพี่เลี้ยง ผู้ปกครองและนักเรียน โรงเรียนพุนพินวิทยา จังหวัดสุราษฎร์ธานี โดยศึกษาทั้งหมด จำนวน ๙๕๙ คน

๑.๔.๕ **ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key Informant)** ผู้วิจัยทำการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) ผู้ให้ข้อมูลสำคัญจำนวน ๙ รูป/คน ประกอบด้วย ครู นักเรียน ผู้ปกครอง ในโรงเรียนพุนพินวิทยาคม และเจ้าหน้าที่ผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง

๑.๔.๖ ขอบเขตด้านสถานที่

พื้นที่ที่ใช้ในการศึกษาการวิจัยครั้งนี้ คือ โรงเรียนพุนพินวิทยาคม อำเภอพุนพิน จังหวัดสุราษฎร์ธานี

๑.๔.๗ ขอบเขตระยะเวลา การทำวิจัย

ระยะเวลาดำเนินการวิจัย ตั้งแต่ เดือนพฤษภาคม พ.ศ. ๒๕๖๑ ถึง เดือนธันวาคม พ.ศ. ๒๕๖๑ รวมระยะเวลา ๘ เดือน

---

^๔กรมการศาสนา กระทรวงวัฒนธรรม, คู่มือการจัดค่ายคุณธรรมเยาวชน, (กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย ๒๕๕๒), หน้า ๖๑.

^๕เรื่องเดียวกัน, หน้า ๖๑.

๑.๕ สมมติฐานในการวิจัย

๑.๕.๑ ผู้ตอบแบบสอบถามที่มีเพศต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการส่งเสริมการอบรมคุณธรรมจริยธรรมแก่เยาวชนของคณะสงฆ์อำเภอพุนพิน จังหวัดสุราษฎร์ธานี แตกต่างกัน

๑.๕.๒ ผู้ตอบแบบสอบถามที่มีอายุต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการส่งเสริมการอบรมคุณธรรมจริยธรรมแก่เยาวชนของคณะสงฆ์อำเภอพุนพิน จังหวัดสุราษฎร์ธานี แตกต่างกัน

๑.๕.๓ ผู้ตอบแบบสอบถามที่มีระดับชั้นต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการส่งเสริมการอบรมคุณธรรมจริยธรรมแก่เยาวชนของคณะสงฆ์อำเภอพุนพิน จังหวัดสุราษฎร์ธานี แตกต่างกัน

๑.๕.๔ ผู้ตอบแบบสอบถามที่มีวุฒิการศึกษาทางธรรมต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการส่งเสริมการอบรมคุณธรรมจริยธรรมแก่เยาวชนของคณะสงฆ์อำเภอพุนพิน จังหวัดสุราษฎร์ธานี แตกต่างกัน

๑.๖ นิยามศัพท์เฉพาะในการวิจัย

การส่งเสริม หมายถึง การสนับสนุนการประพฤติปฏิบัติตนของนักเรียนต่อตนเอง ต่อผู้อื่น และต่อสังคม ที่สอดคล้องกับการปฏิบัติในเรื่องที่สังคมโดยรวมนิยมชมชอบและให้การสนับสนุนผู้ปฏิบัติเกิดความพึงพอใจ และนำมาซึ่งความสุขให้แก่บุคคลและสังคมรวมทั้งการกระทำที่เป็นไปตามความคาดหวังของสังคมและการดำเนินชีวิตที่ถูกต้องเหมาะสม

การอบรมคุณธรรมจริยธรรม หมายถึง แนะนำพร่ำสอนให้ซึมซาบความดีงามเข้าไปจนติดเป็นนิสัยในจิตใจที่ทำให้บุคคลประพฤติดี ผู้มีคุณธรรมเป็นผู้มีความเคยชินในการประพฤติดีด้วยความรู้สึกในทางดีงาม ผู้มีคุณธรรมจึงเป็นผู้ที่ไม่มากด้วยกิเลส ซึ่งจะได้รับการยกย่องว่าเป็นคนดี

เยาวชน หมายถึง นักเรียนที่ศึกษาในระดับมัธยมศึกษาตอนปลายในโรงเรียนในอำเภอพุนพิน ประกอบด้วยโรงเรียนพุนพินพิทยาคม จังหวัดสุราษฎร์ธานี

การส่งเสริมการอบรมคุณธรรมจริยธรรมเยาวชน หมายถึง การสนับสนุนการพัฒนาความดีงามใจจิตใจของเยาวชน ผู้มีคุณธรรม จริยธรรมเป็นผู้มีความเคยชินในการประพฤติดีด้วยความรู้สึกในทางดีงาม ซึ่งแบ่งออกเป็น ๓ ด้าน คือ (๑) ด้านเนื้อหาหลักสูตรอบรม (๒) ด้านการจัดกิจกรรมการอบรม (๓) การใช้สื่อการสอนในการอบรม

๑.๗ ประโยชน์ที่ได้รับจากการวิจัย

๑.๗.๑ ทำให้ทราบความคิดเห็นของผู้เข้าอบรมต่อบทบาทของพระสงฆ์ ที่มีต่อการส่งเสริมการอบรมคุณธรรมจริยธรรมแก่เยาวชนของคณะสงฆ์อำเภอพุนพิน จังหวัดสุราษฎร์ธานีโรงเรียนมัธยมศึกษาตอนปลาย

๑.๗.๒ ทำให้ทราบผลการเปรียบเทียบความคิดเห็นของผู้เข้าอบรมตามสถานภาพเพศ อายุ ระดับการศึกษา ต่อบทบาทของพระสงฆ์ที่มีต่อการสอนคุณธรรมจริยธรรมของพระสงฆ์ใน

๑.๗.๓ ทำให้ทราบข้อเสนอแนะ และปัญหาอุปสรรคของพระสงฆ์ที่มีต่อการส่งเสริมการอบรมคุณธรรมจริยธรรมแก่เยาวชนของคณะสงฆ์อำเภอพุนพิน จังหวัดสุราษฎร์ธานี

บทที่ ๒

แนวคิด ทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การวิจัยเรื่อง การส่งเสริมการอบรมคุณธรรมจริยธรรมแก่เยาวชนของคณะสงฆ์อำเภอ
พุนพิน จังหวัดสุราษฎร์ธานี ผู้วิจัยได้ทำการค้นคว้าเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องและจัดเรียงลำดับ
การนำเสนอตามหัวข้อต่อไปนี้

๒.๑ แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับการส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรม

๒.๒ แนวคิดเกี่ยวกับบทบาทของพระสงฆ์ในการอบรมเยาวชน

๒.๓ แนวคิดเกี่ยวกับอบรมคุณธรรมจริยธรรม

๒.๔ ข้อมูลพื้นที่วิจัย

๒.๕ งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

๒.๖ กรอบแนวคิดที่ใช้ในการวิจัย

๒.๑ แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับการส่งเสริมคุณธรรม

๒.๑.๑ ความหมายของการส่งเสริมคุณธรรม

จากการทบทวนเอกสารที่เกี่ยวข้องกับการส่งเสริม พบว่า มีนักวิชาการได้ให้ความหมายไว้
ดังนี้

การศึกษาขั้นพื้นฐาน ได้กำหนดคุณธรรมจริยธรรม และ ค่านิยมที่พึงประสงค์ของผู้เรียน
ไว้ ๖ ประการ คือ^๑

๑. ผู้เรียนมีวินัย มีความรับผิดชอบ

---

^๑สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา, มาตรฐานตัวบ่งชี้และเกณฑ์ พิจารณา
เพื่อการประเมินคุณภาพภายนอกระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน, (กรุงเทพมหานคร: บริษัท จุฑทอง จำกัด, ๒๕๕๐),
หน้า ๕๖.

๒. ผู้เรียนมีความซื่อสัตย์ สุจริต
๓. ผู้เรียนมีความกตัญญู กตเวที
๔. ผู้เรียนมีเมตตา กรุณา โอบอ้อมอารี เอื้อเฟื้อ เผื่อแผ่ ไม่เห็นแก่ตัว
๕. ผู้เรียนมีความประหยัดและใช้ทรัพยากรอย่างคุ้มค่า
๖. ผู้เรียนปฏิบัติตนเป็นประโยชน์ต่อส่วนรวม

การสร้างคุณธรรม จริยธรรมในสถานศึกษา มีสถานศึกษาเป็นจำนวนมากที่ได้ละเลย หรือขาดความเข้มแข็งในการที่จะรักษาหรือส่งเสริม คุณธรรมและจริยธรรมของบุคลากร ทั้งที่เป็นผู้สอนและผู้เรียน ทั้งนี้เพราะมีการมุ่งเน้นการผลิต คนให้มีความรู้ เป็นปริญญาชนมากกว่าปัญญาชน หรือบางแห่งผลิตคนแต่เป็นคนที่ไม่มีความรู้ ความสามารถเพียงพอมีแต่วุฒิการศึกษาเป็นเครื่องประดับเท่านั้น หรือผลิตคนที่มีความรู้แต่ ขาดคุณธรรมและจริยธรรม หรือมีทัศนคติและค่านิยมที่ผิด ๆ จนทำให้คนในสังคมวัดคุณค่ากัน ที่ผลประโยชน์ การมุ่งหาสิ่งตอบสนองความต้องการของตนเองอย่างขาดคุณธรรมประจำใจมี ความฟุ้งเฟ้อ พุ่มเฟิย การเอาเปรียบซึ่งกันและกัน นอกจากนี้ยังได้ให้ความเห็นว่าการแก้ไข หรือการสร้างคุณธรรมและจริยธรรมในสถานศึกษา ครู อาจารย์มีส่วนสำคัญในการนำและการสร้างคุณธรรม จริยธรรม เพราะเป็นเรื่องภายในจิตใจที่สะท้อนออกมาเป็นพฤติกรรมภายนอก ครูจึงควรเป็นแบบอย่างที่ดี ครูจะต้องสร้างจิตใจที่มีความเมตตา กรุณาต่อเยาวชนมีความปรารถนาดีต่อเยาวชน การสอนทุกครั้งจะต้องสอดแทรกคุณธรรม จริยธรรมและทักษะชีวิต ตลอดจนเป็นที่ปรึกษาของเยาวชนอย่างสม่ำเสมอ ครูต้องหมั่นหาบทความรายงานการวิจัยงาน เขียน เรื่องราวหรืออาจสร้างบทความที่ดีที่สร้างคุณธรรมจริยธรรมให้แก่สังคมและนำมาเผยแพร่ ให้กับเยาวชนในห้องเรียนหรือติดบอร์ดเพื่อให้มีการอ่านอย่างทั่วถึงอยู่เสมอ ครูต้องมีการรณรงค์ ส่งเสริมยกย่องประกาศให้รางวัลแก่ผู้เรียน หรือคนในสังคมที่ทำความดี ความงาม มีคุณธรรม จริยธรรมเป็นที่ยกย่องและเป็นแบบอย่าง ชนະเดียวกัน เยาวชนที่ขาดคุณธรรมจริยธรรมที่ดิงาม ครูจะต้องให้อภัยและให้โอกาส สนับสนุนให้เยาวชนคนนั้นกลับตัวกลับใจ เปลี่ยนแปลงพฤติกรรมเสียใหม่อย่างอดทนอดกลั้น และทุ่มเท^๒

---

^๒เพ็ญรี รูปะวิเชตร์, เอกสารรวบรวมบทความทางวิชาการ บทความพิเศษและบทความงานวิจัยของอาจารย์ ดร.เพ็ญรี รูปะวิเชตร์, สาขาวิชาบริหารธุรกิจ, (ภาควิชาอาชีวศึกษาคณะศึกษาศาสตร์: มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, ๒๕๕๓), หน้า ๗๘.

หากนำจริยธรรมไปทำเป็นวิชา จริยธรรมก็จะไม่เกิด เพราะจริยธรรมไม่ใช่วิชา ท่านอาจารย์พุทธทาสจะเห็นว่า การเรียนรู้ที่สำคัญที่สุด คือการปฏิบัติ และการได้ผลจากการปฏิบัติที่เรียกว่าปฏิเวธ คือผลจากการปฏิบัติ และยังได้กล่าวตอนหนึ่งใน การประชุมและปาฐกถาพิเศษ เรื่อง พลังเยาวชนเพื่อสร้างคุณธรรมว่าโรงเรียนแต่ละแห่งต้อง สร้างวัฒนธรรมโรงเรียนที่เน้นคุณธรรม พื้นฐาน ๘ ประการ ได้แก่ ขยัน ประหยัด ซื่อสัตย์ มีวินัย สุภาพ สะอาด สามัคคี และมีน้ำใจเพื่อให้ได้เด็กดีมีความรู้ อยู่ดีมีความสุข^๓

การพัฒนาจริยธรรมจริยธรรมไม่ใช่สิ่งที่ติดมาแต่กำเนิด แต่จริยธรรมเกิดจากสิ่งแวดล้อม เป็นสำคัญแต่ คุณภาพในการเรียนรู้และสั่งสมจริยธรรมแต่ละคนแตกต่างกัน บางคนมีสำนึกทางจริยธรรม ตั้งแต่เล็ก ๆ บางคนโตแล้วยังไม่มีสำนึกทางจริยธรรม โครงสร้างทางสมอง โครงสร้างการรับรู้ และโครงสร้างของการมีสำนึกบาปบุญคุณโทษ เป็นสิ่งสำคัญมากที่ก่อร่างสร้างมนุษย์แต่ละคน ให้เป็นตัวตนคนหนึ่ง ให้คนภูมิใจและเสียใจในความเป็นตัวตนของตน ผลจากโครงสร้างทาง สมอง และอวัยวะสั่งการของร่างกายให้คนแสดงออกทางจริยธรรมแตกต่างกัน หลายคนจึงยกให้ เป็นผลมาจากยีน Genetic. แต่ก็ให้น้อยกว่าสภาพแวดล้อม ซึ่งเป็นสภาพของสังคมทั้งหลายที่ คนนั้น เจริญเติบโตขึ้นหรือได้เรียนรู้มีประสบการณ์ทางจริยธรรมจากสังคมนั้น ๆ ครอบครัว เพื่อน โรงเรียน สื่อ ล้วนมีอิทธิพลในการพัฒนาจริยธรรมอย่างมาก

ดังนั้นการศึกษาจึงต้องมุ่งเสริมสร้างและปลูกฝังความรู้และความเข้าใจตลอดจน ความซาบซึ้งในวัฒนธรรมและอารยธรรมของตนอย่างแน่นแฟ้นด้วยหากคุณค่าทางจริยธรรม ของคนในชาติ เสียไปก็หมายถึง การขาดองค์ประกอบที่สำคัญในความเป็นชาติ คุณสมบัติสำคัญ อีกประการหนึ่งที่จะต้องเน้นเป็นพิเศษคือการรู้จักทำงานร่วมกับคนอื่น การทำงานร่วมกับคนอื่น นั้นย่อมจะเรียกว่า คุณสมบัติอย่างอื่นตามมา เช่น การรู้จักเสียสละ ไม่เอารัดเอาเปรียบผู้อื่น รู้จักการผ่อนหนักผ่อนเบา และรู้สึกละอายต่อการหลีกเลี่ยงจากหน้าที่ที่ได้รับมอบหมายมา ความจริงนั้น เป็นที่ยอมรับกันแล้วว่า ในสภาพแห่งสังคมปัจจุบันการร่วมมือกันทำงานเป็นสิ่งที่ หลีกเลี่ยงไม่ได้โรงเรียนจำเป็นจะต้องหาวิธี ปลูกฝังความสามารถในเรื่องนี้ให้เป็นผลสำเร็จด้วย ความยึดมั่นในความรักชาติ ความรู้สึกในเรื่อง ชาตินิยม ยึดมั่นในอุดมการณ์แห่งชาติ และมี ความจงรักภักดีต่อองค์พระมหากษัตริย์ ทั้งนี้เราย่อม ประจักษ์ชัดอยู่แล้วว่าความอยู่รอดของ ประเทศชาติและความรุ่งเรืองของชาติ ย่อมขึ้นอยู่กับ

^๓วิจิตร ศรีสะอ้าน, “คุณธรรม ๘ ประการ”, สยามรัฐ (ฉบับประจำวันศุกร์ที่ ๒๓ มีนาคม ๒๕๕๐),

อุดมการณ์ที่ประชาชนมีต่อชาติ หาก ประชาชนมีความรักชาติและมีความรู้สึกเรื่องชาตินิยมเป็นอย่างดีแล้วก็เป็นที่น่าพอใจได้ว่าเราจะมี ภูมิป้องกันการกระทำในรูปแบบต่าง ๆ ที่จะเป็นการบ่อนทำลายชาติ^๔

๑. วิธีปลูกฝังคุณธรรม จริยธรรม

การปลูกฝังและหล่อหลอมให้เยาวชน นักศึกษาเป็นผู้มีคุณธรรมจริยธรรมครบถ้วน สมควรตามความมุ่งหมายของการศึกษาในแผนการศึกษาแห่งชาติจะต้องมีการดำเนินการให้ครบถ้วน ทั้งระบบทั้งนอกโรงเรียนและในโรงเรียน จะยกภาระให้แก่โรงเรียนหรือสถานศึกษาเพียงฝ่ายเดียว ไม่ได้ ซึ่งในเรื่องนี้ได้มีการเสนอแนวทางไว้ โดยมีรายละเอียด ดังต่อไปนี้

๑. บ้าน หรือสถาบันครอบครัว เป็นแหล่งแรกที่ทำกรปลูกฝังหล่อหลอมตลอดจน ถ่ายทอดลักษณะอันทรงคุณธรรมและจริยธรรมแก่สมาชิกในครอบครัว และต้องทำหน้าที่นี้ต่อไป แม้เด็กจะเข้าไปรับการศึกษาอบรมในโรงเรียนระดับต่างๆอยู่แล้วก็ตาม

๒. ญาติผู้ใหญ่และสมาชิกอื่นๆ ในครอบครัว เป็นผู้ที่มีอิทธิพลต่อการปลูกฝังและหล่อหลอม จริยธรรมให้แก่เด็กในครอบครัวเช่นเดียวกัน โดยปกติเด็กจะเรียนรู้เจตคติเชิงจริยธรรมจากผู้ใหญ่ด้วยการสังเกตและเลียนแบบ มากกว่าที่จะได้จากการฟังคำสั่งของผู้ใหญ่โดยตรง ถ้าหากผู้ใหญ่เป็นผู้มี ลักษณะเด่นเป็นที่ยกย่องบูชาแก่เด็กมาก เด็กจะมีแนวโน้มเลียนแบบพฤติกรรมของผู้ใหญ่มากขึ้น เท่านั้น

๓. เพื่อนๆ ของเด็กเป็นผู้มีบทบาทสำคัญในการกำหนดค่านิยมทางคุณธรรม และจริยธรรม และจริยธรรมบางอย่างให้เด็กได้รับรู้ รับผิดชอบต่อปฏิบัติเพื่อให้เกิดพฤติกรรมคล้อยตาม เพื่อนๆ ได้โดยเฉพาะในวัยรุ่นการทำอะไรตามเพื่อนจะเห็นได้ชัดเจน การเรียนรู้เชิงจริยธรรมของเด็ก มิใช่มาจากเพื่อนฝ่ายเดียว แต่ยังสามารถมาจากการได้กระทำกิจกรรมร่วมกัน การเข้าใจกันและกันใน ระหว่างเด็กในวัยเดียวกันเองด้วย ซึ่งเพื่อนๆดังกล่าวนี้รวมทั้งเพื่อนในโรงเรียนและนอกโรงเรียนด้วย

๔. พระสงฆ์หรือผู้นำทางคุณธรรมและจริยธรรมในหมู่บ้านตำบลหรืออำเภอ หรือท้องถิ่น ที่เยาวชนอยู่นั้น เป็นที่เคารพนับถือของผู้ใหญ่ในสังคมนั้นและได้มอบให้เป็นผู้อบรมสั่งสอนจริยธรรม แก่ประชาชนทั้งเด็กและผู้ใหญ่ การปฏิบัติดีปฏิบัติชอบของพระสงฆ์หรือผู้นำทางศาสนาในท้องถิ่นนั้น จะมีอิทธิพลต่อการปลูกฝังคุณธรรมจริยธรรมแก่เยาวชน นักศึกษาในท้องถิ่นนั้นด้วย

---

^๔ ล้วน สายยศ และอังคณา สายยศ, การวัดด้านจิตพิสัย, (กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์สุวีริยาสาสน์, ๒๕๔๕), หน้า ๙๗.

๕. สื่อสารมวลชนหรือสื่อมวลชนทุกรูปแบบในปัจจุบันนี้มีบทบาทสำคัญยิ่ง ต่อการปลูกฝังหรือเปลี่ยนแปลงเจตคติ ค่านิยมตลอดจนรูปแบบของพฤติกรรมของเด็กและเยาวชน เยาวชน นักศึกษา หนังสือพิมพ์ วิทยุ โทรทัศน์ ตลอดจนไปถึงภาพยนตร์ บทเพลง หนังสืออ่านเป็นทั้งเครื่องปลูกฝังค่านิยมทางคุณธรรม และจริยธรรมให้แก่เด็กและเยาวชนทุกวัย และในขณะเดียวกัน ถ้าสิ่งเหล่านี้ไม่ได้รับความสนใจอาจเป็นเครื่องมือทำลายหรือขวางกั้นการปลูกฝังหล่อหลอมให้เยาวชน นักศึกษาให้เป็นผู้มีคุณธรรมและจริยธรรมที่พึงปรารถนาได้ด้วย

๖. โรงเรียนหรือสถานศึกษา ซึ่งรวมถึงการจัดสิ่งแวดล้อมและสภาพแวดล้อมในสถานศึกษา การบริหารและการให้บริการต่างๆในสถานศึกษา การเป็นตัวอย่างที่พึงปรารถนาของครู อาจารย์ การเรียนการสอนวิชาต่างๆ ตามหลักสูตรการเรียนการสอนวิชาที่เกี่ยวกับจริยศึกษา โดยเฉพาะการจัดกิจกรรมต่างๆในสถานศึกษาในการปลูกฝังคุณธรรมจริยธรรมนั้น ใช้วิธีการหล่อหลอมดังที่กล่าวมาในข้างต้นด้วยวิธีการใช้นิทานวรรณคดีหรือข่าวสารจากชีวิตจริง การใช้ วีดิทัศน์ ภาพยนตร์ แถบบันทึกเสียง ภาพนิ่ง แผ่นโปร่งใส การอธิบาย การเทศนา การดัดเตือน การสนทนา การยกย่องสรรเสริญ การชมเชย การแก้ไขและการวิจารณ์ข้อบกพร่อง

สรุปได้ว่า การปลูกฝังคุณธรรม จริยธรรม จะต้องมีการดำเนินการให้ครบถ้วนทั้งนอกโรงเรียนและในโรงเรียน ในโรงเรียนควรปลูกฝังในด้านวิชาการ การเรียนการสอน ขณะทีนอกโรงเรียนควรปลูกฝังพื้นฐานด้านชีวิตและสังคมจะช่วยให้ให้นักศึกษาเป็นผู้มีคุณธรรมจริยธรรมอย่างครบถ้วน

๒. องค์ประกอบในการส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมแก่เยาวชน

การจัดการศึกษาในโรงเรียนมีจุดมุ่งหมายที่สำคัญ ๒ ประการ คือ เพื่อพัฒนาเยาวชนไทยให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ทั้งร่างกาย จิตใจ สติปัญญา มีความรู้ความสามารถในการประกอบอาชีพ รู้จักพึ่งตนเอง มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ ใฝ่รู้และเรียนรู้ตนเองอย่างต่อเนื่องประการหนึ่งและมีคุณธรรม จริยธรรมในการดำรงชีวิต รู้จักรักษาและส่งเสริมสิทธิหน้าที่ เสรีภาพการเคารพกฎหมาย ความเสมอภาคและศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข อีกประการหนึ่ง ซึ่งจุดมุ่งหมายทั้ง ๒ ประการประสบความสำเร็จได้หรือไม่ขึ้นอยู่กับการบริหารและการจัดการของผู้บริหารโรงเรียนเป็นสำคัญ โดยมีคณะครูในโรงเรียนเข้าร่วมเป็นองค์ประกอบสนับสนุนด้วย

คุณค่าที่ต้องการในทางจริยธรรมของหลักธรรม มีดังนี้^๕

๑. ให้เป็นผู้หนักแน่นในเหตุผล และมองเห็นการกระทำและผลการกระทำตามแนวทางของเหตุปัจจัย ไม่เชื่อสิ่งมกมาย ตื่นข่าว เช่น เรื่องแม่น้ำศักดิ์สิทธิ์ เป็นต้น

๒. ให้เห็นว่า ผลสำเร็จที่ตนต้องการ จุดหมายที่ปรารถนา จะเข้าถึง หรือสำเร็จได้ด้วยการลงมือทำคือ จึงต้องพึ่งตนเอง และทำความเพียรพยายาม และไม่มัวคอยโชคชะตา ไม่หวังผลลบนันดาลหรือรอผลการเช่นสรวงอ้อนวอน

๓. ให้มีความรับผิดชอบต่อตนเอง ที่จะงดเว้นจากกรรมชั่วและรับผิดชอบต่อผู้อื่น ด้วยการช่วยเหลือเกื้อกูลทำความดีต่อเขา

๔. ให้ถือว่าบุคคลมีสิทธิและหน้าที่โดยธรรมชาติ ที่จะทำการต่างๆ เพื่อแก้ไขปรับปรุงสร้างเสริมตนเองให้ดีขึ้น โดยเท่าเทียมกันสามารถทำตนให้เลวลงหรือให้ดีขึ้นไป ให้ประเสริฐจนถึงยิ่งกว่าเทวดา และพรหม ได้ทุกๆ คน

๕. ให้ถือว่าคุณธรรม ความสามารถ ความดีความชั่วที่ทำ ความประพฤติปฏิบัติ เป็นเครื่องวัดความทราม หรือประเสริฐของมนุษย์ไม่ให้มีการแบ่งแยกโดยชาติชั้นวรรณะ

๖. ในแง่กรรมเก่า ให้ถือเป็นบทเรียนและให้รู้จักพิจารณาเข้าใจตนเองตามเหตุผล ไม่ควรเพ่งโทษแต่ผู้อื่น มองเห็นพื้นฐานทุนเดิมของตนที่มีอยู่ในปัจจุบัน เพื่อรู้จักที่จะแก้ไขปรับปรุงและวางแผนสร้างเสริมความเจริญก้าวหน้าต่อไปถูกต้อง

๗. ให้ความหวังในอนาคตสำหรับสามัญชนทั่วไป

คุณธรรมจริยธรรมของบุคคลประกอบด้วย สิ่งสำคัญเป็นองค์ประกอบรวม ๓ ประการคือ^๖

๑. องค์ประกอบด้านความรู้ ได้แก่ ความเข้าใจในเหตุผลของความถูกต้องดีงาม สามารถตัดแยกความผิดถูกได้ด้วยความคิด

๒. องค์ประกอบด้านอารมณ์ ได้แก่ ความพึงพอใจ ศรัทธา เลื่อมใส เกิดความนิยมยินดีที่จะรับจริยธรรมนั้นมาเป็นแนวปฏิบัติ

^๕พระธรรมปิฎก (ป.อ.ปยุตฺโต), พุทธธรรม ฉบับเดิม, พิมพ์ครั้งที่ ๑๙, (กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์ธรรมสภา, ๒๕๔๕), หน้า ๗๖.

^๖ธีรพร อูวรรณโณ, จริยธรรมกับการศึกษา, (กรุงเทพมหานคร: รุ่งศิลป์การพิมพ์, ๒๕๔๖), หน้า ๕๖

๓. องค์ประกอบด้านพฤติกรรมการแสดงออก คือ พฤติกรรมที่บุคคลตัดสินใจ ที่กระทำ ถูกหรือผิดในสถานการณ์แวดล้อมที่ต่างๆ กัน

จริยธรรมแบ่งออกเป็น ๔ ส่วน ได้แก่^๗

๑. ความรู้เชิงจริยธรรม หมายถึง การบอกได้ว่าการกระทำใดดีควรกระทำและการกระทำใดเลวควรดเว้น ความรู้เชิงจริยธรรมของคนเราจะมีมากขึ้นอยู่กับอายุ ระดับการศึกษา และสติปัญญา

๒. ทศนคติเชิงจริยธรรม หมายถึง ความรู้สึกเกี่ยวกับพฤติกรรมเชิงจริยธรรมว่าชอบหรือไม่ชอบลักษณะนั้นเพียงใด ทศนคติเชิงจริยธรรมของบุคคลส่วนใหญ่จะสอดคล้องกับค่านิยมในสังคมนั้นและในเวลาต่างกัน ทศนคติเชิงจริยธรรมของบุคคลอาจเปลี่ยนแปลงไป

๓. เหตุผลเชิงจริยธรรม หมายถึง การยกเหตุผลมาอ้างถึงการตัดสินใจที่จะกระทำหรือไม่กระทำพฤติกรรมอย่างใดอย่างหนึ่ง

๔. พฤติกรรมเชิงจริยธรรม หมายถึง การที่บุคคลแสดงพฤติกรรมที่สังคมนิยมชมชอบหรือดเว้นไม่ไปแสดงพฤติกรรมที่ฝ่าฝืน ค่านิยมหรือกฎเกณฑ์ในสังคมนั้นๆ

การที่โรงเรียนปลูกฝังคุณธรรมจริยธรรมให้กับเด็กได้นั้นจะต้องอาศัยองค์ประกอบที่เกี่ยวข้องกัน ดังนี้^๘

๑. การบริหารโรงเรียน ได้แก่ การปฏิบัติเป็นแบบอย่างแก่เยาวชน การกำหนดระเบียบข้อบังคับ การควบคุม ติดตามผล เป็นต้น

๒. การจัดสภาพแวดล้อมให้สอดคล้องกับการสอนของครู

๓. การสอนของครู

๔. การจัดกิจกรรมด้านจริยศึกษา

---

^๗ดวงเดือน พันธุมนาวิน, พฤติกรรมศาสตร์ เล่ม ๒: จิตวิทยาจริยธรรมและจิตวิทยาภาษา, (กรุงเทพมหานคร: ไทยวัฒนาพานิช, ๒๕๔๔), หน้า ๕๔.

^๘สำเริง เกลิมเผ่า, “การบริหารโรงเรียนกับการสอนจริยธรรม”, วิทยากร, ปีที่ ๙ ฉบับที่ ๒ (กุมภาพันธ์ ๒๕๔๗): ๑๐๙.

ผลการทดสอบของ Marilyn Watson และคณะในโครงการ The Child Development Project ที่รัฐอิลลินอยส์ ประเทศสหรัฐอเมริกาว่าการพัฒนาจริยธรรมที่เหมาะสมกับเยาวชนระดับประถมศึกษา มีองค์ประกอบสำคัญ ๕ ประการ ซึ่งสรุปได้ดังนี้^๙

๑. การพัฒนาระเบียงวินัย เป็นวิธีการจัดการห้องเรียนให้เป็นชุมชนที่ดูแลซึ่งกันและกัน แบบครอบครัว Caring community. เด็กแต่ละคนจะมีความเป็นตัวของตัวเองความรอบรู้ ความอบอุ่น และกฎระเบียบของห้องเรียน เพื่อส่งเสริมการเรียนรู้และการพัฒนาตนเองทางจริยธรรม

๒. การเรียนแบบร่วมมือ โดยแบ่งเยาวชนเป็นกลุ่มย่อย ต้องช่วยเหลือกัน ซึ่งได้ทั้งความรู้ และเป็นการส่งเสริมพฤติกรรมช่วยสังคม เช่น ความยุติธรรม ความรับผิดชอบ ความเห็นใจและความเต็มใจช่วยเหลือกัน

๓. การช่วยเหลือเพื่อนมนุษย์ จัดเป็นกิจกรรมช่วยมนุษย์ ช่วยสังคมทั้งนอกและใน โรงเรียน

๔. การเข้าใจผู้อื่น จุดเน้นอยู่ที่ช่วยเด็กให้เข้าใจสถานการณ์และความรู้สึกของคนอื่นทั้ง ประสบการณ์ตรง เช่น ช่วยเหลือคนทุกข์ยากและสภากาชาด เช่น อ่านและอภิปรายตัวละครในวรรณคดี และเหตุการณ์หนังสือพิมพ์ เป็นต้น

๕. ส่งเสริมพฤติกรรมช่วยสังคม โดยครูอธิบายค่านิยมต่างๆที่ช่วยสังคม เช่น รักเมืองไทย กินของไทย ใช้ของไทย เทียวเมืองไทย พยายามเน้นทฤษฎีสู่การปฏิบัติ และศึกษาเหตุการณ์ในวรรณคดี และประวัติศาสตร์ด้วย

สรุปได้ว่า องค์ประกอบในการส่งเสริมจริยธรรมเยาวชน คือ การกำหนดนโยบายการสอน หรือวิธีสอน การจัดสภาพแวดล้อม การจัดกิจกรรมจริยศึกษาและการประเมินผลทางจริยธรรม องค์ประกอบในการส่งเสริมจริยธรรมดังกล่าวจะประสบความสำเร็จได้ด้วยการกำกับดูแลของผู้บริหารโรงเรียน รวมถึงความร่วมมือของครูผู้สอนและผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องด้วย

๓. แนวทางการส่งเสริมจริยธรรมแก่เยาวชน

แนวทางในการส่งเสริมจริยธรรมเยาวชนในโรงเรียน จะกระทำมิได้ผลขึ้นมาไม่ได้ด้วยวิธีการสอนเพียงอย่างเดียว แต่จะต้องอาศัยการจัดบรรยากาศ สภาพแวดล้อม ตลอดจนความประพฤติของครูในโรงเรียน ให้สอดคล้องตามไปด้วย นั่นคือ จะต้องส่งเสริมจริยธรรมทั้งในรูป

---

^๙สุรศักดิ์ หลาบมาลา, “การส่งเสริมการพัฒนาจริยธรรมในโรงเรียน”, ศึกษาศาสตร์ปริทัศน์, ปีที่ ๑๓ (มกราคม - เมษายน ๒๕๔๑): ๔๙.

หลักสูตรแผน และในรูปของการสอน^{๑๐} ซึ่งดังกล่าวนี้ มีนักวิชาการหลายท่านได้กล่าวเกี่ยวกับแนวทางการส่งเสริมจริยธรรมแก่เยาวชนไว้ ผู้วิจัยจึงได้รวบรวมมาประกอบการศึกษาค้นคว้า ดังต่อไปนี้

แนวทางในการส่งเสริมจริยธรรมแก่เยาวชน iva ผู้บริหาร คือ ผู้นำที่จะต้องดูแล ควบคุมให้มีการปฏิบัติกิจกรรมทุกอย่างในสถาบันให้เป็นไปตามนโยบาย แผนงาน โครงการ การกิจทั้งปวง ตลอดจนเป็นผู้ส่งเสริมและกำกับให้มีการปฏิบัติตามเกณฑ์ ระเบียบ ข้อบังคับ และกฎหมายที่เกี่ยวข้อง ผู้บริหารต้องใช้ความสามารถและภาวะผู้นำที่จะทำให้ผู้ใต้บังคับบัญชาปฏิบัติในสิ่งที่ผู้บริหารประสงค์จะให้ปฏิบัติ และให้ผู้ปฏิบัติพึงพอใจที่จะรับปฏิบัติในสิ่งที่ได้รับมอบหมายนั้นๆ ดังนั้น พฤติกรรมการปฏิบัติงานของครูจะเป็นประการโดยอ้อมขึ้นอยู่กับสภาพการนำของผู้บริหาร ภาวะผู้นำของผู้บริหารจึงมีอิทธิพลต่อพฤติกรรมของข้าราชการครูผู้ใต้บังคับบัญชาโดยตรง^{๑๑}

การสอนจริยธรรมในโรงเรียนนั้นจะต้องปรับปรุงหลักสูตรวิธีสอนเสียใหม่ โดยควรจะมีการเพิ่มหลักสูตรด้านนี้ให้มากขึ้น และให้สอดคล้องประสานกับทุกวิชาซึ่งหมายความว่า การสอนจริยธรรมไม่ใช่ตกเป็นภาระของครูสอน หน้าที่ศีลธรรมเพียงผู้เดียว ผู้สอนวิชาอื่นก็มีหน้าที่ในการส่งเสริมจริยธรรมให้แก่เยาวชนเช่นกัน

แนวทางการจัดจริยศึกษาสำหรับโรงเรียนไว้สรุปได้ดังนี้

๑. จัดโรงเรียนและสิ่งแวดล้อมในโรงเรียน ให้เอื้ออำนวยต่อการสอนจริยธรรมในโรงเรียนอย่างต่อเนื่อง
๒. จัดการสอนจริยธรรมตามหลักสูตร โดยสอนให้สอดคล้องกับสังคม จากสิ่งที่ใกล้ตัวไปสู่สิ่งที่ไกลตัวเยาวชน
๓. จัดกิจกรรมประกอบการสอนจริยธรรมให้เด็กได้ปฏิบัติจริง และสอดคล้องกับหลักวิทยาศาสตร์เน้นให้เห็นจริงมากกว่าการสร้างความสำเร็จที่มลาย
๔. แทรกศีลธรรมทั้งในหนังสือแบบเรียนและหนังสืออ่านประกอบ
๕. สอดแทรกจริยธรรมในการสอนทุกวิชา ทุกกลุ่มประสบการณ์
๖. จัดภาพประกอบเรื่องจริยธรรม ทั้งในการสอนและการจัดกิจกรรม

---

^{๑๐}กิริติ ศรีวิเชียร, การจัดจริยศึกษาในโรงเรียน, (กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว ๒๔๒๔), หน้า ๑๗๖.

^{๑๑}สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานกระทรวงศึกษาธิการ, คู่มือการปฏิบัติงานสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากลุ่มบริหารงานบุคคล, (กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, ๒๕๕๓), หน้า ๗๖.

๗. ใช้สื่อมวลชนในการให้ความรู้และประสบการณ์ด้านจริยธรรม

แนวทางการส่งเสริมจริยธรรมในโรงเรียนไว้ในแผนพัฒนาจริยธรรม สรุปได้ดังนี้^{๑๒}

๑. ดำเนินการร่วมมือกับวัดและผู้ทรงคุณวุฒิเพื่อจัดทำสื่อการเรียนการสอน
๒. จัดให้มีการฝึกสมาธิอย่างง่ายและเหมาะสมกับเด็กในวัยประถมศึกษา
๓. จัดอบรมบุคลากรที่รับผิดชอบทางด้านจริยศึกษาให้มีความรู้ความสามารถในการจัดการเรียนการสอนและการจัดจริยศึกษา
๔. จัดสภาพแวดล้อมเป็นรูปธรรมที่เป็นมงคลและดีงามให้แก่เยาวชนตามวันสำคัญ ทางศาสนา เช่น พระพุทธรูป ภาพในชาดก หรือสัญลักษณ์ในทางพุทธศาสนาและศาสนาอื่น
๕. จัดให้มีห้องพระ หรือห้องจริยศึกษาสำหรับเยาวชนในการกราบไหว้บูชาประกอบกิจกรรมทางศาสนา
๖. จัดกิจกรรมส่งเสริมลักษณะนิสัยให้เป็นไปอย่างต่อเนื่อง โดยประสานให้วัดและชุมชนเข้าร่วมด้วย
๗. จัดสภาพแวดล้อมในโรงเรียนให้สนับสนุน หรือเอื้อต่อการส่งเสริมลักษณะนิสัยและจริยธรรมของเยาวชน สภาพแวดล้อมจะเป็นเสมือนภูมิป้องกันมิให้เด็กเสื่อมทางจริยธรรมได้
๘. จัดกระบวนการเรียนการสอน ให้เน้นภาคปฏิบัติเป็นสำคัญ และมีการจัดทั้งในเวลาและนอกเวลาเรียน
๙. พัฒนาบุคลากรทั้งผู้บริหารและผู้ปฏิบัติการสอน ให้เป็นผู้นำและเป็นแบบอย่างที่ดีในการส่งเสริมจริยธรรม คุณธรรมที่พึงประสงค์
๑๐. ปรับปรุงกระบวนการเรียนการสอน การประเมินผลทางจริยธรรมให้มีความเหมาะสมสอดคล้องกับระบบการเรียนการสอน
๑๑. พัฒนาครูให้มีความรู้ทางจริยธรรม วิธีการถ่ายทอดความรู้ และคุณลักษณะของความ เป็นครู
๑๒. ส่งเสริมและประสานการร่วมมือระหว่างโรงเรียน บ้าน วัด และสื่อมวลชนในด้านการเผยแผ่คุณธรรมจริยธรรม

---

^{๑๒}กระทรวงศึกษาธิการ, พฤติกรรมของครูในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษาด้านการปลูกฝังจริยธรรมในห้องเรียน, (กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว, ๒๕๔๕), หน้า ๕๗.

๑๓. ส่งเสริมและให้กำลังใจแก่ครูอาจารย์ที่สอนจริยธรรมดีเด่น

๑๔. ครูควรนำข่าวอาชญากรรม หรือข่าวแปลกๆ มาวิจารณ์ วิเคราะห์ประกอบ การสอน
จริยธรรม

๑๕. ส่งเสริมให้เยาวชนรู้จักวิเคราะห์สภาพสังคมที่นำไปสู่ความเสื่อมโทรมทางจริยธรรม

การปลูกฝังและพัฒนาจริยธรรมในโรงเรียนไว้ว่า มีหลักที่ควรยึดถือ ๓ ประการ คือ^{๑๓}

๑. ต้องให้มีการปฏิบัติมากกว่าการเรียนรู้แต่เนื้อหาวิชา

๓. จริยธรรมจะต้องสอนทุกระดับและสอดแทรกอยู่ในทุกวิชา อย่างสม่ำเสมอโดยถือว่าเป็นหน้าที่ของครูทุกคน

๓. การประพฤติและการปฏิบัติของครู จะต้องสอดคล้องกับสิ่งที่ต้องการปลูกฝังและพัฒนาแก่เยาวชน

การส่งเสริมจริยธรรมในรูปแบบของหลักสูตรแฝง Hidden Curriculum. จะต้องสร้างความสนใจของเยาวชนไปที่บรรยากาศ หรือสภาพแวดล้อมในโรงเรียนที่มีผลต่อการส่งเสริมจริยธรรม ซึ่งเยาวชนจะไม่ตระหนักถึงสิ่งที่ครูตั้งใจจะให้เยาวชนได้เรียนรู้ แต่สิ่งนั้นจะมีผลกระทบต่อการส่งเสริมจริยธรรมเยาวชน เช่น การให้เด็กร่วมงานเป็นกลุ่ม หรือเป็นหลักสูตรแฝงที่เด็กได้เรียนรู้จากสิ่งที่ครูไม่ได้ตั้งใจจะให้เกิดขึ้นโดยตรง แต่เป็นผลมาจากการปฏิบัติของครูในระบบโรงเรียน เช่น ความรักใคร่สามัคคีของคณะครู ความสุภาพเรียบร้อยในวาจาของครูความมีน้ำใจเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ของคณะครูในโรงเรียน

แนวทางในการส่งเสริมจริยธรรมให้เยาวชนในวัย ๖ ถึง ๑๒ ปี ไว้ดังนี้^{๑๔}

๑. สร้างสิ่งแวดล้อมให้เด็กสามารถดูซึมจริยธรรมที่ต้องการปลูกฝังเอง โดยผู้ใหญ่ไม่เสียเวลาพร่ำสอนจนเกินไป

๒. ให้เด็กอยู่ใกล้ชิดตัวอย่างที่ดี เพื่อให้เด็กได้ประพฤติปฏิบัติตาม

๓. เสนอปัญหาให้เด็กศึกษาจนเกิดสำนึก มากขึ้นและเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมตัวเองโดยไม่รู้ตัว

^{๑๓}บรรเทา กิตติศักดิ์, **จริยธรรมทางการศึกษา**, (กรุงเทพมหานคร: ภาควิชาการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, ๒๕๔๕), หน้า ๗๒.

^{๑๔}สมพงษ์ จิตระดับ, **การสอนจริยศึกษาในระดับประถมศึกษา**, พิมพ์ครั้งที่ ๔, (กรุงเทพมหานคร: โอ เอส พริ้นติ้ง เฮ้าส์, ๒๕๔๘), หน้า ๓๘.

๔. แสวงหาแบบอย่างวัฒนธรรมที่ดีงาม เพื่อขัดเกลาความคิดของเด็กให้ประณีตและพัฒนาจริยธรรม

๕. จัดโอกาสให้เด็กได้ศึกษาหาประสบการณ์จากวิชาการ ซึ่งสามารถพัฒนาจริยธรรมได้

๖. สร้างและปฏิบัติตามจริยธรรมที่ผู้ใหญ่และเด็กยอมรับร่วมกัน

๗. สนทนาในชีวิตประจำวันในโอกาสได้พบเหตุการณ์ ทั้งในและนอกโรงเรียน เพื่อให้เด็กเห็นคุณค่า และความหมายของเหตุการณ์นั้นๆ

๘. ตั้งชมรมเพื่อศึกษาหาความรู้ได้ตามอิสระ และความปรารถนาของตน

๙. สร้างคำขวัญและภาษิต ที่คนส่วนใหญ่ยอมรับร่วมกัน

๑๐. แนะนำหรือให้คำปรึกษาเฉพาะตัว

การดำเนินงานการส่งเสริมจริยธรรมในโรงเรียนกระทำโดยสรุป ดังนี้^{๑๕}

๑. แต่งตั้งคณะกรรมการจริยธรรมประจำโรงเรียน เพื่อทำหน้าที่กำหนดแผนงานจริยธรรมควบคุมดูแลให้เป็นไปตามแผนและปรับปรุงแผนการปฏิบัติให้เหมาะสม

๒. มีแผนงานส่งเสริมจริยธรรม โดยดำเนินการดังนี้

๒.๑. สร้างบรรยากาศหรือสิ่งแวดล้อมให้เอื้ออำนวยต่อการให้การศึกษาอบรมและการปฏิบัติเรื่องจริยธรรม เช่น คณะครูประพฤติปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างที่ดีแก่เยาวชนชี้แจง กระตุ้น โน้มน้าวให้เยาวชนเห็นว่าการประพฤติตามจริยธรรมเป็นสิ่งที่มิเกียติ ไม่ใช่สิ่งน่าละอาย การตั้งชมรมจริยธรรมในโรงเรียน

๒.๒. จัดให้มีการอบรมจริยธรรมอย่างต่อเนื่องในโรงเรียน ผู้ให้การอบรมได้แก่ พระสงฆ์หรือผู้ทรงคุณวุฒิ ผู้บริหารโรงเรียน ครูประจำชั้นและครูเวรประจำวัน

๓. มีแผนงานควบคุมความประพฤติ ผู้ใดประพฤติผิดจริยธรรม ต้องลงโทษสมควรแก่กรณีอย่างเคร่งครัด ผู้ใดประพฤติดีเด่นด้านจริยธรรม ต้องยกย่องสรรเสริญ

สรุปได้ว่า แนวทางการส่งเสริมจริยธรรมแก่เยาวชน เป็นสิ่งสำคัญที่ผู้บริหาร ครู อาจารย์ และบุคลากรทางการศึกษาของโรงเรียน ต้องสร้างให้เกิดมีภายในโรงเรียน โดยเฉพาะอย่างยิ่งโรงเรียนที่มีความหลากหลายทางวัฒนธรรมของบุคลากรโรงเรียน เยาวชน และชุมชนโรงเรียน โดยเริ่มต้นจาก

^{๑๕}สาโรช บัวศรี, **จริยธรรมศึกษา**, (กรุงเทพมหานคร: สำนักนายกรัฐมนตรี, ๒๕๔๙), หน้า ๑๕๗.

การให้ผู้บริหารและครูสามารถเป็นตัวอย่างทางจริยธรรมแก่เยาวชนเสียก่อน เพื่อนำไปสู่การปลูกฝังสร้าง และส่งเสริมจริยธรรมแก่เยาวชนในโรงเรียนได้

๒.๒ แนวคิดเกี่ยวกับบทบาทของพระสงฆ์ในการอบรมเยาวชน

๒.๒.๑ แนวคิดเกี่ยวกับบทบาทของพระสงฆ์

พระสงฆ์ หรือ สังฆรัตนะ เป็นรัตนะประการที่สาม ในพระรัตนตรัย ซึ่งได้แก่ พระพุทธ พระธรรม พระสงฆ์ และเป็นรัตนะที่เกิดขึ้นหลังสุด ซึ่งความเป็นมาของพระสงฆ์นั้น มีจุดเริ่มต้นตั้งแต่เมื่อเจ้าชายสิทธัตถะได้ตรัสรู้เป็นพระพุทธเจ้า ณ โคนต้นพระศรีมหาโพธิ์ ที่ตำบลอุรุเวลาเสนานิคม กรุงราชคฤห์ แคว้นมคธ ปัจจุบันคือ พุทธคยา ประเทศอินเดีย. พระองค์ได้รับการขนานนามว่า พระพุทธเจ้า หลังจากทรงพักผ่อนอิริยาบถและทบทวนธรรมที่พระองค์ได้ตรัสรู้ด้วยการเสวยความสุขที่เกิดจากความหลุดพ้นจากกิเลสเป็นเวลา ๔๙ วันแล้ว พระองค์ก็เสด็จไปที่ป่าอิสิปตนมฤคทายวัน เมืองพาราณสี แคว้นกาฬิ ปัจจุบันเรียกว่า สารนาถ. ได้แสดงพระธรรมที่เรียกว่า อัมมจักกัปวัตตนสูตร โปรดปัญจวัคคีย์ จนกระทั่งท่านโกณฑัญญะได้ดวงตาเห็นธรรมและได้ขอบวชพระองค์จึงทรงบวชให้ด้วยวาจาว่า เธอจงมาเป็นภิกษุมาเถิด ธรรมอันเรากล่าวดีแล้ว เธอจงประพฤติพรหมจรรย์ เพื่อทำที่สุดทุกข์โดยชอบเถิด^{๑๖}

พระสงฆ์รูปแรกได้เกิดขึ้นในพระพุทธศาสนา เป็นจุดกำเนิดสังฆรัตนะ และเป็นความสมบูรณ์แห่งพระรัตนตรัยด้วย โดยมีการบรรลุลหกรรมเป็นฐานแห่งการบวช ในระยะ ๖ เดือนแรกได้เกิดพระสาวกสงฆ์ถึง ๖๐ รูป ต่อมาอีก ๖ เดือน ก็เพิ่มอีก ๑,๒๕๐ รูป ต่อมาได้ทรงอนุญาตให้พระสงฆ์รับกุลบุตรผู้มีจิตศรัทธาเข้าอุปสมบทด้วยญัตติจตุตถกรรมวาจา โดยมอบให้สงฆ์เป็นใหญ่ มีผู้เป็นประธานอุปสมบท เรียกว่า อุปัชฌาย์ เป็นผู้ทำหน้าที่ให้การอบรมสั่งสอนพระใหม่ตลอดระยะเวลา ๕ ปี พระพุทธองค์ได้ทรงบัญญัติพระวินัยเป็นเบื้องต้น หรือเป็นกรอบแห่งชีวิตอันประเสริฐให้พระสงฆ์ได้ปฏิบัติตาม พระสงฆ์รับอุปสมบทและพระวินัยเป็นฐานนี้ เรียกว่า พระภิกษุสงฆ์ สังคมพระสงฆ์จึงได้เกิดขึ้นในพระพุทธศาสนาตั้งแต่ปีแรกหลังการตรัสรู้เป็นต้นมา^{๑๗}

ดังนั้น พระสงฆ์ จึงหมายถึง สาวกของพระพุทธเจ้า หรือหมู่สาวกผู้ยอมรับ ผู้ซึ่งฟังคำสั่งสอนของพระพุทธเจ้าแล้วเลื่อมใส สละเรือนออกบวช ถือวัตรปฏิบัติตามพระธรรมวินัย ที่พระบรมศาสดาสั่งสอนและกำหนดไว้ เมื่อได้รับผลแห่งการประพฤติปฏิบัติแล้ว นำมาเผยแพร่สั่งสอนผู้อื่นให้

^{๑๖}วิ.มหา. (ไทย) ๔/๑๘/๒๕.

^{๑๗}พระสุธีวรญาณ (ณรงค์ จิตตโสภโณ), *พุทธศาสตร์ปริทรรศน์*, พิมพ์ครั้งที่ ๒, (กรุงเทพมหานคร: สุขภาพใจ, ๒๕๕๙), หน้า ๗๖.

ปฏิบัติตาม พระสงฆ์มีส่วนสำคัญต่อพระพุทธศาสนาภายหลังพุทธปรินิพพาน เพราะการสืบทอดพระธรรมวินัย หรือการสืบทอดพระธรรมรัตนะของพระพุทธเจ้า นั้น อาศัยพระสงฆ์เป็นผู้สืบทอดพระธรรมนำมาประพจน์ปฏิบัติเผยแผ่แก่ประชาชน และให้การบวชกุลบุตรยุคหลัง เพื่อช่วยค้ำจุนพระศาสนาและธรรมาสน์ของพระอรหันต์ มาถึงยุคปัจจุบัน

คำว่า พระสงฆ์ มาจากคำบาลีว่า สงฺฆ แปลว่า หมู่ ชุมชน คนทั่วไปมักเข้าใจว่าพระสงฆ์ คือ ภิกษุ แต่ในทางพระพุทธศาสนา หมายถึง หมู่ภิกษุ และภิกษุตั้งแต่ ๔ รูปขึ้นไป เรียกว่า คณะสงฆ์ การประกอบสังฆกรรมที่สำคัญในทางพระพุทธศาสนาต้องมีคณะสงฆ์ซึ่งประกอบด้วยภิกษุอย่างน้อยที่สุด ๔ รูป ร่วมพิธีสังฆกรรมนั้นจึงจะสำเร็จสมบูรณ์ หากคณะสงฆ์ไม่ครบคณะก็จะประกอบสังฆกรรมไม่ได้ พระสงฆ์จัดว่าเป็นผู้มีบทบาทสำคัญเพราะเป็นศาสนทายาทสืบทอดพระพุทธศาสนาให้ยืนยาวต่อไป

นิยามของคำว่า สังฆะ หรือ สงฆ์ นั้น มีการให้คำนิยามไว้ว่า สงฆ์ คือ กลุ่มบุคคลที่เสมอกันด้วยศีล และ ทรศนะ หมายความว่า การมีศีลเสมอกัน และการมีทรศนะที่ถูกต้องตรงกัน เป็นคุณสมบัติของสงฆ์ เพราะคำว่า สงฆ์ มีความหมายถึง ความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน ความสามัคคีกลมเกลียวกัน ถ้ามีความแตกต่างแตกแยกกัน จะไม่ถือว่าเป็นสงฆ์ในครั้งพุทธกาล ลักษณะของสังคัมภังคะนั้น จะแบ่งเป็น ๒ ฝ่าย คือ ภิกษุสงฆ์ หมายถึงหมู่แห่งพระภิกษุ และ ภิกษุณีสงฆ์ คือ หมู่แห่งภิกษุณี อย่างไรก็ตาม คำว่า สังฆะ นั้น ในยุคสมัยแรกของพระพุทธศาสนา ยังไม่มีปรากฏขึ้นเป็นรูปแบบสังคัมภังคะ ยังไม่เป็นรูปธรรมมากนัก เพราะยังไม่มีวินัยที่ใช้จัดระเบียบสังคัมภังคะออกมา เพราะพระภิกษุในสมัยนั้น อย่างน้อยที่สุด ท่านเป็นพระอริยบุคคลระดับโสดาบัน การอยู่ร่วมกันของท่านนั้นเป็นรูปแบบการอยู่โดยธรรมชาติ ไม่ได้อยู่โดยการวางระเบียบ เพราะมรรคและผลที่ท่านเหล่านั้นบรรลุ เป็นตัวคอยจัดระเบียบความเป็นอยู่ของท่านเอง ต่อเมื่อพระสงฆ์มีความจำเป็นที่ต้องมีพระวินัย เพื่อวางกฎระเบียบ เพื่อให้คณะสงฆ์ที่มีมากนั้น อยู่ร่วมกันได้โดยผาสุกจึงเกิดขึ้น

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ศึกษาค้นคว้าแนวคิดเกี่ยวกับบทบาทพระสงฆ์ จากเอกสาร และบทความทางวิชาการต่างๆ ดังประมวลตามลำดับ ดังนี้

การที่พระสงฆ์มีบทบาท คงอยู่ที่หลักการอันมีอยู่ในคำสอนของพระพุทธเจ้าแล้ว คือในฝ่ายตนเอง ก็มีหน้าที่ในการศึกษาปฏิบัติ คือศึกษาเพื่อให้ตนปฏิบัติได้ถูกต้อง และพร้อมทั้งสามารถแนะนำผู้อื่นได้ด้วย ในฝ่ายความสัมพันธ์กับสังคมของคฤหัสถ์ ก็มีหน้าที่ให้การศึกษา การเผยแผ่ และการสงเคราะห์ พร้อมกับการปฏิบัติหน้าที่ทางสมณเพศของตน รักษาเกียรติและความบริสุทธิ์ของสถาบันสงฆ์ไว้ด้วย

สำหรับหน้าที่หลักของพระภิกษุสงฆ์ก็คือ การศึกษาประพจน์ปฏิบัติธรรม ส่วนหน้าที่ที่มีต่อสังคมก็นับว่ามีอยู่หลายประการ กล่าวคือ นอกจากจะมีหน้าที่ดำเนินกิจกรรมบางอย่างของวัดแล้ว

พระภิกษุสงฆ์ยังคงมีหน้าที่ในการอบรมสั่งสอนหลักธรรมให้แก่ประชาชน เพื่อนำไปประพฤติปฏิบัติตามและอยู่ในศีลธรรมอันดีงาม ยิ่งไปกว่านั้น พระภิกษุสงฆ์ยังมีหน้าที่ในการประกอบพิธีกรรมทางศาสนาให้แก่ชาวบ้านอีกด้วย พระภิกษุสงฆ์เป็นผู้มีความรู้สูงกว่าชาวบ้าน เป็นผู้จัดการศึกษาและเป็นครู เด็กผู้ชายจะถูกส่งไปเป็นลูกศิษย์อยู่วัดหรือสามเณร เพื่อเรียนการอ่าน การเขียน และเรียนวิชาเลขคณิตอย่างง่าย ๆ รวมทั้งการอบรมทางศีลธรรมและหลักธรรมทางศาสนา และมีความรู้ในด้านจริยธรรมของสังคม^{๑๘}

บทบาทของพระสงฆ์ ๓ ประการ คือ

๑. การพัฒนาคุณภาพพลเมืองด้านคุณธรรมจริยธรรม

๒. การสงเคราะห์ประชาชน เช่น การให้ความสะดวกในการบำเพ็ญกุศลแก่ประชาชนตามประเพณีเกี่ยวกับชีวิต งานประเพณีส่วนรวม และงานเทศกาลต่างๆ

๓. การให้ความช่วยเหลือทางราชการ โดยเฉพาะการรักษาความปลอดภัยของชาติและกิจการทางสังคมวิทยา เป็นต้น^{๑๙}

เนื่องจากพระสงฆ์ไทยส่วนใหญ่ ไม่ได้แยกตัวออกไปอยู่อย่างโดดเดี่ยว ห่างจากชุมชน พระสงฆ์จึงต้องรับรู้สิ่งที่เกิดขึ้นในชุมชนที่ตนเองอาศัยอยู่และมีบทบาทที่เกี่ยวข้องกับชุมชนในด้านต่างๆ ตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน บทบาทดังกล่าวมิได้จำกัดอยู่เฉพาะในเรื่องการสั่งสอนศาสนธรรมและการปฏิบัติธรรมเท่านั้น แต่ยังรวมถึงการช่วยเหลือประชาชนทั้งทางวัตถุและการแก้ปัญหาพัฒนาชีวิตอีกด้วย รวมถึงการเป็นผู้นำของชุมชน พระสงฆ์ยังคงทำหน้าที่พัฒนาศีลธรรมของประชาชนอย่างต่อเนื่อง จนถึงปัจจุบัน พระสงฆ์หลายรูปได้รับการยอมรับนับถือและยกย่องจากคนทั่วไป ว่ามีคุณูปการกลม่อเกล่าผู้คนที่รู้จักบาปบุญคุณโทษและเป็นคนดีของสังคม เช่น ท่านพุทธทาส พระเทพเวที ประยุทธ์ ปยุตโต. เป็นต้น^{๒๐}

---

^{๑๘}ทินพันธ์ นาคะตะ, *บทบาทของพระภิกษุสงฆ์ในสังคม*, (กรุงเทพมหานคร: อักษรเจริญทัศน์, ๒๕๔๔), หน้า ๖๙.

^{๑๙}คณินนิตย์ จันทบุตร, *บทบาทพระสงฆ์ในสังคมปัจจุบัน*, (กรุงเทพมหานคร: ไทยวัฒนาพานิช, ๒๕๔๒), หน้า ๕๙.

^{๒๐}ภัทรพร สิริกาญจน์, *บทบาทของพระสงฆ์ไทยในปัจจุบัน*, (กรุงเทพมหานคร: อักษรเจริญทัศน์, ๒๕๔๕), หน้า ๗๙.

บทบาทของพระสงฆ์ในพระพุทธศาสนา ว่า พระเป็นผู้นำทางด้านวัตถุและจิตใจ บทบาทของพระในอดีตนั้นนอกจากเตรียมตัวให้พร้อม เพื่อสอนคนอื่นแล้ว อาชีพของพระคือ การศึกษานั้นเอง ที่เรียกกันว่า สิกขาชีพ^{๒๑}

สรุปได้ว่า บทบาทของพระสงฆ์นั้น มีความเกี่ยวข้องและสัมพันธ์ต่อวิถีชีวิตของคนในสังคมไทยตั้งแต่อดีตจนกระทั่งปัจจุบัน ซึ่ง มีความผูกพันและเกี่ยวข้องกับชุมชนอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ เพราะพระสงฆ์ดำรงอัตภาพได้ด้วยอาศัยประชาชนในชุมชน และทั้งฐานะของพระสงฆ์ที่เป็นผู้นำทางจิตวิญญาณของคนในชุมชน จึงต้องมีบทบาทต่อชุมชนและสังคมในด้านต่างๆ ด้วยโดยปริยาย นั้นเอง

อนึ่ง บทบาทของพระสงฆ์ที่มีบัญญัติไว้ใน พระราชบัญญัติคณะสงฆ์ พ.ศ. ๒๕๐๕ พระราชบัญญัติคณะสงฆ์ ฉบับที่ ๒ พ.ศ. ๒๕๓๕ และกฎหมายเถรสมาคม ฉบับที่ ๒๓ พ.ศ. ๒๕๔๑. นั้น กล่าวถึง บทบาทของพระสงฆ์ผู้ดำรงตำแหน่งทางการปกครอง ว่า มีบทบาทในงานทั้ง ๖ ประเภท ได้แก่ การควบคุมและส่งเสริมการรักษาความเรียบร้อยดีงาม การศาสนศึกษา การศึกษาสงเคราะห์ การเผยแผ่พระพุทธศาสนา การสาธารณูปการ และการสาธารณสงเคราะห์ ซึ่งผู้วิจัยจะได้กล่าวตามลำดับไป ดังนี้

๑. การปกครอง

การปกครองเป็นงานในหน้าที่ของพระสังฆาธิการในการปกครองดูแลพระภิกษุสามเณรในเขตปกครองของตน ให้เป็นไปด้วยความเรียบร้อยถูกต้องตามหลักพระธรรมวินัย และตามพระราชบัญญัติคณะสงฆ์ ทั้งนี้ คำว่า การปกครอง แปลว่า การควบคุมดูแลรักษาควบคุมให้ท่านอยู่ในที่ที่ควรจะอยู่^{๒๒} ด้วยเหตุนี้ พระสังฆาธิการจึงต้องดำเนินการปกครองคณะสงฆ์ให้เป็นไปด้วยความเรียบร้อย ถูกต้องตามพระธรรมวินัย กฎหมาย กฎมหาเถรสมาคม ข้อบังคับ ระเบียบ คำสั่ง มติ ประกาศ และพระบัญชาสมเด็จพระสังฆราช นอกจากนั้นพระสังฆาธิการยังจะต้องทำหน้าที่ระงับอธิกรณ์ วินิจฉัยการลงนิคหกรรม วินิจฉัยข้ออุทธรณ์คำสั่ง รวมตลอดทั้งควบคุมบังคับบัญชาพระภิกษุสามเณรผู้อยู่ในเขตปกครองของตน ชี้แจงแนะนำการปฏิบัติหน้าที่ของผู้ที่อยู่ใต้บังคับบัญชา ให้เป็นไปโดยความเรียบร้อย พร้อมทั้งตรวจการและประชุมพระสังฆาธิการในเขตปกครองของตน

---

^{๒๑}สนิท ศรีสำแดง, **บทบาทพระสงฆ์ในอดีต**, (กรุงเทพมหานคร: ไทยวัฒนานาณิข, ๒๕๔๔). หน้า ๑๙๕.

^{๒๒}พระเทพปริยัติสุธี (วรวิทย์ คงคปณฺโณ), **เอกสารประกอบการบรรยายเรื่องการคณะสงฆ์และการพระศาสนา**, (กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๔๐), หน้า ๕๑.

การปกครองตามความหมายในพระพุทธศาสนาเป็นการปกครองเพื่อการศึกษา การปกครองและความสงบเรียบร้อยที่จะเกิดจากการปกครองนั้น มิใช่เป็นจุดหมายในตัว แต่เป็นเพียงปัจจัยคือสภาพเอื้อเพื่อให้แต่ละบุคคลบรรลุตามจุดหมายแห่งการศึกษาหรือเพื่อเป็นหลักประกันของการศึกษา จึงถือเป็นคติได้ว่าการปกครองที่มีขึ้นนั้นเป็นเรื่องของการศึกษาและเพื่อการศึกษาทั้งสิ้น ถ้าไม่ปกครองด้วยการศึกษา ก็ต้องปกครองด้วยอำนาจ เมื่อปกครองด้วยอำนาจก็เกิดความรู้สึกในเชิงปรปักษ์ ที่เอียงไปในทางที่จะขัดแย้งกัน ด้วยเหตุนี้ การปกครองแบบใช้อำนาจจึงก่อให้เกิดปัญหา เริ่มตั้งแต่เกิดความขัดแย้งในจิตใจเป็นต้นไป ทำให้ยิ่งต้องเพิ่มการใช้อำนาจ ใช้อำนาจ และจะเน้นการลงโทษมากยิ่งขึ้นตามลำดับ ไม่ใช่การปกครองแบบพยายามสร้างคนดี แต่เป็นการปกครองแบบพยายามกำจัดคนเลว นั่นเอง^{๒๓}

งานปกครองเป็นงานนำ เป็นงานหลักซึ่งกว้างขวางยิ่งใหญ่อะเอียดอ่อนยิ่งกว่างานทั้งหลาย และเป็นงานที่ทำไม่เสร็จ ต้องคอยปรับปรุงเปลี่ยนแปลงให้เหมาะสมแก่สถานการณ์ปัจจุบันอยู่ตลอดเวลา ถ้างานปกครองดำเนินไปอย่างใด งานอื่นๆ ก็จะดำเนินไปอย่างนั้น ถ้างานปกครองดำเนินไปไม่ได้ งานบริหารลักษณะอื่นๆ ก็ดำเนินไปไม่ได้เช่นกัน^{๒๔} ผู้ปกครองวัดก็คือเจ้าอาวาส ซึ่งเป็นพระสังฆาธิการอันดับที่ ๙ เป็นผู้มีความรับผิดชอบต่อการพระศาสนาอย่างยิ่งใหญ่ เพราะต้องปกครองวัด คำว่าวัด มีความหมาย ๒ ประการ คือ หมายถึง ศูนย์กลางแห่งพระศาสนาทั้งปวง และหมายถึง แหล่งรวมของส่วนประกอบที่สำคัญของพระศาสนา ๕ ประการ คือ

๑. ศาสนสถาน ได้แก่ พื้นที่ตั้งวัดและบริเวณวัด มีลักษณะเป็นไปตามธรรมชาติ สิ่งแวดล้อม เหมาะที่จะเป็นเครื่องเสริมสร้างความวิเวก ความสงบ

๒. ศาสนวัตถุ ได้แก่ สิ่งปลูกสร้างเป็นเสนาสนะต่างๆ เป็นปูชนียวัตถุ ปูชนียสถาน ที่แสดงถึงความถูกต้องเรียบร้อย นำไปสู่ความสงบ

๓. ศาสนบุคคล ได้แก่ พระภิกษุสามเณรที่มีลักษณะตั้งอยู่ในศีลาจารวัตรบำเพ็ญหน้าที่ศึกษา ปฏิบัติ และแนะนำสั่งสอนเพื่อความสงบ บำเพ็ญสังฆมสังเคราะห์ตามสมณวิสัย ศิษย์วัดที่มีลักษณะเป็นพุทธมามกะ ตลอดจนทายก ทายิกา ที่มีแนวแห่งความเป็นอุบาสก อุบาสิกา มีความมั่นคงในพระศาสนาพอสมควร

^{๒๓}พระพรหมคุณาภรณ์ (ป.อ.ปยุตโต), **นิติศาสตร์แนวพุทธ**, (กรุงเทพมหานคร: บริษัท พิมพ์สวย, ๒๕๕๑), หน้า ๔๕-๔๖.

^{๒๔}พระพุทธวรญาณ (ทองย้อย กิตติทินโน), **ธรรมญาณนิพนธ์: ๑๐๐ ปี พระพุทธวรญาณ**, (กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, ๒๕๔๘), หน้า ๙๓.

๔. ศาสนธรรม ได้แก่ ระเบียบแบบแผน ขนบประเพณีทางศาสนา ตลอดถึงคำสั่งสอนและแนวปฏิบัติทางพระศาสนาที่ได้รับการยกย่อง เชิดชู และศึกษาเล่าเรียนด้วยความเลื่อมใสในคุณค่าเป็นที่พึงพอใจ

๕. ศาสนพิธี ได้แก่ งานต่างๆ ทางพระศาสนา เช่น การศึกษา การเผยแพร่หรืองานเสริมสร้างความบริสุทธิ์ ความมั่นคงของสังคมชนบท เพื่อความดำรงอยู่ด้วยดีของพระศาสนา

สรุปได้ว่า การปกครองนี้ เป็นหน้าที่โดยตรงของพระสงฆ์ผู้ดำรงตำแหน่งทางการปกครองที่จะต้องดูแลพระภิกษุ สามเณร ตลอดจนคฤหัสถ์ที่อยู่ภายในวัดให้ประพฤติปฏิบัติให้ถูกต้องเรียบร้อยดีงาม ตามหลักพระธรรมวินัย กฎ ข้อบังคับ ระเบียบ คำสั่ง ประกาศของมหาเถรสมาคม และกฎหมายบ้านเมืองด้วย

๒. การศาสนศึกษา

การศาสนศึกษา หมายถึง การศึกษาเล่าเรียนพระธรรมวินัยของพระพุทธศาสนา ของบรรพชิตและคฤหัสถ์ เป็นกิจการของคณะสงฆ์ประการหนึ่งที่สำคัญยิ่งในอำนาจหน้าที่ของมหาเถรสมาคม มาตรา ๑๕ ตรี มีความตอนหนึ่งว่า ควบคุมและส่งเสริมการศาสนศึกษา ของคณะสงฆ์ และในระเบียบการปกครองคณะสงฆ์ส่วนกลาง ของมหาเถรสมาคม ได้กำหนดวิธี การดำเนินการควบคุมและส่งเสริมศาสนศึกษาว่า ควบคุมและส่งเสริมการศาสนศึกษาให้ดำเนินไปด้วยดี

คณะสงฆ์ได้กำหนดวัตถุประสงค์ การศาสนศึกษาไว้โดยชัดเจน แต่โดยหลักสูตรและเนื้อหาวิชาแล้ว คงอนุมานได้ว่า มีวัตถุประสงค์ ๙ ประการ คือ^{๒๕}

๑. เพื่อพระสงฆ์รักษาตนเองและหมู่คณะ
๒. เพื่อใช้อบรมสั่งสอนพระธรรมวินัยแก่บรรพชิตและคฤหัสถ์
๓. เพื่อใช้พัฒนาชาติบ้านเมืองด้วยคุณธรรมของศาสนา
๔. เพื่อใช้ในกิจการคณะสงฆ์และการศาสนา
๕. เพื่อรักษาหลักพระธรรมวินัยของพระพุทธศาสนา
๖. เพื่อสร้างศาสนทายาทสืบอายุพระพุทธศาสนา
๗. เพื่อความมั่นคงแห่งพระพุทธศาสนา

---

^{๒๕}พระเทพปริยัติสุธี (วรวิทย์ คงคปยุโธ), เอกสารประกอบการบรรยายเรื่องการคณะสงฆ์และการพระศาสนา), หน้า ๔๑.

๘. เพื่อความตั้งมั่นแห่งพระสัทธรรม

๙. เพื่อความมั่นคงของประเทศชาติอันเป็นส่วนรวม

ส่วนพระราชบัญญัติคณะสงฆ์ได้กำหนดอำนาจหน้าที่ของเจ้าอาวาสไว้ในมาตรา ๓๗ ว่าเป็นฐานะในการศึกษาอบรมและสั่งสอนพระธรรมวินัยแก่บรรพชิตและคฤหัสถ์^{๒๖} จึงเห็นได้ว่าเจ้าอาวาสเป็นผู้จัดการศาสนศึกษาและวัดเป็นสถานศึกษา

คำสั่งมหาเถรสมาคม เรื่อง ให้ภิกษุสามเณรเรียนพระธรรมวินัย พ.ศ.๒๕๒๘ ก็กำหนดให้เป็นหน้าที่ของเจ้าอาวาสโดยตรง และให้เจ้าคณะสังฆการีร่วมจัดด้วย ดังนี้

๑. เจ้าอาวาสเป็นผู้จัดการศาสนศึกษาในฐานะเจ้าสำเยาวชนหรือเจ้าสำนัก ศาสนศึกษา

๒. เจ้าคณะจังหวัดเป็นผู้จัดการในฐานะเจ้าสำเยาวชนคณะจังหวัด

๓. ในบางกรณีให้เจ้าคณะเจ้าสังฆการีร่วมจัดด้วย

ทั้งนี้ องค์ประกอบในการจัดการศาสนศึกษาจะดีหรือไม่ประการใดขึ้นกับเจ้าสำเยาวชนและหรือเจ้าสำนักศึกษา และครูอาจารย์ผู้บริหารการศาสนศึกษาที่ได้ช่วยแบกภาระการศาสนศึกษาอย่างเต็มกำลัง อันเป็นการแสดงความกตัญญูต่อพระศาสนาและคณะสงฆ์ การจัดการศาสนศึกษานั้นแผนกที่ประสบปัญหามากคือการจัดการศึกษาแผนกบาลี เพราะขาดแคลนทั้งครูและเยาวชนและอุปสรรคอื่นๆ ซึ่งคณะสงฆ์จะต้องช่วยจัดการศึกษาแผนกบาลีอันเป็นการศึกษาพระพุทธศาสนาโดยตรง เพื่อให้พระสงฆ์เจริญด้วยวิชาความรู้และการศาสนศึกษาให้เจริญก้าวหน้า การศึกษาพระปริยัติธรรมทั้งแผนกบาลีและแผนกธรรมเป็นการศึกษาหลักและสำคัญยิ่งของพระสงฆ์

สรุปได้ว่า การศาสนศึกษา เป็นหน้าที่ของพระสงฆ์ในการสนับสนุนกิจกรรมการเรียนการสอนพระพุทธศาสนาแก่บรรพชิตและคฤหัสถ์ใน ๒ แผนก คือ แผนกบาลี และแผนกธรรม ซึ่งเป็นการให้การศึกษาแก่ศาสนบุคคลที่จะช่วยสืบทอดหลักธรรมคำสอนในทางพระพุทธศาสนาต่อไป โดยจากที่กล่าวมาจะเห็นได้ว่าเป็นภาระหน้าที่ของเจ้าสำเยาวชน รวมถึงครูอาจารย์และผู้บริหารการศาสนศึกษาที่จะต้องช่วยกันบริหารจัดการให้การศาสนศึกษาดำเนินไปได้ด้วยดี

---

^{๒๖}กนก แสนประเสริฐ, **ประมวลพระราชบัญญัติคณะสงฆ์**, (กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ, ๒๕๔๙), หน้า๔๑.

๓. การศึกษาสงเคราะห์

การศึกษาสงเคราะห์ หมายถึง การจัดการศึกษาเพื่อช่วยเหลือเกื้อกูล หรืออุดหนุนจนเจือช่วยเหลือด้านการศึกษานอกจากการศาสนาศึกษา หรือสถาบันอื่น หรือบุคคลอื่นผู้กำลังศึกษาเล่าเรียน

งานด้านการศึกษาสงเคราะห์ที่พระสงฆ์ได้ดำเนินการในปัจจุบัน ว่า มีอยู่ ๔ ลักษณะ คือ^{๒๗}

๑. โรงเรียนการกุศลของวัดในพระพุทธศาสนา วัด หรือมูลนิธิในวัดจัดตั้งขึ้นเพื่อช่วยเหลือเกื้อกูลเด็กและเยาวชนที่ยากจนบางแห่งมีเยาวชนเฉพาะชาย-หญิง เรียนร่วมกับภิกษุสามเณร ปัจจุบันโรงเรียนประเภทนี้สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน

๒. โรงเรียนสงเคราะห์เด็กยากจนตามพระราชประสงค์ ตั้งตามพระราชประสงค์และอยู่ในพระบรมราชานุเคราะห์ และอยู่ในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน ปัจจุบัน มีจำนวน ๓ แห่ง คือ โรงเรียนวัดศรีจันทร์ จังหวัดสมุทรปราการ โรงเรียนวัดบึงเหล็ก จังหวัดนครพนม และโรงเรียนนันทบุรีวิทยา จังหวัดน่าน

๓. ศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์ เป็นศูนย์ที่จัดตั้งขึ้นเพื่อเป็นแหล่งให้การศึกษาอบรมปลูกฝังศีลธรรม วัฒนธรรม และประเพณีอันดีงามแก่เด็กและเยาวชน สอนเฉพาะวันอาทิตย์ ศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์ จัดตั้งขึ้นตามความคิดและการนำของมหาวิทยาลัยสงฆ์ทั้งสองแห่ง เพื่อให้เยาวชนนักศึกษาได้มาเรียนพระพุทธศาสนาในวันที่ทางสถานศึกษาของฝ่ายราชอาณาจักรหยุดเรียนตามแบบสากล นอกจากจะสอนธรรมะแก่เด็ก ศูนย์นี้ยังได้ทบทวนวิชาสามัญที่เรียนตามหลักสูตรการศึกษาปกติของตนที่โรงเรียน เช่น วิชาคณิตศาสตร์ วิชาวิทยาศาสตร์ ภาษาอังกฤษ เป็นการชักจูงให้เยาวชนได้มาเรียนพุทธศาสนา

๔. ศูนย์อบรมเด็กก่อนเกณฑ์ในวัด เป็นศูนย์ที่จัดตั้งขึ้นเพื่อฝึกอบรมกิจกรรม ปลูกฝังเรื่องคุณธรรม จริยธรรม วัฒนธรรม และประเพณีอันดีงามแก่เด็ก ตลอดจนเตรียมความพร้อมในด้านร่างกาย อารมณ์ สังคม และสติปัญญา ส่งเสริมให้ภิกษุได้บำเพ็ญประโยชน์ต่อสังคม เพิ่มมากขึ้น และเป็นศูนย์ประสานความสัมพันธ์ระหว่างวัดกับชาวบ้าน ศูนย์อบรมเด็กก่อนเกณฑ์ ในวัด ดำเนินการมาตั้งแต่ พ.ศ.๒๕๑๗ เป็นต้นมา จนถึงปัจจุบันก็ยังดำเนินการเพื่อรับเด็กซึ่งเป็นบุตรหลานชาวบ้านที่อายุยังไม่ครบเกณฑ์การเข้าเรียนในโรงเรียนประถมศึกษาตามกฎหมาย มาช่วยเหลือเลี้ยงฝึกหัดมารยาทให้

---

^{๒๗}พระเทพปริยัติสุธี (วรวิทย์ คงคปญฺโญ), เอกสารประกอบการบรรยายเรื่องการคณะสงฆ์และการพระศาสนา), หน้า๔๘-๔๙..

คุ้นเคยกับวัด กับพระตั้งแต่เด็ก สอนหนังสือง่ายๆ เบื้องต้น ที่ไม่เก้นกำลังของสมองที่เด็กจะเรียนได้ และให้รู้จักสวดมนต์ ไหว้พระ เป็นต้น

การจัดการศึกษาวิชาพระพุทธศาสนา มีความบกพร่อง ย่อหย่อน ไม่เอาใจใส่ต่อศาสนกิจเท่าที่ควร และมีได้ปรับปรุงระบบการศึกษาในความรับผิดชอบให้เหมาะสมกับยุคสมัย ดังนั้น ผู้ที่เกี่ยวข้องจะต้องหันมาทบทวนตรวจสอบข้อบกพร่องต่างๆ พร้อมทั้งมองกว้างไกล ถึงสภาพความเปลี่ยนแปลงที่เป็นไปในสังคม และสภาพการจัดการศึกษาทางด้านพระพุทธศาสนา และศีลธรรมจรรยาในระบบการศึกษาของชาติ

สรุปได้ว่า การศึกษาสงเคราะห์ เป็นการจัดการศึกษาเพื่อเกื้อกูลด้านการศึกษาที่นอกเหนือจากการศาสนศึกษา อันได้แก่ โรงเรียนการกุศลของวัดในพระพุทธศาสนา โรงเรียนสงเคราะห์ เด็กยากจนตามพระราชประสงค์ ศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์ และศูนย์อบรมเด็กก่อนเกณฑ์ในวัด ซึ่ง แม้ในปัจจุบันพระสงฆ์และวัดจะไม่ได้มีหน้าที่โดยตรงในการให้การศึกษาแก่กุลบุตรกุลธิดาเหมือนในอดีต แต่การให้ความรู้เกี่ยวกับพุทธธรรมและศีลธรรมจรรยาคือเป็นความรู้พื้นฐานในการอยู่ร่วมกันในสังคมอย่างสงบสุขนั้น ถือเป็นหน้าที่โดยตรงของพระสงฆ์และวัดต้องบริหารจัดการให้เป็นไปด้วยดี

๔. การเผยแผ่พระพุทธศาสนา

การเผยแผ่พระพุทธศาสนา คือ การทำให้พระพุทธศาสนาขยายวงกว้างออกไปให้แพร่หลาย ได้แก่ การดำเนินการเพื่อให้หลักคำสอนในพระพุทธศาสนาแพร่หลายออกไป ทำให้ผู้เคารพเลื่อมใสศรัทธาในพระรัตนตรัย น้อมเอาหลักธรรมในพระพุทธศาสนาไปประพฤติปฏิบัติเพื่อให้เกิดประโยชน์แก่ผู้ปฏิบัติเหล่านั้น เพราะพระพุทธศาสนาบังเกิดขึ้นมาเพื่อประโยชน์สุขแก่ชาวโลก หัวใจสำคัญในการเผยแผ่คำสอนของพระพุทธศาสนา ก็เพื่อประโยชน์สุขแก่ชาวโลก โดยให้เกิดประโยชน์สุขตามที่พระพุทธองค์ทรงประสงค์ ๓ ประการ คือ^{๒๘}

๑. ทิฏฐธัมมิกัตถประโยชน์ ประโยชน์ในชาตินี้
๒. สัมปรายิกัตถประโยชน์ ประโยชน์ในชาติหน้า
๓. และปรมัตถประโยชน์ ประโยชน์อย่างยิ่งคือพระนิพพาน

---

^{๒๘}สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, การกลับมาของพระพุทธศาสนา “พระเอก” ของการศึกษาใหม่, (กรุงเทพมหานคร: พิมพ์ลายสื่อ, ๒๕๔๔), หน้า ๑๒.

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ กล่าวว่า การเผยแผ่พระพุทธศาสนา ของ พระสงฆ์และคณะสงฆ์ ถือเป็นกิจการพระศาสนาที่สำคัญที่สุด จุดหมายของการศึกษาเล่าเรียนพระ ปริยัติธรรมประการหนึ่งคือความรู้ความสามารถในการที่จะนำพระธรรมคำสั่งสอนของพระพุทธเจ้า ไปสู่ประชาชนหรือการเผยแผ่นี้เอง คณะสงฆ์ไทยเคยจัดให้มีโรงเรียนพระธรรมกถึก ภิคุษสงฆ์ที่เทศน์ดี จะได้รับการยกย่องมาก ปัจจุบันมีบางวัดสอนวาทศิลป์ ในหลักสูตรการศึกษาภิคุษสงฆ์สามเณรก็เป็น การส่งเสริมให้มีความสามารถในการเผยแผ่ประเภทนี้

สรุปได้ว่า การเผยแผ่พระพุทธศาสนา ซึ่งหมายถึงการเผยแผ่หลักธรรมคำสั่งสอนในทาง พระพุทธศาสนาให้แพร่ขยายออกไปนั้น เป็นกิจการพระศาสนาที่สำคัญ ซึ่งเป็นหน้าที่โดยตรงของ พระสงฆ์และวัดที่จะต้องบริหารจัดการงานด้านการเผยแผ่พระพุทธศาสนาให้ดำเนินไปได้ด้วยดี เพื่อ เป็นการ สืบอายุพระพุทธศาสนาต่อไป พระสงฆ์ต้องเลือกใช้วิธีที่เหมาะสมและสอดคล้องกับ สภาพแวดล้อมในสังคมปัจจุบันให้ได้ จึงจะประสบความสำเร็จในการเผยแผ่พระพุทธศาสนา

๕. การสาธารณูปการ

การสาธารณูปการ หมายถึง การก่อสร้างและการบูรณปฏิสังขรณ์ทางศาสนา^{๒๙}

สำหรับสาธารณูปการที่จัดเป็นระเบียบบริหารการคณะสงฆ์ส่วนกลางและระเบียบการ ปกครองคณะสงฆ์ส่วนกลาง เรียกว่า การสาธารณูปการ นั้น หมายถึง

๑. การก่อสร้างและการบูรณปฏิสังขรณ์ ศาสนวัตถุ และศาสนสถาน

๒. กิจการอันเกี่ยวกับวัด คือ การสร้าง การตั้ง การรวม การย้าย การยุบเลิก การขอรับ พระราชทานวิสุงคามสีมา การยกวัดร้างเป็นวัดมีพระภิกษุจำพรรษา และยกวัดราษฎร์เป็นพระอาราม หลวง

๓. กิจการของวัดอื่นๆ เช่น การจัดงานวัด การเรียไร

๔. การศาสนสมบัติของวัด^{๓๐}

การจัดการสาธารณูปการ หมายถึง การลงมือปฏิบัติงานสาธารณูปการ ซึ่งมีวิธีปฏิบัติ แตกต่างกันตามลักษณะของงาน การก่อสร้างและ การบูรณปฏิสังขรณ์ ได้แก่ การก่อสร้างศาสนวัตถุ

^{๒๙}ราชบัณฑิตยสถาน, พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ.๒๕๕๒, (กรุงเทพมหานคร: ห้างหุ้นส่วน จำกัด เรื่องแสงการพิมพ์, ๒๕๕๕), หน้า ๑, ๑๗๔.

^{๓๐}พระเทพปริยัติสุธี (วรวิทย์ คงคปญฺโญ), เอกสารประกอบการบรรยายเรื่องการคณะสงฆ์และการพระ ศาสนา, หน้า ๕๕.

ขึ้นใหม่ การซ่อมแซมของเก่า และการปรับปรุงตกแต่งศาสนวัตถุและศาสนสถานที่มียุ่เดิมหรือที่เพิ่มเติมขึ้นใหม่ เพื่อให้เหมาะสมยิ่งขึ้น^{๓๑}

การควบคุมส่งเสริมการสาธารณูปการเป็นงานที่ละเอียดอ่อนเป็นตั้หลักของการคณะสงฆ์ แต่ผู้ปฏิบัติโดยตรงคือ เจ้าอาวาส ซึ่งเป็นพระสงฆ์ภิกษุระดับวัด เจ้าคณะตำบลทุกส่วนทุกชั้น ต้องมีความสัมพันธ์กัน ๒ ประการ คือ ควบคุมสาธารณูปการ ส่งเสริมสาธารณูปการ

การควบคุมดูแลวัดนั้น เจ้าคณะจะเพิกเฉยมิได้ ถ้าเพิกเฉยจะเป็นการละเว้นการปฏิบัติ สอดส่อง ดูแล ชี้แจง แนะนำให้การสาธารณูปการของเจ้าอาวาส ดังนี้

๑. ควบคุมการทำแผนผังวัดให้สอดคล้องกับยุคพัฒนา
๒. ควบคุมแบบแปลนเสนาสนะแต่ละวัดให้อยู่ในหลักประหยัดและพอเหมาะพอสมควร แก่สภาพท้องถิ่นและก่อสร้างตามแบบแปลน
๓. ควบคุมให้แต่ละวัดที่สร้างถาวรวัตถุ ให้เป็นทรงไทยหรือให้รักษาศิลปวัฒนธรรม ท้องถิ่น เป็นสำคัญ
๔. การควบคุมการเงินและบัญชี รับ-จ่าย ของแต่ละวัดให้เป็นไปตามหลักบัญชี
๕. ควบคุมดูแลเอกสารต่างๆ ของเจ้าอาวาส เช่น รายงานขอรับพระราชทานวิสุงคามสีมา ให้เป็นไปโดยถูกต้อง
๖. ควบคุมการจัดการศาสนสมบัติของวัดให้เป็นไปตามกฎกระทรวง

สรุปได้ว่า การสาธารณูปการ เป็นงานสำคัญที่พระสงฆ์ต้องบริหารจัดการให้เป็นไปด้วยความเรียบร้อยบนหลักการแห่งความประหยัด และรักษาเอกลักษณ์ศิลปวัฒนธรรมประจำถิ่นไว้ งานด้านการสาธารณูปการนี้เป็นการก่อสร้างและบูรณปฏิสังขรณ์เสนาสนะในวัดให้อยู่ในสภาพที่สมบูรณ์สามารถใช้รองรับการดำเนินกิจกรรมทางพระพุทธศาสนา ของพระภิกษุ สามเณรและพุทธศาสนิกชนได้เป็นอย่างดี

๖. การสาธารณสงเคราะห์

การสาธารณสงเคราะห์ หมายถึง การดำเนินกิจการต่างๆ เพื่อให้เป็นสาธารณ ประโยชน์ของแก่งานหรือของบุคคลหรือคณะบุคคล หรือการช่วยเหลือเกื้อกูลหรือการอุดหนุนจนเจือสถานที่ซึ่งเป็นสาธารณสมบัติหรือประชาชนทั่วไป

^{๓๑}เรื่องเดียวกัน, หน้า ๖๕.

พระสงฆ์และวัดควรสงเคราะห์ประชาชน ดังนี้^{๓๒}

๑. ควรสงเคราะห์ฝ่ายจิตใจให้มีสติปัญญา รู้จักแก้ปัญหาด้วยตัวเอง
๒. ควรสงเคราะห์ทางด้านศีลธรรม
๓. ควรสงเคราะห์ให้มนุษย์มีความสว่างทางวิญญาณ
๔. ควรสงเคราะห์ให้กินอยู่แต่พอดี
๕. ควรสงเคราะห์ในการให้ธรรมมากกว่าให้วัตถุ
๖. ควรสงเคราะห์ให้เขามีความเข้มแข็ง

สภาพสังคมไทยด้านบทบาทของพระสงฆ์ในการสงเคราะห์ประชาชน ไว้ดังนี้^{๓๓}

๑. ให้ที่พักอาศัย ตลอดจนอาหาร เครื่องนุ่งห่ม และทุนการศึกษาแก่เด็ก จากครอบครัวที่ยากจน

๒. ให้สถานศึกษาของรัฐและท้องถิ่นใช้ที่ดินของวัดเป็นที่ตั้งและใช้เป็นอาคารเรียน

๓. ให้วัดตั้งและดำเนินการโรงเรียนราษฎร์เองตามกฎหมาย โรงเรียนราษฎร์เป็นโรงเรียนสำหรับเยาวชนยากจน ให้ศึกษาเล่าเรียนโดยไม่เสียค่าเล่าเรียน บางแห่งจัดเก็บค่าเล่าเรียนแต่ในอัตราต่ำ บางวัดจัดให้มีการศึกษาผู้ใหญ่สำหรับพระภิกษุสามเณร ตามหลักสูตรของกระทรวงศึกษา

๔. จัดการสอนศีลธรรม จริยธรรมในโรงเรียน โดยคณะสงฆ์เป็นผู้เสียค่าใช้จ่ายในการส่งพระภิกษุไปช่วยสอนศีลธรรม จริยธรรม ไปตามโรงเรียนต่างๆ มีการสอนรายชั่วโมงตามหลักสูตร หรือไปสอนในรูปแบบการประชุม สัมมนา ในสถานศึกษาเป็นครั้งคราว ทั้งในระดับประถม มัธยม และอุดมศึกษา ทั่วราชอาณาจักร ตลอดจนจัดสอนธรรมศึกษาแก่เยาวชนตามสำนักของสงฆ์

๕. จัดตั้งโรงเรียนสอนเด็กก่อนเกณฑ์ เป็นการสงเคราะห์ด้านการศึกษาที่กรมการศาสนา ร่วมกับเจ้าอาวาสวัดต่างๆ จัดขึ้น เพื่อวางรากฐานการศึกษาแก่เด็กก่อนวัยเรียนในท้องถิ่น เป็นการปลูกฝังให้เด็กใกล้ชิดพระพุทธศาสนา ทั้งนี้ ให้พระภิกษุ สามเณร ผู้มีความรู้ความสามารถได้ทำคุณประโยชน์ให้แก่ท้องถิ่นและชุมชนที่อาศัย

---

^{๓๒}พุทธทาสภิกขุ (เงื่อม อินทปญฺโญ), การสังคมสงเคราะห์ส่วนที่ยังขาดอยู่, พิมพ์ครั้งที่ ๒, (นนทบุรี: บริษัท พิมพ์ดี จำกัด, ๒๕๔๔), หน้า ๕.

^{๓๓}กรมการพระพุทธศาสนา, ข้อมูลพื้นฐานด้านการศาสนา, (กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว, ๒๕๕๒), หน้า ๒๔.

๖. การสงเคราะห์ด้านอื่นๆ ได้แก่

๖.๑. บริการด้านให้ความรู้ทางศีลธรรมและบำเพ็ญประโยชน์แก่เยาวชนและประชาชน

๖.๒. จัดตั้งทุนสงเคราะห์ และให้ความช่วยเหลือด้านอุปกรณ์การเรียนแก่เยาวชนยากจน

๖.๓. การบรรพชาสามเณรภาคฤดูร้อน

๖.๔. จัดตั้งศูนย์อบรมสัมมนาอาชีพแก่ประชาชน

๗. การสาธารณสงเคราะห์ ได้แก่

๗.๑. สงเคราะห์ปกติ

๗.๒. ให้สถานที่ในวัด หรือของวัด จัดตั้งกุศลสาธารณสถาน เช่น โรงเรียน สุขศาลา ศาลาประชาชน เป็นต้น

๗.๓. อนุญาตให้ทางราชการหรือคณะบุคคลใช้อาคารของวัด ลานวัด จัดงานการกุศล งานรื่นเริงตามเทศกาลในประเพณีนิยม

๘. สงเคราะห์ตามเหตุการณ์

๘.๑. อนุญาตให้ประชาชนที่ประสบสาธารณภัยเข้าพักพิงในอาคาร หรือสถานที่ของวัด

๘.๒. รวบรวมปัจจัยเครื่องอุปโภคบริโภคส่งไปให้แก่ผู้ประสบสาธารณภัย

สรุปได้ว่า งานด้านการสาธารณสงเคราะห์ นี้สามารถแยกได้เป็น ๒ ประเภทใหญ่ๆ คือ สงเคราะห์ทางวัตถุ และสงเคราะห์ทางจิตใจ สาธารณสงเคราะห์เป็นภาระหน้าที่ของพระสงฆ์เพื่อประชาชน โดยจะต้องดำเนินงานให้เป็นไปด้วยความเรียบร้อยดีงาม ไม่ขัดต่อหลักพระธรรมวินัย พระราชบัญญัติคณะสงฆ์ กฎ ระเบียบ ข้อบังคับ คำสั่งของมหาเถรสมาคม และต้องเป็นไปตามกฎหมายของฝ่ายบ้านเมืองด้วย

พระสงฆ์ในพระพุทธศาสนา แบ่งออกเป็น ๒ ประเภทด้วยกัน คือ^{๓๔}

๑. อริยสงฆ์ หมายถึง สาวกของพระพุทธเจ้าผู้ทรงบรรลุมรรคผลตั้งแต่ระดับต้นจนถึง ขั้นสูงสุดแบ่งออกได้ ๔ ระดับ ได้แก่

---

^{๓๔}มานพ นักการเรียน, “พระพุทธศาสนากับโลกปัจจุบัน” ในรวมเรื่องราวบทความ, (กรุงเทพมหานคร : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๔๔), หน้า ๓๗.

๑.๑ พระโสดาบัน หมายถึง ผู้ละกิเลส ๓ อย่าง คือ (๑) สักกายทิฏฐิ ความเห็น เป็นเหตุถือตัวตน (๒) วิจิกิจฉา ความลังเลสงสัย (๓) สีลัพตปรามาส การยึดถือศีลและกิจวัตรอย่างงมงายหรือไม่เข้าใจความหมายที่แท้จริง พร้อมทั้งมีศีล สมาธิและปัญญาพอประมาณ

๑.๒ พระสกทาคามี หมายถึง ผู้ละกิเลส ๓ อย่างข้างต้นได้ พร้อมทั้งมีศีล สมาธิ และปัญญาพอประมาณ และยังทำราคะ โทสะ โมหะให้เบาบางลงได้ด้วย

๑.๓ พระอนาคามี หมายถึง ผู้ละกิเลสเพิ่มขึ้นอีก ๒ อย่าง คือ (๑) กามราคะ ความกำหนัดยินดีในกามารมณ์. และ (๒) ปฏิฆะ ความกระทบกระทั่งแห่งจิต ความโกรธ พร้อมทั้งมีศีล สมาธิและปัญญาพอประมาณ

๑.๔ พระอรหันต์ หมายถึง ผู้ละกิเลสที่ละเอียดได้อีก ๕ อย่าง คือ (๑) รูปราคะ ความติดใจในรูปธรรม (๒) อรูปราคะ ความไม่ติดใจในรูปธรรม (๓) มานะ ความถือตัวหรือ สำคัญตนว่าเป็นอย่างนั้นอย่างนี้ (๔) อุทธัจจะ ความฟุ้งซ่าน (๕) อวิชชา ความไม่รู้จริง พร้อมทั้งมีศีล สมาธิ และปัญญาบริบูรณ์

๒. สมมติสงฆ์ หมายถึง กลุ่มบุตรผู้บวชเข้ามาเป็นภิกษุ ยังเป็นปุถุชนอยู่เช่นสามัญชน ทั่วไป แต่อบรมบ่มนิสัย พัฒนาฝึกตนเอง ปฏิบัติเพื่อความสะอาด สว่าง สงบแห่งจิตใจ สมมติ สงฆ์นี้จะต้องมีภิกษุตั้งแต่ ๔ รูปขึ้นไปในการประกอบสังฆกรรมในแต่ละประเภท

สรุปได้ว่า พระสงฆ์ หมายถึง สาวกที่ถือเพศบรรพชิตของพระพุทธเจ้าเป็นผู้ปฏิบัติดี ปฏิบัติชอบและปฏิบัติถูกต้องตามพระธรรมวินัย เป็นผู้นำคำสั่งสอนของพระสัมมาสัมพุทธเจ้าที่ตนได้ศึกษามาอย่างดีแล้วไปสั่งสอนประชาชนให้ปฏิบัติตาม และเป็นผู้สืบทอดอายุพระพุทธศาสนาให้ดำรงอยู่มาจนถึงทุกวันนี้ ทั้งนี้ต้องได้รับการบรรพชาและอุปสมบทตามพุทธบัญญัติด้วย

๒.๒.๒ บทบาทของพระสงฆ์

พระสงฆ์ในระยะแรกๆ มีหน้าที่หลักจะต้องทำคือ การศึกษาในเรื่อง ศีล สมาธิ ปัญญา เพื่อบรรลุผลในทางพระพุทธศาสนา การบรรลุผลของท่านเหล่านั้นในตอน แรกเกิดจากการแสดงธรรมของพระพุทธเจ้า เมื่อพระอรหันต์สาวกเกิดขึ้นชุดแรก ๖๐ รูป งาน อันเป็นหน้าที่ของพระสงฆ์ คือ สั่งสอนบุคคลอื่นให้ปฏิบัติตามพระธรรมวินัยด้วย ก็เกิดขึ้นโดย พระผู้มีพระภาคเจ้าได้รับสั่งให้ท่านเหล่านั้นมาประชุมกัน ณ ป่าอิสิปตนมฤคทายวัน แขวงเมือง พาราณสี แล้วรับสั่งแก่ท่านเหล่านั้นว่า

ดูภิกษุทั้งหลาย บัดนี้เราและเธอทั้งหลายพ้นแล้วจากบ่วงทั้งปวง ทั้งที่เป็นของ ทิพย์ทั้งที่เป็นของมนุษย์ พวกเธอจงเที่ยวจาริกไปเพื่อประโยชน์และความสุขแก่ชนหมู่มาก เพื่อ อนุเคราะห์

โลก เพื่อประโยชน์เกื้อกูลและความสุขแก่ท้าวดาและมนุษย์ทั้งหลาย จงแสดงธรรมอัน งามในเบื้องต้น ท่ามกลางและที่สุด จงประกาศพรหมจรรย์อันสมบูรณ์ด้วยอรรถและพยัญชนะ สัตว์ที่มีจุติในจักขุน้อย มีอยู่หากไม่ได้ฟังธรรมจักเสื่อมจากธรรม ผู้ที่อาจจู้ทั่วถึงธรรมจักมี ดูกรภิกษุทั้งหลาย แม้เราเองก็ จะไปยังตำบลอุรุเวลาเสนานิคม เพื่อแสดงธรรม^{๓๕}

นับตั้งแต่บัดนั้นเป็นต้นมา งานเผยแผ่ศาสนาได้กระจายไปสู่กลุ่มบุคคล ทั้งจำนวน คนที่ ทำงานและคนที่หันมานับถือพระพุทธศาสนา จนกลายเป็นกลุ่มบุคคลที่เรียกว่าบริษัท ๔ อัน ประกอบด้วย ภิกษุ ภิกษุณี อุบาสก อุบาสิกา ในช่วงตอนต้นสมัยพุทธกาลจากทรงเริ่มปฐมเทศนาไม่ ถึงปี เฉพาะพระพุทธองค์เพียงองค์เดียว ทรงแสดงธรรมให้คนสำเร็จจริยผลเป็นพระอริยบุคคลเข้ามา บวชเป็นภิกษุในพระพุทธศาสนาเป็นจำนวนมาก

พระสงฆ์มีชีวิตอยู่ได้ด้วยการอาศัยคฤหัสถ์ ซึ่งมีส่วนกำหนดหน้าที่ทางสังคมของ พระสงฆ์ เมื่อกล่าวถึงในแง่คุณธรรม พระสงฆ์ก็ย่อมมีหน้าที่ต้องช่วยเหลือผู้อื่นให้รอดพ้นจากความทุกข์ด้วย อาศัยเมตตาและกรุณาธรรมของตน พุทธพจน์ที่ตรัสสั่งสอนเกี่ยวกับหน้าที่ของพระสงฆ์ อยู่มาก เช่น ในพุทธการสูตรพระพุทธเจ้าทรงแสดงการพึ่งพากันระหว่างบรรพชิตและคฤหัสถ์ว่า

ดูกรภิกษุทั้งหลาย พรหมณ์และคฤหบดีทั้งหลายเป็นผู้มีอุปการะมากแก่เธอทั้งหลาย บำรุงเธอทั้งหลายด้วยจีวร บิณฑบาต เสนาสนะและคิลานปัจจัยเภสัชบริขาร แม้เธอทั้งหลายก็จงเป็น ผู้มีอุปการะมาก

แก่พรหมณ์และคฤหบดีทั้งหลาย จงแสดงธรรมอันงามใน เบื้องต้น งามในท่ามกลาง งาม ในที่สุดจงประกาศพรหมจรรย์พร้อมทั้งอรรถ พร้อมทั้งพยัญชนะ บริสุทธิบริบูรณ์สิ้นเชิงแก่พรหมณ์ และคฤหบดีเหล่านั้นเถิด ดูกรภิกษุทั้งหลาย คฤหัสถ์และ บรรพชิตทั้งหลาย ต่างอาศัยซึ่งกันและกัน ด้วยอำนาจอาวาสถานและธรรมทาน อยู่ประพฤติ พรหมจรรย์นี้ เพื่อต้องการสลัดโอฆะ เพื่อจะทำที่สุด แห่งทุกข์โดยชอบด้วยประการอย่างนี้

บทบาทของพระสงฆ์ในการพัฒนาคุณภาพ ประชากรไว้ ๓ ประการ คือ^{๓๖}

๑. การสร้างคนให้ได้รับการศึกษา ในสมัยก่อนการศึกษาของไทยยังขึ้นอยู่กับวัดและ วัด เป็นสถาบันการศึกษาของเจ้านายและขุนนางชั้นสูง ส่วนวัดเป็นสถาบันการศึกษาของ สามัญชน ถึงแม้ปัจจุบันรัฐจะแยกการศึกษาออกจากสถาบันสงฆ์ แต่สถาบันสงฆ์ยังมีบทบาท ในการเสริมสร้าง

^{๓๕}วิ.ม.หา. (ไทย) ๔/๓๒/๔๐

^{๓๖}จำนง อติวัฒน์สิทธิ์, แนวคิดเชิงพุทธเกี่ยวกับการพัฒนาประชากร: สังคมวิทยาแนวพุทธศาสตร์, (กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ, ๒๕๔๑), หน้า ๕๗.

คนให้ได้รับการศึกษาอยู่ โดยเฉพาะอย่างยิ่งคนที่ยากจนและด้อยโอกาสทางการศึกษาได้รับผลประโยชน์อย่างมากจากการเอื้ออำนวยหรือการบริการของสถาบันสงฆ์

๒. การสร้างคนให้มีคุณธรรม การอบรมสั่งสอนคนให้มีคุณธรรมเป็นหน้าที่หลักของสถาบันสงฆ์ทีเดียว เป็นที่ยอมรับกันว่าสิ่งที่สังคมไทยมีความสงบสุขพอสมควรตั้งแต่อดีต จนถึงปัจจุบัน เพราะบทบาทของพระสงฆ์ในการอบรมสั่งสอนให้ประชาชนปฏิบัติดีปฏิบัติชอบตามหลักศีลธรรม และให้บุคคลละเว้นจากความชั่วและอบายมุขต่างๆ

๓. เสริมสร้างความเป็นอยู่ของประชาชนให้ดีขึ้น เช่น เป็นผู้นำในการพัฒนาชุมชน พัฒนาสิ่งแวดล้อม พัฒนาอาชีพ สร้างถนนหนทาง บ่อน้ำ สาธารณสุขและโรงเรียน เป็นต้น รวมทั้งระดมกำลังชาวบ้านให้มีการช่วยเหลือซึ่งกันและกัน ช่วยเหลือเด็กกาพว้าคนยากไร้ และช่วยให้ผู้ติดยาเสพติดพ้นจากการเป็นทาสยาเสพติด เป็นต้น

บทบาทของพระสงฆ์ว่า สำหรับหน้าที่หลักของพระภิกษุสงฆ์ก็คือ การศึกษาประพฤติปฏิบัติธรรม ส่วนหน้าที่ที่มีต่อสังคมก็นับว่ามีอยู่หลายประการ กล่าวคือ นอกจากจะมีหน้าที่ดำเนินกิจกรรมบางอย่างของวัดแล้ว พระภิกษุสงฆ์ยังมี หน้าที่ในการอบรมสั่งสอนหลักธรรมให้แก่ประชาชน เพื่อนำไปประพฤติปฏิบัติตามและอยู่ใน ศีลธรรมอันดีงาม ยิ่งไปกว่านี้ พระภิกษุสงฆ์ยังมีหน้าที่เกี่ยวกับการประกอบพิธีกรรมทางศาสนา ให้แก่ชาวบ้านอีกด้วย พระภิกษุสงฆ์เป็นผู้มีความรู้สูงกว่าชาวบ้านเป็นผู้จัดการศึกษาและเป็นครูเด็กผู้ชายจะถูกส่งไปเป็นศิษย์วัดหรือสามเณร เพื่อเรียนการอ่าน การเขียน และเรียนวิชาเลข อย่างง่ายๆ รวมทั้งรับการอบรมทางศีลธรรมและหลักธรรมของศาสนา ทำให้เด็กผู้ชายส่วนมากอ่านออกเขียนได้ และมีความรู้ในด้านจริยธรรมของสังคม^{๓๗}

บทบาทของพระสงฆ์และวัด มีดังนี้^{๓๘}

๑. พระสงฆ์เป็นผู้สร้างชุมชนสงฆ์ให้เป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ วัดอุทิศประสงค์ของการบวชก็คือ เพื่อการเรียนรู้ ดังนั้น สงฆ์คือชุมชนแห่งการเรียนรู้ ซึ่งควรจะเป็น ๓ เรื่องใหญ่ๆ คือ

๑.๑ การเรียนรู้พุทธธรรมให้ลึกซึ้งที่สุดทั้งทางปริยัติและปฏิบัติ

๑.๒ การเรียนรู้สังคมปัจจุบัน ให้รู้เท่าทันสังคมปัจจุบันเพื่อประโยชน์ในการสอน

^{๓๗}ทินพันธ์ นาคะตะ, พุทธศาสนากับสังคมไทย, (กรุงเทพมหานคร: กรรมการศาสนา, ๒๕๔๙), หน้า ๖๗.

^{๓๘}ประเวศ วะสี, พระสงฆ์กับการรู้เท่าทันสังคม, (กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์หมอชาวบ้าน, ๒๕๔๐), หน้า ๖๗.

๑.๓ การเรียนรู้การสื่อสาร ให้เป็นที่สนใจของผู้คน ให้จับใจผู้คนให้มีผลต่อการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมหรือที่เรียกว่า อนุสาสนีปาฏิหาริย์ รวมทั้งความสามารถในการใช้เครื่องมือติดต่อสื่อสารสมัยใหม่ด้วย

๒. การศึกษาของสงฆ์ เป็นเรื่องที่ควรคำนึงถึง กำหนดอยู่ในนโยบายของรัฐบาลในแผนการศึกษาแห่งชาติ มหาวิทยาลัยสงฆ์และมหาวิทยาลัยทางโลกควรจะร่วมกันพัฒนาหลักสูตรสำหรับการศึกษาของสงฆ์

๓. การทำให้วัดเป็นส่วนหนึ่งของชุมชนและส่งเสริมความเข้มแข็งของชุมชน ความสำคัญของวัดคือการเป็นส่วนหนึ่งของชุมชน ดังนั้นถ้าวัดเข้มแข็งก็ทำให้โครงสร้างของ ชุมชนเข้มแข็งด้วย ทั้งนี้เนื่องจากการมีศีลธรรมอันดีงามของสมาชิกในชุมชน ถ้าวัดลอยตัวออก จากโครงสร้างของสังคมในชุมชน จะทำให้ชุมชนและสังคมอ่อนแอและส่งผลให้สถาบันอื่นๆรวมทั้งสถาบันทางศาสนาอ่อนแอไปด้วย

๔. วัดกับการจัดการศึกษา การศึกษาในระบบจากโรงเรียนประถมศึกษาและระดับมัธยมศึกษา จำนวน ๓๐,๐๐๐ โรงเรียนยังไม่สามารถผลิตคนให้มีความเข้มแข็งทางปัญญา และศีลธรรม ในส่วนที่ยังขาดนี้หากวัดสามารถจัดกระบวนการเรียนรู้ที่สามารถพัฒนาคนให้เต็มศักยภาพได้ ก็จะเป็นประโยชน์ต่อสังคมอย่างแท้จริง

๕. พระสงฆ์กับการแก้ไขปัญหาความขัดแย้งด้วยสันติวิธี เนื่องจากในโลกปัจจุบันมี ความขัดแย้งกันอย่างรุนแรงในสังคมระดับต่างๆ พระสงฆ์ควรศึกษาให้เข้าใจว่าความรุนแรงนั้น หมายถึงอะไร ขอบเขตแค่ไหน มีที่ประเภท มีสาเหตุจากอะไรบ้าง มีวิธีป้องกันและแก้ไขอย่างไรวิธีใดใช้ได้ผล จะพัฒนาวิธีการป้องกันและการป้องกันให้ดีขึ้นอย่างไร

๖. วัดกับการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมกระแสนการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมเป็นกระแสใหญ่ของโลกที่มีการระดมศาสตร์ทางด้านต่างๆมาเชื่อมโยง พระสงฆ์จึงต้องพยายามศึกษาให้เข้าใจปัญหาสิ่งแวดล้อมและวิธีการแก้ไข ให้ลึกซึ้งเพื่อจะได้สอนประชาชนได้ถูกต้อง และวัดควรเป็นต้นแบบในการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมแก่ประชาชน

๗. การบริหารจัดการวัด วัดเป็นทรัพยากรอันทรงค่าของประชาชนในสังคม ดังนั้นการบริหารจัดการวัดที่ก่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดแก่สังคมตามอุดมการณ์แห่งพระพุทธศาสนาเจ้าอาวาส คณะสงฆ์ รัฐบาล และผู้ที่เกี่ยวข้องจะต้องให้ความร่วมมือในการจรรโลงพระศาสนาเพื่อสังคมต่อไป

สรุปได้ว่า พระสงฆ์มีบทบาทหลักๆอยู่ด้วยกันคือ การทำกิจของตนให้ดีที่สุด ได้แก่ การศึกษาประพฤติปฏิบัติธรรม ส่วนหน้าที่ที่มีต่อสังคมก็นับว่ามีอยู่หลายประการ เนื่องจากพระสงฆ์มีชีวิตอยู่ได้ด้วยการอาศัยศรัทธา ซึ่งมีส่วนกำหนดหน้าที่ทางสังคมของพระสงฆ์เมื่อกล่าวถึงในแง่คุณธรรม พระสงฆ์ก็ย่อมมีหน้าที่จะต้องช่วยเหลือผู้อื่นให้รอดพ้นจากความทุกข์ด้วยอาศัยเมตตาและกรุณาธรรมของตน กล่าวคือ นอกจากจะมีหน้าที่ดำเนินกิจกรรมบางอย่างของวัดแล้ว พระภิกษุสงฆ์ยังมีหน้าที่ ในการอบรมสั่งสอนหลักธรรมให้แก่ประชาชนเพื่อนำไปประพฤติปฏิบัติตามและอยู่ในศีลธรรม อันดีงาม ยิ่งไปกว่านี้ พระภิกษุสงฆ์ยังมีหน้าที่เกี่ยวกับการประกอบพิธีกรรมทางศาสนาให้แก่ชาวบ้าน ทำหน้าที่เป็นผู้นำด้านพัฒนาชนบท บทบาทในการให้ความรู้และพัฒนาจิตใจแก่คนในชุมชน การส่งเสริมการศึกษา การช่วยพัฒนาชุมชนในท้องถิ่น การเผยแผ่ธรรม การส่งเสริมความสามัคคีในหมู่บ้าน

๒.๓ แนวคิดเกี่ยวกับอบรมคุณธรรมจริยธรรม

๒.๓.๑ ความหมายของคุณธรรมจริยธรรม

จากการศึกษาความหมาย เกี่ยวกับคุณธรรม จริยธรรมได้มีรายงาน และเอกสารจากผู้ทรงคุณวุฒิหลายท่านได้ให้ความหมายดังนี้

จริยธรรม หมายถึง สิ่งที่ได้ในทางวินัยจนเกิดความเคยชินขึ้นมา มีพลังใจ มีความตั้งใจแน่วแน่ มีความประทับใจเรื่องจริยธรรมต้องอาศัยปัญญา ปัญญาอันเกิดจากความศรัทธาเชื่อถือผู้อื่น และในบางครั้งจริยธรรมก็เกิดโทษเมื่อไม่มีปัญญากำกับ^{๓๙}

คุณธรรม หมายถึง สิ่งที่เป็นคุณส่วนใหญ่ยอมรับว่าเป็นสิ่งดีงาม ซึ่งเป็นความปรารถนาที่ส่งผลให้เกิดการกระทำที่เป็นประโยชน์และความดีที่แท้จริงต่อสังคม อันได้แก่การปฏิบัติตนตามหลักธรรมทางศาสนาคุณธรรมนั้นนับว่าเป็นค่านิยมเช่นกัน^{๔๐}

นอกจากนี้ยังได้ให้ความหมายไว้ว่า จริยธรรม หมายถึง สิ่งที่ควรประพฤติเพื่อให้ เกิดความดีและความถูกต้องแก่สังคม จริยธรรมที่สูงที่สุดคือการประพฤติปฏิบัติ โดยยึดประโยชน์ต่อสังคมส่วนรวม

จริยธรรม หมายถึง ธรรมที่เป็นข้อประพฤติ ข้อปฏิบัติ ศีลธรรม กฎศีลธรรม

^{๓๙} ภัทรพร สิริกาญจน์, **หน้าที่พระสงฆ์ตามพุทธบัญญัติ: แนวคิดและบทบาทพระคำเขียนสุวรรณในการพัฒนาชุมชน**, (กรุงเทพมหานคร: มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, ๒๕๔๑), หน้า ๘๙.

^{๔๐} ศึกษาธิการ, **กระทรวง.ปฏิรูปการศึกษา ๘ คุณธรรมพื้นฐาน**, [ออนไลน์] แหล่งที่มา <http://www.moe.go.th> [๑๕ กรกฎาคม ๒๕๖๑].

จริยธรรม มีความหมาย ๒ นัย คือ^{๔๑}

๑. จริยธรรม เป็นหลักการและเหตุผลที่พิจารณาเกี่ยวกับการกระทำ การพิจารณาตัดสิน และการตัดสินใจซึ่งเป็นความหมายที่คนเข้าใจกันมาแต่เดิม

๒. จริยธรรมที่เป็นพฤติกรรม หรือ การกระทำเป็นการตัดสินใจ การพิจารณาตัดสิน เป็นคุณธรรมทางจริยธรรมที่มีพื้นฐานอยู่บนการกระทำและเจตคติที่ดีที่สามารถสังเกตเห็นได้ซึ่งความหมายนี้เป็นความหมายในความคิดแบบใหม่

คุณธรรม หมายถึง สภาพของคุณงามความดีภายในบุคคล ทำให้เกิดความชื่นชมยินดีมีจิตใจที่เต็มเปี่ยมไปด้วยความสุขขั้นสมบูรณ์ คือความสุขใจที่เป็นสุข คือใจของคนดี คำว่าใจดี คือใจที่มีแต่ให้ ให้ความรักความเมตตา ความปรารถนาต่อ ผู้อื่น และให้ความหมายของจริยธรรมว่าคือหลักความประพฤติที่อบรมกิริยาและปลูกฝังลักษณะนิสัยให้อยู่ในครรลองของคุณธรรมหรือศีลธรรม คุณค่าทางจริยธรรมคือความเจริญงอกงามใน การดำรงชีวิตอย่างมีระเบียบแบบแผนตามวัฒนธรรมของบุคคลที่มีลักษณะทางจิตใจที่ดีงามอยู่ในสภาพแวดล้อมที่โน้มน้าบุคคลให้มุ่งทำความดี ละเว้นความชั่วมีแนวทางความประพฤติอยู่ในเรื่องของความดีความถูกต้อง^{๔๒}

จากความหมายของจริยธรรมที่ได้กล่าวมาทั้งหมดนี้ สามารถสรุปอธิบายได้ว่า จริยธรรม หมายถึง สิ่งที่ควรประพฤติปฏิบัติให้เป็นไปตามกฎเกณฑ์สากลในสังคมทั้งทางกาย วาจาและใจ เพื่อให้บรรลุถึงสภาพแห่งชีวิตอันมีคุณค่าที่พึงประสงค์ทั้งต่อตนเอง ผู้อื่นและสังคม และเป็นมาตรฐานหรือแนวทางในการประพฤติและปฏิบัติตนให้เป็นที่ยอมรับของสังคมเพื่อให้ คนในสังคมนั้นมีความสุขและมีความพอใจ จริยธรรมเป็นเรื่องของการฝึกให้มีนิสัยที่ดีโดย กระทำอย่างต่อเนื่องสม่ำเสมอ ผู้ที่มีความประพฤติดีงามอย่างแท้จริงจะต้องมีความรู้สึกในด้านดี อยู่ตลอดเวลา หรือจริยธรรมนั้นเป็นเรื่องของการกระทำ หรือการแสดงพฤติกรรมรวมทั้งความ นึกคิดในสิ่งที่ดีและเหมาะสมทั้งต่อตนเองและสังคม ซึ่งจะก่อให้เกิดความเจริญรุ่งเรืองและการพัฒนาตนเองและสังคม

---

^{๔๑}โกวิท ปวาลพฤกษ์ และ ภณิดา คูสกุล, **ศีลธรรมและวัฒนธรรมไทย**, (กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ, ๒๕๔๒), หน้า ๙๘.

^{๔๒}ประภาศรี สีหอำไพ, **พื้นฐานการศึกษาศาสนาและจริยธรรม (ฉบับปรับปรุง)**, (กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ๒๕๕๐), หน้า ๗๙.

๒.๓.๒ ความสำคัญของจริยธรรม

จริยธรรมเป็นเรื่องสำคัญยิ่งในปัจจุบัน โดยเฉพาะในสังคมไทยที่เกิดการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วทางด้านเทคโนโลยี สภาพแวดล้อม ตลอดจนการหลั่งไหลของ วัฒนธรรมตะวันตกทำให้เกิด ภาวะการแข่งขันขึ้นก่อให้เกิดปัญหาเกี่ยวกับคุณธรรมจริยธรรม ของประชาชน ดังนั้น การพัฒนาคน ในภาวะที่สังคม เศรษฐกิจ และการเมือง มีแต่การแข่งขันกัน จึงจำเป็นต้องเน้นให้คนมีคุณธรรมและ จริยธรรมควบคู่ไปกับการศึกษาในส่วนอื่น ๆ ด้วย ทั้งนี้ เพื่อให้เป็นการต้านกับสังคมในปัจจุบันมิ เช่นนั้นคนก็จะคล้อยตามไปกับกระแสสังคม อุดสาหกรรมและระบบทุนนิยม จนลืมคุณธรรมและ จริยธรรมอันดีงามของเราไป ในการ แก้ปัญหาให้พลเมืองมีจริยธรรมและเอื้อต่อการพัฒนาประเทศ นั้น คือ การให้การศึกษากแก่ พลเมืองนั่นเอง เพราะการให้การศึกษานอกจากจะฝึกทักษะแล้วยังเป็น การสอนจริยธรรมด้วย กล่าวคือ กระบวนการในการจัดการศึกษาจะ ครอบคลุมถึงการเลือกค่านิยมและ การปลูกฝังค่านิยมที่ ต้องการในสังคมด้วย นอกจากนี้เป้าหมายของการจัดการศึกษา มุ่งให้คนมีทั้ง ความรู้และความดีเพื่อเป็นกำลังในการพัฒนาประเทศชาติต่อไป

รัฐบาลได้เห็นความสำคัญในเรื่องการปลูกฝังคุณธรรมและจริยธรรมจึงได้กำหนดแนวทางการจัดการศึกษาด้านคุณธรรมและจริยธรรม ไว้ในแผนการศึกษาแห่งชาติและหลักสูตรการศึกษา ทุกฉบับ^{๔๓}

โดยสอดแทรกคุณธรรมจริยธรรมในกิจกรรมการเรียนการสอนอยู่เสมอและดำเนิน กิจกรรมเสริมหลักสูตรในรูปแบบ ต่างๆ เพื่อให้เยาวชน นักศึกษา ได้ประพฤติตนตามหลักธรรม คำสั่ง สอนของศาสนาและปลูกฝังคุณธรรมและค่านิยมที่พึงประสงค์ จึงกล่าวได้ว่าจริยธรรมมี ความสำคัญ ต่อการพัฒนาพลเมืองให้มีคุณภาพ ดังนั้น สถานศึกษาทุกแห่งจึงมีหน้าที่ที่จะต้อง ปลูกฝังคุณธรรม จริยธรรมให้กับเยาวชนของชาติซึ่งจะเป็นผู้ใหญ่ในภายหน้าให้มีความประพฤติ ดีและประพฤติตน อย่างเหมาะสมสามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้ในสังคมอย่างมีความสุขและเป็นกำลังสำคัญในการพัฒนา ต่อไป^{๔๔}

๑. องค์ประกอบด้านความรู้ Moral Reasoning. ได้แก่ ความเข้าใจในเหตุผลของความ ถูกต้องดีงามโดยกระบวนการความคิด

---

^{๔๓}กรมวิชาการ, กระทรวงศึกษาธิการ, คู่มือการจัดกระบวนการเรียนรู้หน้าที่พลเมืองศีลธรรมระดับ ประถมศึกษา, (กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว, ๒๕๔๔), หน้า ๖๙.

^{๔๔}จิตรประสงค์ ขาวเจริญ, “ความคิดเห็นของครูเกี่ยวกับการปลูกฝังคุณธรรมและจริยธรรมในโรงเรียน มัธยมศึกษาตอนต้น ในเขตพัฒนาพื้นที่ชายฝั่งทะเลตะวันออก”, วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารการศึกษา, (บัณฑิต วิทยาลัยมหาวิทยาลัยรามคำแหง, ๒๕๔๐), หน้า ๒๖-๒๗.

๒. องค์ประกอบด้านความรู้สึก Moral Attitude and Belief. ได้แก่ ความพึงพอใจ ศรัทธา เลื่อมใส เกิดความนิยมยินดีที่จะรับจริยธรรมนั้นมาเป็นแนวปฏิบัติ

๓. องค์ประกอบด้านพฤติกรรมแสดงออก Moral Conduct. คือ พฤติกรรมการ กระทำที่บุคคลตัดสินใจจะกระทำ หรือกระทำผิดในสถานการณ์แวดล้อมต่างกัน เชื่อว่าอิทธิพล ส่วนหนึ่งของ พฤติกรรมการกระทำนั้นมาจากส่วนประกอบทั้ง ๒ ประการข้างต้น และในบางส่วน อาจขึ้นอยู่กับ องค์ประกอบอื่น ๆ เช่น ลักษณะทางจิตวิทยาบางประการของบุคคลนั้น ๆ หรือความรุนแรงบีบคั้น สถานการณ์ที่รุมเร้าบุคคลนั้นอีกด้วย

จริยธรรม สามารถจำแนกออกเป็น ๓องค์ประกอบใหญ่ ๆ ดังนี้^{๔๕}

๑. องค์ประกอบทางด้านพุทธิปัญญา Cognitive Component. หมายถึง ส่วนที่เก็บ สะสมความรู้ ความเชื่อต่าง ๆ ที่พฤติกรรมทางจริยธรรมและเป็นส่วนที่จะประเมินหรือ ตัดสินว่า พฤติกรรมใดดี ถูกควรทำ และพฤติกรรมใดไม่ดี ผิดไม่ควรทำ ได้แก่ ความคิดทาง จริยธรรม Moral Thought. ค่านิยมทางจริยธรรม Moral Value. ความเชื่อทางจริยธรรมMoral Reasoning. และการ ตัดสินทางจริยธรรม Moral Judgement.

๒. องค์ประกอบทางอารมณ์ Affective Component. หมายถึง ความรู้สึก หรือ ปฏิกริยา ที่มีต่อพฤติกรรมทางจริยธรรมว่า มีความพอใจ ชอบ หรือ ไม่ชอบ ได้แก่ เจตคติทาง จริยธรรม Moral Attitude. ความรู้สึกทางจริยธรรม Moral Feeling. และปฏิกริยาทางจริยธรรมMoral Reaction.

๓. องค์ประกอบทางพฤติกรรม Behavioral Component. หมายถึง พฤติกรรมหรือการ กระทำที่บุคคลแสดงออกมาทั้งต่อตนเอง ต่อผู้อื่น และต่อสิ่งแวดล้อม และเป็นพฤติกรรมที่สามารถ ตัดสินได้ว่าดีหรือไม่ดี ถูก หรือผิด สมควร หรือ ไม่สมควร ได้แก่ ความประพฤติทาง จริยธรรม Moral Conduct. การกระทำทางจริยธรรม Moral Act. และพฤติกรรมทางจริยธรรม Moral Behavior.

ลักษณะทางจริยธรรมของบุคคลแบ่งออกเป็น ๔ ลักษณะ สรุปได้ดังนี้^{๔๖}

๑. ความรู้เชิงจริยธรรม หมายถึง การมีความรู้เกี่ยวกับกฎระเบียบข้อบังคับต่างๆในสังคม ว่าสิ่งใดควรกระทำและสิ่งใดไม่ควรกระทำ ซึ่งสมาชิกในสังคมต้องเรียนรู้

---

^{๔๕}ดวงเดือน พันธุมนาวิน, **การพัฒนาจริยธรรม**, (กรุงเทพมหานคร: สถาบันวิจัยพฤติกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒประสานมิตร, ๒๕๔๔), หน้า ๘๘.

^{๔๖}เดือน พันธุมนาวิน, และเพ็ญแข ประจันปัจจนึก, **จริยธรรมของเยาวชนไทย**, (กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ, ๒๕๔๐), หน้า ๗๕.

๒. ทศนคติเชิงจริยธรรม หมายถึง ความรู้สึกของบุคคลว่าชอบหรือไม่ชอบ ลักษณะหรือพฤติกรรมนั้น ๆ

๓. พฤติกรรมเชิงจริยธรรม หมายถึง การแสดงพฤติกรรมที่สังคมยอมรับและต้องการ เช่น ความซื่อสัตย์ การไม่เอาเปรียบผู้อื่น เป็นต้น

๔. เหตุผลเชิงจริยธรรม หมายถึง การที่บุคคลสามารถใช้เหตุผลประกอบการตัดสินใจกระทำหรือไม่กระทำสิ่งดีและชั่วได้ ซึ่งเป็นเครื่องแสดงถึงพัฒนาการทางจริยธรรมของบุคคลนั้น

จริยธรรมเป็นเครื่องกำหนดหลักปฏิบัติในการดำรงชีวิต เป็นแนวทางให้อยู่ร่วมกันอย่างสงบเรียบร้อย ซึ่งประกอบด้วยองค์ประกอบ ดังต่อไปนี้^{๔๗}

๑. ระเบียบวินัย Discipline. เป็นองค์ประกอบที่สำคัญยิ่ง สังคมที่ขาดกฎเกณฑ์ทุกคนสามารถทำทุกอย่างได้ตามอำเภอใจ ย่อมเดือดร้อนระส่ำระสาย ขาดผู้นำผู้ตาม ขาดระบบที่ กระชับ ความเข้าใจเป็นแบบแผนให้ยึดถือปฏิบัติ การหย่อนระเบียบวินัยทำให้เกิดการละเมิด สิทธิและหน้าที่ตามบทบาทของแต่ละบุคคลชาติใดไร้ระเบียบวินัยย่อมยากที่จะพัฒนาไปได้ทัดเทียมชาติอื่น บุคคลจึงควรปฏิบัติตามจารีตประเพณีของสังคม

๒. สังคม Society. เป็นการรวมกลุ่มกันประกอบกิจกรรมอย่างมีระเบียบแบบแผนก่อให้เกิดขนบธรรมเนียมที่ดีงาม มีวัฒนธรรมอันแสดงถึงควมมีระเบียบเรียบร้อยและศีลธรรมอันดี

๓. อิสระเสรี Autonomy. ความมีสำนึกในมโนธรรมที่พัฒนาเป็นลำดับ ก่อให้เกิด ความอิสระสามารถดำรงชีวิตตามสิ่งที่ได้เรียนรู้จากการศึกษาและประสบการณ์ในชีวิต มี ความสุขในระเบียบวินัยและสังคมของตน เป็นค่านิยมสูงสุดที่คนได้รับการขัดเกลาแล้ว สามารถ บำเพ็ญตนตามเสรีภาพเฉพาะตนได้อย่างอิสระ สามารถปกครองตนเองและชักนำตนเองให้อยู่ในทำนองครองธรรม

๒.๓.๓ ลักษณะทางจริยธรรม

ลักษณะทางจริยธรรมได้มีผู้กล่าวไว้ ดังนี้

คณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ ได้จัดหมวดหมู่จริยธรรมที่เป็นแนวทางในการดำเนินชีวิตของมนุษย์ทั้ง ๓ ด้าน คือ^{๔๘}

^{๔๗}ประภาศรี สีหอำไพ, **พื้นฐานการศึกษาทางศาสนาและจริยธรรม**, (กรุงเทพมหานคร: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, ๒๕๔๕), หน้า ๗๑.

^{๔๘}สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, **จริยธรรมในสังคมไทย**, (กรุงเทพมหานคร :โรงพิมพ์โรงพิมพ์สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ, ๒๕๔๒), หน้า ๖๗.

๑. ชีวิตที่เกี่ยวข้องกับโลกภายนอกและชีวภาพ

๒. ชีวิตทางสังคมที่เกี่ยวข้องกับเศรษฐกิจ การปกครอง และความสัมพันธ์กับบุคคลอื่น

๓. ชีวิตส่วนตัว

ลักษณะต่าง ๆ ของมนุษย์ที่เกี่ยวข้องกับจริยธรรม หรือ คุณลักษณะของจริยธรรมไว้ ๔ ประการ พอสรุปได้ ดังนี้^{๔๙}

๑. ความรู้เชิงจริยธรรม หมายถึง การที่บุคคลมีความรู้ในสังคมของตนนั้นยอมรับ หรือไม่ยอมรับการกระทำชนิดใดอันเป็นเครื่องกำหนดว่าการกระทำชนิดใดเป็นสิ่งที่ควร กระทำ การกระทำชนิดใดไม่สมควรดเว้น ความรู้เชิงจริยธรรมที่มีในแต่ละบุคคลขึ้นอยู่กับอายุ และระดับการศึกษาและพัฒนาการทางสติปัญญาของบุคคลนั้น ๆ ความรู้เกี่ยวกับกฎเกณฑ์ทาง สังคมและศาสนาส่วนใหญ่เป็นเรื่องที่เด็กเรียนรู้มาตั้งแต่เกิด โดยเฉพาะในช่วงอายุ ๒ - ๑๐ ปีบุคคลจะได้รับการปลูกฝังค่านิยมเหล่านี้เป็นพิเศษ

๒. เจตคติเชิงจริยธรรม หมายถึง ความรู้สึกของบุคคลที่เกี่ยวกับลักษณะ หรือ พฤติกรรมเชิงจริยธรรมต่าง ๆ ว่าตนชอบ หรือไม่ชอบลักษณะนั้นเพียงใด จะรวมถึงการมี ความรู้สึกในเรื่องจริยธรรมเข้าด้วยกัน เจตคติเชิงจริยธรรมของบุคคลส่วนมากจะสอดคล้องกับ ค่านิยมในสังคมนั้นแต่สำหรับบุคคล บางคนในสภาพการณ์ปกติอาจจะมีเจตคติที่แตกต่างไป จากค่านิยมของสังคมได้ นอกจากนี้เจตคติเชิงจริยธรรมของบุคคลในเวลาหนึ่งยังอาจเปลี่ยนแปลงไปจากเดิมได้ด้วย

๓. เหตุผลเชิงจริยธรรม หมายถึง การที่บุคคลใช้เหตุผลในการเลือก หรือไม่เลือกที่ จะกระทำพฤติกรรมอย่างใดอย่างหนึ่งซึ่งเป็นเครื่องแสดงถึงมูลเหตุจูงใจหรือแรงจูงใจที่อยู่ เบื้องหลังการกระทำของบุคคล การใช้เหตุผลเชิงจริยธรรมมีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมประเภท ต่างๆ ตลอดจนพัฒนาการด้านอื่นๆ ของบุคคล โดยเฉพาะพัฒนาการทางสติปัญญาและพัฒนาทางอารมณ์

๔. พฤติกรรมเชิงจริยธรรม หมายถึง การที่บุคคลแสดงพฤติกรรมที่สังคมนิยม ชมชอบ หรือ ดเว้นพฤติกรรมที่ฝ่าฝืนกฎเกณฑ์ หรือ ค่านิยมในสังคมนั้น ๆ พฤติกรรมเชิงจริยธรรมเป็นสิ่งคนในสังคมให้ความสำคัญมากกว่าด้านอื่น ๆ ด้วยเหตุผลที่ว่ากระทำที่ดีหรือเลวนั้น จะส่งผลต่อความสงบสุขของบุคคลและสังคมโดยตรงลักษณะทางจริยธรรมดังกล่าวมาข้างต้น

---

^{๔๙}ดวงเดือน พันธุมนาวิน, **ทฤษฎีต้นไมจริยธรรม**, การวิจัยและพัฒนาบุคลากร, (กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, ๒๕๔๐), หน้า ๗๙.

๒.๓.๔ การส่งเสริมจริยธรรมเยาวชน

กระทรวงศึกษาธิการ ได้ให้กรอบแนวนโยบายการดำเนินการส่งเสริมจริยธรรมไว้พอสรุปเป็นด้านๆ ได้ดังนี้

พระราชบัญญัติการศึกษา พ.ศ.๒๕๔๒ มาตราที่ ๖ ได้กล่าวไว้ว่า การจัดการศึกษา ต้องเป็นไปเพื่อพัฒนาคนไทย ให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ ทั้งร่างกาย จิตใจ สติปัญญา ความรู้ และ คุณธรรมมีจริยธรรมและวัฒนธรรมในการดำรงชีวิต สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข ซึ่งกระทรวงศึกษาธิการ ได้กล่าวถึง การบริหารที่เอื้อต่อการส่งเสริมจริยธรรมไว้ว่า ... สถานศึกษาต้องสนับสนุนให้บุคลากรในสถานศึกษาและ บุคลากรทางศาสนาได้จัดการเรียนการ

สอนที่ส่งเสริมจริยธรรมเยาวชนอย่างต่อเนื่องและจริงจัง...

หลักการบริหารการศึกษาในการส่งเสริมจริยธรรมเยาวชนพอสรุปได้ดังนี้^{๕๐}

๑. ต้องกำหนดนโยบายไว้ชัดเจน เพื่อให้ผู้ร่วมงานเข้าและปฏิบัติงานตามนโยบายได้ถูกต้อง

๒. จัดบุคลากรให้รับผิดชอบในการทำงานนั้น ๆ โดยตรง

๓. ระบุหน้าที่การทำงาน ความสำคัญในการปฏิบัติงาน การแบ่งปันทรัพยากรและการประสานงานไว้อย่างกระจ่างชัด

๔. มีระบบการทำงานที่เหมาะสม

๕. มีการอำนวยการที่ดี

๖. จัดให้หน่วยงานสนองต่อภาวะเปลี่ยนแปลงอยู่เสมอ

๗. หาบุคคลที่มีคุณสมบัติเหมาะสมกับงาน

๘. ความรับผิดชอบต้องมีสิทธิและอำนาจควบคู่ไปด้วย

๙. การออกคำสั่ง ควรทำตามลำดับชั้นในสายการบังคับบัญชา

๑๐. มีการวางแผนในการทำงานทุกขั้นตอน

๑๑. คำนึงถึงหลักการประสานงาน เพื่อให้งานก้าวหน้าและคล่องตัว

---

^{๕๐}กิตติมา ปรีดีติติก, การบริหารและการนิเทศการศึกษาเบื้องต้น, (กรุงเทพมหานคร: อักษรบัณฑิต, ๒๕๔๒), หน้า ๑๑๙.

๑๒. จะต้องสร้างงานและติดตามงาน

๑๓. พิจารณาความดีความชอบด้วยความยุติธรรม

๑๔. คำนึงถึงองค์ประกอบต่าง ๆ ที่จะก่อให้เกิดประสิทธิภาพในการทำงาน เช่นขวัญและกำลังใจ การสื่อสาร ความขัดแย้ง และความพึงพอใจในการทำงาน

๑๕. วางตนให้เหมาะสมมีลักษณะการเป็นผู้นำอย่างแท้จริงจะเห็นได้ว่าการบริหาร การศึกษานั้น ได้ให้ความสำคัญของนโยบายไว้ในลำดับแรกเพราะนโยบายเป็นส่วนสำคัญที่ใช้ กำหนดแนวทางการปฏิบัติให้ไปสู่เป้าหมายแห่งความสำเร็จ

ดังนั้นการดำเนินงานของทุกส่วนที่เกี่ยวข้องจึงต้องพยายามปฏิบัติให้สอดคล้องและ สนับสนุนกัน การดำเนินการจะเป็นผลสำเร็จหรือมีประสิทธิภาพมากน้อยเพียงใด ย่อมขึ้นอยู่กับ การกำหนดนโยบายของผู้บริหารโรงเรียนเป็นสำคัญ แนวทางปฏิบัติเพื่อบรรลุถึงจริยธรรมที่พึง ประสงค์ได้ ต้องกำหนดนโยบายพื้นฐานเกี่ยวกับจริยธรรมไว้ปฏิบัติ และกำหนดวิธีสอน จริยธรรมให้เป็นไป ตามนโยบายนั้น การส่งเสริมจริยธรรมในโรงเรียนขึ้นอยู่กับนโยบายและ โครงสร้าง การบริหารของ โรงเรียนที่จะต้องกำหนดนโยบายให้ชัดเจนออกมาเพื่อเป็นบรรทัดฐาน ในการดำเนินงาน กิจกรรมทางจริยธรรมทุกรูปแบบที่จัดขึ้นภายในโรงเรียน

การส่งเสริมจริยธรรมในโรงเรียนจะต้องดำเนินงานในรูปของกระบวนการ การประสาน สัมพันธ์ที่ต่อเนื่อง กล่าวคือ สิ่งทั้งปวงในโรงเรียนได้แก่บุคลากรทุกคน สภาพแวดล้อม การเรียนการสอน การจัดกิจกรรมเยาวชนและอื่น ๆ เหล่านี้ต้องมีคุณลักษณะเป็นไปในแนวทางหรือนโยบาย เดียวกัน คือ เอื้อต่อการส่งเสริม จริยธรรมเยาวชนเป็นสำคัญการกำหนดนโยบายเพื่อส่งเสริมจริยธรรม เยาวชน คณะครูใน โรงเรียนต้องมีความคิดเห็นสอดคล้องเป็นแนวทางเดียวกันและต้องสอดคล้องกับ นโยบายของ หน่วยเหนือที่กล่าวมาเป็นแนวความคิดของผู้บริหารที่เน้นนโยบายที่เกี่ยวข้องกับการ ส่งเสริมโรงเรียนโดยตรง ซึ่งผู้บริหารโรงเรียนควรกำหนดนโยบายส่งเสริมจริยธรรมดังต่อไปนี้^{๕๑}

๑. ให้ครูประพฤติตนเป็นแบบอย่างที่ดีแก่เยาวชน

๒. ให้ครูกวาดขันเยาวชนทั้งด้านความรู้และความประพฤติ

๓. ครูเวรประจำวันกล่าวอบรมความประพฤติเยาวชนก่อนเข้าห้องเรียน

๔. ครูยกย่องหรือมอบรางวัลแก่เยาวชนที่มีความประพฤติดี

---

^{๕๑}สมพงษ์ จิตระดับ, การสอนจริยศึกษาในระดับประถมศึกษา, (กรุงเทพมหานคร: โอ.เอส.พรินติ้ง เฮ้าส์), หน้า ๘๙.

๕. ให้ครูประจำชั้นไปเยี่ยมบ้านเยาวชนทุกคนในชั้น เพื่อติดตามผลการเรียนและ

ความประพฤติ

๖. เชิญผู้นำท้องถิ่นที่ถือปฏิบัติคุณธรรมมาร่วมให้ข้อคิดหรือเป็นวิทยากรอบรมเยาวชน

๗. ให้ครูสังเกต ติดตามความประพฤติเยาวชนทั้งในและนอกเวลา

๘. กำหนดระเบียบโรงเรียนว่าด้วยจรรยาบรรณเยาวชน

๙. ให้ครู เยาวชน ปฏิบัติกิจกรรมทางศาสนา วัฒนธรรม ร่วมกับวัดและชุมชน

๑๐. ให้เยาวชนเข้าร่วมช่วยเหลือหรือบริการในงานการกุศลที่วัดได้จัดขึ้นเพื่อกำหนดคุณลักษณะดังกล่าวควรจัดให้ครอบคลุมสภาพแวดล้อม การนิเทศการสอนและการจัดกิจกรรมเยาวชน เพื่อให้การดำเนินงานของโรงเรียนมัธยมศึกษาเป็นรูปแบบการส่งเสริมจริยธรรมอย่างแท้จริง และควรกำหนดนโยบายเป็นลายลักษณ์อักษรในรูปของการจัดโครงการส่งเสริม จริยธรรม ยิ่งถ้าโครงการนั้นมีเป้าหมายที่ชัดเจนเป็นที่ยอมรับและเกิดจากความคิดของทุกคนในโรงเรียนยิ่งจะมีส่วนทำให้การดำเนินกิจกรรมทุกประเภทที่จัดขึ้นได้รับความร่วมมือ ร่วมใจ เกิดความรู้สึก ร่วมกันในการดำเนินการ การเสียสละ การมีจิตใจมุ่งมั่นให้เกิดผลสำเร็จ

สรุปได้ว่า ในการบริหารงานด้านการส่งเสริมจริยธรรมเยาวชนในโรงเรียน เป็นเรื่องของ การกำหนดแนวนโยบาย หลักการ วัตถุประสงค์ เป้าหมาย แผนงาน แนวการปฏิบัติ เพื่อให้ กระบวนการส่งเสริมจริยธรรมเยาวชนในโรงเรียนประสบความสำเร็จและส่งผลต่อการพัฒนาให้ผู้เรียน มีความรู้และมีความประพฤติดีควบคู่กันไป

๒.๓.๕ การอบรมคุณธรรม จริยธรรม

๑. วิธีปลูกฝังคุณธรรม จริยธรรม

การปลูกฝังและหล่อหลอมให้เยาวชน นักศึกษาเป็นผู้มีคุณธรรมจริยธรรมครบถ้วน สมควรตามความมุ่งหมายของการศึกษาในแผนการศึกษาแห่งชาติจะต้องมีการดำเนินการให้ครบถ้วน ทั้งระบบทั้งนอกโรงเรียนและในโรงเรียน จะยกภาระให้แก่โรงเรียนหรือสถานศึกษาเพียงฝ่ายเดียว ไม่ได้ ซึ่งในเรื่องนี้ได้มีการเสนอแนวทางไว้ โดยมีรายละเอียด ดังต่อไปนี้^{๕๑}

---

^{๕๑} ขำ เลือง วุฒิจันทร์, คุณธรรมและจริยธรรม, [ออนไลน์] แหล่งที่มา http://praewa.ksu.ac.th/new2017/file/20170317_5216789290.pdf [๑๕ กรกฎาคม ๒๕๖๑].

๑. มารดาบิดา บ้าน หรือสถาบันครอบครัว เป็นแหล่งแรกที่ทำกรปลูกฝังหล่อหลอม ตลอดจนถ่ายทอดลักษณะอันทรงคุณธรรมและจริยธรรมแก่สมาชิกในครอบครัว และต้องทำหน้าที่นี้ต่อไป แม้เด็กจะเข้าไปรับการศึกษาอบรมในโรงเรียนระดับต่างๆอยู่แล้วก็ตาม

๒. ญาติผู้ใหญ่และสมาชิกอื่นๆ ในครอบครัว เป็นผู้ที่มีอิทธิพลต่อการปลูกฝังและหล่อหลอม จริยธรรมให้แก่เด็กในครอบครัวเช่นเดียวกัน โดยปกติเด็กจะเรียนรู้เจตคติเชิงจริยธรรมจากผู้ใหญ่ด้วยการสังเกตและเลียนแบบ มากกว่าที่จะได้จากการฟังคำสั่งของผู้ใหญ่โดยตรง ถ้าหากผู้ใหญ่เป็นผู้มีลักษณะเด่นเป็นที่ยกย่องบูชาแก่เด็กมาก เด็กจะมีแนวโน้มเลียนแบบพฤติกรรมของผู้ใหญ่มากขึ้นเท่านั้น

๓. เพื่อนๆ ของเด็กเป็นผู้มีบทบาทสำคัญในการกำหนดค่านิยมทางคุณธรรม และ จริยธรรม และจริยธรรมบางอย่างให้เด็กได้รับรู้ รับผิดชอบต่อปฏิบัติเพื่อให้เกิดพฤติกรรมคล้ายตามเพื่อนๆ ได้โดยเฉพาะในวัยรุ่นการทำอะไรตามเพื่อนจะเห็นได้ชัดเจน การเรียนรู้เชิงจริยธรรมของเด็กมิใช่มาจากเพื่อนฝ่ายเดียว แต่ยังได้มาจากการได้กระทำกิจกรรมร่วมกัน การเข้าใจกันและกันในระหว่างเด็ก ในวัยเดียวกันเองด้วย ซึ่งเพื่อนๆ ดังกล่าวนี้นรวมทั้งเพื่อนในโรงเรียนและนอกโรงเรียนด้วย

๔. พระสงฆ์หรือผู้นำทางคุณธรรมและจริยธรรมในหมู่บ้านตำบลหรืออำเภอ หรือท้องถิ่น ที่เยาวชนอยู่นั้น เป็นที่เคารพนับถือของผู้ใหญ่ในสังคมนั้นและได้มอบให้เป็นผู้อบรมสั่งสอนจริยธรรม แก่ประชาชนทั้งเด็กและผู้ใหญ่ การปฏิบัติดีปฏิบัติชอบของพระสงฆ์หรือผู้นำทางศาสนาในท้องถิ่นนั้น จะมีอิทธิพลต่อการปลูกฝังคุณธรรมจริยธรรมแก่เยาวชน นักศึกษาในท้องถิ่นนั้นด้วย

๕. สื่อสารมวลชนหรือสื่อมวลชนทุกรูปแบบในปัจจุบันนี้มีบทบาทสำคัญยิ่ง ต่อการปลูกฝัง หรือเปลี่ยนแปลงเจตคติ ค่านิยม ตลอดจนรูปแบบของพฤติกรรมของเด็กและเยาวชน เยาวชน นักศึกษา หนังสือพิมพ์ วิทยุ โทรทัศน์ ตลอดจนไปถึงภาพยนตร์ บทเพลง หนังสืออ่านเป็นทั้งเครื่อง ปลูกฝังค่านิยมทางคุณธรรม และจริยธรรมให้แก่เด็กและเยาวชนทุกวัย และในขณะเดียวกัน ถ้าสิ่ง เหล่านี้ไม่ได้รับความสนใจอาจเป็นเครื่องมือทำลายหรือขวางกั้นการปลูกฝังหล่อหลอมให้เยาวชน นักศึกษาให้เป็นผู้มีคุณธรรมและจริยธรรมที่พึงปรารถนา

๖. โรงเรียนหรือสถานศึกษา ซึ่งรวมถึงการจัดสิ่งแวดล้อมและสภาพแวดล้อมใน สถานศึกษา การบริหารและการให้บริการต่างๆในสถานศึกษา การเป็นตัวอย่างที่พึงปรารถนาของครู อาจารย์ การเรียนการสอนวิชาต่างๆ ตามหลักสูตรการเรียนการสอนวิชาที่เกี่ยวกับจริยศึกษา โดยเฉพาะการจัดกิจกรรมต่างๆในสถานศึกษาในการปลูกฝังคุณธรรมจริยธรรมนั้น ใช้วิธีการหล่อ หลอมดังที่กล่าวมาในข้างต้นด้วยวิธีการใช้นิทานวรรณคดีหรือข่าวสารจากชีวิตจริง การใช้ วีดิทัศน์ ภาพยนตร์ แถบบันทึกเสียง ภาพนิ่ง แผ่นโปร่งใส การอธิบาย การเทศนา การดัดเตือน การสนทนา การยกย่องสรรเสริญ การชมเชย การแก้ไขและการวิจารณ์ข้อบกพร่อง

สรุปได้ว่า การปลูกฝังคุณธรรม จริยธรรม จะต้องมีการดำเนินการให้ครบถ้วนทั้งนอกโรงเรียนและในโรงเรียน ในโรงเรียนควรปลูกฝังในด้านวิชาการ การเรียนการสอน ขณะที่นอกโรงเรียนควรปลูกฝังพื้นฐานด้านชีวิตและสังคมจะช่วยให้นักศึกษาเป็นผู้มีคุณธรรมจริยธรรมอย่างครบถ้วน

๒. องค์ประกอบในการส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมแก่เยาวชน

การจัดการศึกษาในโรงเรียนมีจุดมุ่งหมายที่สำคัญ ๒ ประการ คือ เพื่อพัฒนาเยาวชนไทยให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ทั้งร่างกาย จิตใจ สติปัญญา มีความรู้ความสามารถในการประกอบอาชีพ รู้จักพึ่งตนเอง มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ ใฝ่รู้และเรียนรู้ตนเองอย่างต่อเนื่องประการหนึ่งและมีคุณธรรม จริยธรรมในการดำรงชีวิต รู้จักรักษาและส่งเสริมสิทธิหน้าที่ เสรีภาพการเคารพกฎหมาย ความเสมอภาคและศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข อีกประการหนึ่ง ซึ่งจุดมุ่งหมายทั้ง ๒ ประการประสบความสำเร็จได้หรือไม่ขึ้นอยู่กับการบริหารและการจัดการของผู้บริหารโรงเรียนเป็นสำคัญ โดยมีคณะครูในโรงเรียนเข้าร่วมเป็นองค์ประกอบสนับสนุนด้วย

คุณค่าที่ต้องการในทางจริยธรรมของหลักธรรม มีดังนี้^{๕๓}

๑. ให้เป็นผู้หนักแน่นในเหตุผล และมองเห็นการกระทำและผลการกระทำตามแนวทางของเหตุปัจจัย ไม่เชื่อสิ่งมกมาย ตีนขาว เช่น เรื่องแม่น้ำศักดิ์สิทธิ์ เป็นต้น

๒. ให้เห็นว่า ผลสำเร็จที่ตนต้องการ จุดหมายที่ปรารถนา จะเข้าถึง หรือสำเร็จได้ด้วยการลงมือทำคือ จึงต้องพึ่งตนเอง และทำความเพียรพยายาม และไม่มัวคอยโชคชะตา ไม่หวังผลลบลับตาลหรือรอผลการเช่นสรวงอ้อนวอน

๓. ให้มีความรับผิดชอบต่อตนเอง ที่จะงดเว้นจากกรรมชั่วและรับผิดชอบต่อผู้อื่น ด้วยการช่วยเหลือเกื้อกูลทำความดีต่อเขา

๔. ให้ถือว่าบุคคลมีสิทธิและหน้าที่โดยธรรมชาติ ที่จะทำการต่างๆ เพื่อแก้ไขปรับปรุง สร้างเสริมตนเองให้ดีขึ้นไป โดยเท่าเทียมกันสามารถทำตนให้เลวลงหรือให้ดีขึ้นไป ให้ประเสริฐจนถึงยิ่งกว่าเทวดา และพรหม ได้ทุกๆ คน

๕. ให้ถือว่าคุณธรรม ความสามารถ ความดีความชั่วที่ทำ ความประพฤติปฏิบัติ เป็นเครื่องวัดความทราม หรือประเสริฐของมนุษย์ไม่ให้มีการแบ่งแยกโดยชาติชั้นวรรณะ

---

^{๕๓}พระธรรมปิฎก (ป.อ.ปยุตโต), พุทธธรรม ฉบับเดิม, พิมพ์ครั้งที่ ๑๙, (กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์ธรรมสภา, ๒๕๔๕), หน้า ๔๙.

๖. ในแง่กรรมเก่า ให้ถือเป็นบทเรียนและให้รู้จักพิจารณาเข้าใจตนเองตามเหตุผล ไม่ควรเพ่งโทษแต่ผู้อื่น มองเห็นพื้นฐานทุนเดิมของตนที่มีอยู่ในปัจจุบัน เพื่อรู้จักที่จะแก้ไขปรับปรุงและวางแผนสร้างเสริมความเจริญก้าวหน้าต่อไปถูกต้อง

๗. ให้ความหวังในอนาคตสำหรับสามัญชนทั่วไป

คุณธรรมจริยธรรมของบุคคลประกอบด้วย สิ่งสำคัญเป็นองค์ประกอบรวม ๓ ประการ คือ^{๕๔}

๑. องค์ประกอบด้านความรู้ ได้แก่ ความเข้าใจในเหตุผลของความถูกต้องดีงาม สามารถตัดแยกความผิดถูกได้ด้วยความคิด

๒. องค์ประกอบด้านอารมณ์ ได้แก่ ความพึงพอใจ ศรัทธา เลื่อมใส เกิดความนิยมยินดีที่จะรับจริยธรรมนั้นมาเป็นแนวปฏิบัติ

๓. องค์ประกอบด้านพฤติกรรมการแสดงออก คือ พฤติกรรมที่บุคคลตัดสินใจ ที่กระทำถูกหรือผิดในสถานการณ์แวดล้อมที่ต่างๆ กัน

จริยธรรมแบ่งออกเป็น ๔ ส่วน ได้แก่^{๕๕}

๑. ความรู้เชิงจริยธรรม หมายถึง การบอกได้ว่าการกระทำใดดีควรกระทำและการกระทำใดเลวควรงดเว้น ความรู้เชิงจริยธรรมของคนเราจะมีมากขึ้นอยู่กับอายุ ระดับการศึกษา และสติปัญญา

๒. ทศนคติเชิงจริยธรรม หมายถึง ความรู้สึกเกี่ยวกับพฤติกรรมเชิงจริยธรรมว่าชอบหรือไม่ชอบลักษณะนั้นเพียงใด ทศนคติเชิงจริยธรรมของบุคคลส่วนใหญ่จะสอดคล้องกับค่านิยมในสังคมนั้นและในเวลาต่างกัน ทศนคติเชิงจริยธรรมของบุคคลอาจเปลี่ยนแปลงไป

๓. เหตุผลเชิงจริยธรรม หมายถึง การยกเหตุผลมาอ้างถึงการตัดสินใจที่จะกระทำหรือไม่กระทำพฤติกรรมอย่างใดอย่างหนึ่ง

๔. พฤติกรรมเชิงจริยธรรม หมายถึง การที่บุคคลแสดงพฤติกรรมที่สังคมนิยมชมชอบหรืองดเว้นไม่ไปแสดงพฤติกรรมที่ฝ่าฝืน ค่านิยมหรือกฎเกณฑ์ในสังคมนั้นๆ

^{๕๔}ธีรพร อวรรณโณ, จริยธรรมกับการศึกษา, (กรุงเทพมหานคร: รุ่งศิลป์การพิมพ์, ๒๕๔๖), หน้า ๖๓.

^{๕๕}ดวงเดือน พันธุมนาวิน, พฤติกรรมศาสตร์ เล่ม ๒: จิตวิทยาจริยธรรมและจิตวิทยาภาษา, (กรุงเทพมหานคร: ไทยวัฒนาพานิช, ๒๕๔๔), หน้า ๓๒.

การที่โรงเรียนปลูกฝังคุณธรรมจริยธรรมให้กับเด็กได้นั้นจะต้องอาศัยองค์ประกอบที่เกี่ยวข้องกัน ดังนี้^{๕๖}

๑. การบริหารโรงเรียน ได้แก่ การปฏิบัติเป็นแบบอย่างแก่เยาวชน การกำหนดระเบียบข้อบังคับ การควบคุม ติดตามผล เป็นต้น

๒. การจัดสภาพแวดล้อมให้สอดคล้องกับการสอนของครู

๓. การสอนของครู

๔. การจัดกิจกรรมด้านจริยศึกษา

ผลการทดสอบของ Marilyn Watson และคณะในโครงการ The Child Development Project ที่รัฐอิลลินอยล์ ประเทศสหรัฐอเมริกาว่าการพัฒนาจริยธรรมที่เหมาะสมกับเยาวชนระดับประถมศึกษา มีองค์ประกอบสำคัญ ๕ ประการ ซึ่งสรุปได้ดังนี้^{๕๗}

๑. การพัฒนาระเบียงวินัย เป็นวิธีการจัดการห้องเรียนให้เป็นชุมชนที่ดูแลซึ่งกันและกันแบบครอบครัว Caring community. เด็กแต่ละคนจะมีความเป็นตัวของตัวเองความรอบรู้ ความอบอุ่น และกฎระเบียบของห้องเรียน เพื่อส่งเสริมการเรียนรู้และการพัฒนาตนเองทางจริยธรรม

๒. การเรียนแบบร่วมมือ โดยแบ่งเยาวชนเป็นกลุ่มย่อย ต้องช่วยเหลือกัน ซึ่งได้ทั้งความรู้ และเป็นการส่งเสริมพฤติกรรมช่วยสังคม เช่น ความยุติธรรม ความรับผิดชอบ ความเห็นใจและความเต็มใจช่วยเหลือกัน

๓. การช่วยเหลือเพื่อนมนุษย์ จัดเป็นกิจกรรมช่วยมนุษย์ ช่วยสังคมทั้งนอกและในโรงเรียน

๔. การเข้าใจผู้อื่น จุดเน้นอยู่ที่ช่วยเด็กให้เข้าใจสถานการณ์และความรู้สึกของคนอื่นทั้งประสบการณ์ตรง เช่น ช่วยเหลือคนทุกข์ยากและสับการณ์อ่อนแอ เช่น อ่านและอภิปรายตัวละครในวรรณคดี และเหตุการณ์หนังสือพิมพ์ เป็นต้น

---

^{๕๖}สำเร็จ เฉลิเมฆา, “การบริหารโรงเรียนกับการสอนจริยธรรม”, วิทยจารย์, ฉบับที่ ๒ (กุมภาพันธ์ ๒๕๔๗): ๖๒.

^{๕๗}สุรศักดิ์ หลาบลามา, “การส่งเสริมการพัฒนาจริยธรรมในโรงเรียน”, ศิษยาสาตร์ปริทัศน์, ปีที่ ๑๓ (มกราคม - เมษายน ๒๕๔๑): ๗๘.

๕. ส่งเสริมพฤติกรรมช่วยสังคม โดยครูอธิบายค่านิยมต่างๆที่ช่วยสังคม เช่น รักเมืองไทย กินของไทย ใช้ของไทย เทียวเมืองไทย พยายามเน้นทฤษฎีสู่การปฏิบัติ และศึกษาเหตุการณ์ในวรรณคดีและประวัติศาสตร์ด้วย

สรุปได้ว่า องค์ประกอบในการส่งเสริมจริยธรรมเยาวชน คือ การกำหนดนโยบายการสอน หรือวิธีสอน การจัดสภาพแวดล้อม การจัดกิจกรรมจริยศึกษาและการประเมินผลทางจริยธรรม องค์ประกอบในการส่งเสริมจริยธรรมดังกล่าวจะประสบความสำเร็จได้ด้วยการกำกับดูแลของผู้บริหาร โรงเรียน รวมถึงความร่วมมือของครูผู้สอนและผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องด้วย

๓. แนวทางการส่งเสริมจริยธรรมแก่เยาวชน

แนวทางในการส่งเสริมจริยธรรมเยาวชนในโรงเรียน จะกระทำให้ได้ผลขึ้นไม่ได้ด้วยวิธีการสอนเพียงอย่างเดียว แต่จะต้องอาศัยการจัดบรรยากาศ สภาพแวดล้อม ตลอดจนความประพฤติของครูในโรงเรียน ให้สอดคล้องตามไปด้วย นั่นคือ จะต้องส่งเสริมจริยธรรมทั้งในรูปหลักสูตรแฝง และในรูปของการสอน ซึ่งดังกล่าวนี้นักวิชาการหลายท่านได้กล่าวเกี่ยวกับแนวทางการส่งเสริมจริยธรรมแก่เยาวชนไว้ ผู้วิจัยจึงได้รวบรวมมาประกอบการศึกษาค้นคว้า ดังต่อไปนี้

ในการส่งเสริมจริยธรรมแก่เยาวชน iva ผู้บริหาร คือ ผู้นำที่จะต้องดูแล ควบคุมให้มีการปฏิบัติกิจกรรมทุกอย่างในสถาบันให้เป็นไปตามนโยบาย แผนงาน โครงการ ภารกิจทั้งปวง ตลอดจนเป็นผู้ส่งเสริมและกำกับให้มีการปฏิบัติตามเกณฑ์ ระเบียบ ข้อบังคับ และกฎหมายที่เกี่ยวข้อง ผู้บริหารต้องใช้ความสามารถและภาวะผู้นำที่จะทำให้ผู้ใต้บังคับบัญชาปฏิบัติในสิ่งที่ผู้บริหารประสงค์จะให้ปฏิบัติ และให้ผู้ปฏิบัติพึงพอใจที่จะรับปฏิบัติในสิ่งที่ได้รับมอบหมายนั้นๆ ดังนั้น พฤติกรรมการปฏิบัติงานของครูจะเป็นประการโดยอ้อมขึ้นอยู่กับสภาพการนำของผู้บริหาร ภาวะผู้นำของผู้บริหารจึงมีอิทธิพลต่อพฤติกรรมของข้าราชการครูผู้ใต้บังคับบัญชาโดยตรง

การสอนจริยธรรมในโรงเรียนนั้นจะต้องปรับปรุงหลักสูตรวิธีสอนเสียใหม่ โดยควรจะมีการเพิ่มหลักสูตรด้านนี้ให้มากขึ้น และให้สอดคล้องประสานกับทุกวิชาซึ่งหมายความว่า การสอนจริยธรรมไม่ใช่ตกเป็นภาระของครูสอน หน้าที่ศีลธรรมเพียงผู้เดียว ผู้สอนวิชาอื่นก็มีหน้าที่ในการส่งเสริมจริยธรรมให้แก่เยาวชนเช่นกันดังนี้

๑. จัดโรงเรียนและสิ่งแวดล้อมในโรงเรียน ให้เอื้ออำนวยต่อการสอนจริยธรรมในโรงเรียนอย่างต่อเนื่อง

๒. จัดการสอนจริยธรรมตามหลักสูตร โดยสอนให้สอดคล้องกับสังคม จากสิ่งที่ใกล้ตัวไปสู่สิ่งที่ไกลตัวเยาวชน

๓. จัดกิจกรรมประกอบการสอนจริยธรรมให้เด็กได้ปฏิบัติจริง และสอดคล้องกับหลักวิทยาศาสตร์เน้นให้เห็นจริงมากกว่าการสร้างความสำเร็จที่มลาย

๔. แทรกคติธรรมทั้งในหนังสือแบบเรียนและหนังสืออ่านประกอบ

๕. สอดแทรกจริยธรรมในการสอนทุกวิชา ทุกกลุ่มประสบการณ์

๖. จัดภาพประกอบเรื่องจริยธรรม ทั้งในการสอนและการจัดกิจกรรม

๗. ใช้สื่อมวลชนในการให้ความรู้และประสบการณ์ด้านจริยธรรม

แนวทางการส่งเสริมจริยธรรมในโรงเรียนไว้ในแผนพัฒนาจริยธรรม สรุปได้ดังนี้^{๕๘}

๑. ดำเนินการร่วมมือกับวัดและผู้ทรงคุณวุฒิเพื่อจัดทำสื่อการเรียนการสอน

๒. จัดให้มีการฝึกสมาธิอย่างง่ายและเหมาะสมกับเด็กในวัยประถมศึกษา

๓. จัดอบรมบุคลากรที่รับผิดชอบทางด้านจริยศึกษาให้มีความรู้ความสามารถในการจัดการเรียนการสอนและการจัดจริยศึกษา

๔. จัดสภาพแวดล้อมเป็นรูปธรรมที่เป็นมงคลและดีงามให้แก่เยาวชนตามวันสำคัญ ทางศาสนา เช่น พระพุทธรูป ภาพในชาดก หรือสัญลักษณ์ในทางพุทธศาสนาและศาสนาอื่น

๕. จัดให้มีห้องพระ หรือห้องจริยศึกษาสำหรับเยาวชนในการกราบไหว้บูชาประกอบกิจกรรมทางศาสนา

๖. จัดกิจกรรมส่งเสริมลักษณะนิสัยให้เป็นไปอย่างต่อเนื่อง โดยประสานให้วัดและชุมชนเข้าร่วมด้วย

๗. จัดสภาพแวดล้อมในโรงเรียนให้สนับสนุน หรือเอื้อต่อการส่งเสริมลักษณะนิสัยและจริยธรรมของเยาวชน สภาพแวดล้อมจะเป็นเสมือนภูมิป้องกันมิให้เด็กเสื่อมทางจริยธรรมได้

๘. จัดกระบวนการเรียนการสอน ให้เน้นภาคปฏิบัติเป็นสำคัญ และมีการจัดทั้งในเวลาและนอกเวลาเรียน

๙. พัฒนาบุคลากรทั้งผู้บริหารและผูปฏิบัติการสอน ให้เป็นผู้นำและเป็นแบบอย่างที่ดีในการส่งเสริมจริยธรรม คุณธรรมที่พึงประสงค์

---

^{๕๘}กระทรวงศึกษาธิการ, พฤติกรรมของครูในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา ด้านการปลูกฝังจริยธรรมในห้องเรียน, (กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์กรมศาสนา, ๒๕๔๗), หน้า ๙.

๑๐. ปรับปรุงกระบวนการเรียนการสอน การประเมินผลทางจริยธรรมให้มีความเหมาะสมสอดคล้องกับระบบการเรียนการสอน

๑๑. พัฒนาคู่มือความรู้ทางจริยธรรม วิธีการถ่ายทอดความรู้ และคุณลักษณะของความเป็นครู

๑๒. ส่งเสริมและประสานการร่วมมือระหว่างโรงเรียน บ้าน วัด และสื่อมวลชนในด้านการเผยแพร่คุณธรรมจริยธรรม

๑๓. ส่งเสริมและให้กำลังใจแก่ครูอาจารย์ที่สอนจริยธรรมดีเด่น

๑๔. ครูควรนำข่าวอาชญากรรม หรือข่าวแปลกๆมาวิจารณ์ วิเคราะห์ประกอบ การสอนจริยธรรม

๑๕. ส่งเสริมให้เยาวชนรู้จักวิเคราะห์สภาพสังคมที่นำไปสู่ความเสื่อมโทรมทางจริยธรรม

การส่งเสริมจริยธรรมในรูปแบบของหลักสูตรแฝง Hidden Curriculum. จะต้องสร้างความสนใจของเยาวชนไปที่บรรยากาศ หรือสภาพแวดล้อมในโรงเรียนที่มีผลต่อการส่งเสริมจริยธรรม ซึ่งเยาวชนจะไม่ตระหนักถึงสิ่งที่ครูตั้งใจจะให้เยาวชนได้เรียนรู้ แต่สิ่งนั้นจะมีผลกระทบต่อการส่งเสริมจริยธรรมเยาวชน เช่น การให้เด็กร่วมทำงานเป็นกลุ่ม หรือเป็นหลักสูตรแฝงที่เด็กได้เรียนรู้จากสิ่งที่ครูไม่ได้ตั้งใจให้เกิดขึ้นโดยตรง แต่เป็นผลมาจากการปฏิบัติของครูในระบบโรงเรียน เช่น ความรักใคร่สามัคคีของคณะครู ความสุภาพเรียบร้อยในวาจาของครูความมีน้ำใจเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ของคณะครูในโรงเรียน^{๕๙}

แนวทางในการส่งเสริมจริยธรรมให้เยาวชนในวัย ๖ ถึง ๑๒ ปี ไว้ดังนี้^{๖๐}

๑. สร้างสิ่งแวดล้อมให้เด็กสามารถดูดซึมจริยธรรมที่ต้องการปลูกฝังเอง โดยผู้ใหญ่ไม่เสียเวลาพร่ำสอนจนเกินไป

๒. ให้เด็กอยู่ใกล้ชิดตัวอย่างที่ดี เพื่อให้เด็กได้ประพฤติปฏิบัติตาม

๓. เสนอปัญหาให้เด็กศึกษาจนเกิดสำนึก มากขึ้นและเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมตัวเองโดยไม่รู้ตัว

^{๕๙}กิริติ ศรีวิเชียร, การจัดจริยศึกษาในโรงเรียน, หน้า ๕๐.

^{๖๐}สมพงษ์ จิตระดับ, การสอนจริยศึกษาในระดับประถมศึกษา, พิมพ์ครั้งที่ ๓, (กรุงเทพมหานคร: โอ เอส พริ้นติ้ง เฮ้าส์, ๒๕๔๐), หน้า ๕๗.

๔. แสวงหาแบบอย่างวัฒนธรรมที่ดีงาม เพื่อขัดเกลาความคิดของเด็กให้ประณีตและพัฒนาจริยธรรม

๕. จัดโอกาสให้เด็กได้ศึกษาหาประสบการณ์จากวิชาการ ซึ่งสามารถพัฒนาจริยธรรมได้

๖. สร้างและปฏิบัติตามจริยธรรมที่ผู้ใหญ่และเด็กยอมรับร่วมกัน

๗. สนทนาในชีวิตประจำวันในโอกาสได้พบเหตุการณ์ ทั้งในและนอกโรงเรียน เพื่อให้เด็กเห็นคุณค่า และความหมายของเหตุการณ์นั้นๆ

๘. ตั้งชมรมเพื่อศึกษาหาความรู้ได้ตามอิสระ และความปรารถนาของตน

๙. สร้างคำขวัญและภาษิต ที่คนส่วนใหญ่ยอมรับร่วมกัน

๑๐. แนะนำหรือให้คำปรึกษาเฉพาะตัว

สรุปได้ว่า จริยธรรม เป็นคุณความดีที่แสดงออกทางร่างกาย เป็นหลักการที่มนุษย์ในสังคมจำเป็นต้องยึดถือปฏิบัติเพื่อการอยู่ร่วมกันอย่างมีความสุขในสังคม นำไปใช้กับการดำเนินชีวิต การทำงาน มนุษย์ย่อมต้องมีสังคมซึ่งประกอบด้วยคนหลายคน เนื่องจากในการทำงานคนเดียวนั้นย่อมเป็นไปได้ยาก จึงต้องมีการวางกรอบให้มนุษย์ประพฤติปฏิบัติเพื่อสามารถทำงานร่วมกันได้อย่างสงบสุข ดังนั้น จริยธรรมจึงเป็นคุณลักษณะแบบรูปธรรม

๒.๓.๖ การจัดสภาพแวดล้อม

โรงเรียนเป็นสถานที่อบรมเยาวชนให้เป็นผู้มี จริยธรรม เป็นพลเมืองที่ดีของสังคมและประเทศชาติ ดังนั้นโรงเรียนจึงควรจัดให้มีโครงการหรือกิจกรรมที่ส่งเสริม จริยธรรมเยาวชน ในรูปแบบที่หลากหลายในสถานศึกษาโดยเน้นในเรื่องการจัดสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการส่งเสริม จริยธรรม

การจัดสภาพแวดล้อมของโรงเรียนที่เอื้อต่อการส่งเสริมจริยธรรมของเยาวชน อาจจำแนกได้เป็นสองลักษณะ คือ การจัดสภาพแวดล้อมทางกายภาพ ซึ่งเป็นสภาพแวดล้อมที่เยาวชนสามารถ

รับรู้ได้ด้วยประสาทสัมผัสทั้งห้า และการจัด สภาพแวดล้อมทางจิตใจ ซึ่งเป็นสภาพแวดล้อมที่มีผลต่อจิตใจของเยาวชน ดังที่ กรมวิชาการ๒๕๔๓. ได้กล่าวไว้พอสรุปได้ดังนี้^{๒๑}

ก. การจัดสภาพแวดล้อมทางกายภาพ

๑. บริเวณโรงเรียนสะอาด มีความร่มรื่น มีไม้ดอก ไม้ประดับ โดยแบ่งเยาวชนเป็นกลุ่มรับผิดชอบเรื่องความสะอาดและความสวยงามของโรงเรียน

๒. จัดป้ายนิเทศ แนะนำคนที่ทำความดีของโรงเรียน

๓. ติดป้ายแสดงคติธรรม คำขวัญทางศาสนา ปรัชญาของศาสนาต่างๆ ประกาศให้เยาวชนได้เห็นอย่างชัดเจน

๔. ปรับปรุงสถานที่ประดิษฐานพระพุทธรูปประจำโรงเรียนให้ดูศักดิ์สิทธิ์น่าเคารพกราบไหว้

๕. จัดนิทรรศการเพื่อแสดง กิจกรรมเนื่องในวันสำคัญทางศาสนา หรือประเพณีวัฒนธรรมต่างๆ ที่เอื้อต่อการส่งเสริมจริยธรรมเยาวชน

๖. มีแบบอย่างที่ดีจากครู-อาจารย์ในเรื่องของการทักทาย การทำความเคารพระหว่างครูกับครู การไม่คุยกันในที่ประชุม การไม่แสดงอารมณ์ฉุนเฉียวใส่เยาวชน การใช้คำพูดที่ปราศจากการพูดเท็จพูดหยาบ พูดจาสื่อเสียด กับเยาวชน

๗. จัดสร้างห้องจริยธรรม และสร้างบรรยากาศของห้องจริยธรรมให้มีภาพพระพุทธรูป ภาพเกี่ยวกับคุณธรรม คติสอนใจ มุมสงบที่เยาวชนสามารถใช้สมาธิในการศึกษาจริยธรรมได้

๘. จัดให้มีกิจกรรมบันทึกความดี ที่เยาวชนทำในแต่ละวัน หรือในแต่ละสัปดาห์

ข. การจัดสภาพแวดล้อมทางด้านจิตใจ

๑. จัดให้มีการประกวดเยาวชนมารยาทดีเด่น เพื่อเป็นการชักนำให้เยาวชนคนอื่นๆ ปฏิบัติตาม

๒. จัดให้มีการสวดมนต์เย็นในวันสุดสัปดาห์ หรือมีการทำบุญตักบาตรในวันธรรมสวนะที่ไม่ตรงกับวันหยุดราชการ

---

^{๒๑}กรมการพระพุทธศาสนา, หนังสือคู่มือการปฏิบัติงานตามนโยบายการพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมนักเรียนนักศึกษาในสถานศึกษาของกระทรวงศึกษาธิการ, (กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์กรมการศาสนา, ๒๕๔๔), หน้า ๖๗.

๓. จัดให้มีการสนทนาเหตุการณ์ในชีวิตประจำวันที่เกี่ยวข้องกับคุณธรรมจริยธรรมที่เกิดขึ้นในโรงเรียนและนอกโรงเรียน ในแง่ของจริยธรรม ที่ควรปฏิบัติและจริยธรรมที่ไม่ควรปฏิบัติ

๔. จัดให้มีชุมนุมจริยธรรม ในโรงเรียนการจัดสภาพแวดล้อมที่เหมาะสมสามารถควบคุมพฤติกรรมของมนุษย์ทั้งการส่งเสริมและบังคับให้คนทำความดี ละเว้นความชั่ว

โรงเรียนจึงต้องจัดการอบรมสั่งสอนจัดสภาพแวดล้อมให้เหมาะสม ครูทำตนเป็นต้นแบบเป็นตัวอย่างที่ดี มีการแนะแนวหรือชักนำให้เยาวชนประพฤติปฏิบัติในแนวทางและวิธีการที่เหมาะสม โดยผู้บริหารโรงเรียนจะต้องกำกับดูแลติดตามอย่างต่อเนื่องในการจัดสภาพแวดล้อมของโรงเรียนที่เอื้อต่อการส่งเสริมจริยธรรม นั้น โรงเรียนต้องจัดสภาพที่แวดล้อมรอบตัวเยาวชน เช่น อาคารสถานที่บริเวณโรงเรียน โดยทั่วไป วัสดุ-อุปกรณ์ สื่อการเรียนการสอน กระบวนการเรียนการสอนและแม้แต่การปฏิบัติ ตนของบุคลากรในโรงเรียน^{๖๒}

สรุปได้ว่า แนวทางการส่งเสริมจริยธรรมแก่เยาวชน เป็นสิ่งสำคัญที่ผู้บริหาร ครู อาจารย์ และบุคลากรทางการศึกษาของโรงเรียน ต้องสร้างให้เกิดมีภายในโรงเรียน โดยเฉพาะอย่างยิ่งโรงเรียนที่มีความหลากหลายทางวัฒนธรรมของบุคลากรโรงเรียน เยาวชน และชุมชนโรงเรียน โดยเริ่มต้นจากการให้ผู้บริหารและครูสามารถเป็นตัวอย่างทางจริยธรรมแก่เยาวชนเสียก่อน เพื่อนำไปสู่การปลูกฝังสร้าง และส่งเสริมจริยธรรมแก่เยาวชนในโรงเรียนได้

๒.๔ ข้อมูลพื้นที่วิจัย

ประวัติโรงเรียนพุนพินพิทยาคม

เริ่มก่อตั้งตามโรงเรียนขยายโครงการขยายโรงเรียนมัธยมศึกษาในอำเภอ ตามแผนการศึกษาแห่งชาติฉบับใหม่ โดยการประสานงานของ ศรพล คล้ายอุดม ศึกษาธิการอำเภอพุนพิน ร่วมกับนายอดิเรก ศรีสุภผล นายอำเภอพุนพินขณะนั้น

ข้อมูลโรงเรียน

ชื่อโรงเรียน พุนพินพิทยาคม อำเภอพุนพิน จังหวัดสุราษฎร์ธานี

สถานที่ตั้ง เลขที่ ๑๒๕ ถนน ธาราบดี ตำบลท่าข้าม อำเภอพุนพิน จังหวัดสุราษฎร์ธานี รหัสไปรษณีย์ ๘๔๑๐๐

---

^{๖๒}ดวงเดือน พันธุมนาวิน, แนวทางแก้ไขปัญหาทางจริยธรรมในสังคมไทย จริยธรรมกับการศาสนา, (กรุงเทพมหานคร: โครงการตำราและเอกสารทางวิชาการ คณะครุศาสตร์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, ๒๕๔๐), หน้า ๕๗.

สัญลักษณ์ประจำโรงเรียนเทวรูปนารายณ์

อัตลักษณ์ เรียนดี กีฬาเด่น

คติพจน์ สัพพะสังสังฆทานังสามัคคี วุฒิสาธิกา

รู้จักสามัคคี มองโลกแต่แง่ดี ลดเงื่อนไขและข้อแม้ส่วนตน มุ่งผลที่เกิดแก่องค์กร

สีประจำโรงเรียน เขียว – เหลือง

สีเขียว หมายถึงความสำเร็จ ความหวัง ความสุข ความพึงพอใจ

สีเหลือง หมายถึง ความสุภาพอ่อนโยน นิมนวล ความมีสัมมาคารวะ ความรู้ ปัญญา

คำขวัญประจำโรงเรียน เรียนดี มีวินัย ใจกตัญญู รู้คุณธรรม

พันธกิจ ๑. พัฒนาคุณภาพการศึกษาขั้นพื้นฐานสู่มาตรฐานระดับชาติและระดับสากล

๒. ส่งเสริมการพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณธรรมและคุณลักษณะอันพึงประสงค์ตาม
หลักสูตรค่านิยมไทย ๑๒ ประการ

๓. พัฒนาระบบบริหารจัดการตามหลักธรรมาภิบาลและบูรณาการศึกษา

อักษรย่อ พ.ค.

สรุปได้ว่า โรงเรียนพุนพินพิทยาคมเริ่มก่อตั้งตามโรงเรียนขยายโอกาสทางการขยายโรงเรียน
มัธยมสามัญศึกษาในอำเภอ ตามแผนการศึกษาแห่งชาติฉบับใหม่ โดยการประสานงานของ ศรพล
คล้ายอุดม ศึกษาธิการอำเภอพุนพิน ร่วมกับนายอดิเรก ศรีศุภผล นายอำเภอพุนพินขณะนั้น และมีคำ
ขวัญประจำโรงเรียน เรียนดี มีวินัย ใจกตัญญู รู้คุณธรรม ส่งเสริมการพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณธรรมและ
คุณลักษณะอันพึงประสงค์ตาม หลักสูตรค่านิยมไทย ๑๒ ประการ

๒.๕ งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ผู้วิจัยได้ศึกษางานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับ การส่งเสริมการอบรมคุณธรรมจริยธรรมแก่เยาวชน
ของคณะสงฆ์อำเภอพุนพิน จังหวัดสุราษฎร์ธานี ได้แบ่งรายละเอียดของงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ดังนี้

๒.๕.๑ งานวิจัยเกี่ยวกับการส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรม

พระครูนิฐวิริยคุณ (โปธาวิชัย) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง “การพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมเยาวชนของโรงเรียนการกุศลของวัดในพระพุทธศาสนา จังหวัดลำพูน” ผลการวิจัยพบว่า ครูและเยาวชนมีความเห็นว่า โรงเรียนการกุศลของวัดในพระพุทธศาสนา จังหวัดลำพูน ดำเนินงานพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมเยาวชนในระดับมากที่สุดทั้ง ๔ วิธี ดังนี้ (๑) ครูมีความคิดเห็นว่า วิธีที่ดำเนินงานพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมเยาวชนเรียงจากค่าเฉลี่ยมากไปหาน้อย คือ การพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมเยาวชนควบคู่ไปกับกิจกรรมการเรียนการสอน กิจกรรมของโรงเรียนที่จัดขึ้นเพื่อพัฒนาคุณธรรมจริยธรรม การกำหนดระเบียบปฏิบัติและการควบคุมการปฏิบัติเพื่อพัฒนาคุณธรรมจริยธรรม และการจัดสภาพแวดล้อมในโรงเรียนเพื่อพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมเยาวชน (๒) เยาวชนมีความคิดเห็นว่า วิธีที่ดำเนินงานพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมเยาวชนเรียงจากค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย คือ กิจกรรมของโรงเรียนที่จัดขึ้นเพื่อพัฒนาคุณธรรมจริยธรรม การกำหนดระเบียบปฏิบัติและการควบคุมการปฏิบัติเพื่อพัฒนาคุณธรรมจริยธรรม การพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมเยาวชนควบคู่ไปกับกิจกรรมการเรียนการสอน และการจัดสภาพแวดล้อมในโรงเรียนเพื่อพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมเยาวชน (๓) แนวทางพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมเยาวชนตามความคิดเห็นของครู คือ บุคลากรทุกคนของโรงเรียนต้องร่วมมือกันอย่างเต็มที่และต่อเนื่อง กิจกรรมการพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมต้องให้เยาวชนมีส่วนร่วมมากกว่าที่ดำเนินการในปัจจุบัน (๔) แนวทางพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมเยาวชนตามความคิดเห็นของเยาวชน คือ ครูผู้สอนควรใส่ใจต่อการแก้ปัญหาความประพฤติของเยาวชน ให้ขวัญกำลังใจแก่เยาวชนและเป็นแบบอย่างที่ดีแก่ศิษย์ ควรจัดสภาพแวดล้อมให้สวยงามและให้เยาวชนมีส่วนร่วม กิจกรรมพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมควรให้เยาวชนมีส่วนร่วมในกิจกรรม ครูควรควบคุมระเบียบวินัยให้เคร่งครัดกว่าปัจจุบัน และควรมอบหมายให้เยาวชนควบคุมกันเอง^{๒๓}

พระครูสมุห์บุญเลิศ ขยวโส (ชัยวงษ์) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง “สภาพการจัดการเรียนการสอนของพระสอนศีลธรรมในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาเชียงใหม่ เขต ๑” ผลการวิจัย พบว่า สภาพการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนของครูพระสอนศีลธรรมในโรงเรียนด้านการจัดการเรียนการสอนโดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง ค่าเฉลี่ย เท่ากับ ๓.๐๗ ด้านสื่อและนวัตกรรมเทคโนโลยี โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง ค่าเฉลี่ยเท่ากับ ๒.๘๖ ด้านกิจกรรมเสริมหลักสูตร โดยรวม

---

^{๒๓}พระครูนิฐวิริยคุณ (โปธาวิชัย), “การพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมนักเรียนของโรงเรียนการกุศลของวัดในพระพุทธศาสนา จังหวัดลำพูน”, วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา, (บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยราชภัฏลำปาง, ๒๕๕๐), หน้า ๑-๒.

อยู่ในระดับปานกลาง ค่าเฉลี่ยเท่ากับ ๓.๑๘ ด้านการวัดผลและประเมินผลตามสภาพจริง โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง ค่าเฉลี่ยเท่ากับ ๓.๒๒ ส่วนปัญหาในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนของครู พระสอนศีลธรรมในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาเชียงใหม่ เขต ๑ พบว่าด้านการจัดการเรียนการสอน พบว่า เยาวชนไม่ค่อยสนใจฟังจุดประสงค์ ด้านการใช้สื่อประกอบการสอน พบว่า สื่อมีจำนวนน้อย สื่อไม่ทันสมัย หลักสูตรไม่เหมาะสม สถานที่ไม่อำนวยความสะดวกในการจัดกิจกรรม ด้านกิจกรรมเสริมหลักสูตร พบว่า เวลาที่จัดกิจกรรมเสริมหลักสูตรมีจำกัด สถานที่ไม่เหมาะสมกับการทำกิจกรรม ขาดการศึกษานอกสถานที่ เยาวชนไม่เข้าใจในกิจกรรม ด้านการวัดผลประเมินผล พบว่า การวัดผลไม่ตรงกับสภาพความเป็นจริง ไม่มีมาตรฐาน การไม่ยอมรับการประเมินผลของเยาวชน^{๖๔}

พระประกาศิต ปญญารโ (ยามประโคน) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง “บทบาทของครูผู้สอนวิชาพระพุทธศาสนาในการส่งเสริมจริยธรรมของนักเรียนโรงเรียนวัดบ้านสะแกข่า ตำบลสะแกข่า อำเภอมือง จังหวัดบุรีรัมย์” ผลการวิจัย พบว่า ครู เป็นผู้ที่มีบทบาทต่อนักเรียนทั่วไปในด้านการจัดการเรียนการสอน การเลือกเนื้อหาให้เหมาะสมกับนักเรียน การใช้เทคนิคและวิธีการสอน นอกจากนั้น ครูยังเป็นผู้ช่วยพัฒนาจริยธรรมแก่นักเรียน โดยมุ่งหวังพัฒนาให้ศิษย์เป็นคนดี คนเก่ง มีทักษะความคิด และการปฏิบัติตนให้ถูกต้อง ในด้านเทคนิค และวิธีการสอนวิชาพระพุทธศาสนาของโรงเรียนวัดบ้านสะแกข่า พบว่า ครูใช้กิจกรรมต่างๆ สำหรับการสอน เพื่อพัฒนานักเรียนทั้งในด้านพฤติกรรมทางกาย วาจาและจิตใจ ปลูกเร้าให้มีส่วนร่วม ให้โอกาสและเห็นความสำคัญ มีการฝึกทักษะใหม่ให้นักเรียน จัดสถานที่ให้เหมาะสมแก่นักเรียน สร้างบรรยากาศและมีการจัดกิจกรรมที่หลากหลาย ส่วนวิธีการสอนวิชาพระพุทธศาสนาที่สำคัญ คือ แบบบรรยาย แบบสาธิต ทำกิจกรรมกลุ่ม การแสดงบทบาทของนักเรียน แนวทางการส่งเสริมจริยธรรมแก่นักเรียน พบว่า ครูและโรงเรียนได้จัดกิจกรรมต่างๆ ได้แก่ กิจกรรมไหว้ครู กิจกรรมวันสำคัญทางพระพุทธศาสนา กิจกรรมวันพบผู้ปกครอง กิจกรรมเสวนาธรรม กิจกรรมเดินจงกรมเพื่อสุขภาพ กิจกรรมต้นไม้พูดได้ กิจกรรมนั่งสมาธิ โครงการค่ายพุทธบุตร การสวดมนต์ทุกวันศุกร์ และการสอบสนามหลวง ฯลฯ กิจกรรมดังกล่าวเป็นการส่งเสริมให้นักเรียนเกิดจิตสำนึก และเป็นการปลูกฝังคุณธรรม จริยธรรมในทางอ้อมที่แสดงถึงความสามัคคี ความเสียสละ การประพฤติตนตามหลักพระพุทธศาสนา ^{๖๕}

---

^{๖๔}พระครูสมุห์บุญเลิศ ชยวโส (ชัยวงศ์), “สภาพการจัดการเรียนการสอนของพระสอนศีลธรรมในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาเชียงใหม่ เขต ๑”, **วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการเชิงพุทธ**, (บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๕๒), หน้า ๑-๒.

^{๖๕}พระประกาศิต ปญญารโ (ยามประโคน), “บทบาทของครูผู้สอนวิชาพระพุทธศาสนาในการส่งเสริมจริยธรรมของนักเรียนโรงเรียนวัดบ้านสะแกข่า ตำบลสะแกข่า อำเภอมือง จังหวัดบุรีรัมย์”, **วิทยานิพนธ์พุทธ**

เบญจมาศ เอี่ยมอิม ได้วิจัยเรื่อง “การส่งเสริมจริยธรรมนักเรียนในโรงเรียนประถมศึกษาสังกัดสำนักงานการประถมศึกษา จังหวัดกำแพงเพชร ตามทัศนะของผู้บริหารและครูผู้สอน” ผลการวิจัยพบว่า การส่งเสริมจริยธรรมนักเรียนในโรงเรียนตามทัศนะของผู้บริหารและครูผู้สอนอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ด้านการกำหนดและวางแผนเชิงนโยบายมีค่าเฉลี่ยสูงที่สุด ผลการเปรียบเทียบพบว่า (๑) ผู้บริหารที่มีประสบการณ์ในการบริหารต่างกันและมีวุฒิการศึกษาต่างกันมีทัศนะเกี่ยวกับการส่งเสริมจริยธรรมนักเรียนในโรงเรียนไม่แตกต่างกัน ส่วนผู้บริหารที่บริหารอยู่ในโรงเรียนขนาดต่างกัน มีทัศนะเกี่ยวกับการส่งเสริมจริยธรรมนักเรียนในโรงเรียนแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .๐๕ (๒) ครูผู้สอนที่มีประสบการณ์สอนต่างกัน อยู่ในโรงเรียนขนาดต่างกันและมีวุฒิการศึกษาต่างกัน มีทัศนะเกี่ยวกับการส่งเสริมจริยธรรมนักเรียนในโรงเรียนไม่แตกต่างกัน^{๖๖}

ปิยนันท์ ภิรมย์ไกรศักดิ์ ได้วิจัยเรื่อง “การส่งเสริมจริยธรรมนักเรียนในโรงเรียนมัธยมศึกษาสังกัดกรมสามัญศึกษา จังหวัดนนทบุรี” ผลการวิจัยพบว่า ด้านการบริหารโรงเรียนโรงเรียนดำเนินการส่งเสริมจริยธรรมให้แก่นักเรียนในระดับมากและมีปัญหาในระดับปานกลาง ด้านการจัดสภาพแวดล้อม โรงเรียนดำเนินการจัดสภาพแวดล้อมเพื่อส่งเสริมจริยธรรมแก่นักเรียนในระดับมากและมีปัญหาในระดับปานกลาง ด้านการสอนและการนิเทศ โรงเรียนดำเนินการในด้านการสอนและการนิเทศเพื่อส่งเสริมจริยธรรมแก่นักเรียนในระดับมากและมีปัญหาในระดับปานกลาง ด้านการจัดกิจกรรม โรงเรียนดำเนินการด้านการจัดกิจกรรมเพื่อส่งเสริมจริยธรรมแก่นักเรียนในระดับปานกลางและมีปัญหาในระดับปานกลาง การประเมินผลทางจริยธรรม โรงเรียนดำเนินการประเมินผลทางจริยธรรมของนักเรียนในระดับปานกลาง^{๖๗}

สรุปได้ว่า การส่งเสริมหรือปลูกฝังคุณธรรมจริยธรรมในโรงเรียน ปัจจุบันทุกฝ่ายมุ่งไปที่เยาวชนเป็นสำคัญ โดยผู้ที่ได้รับหน้าที่และเป็นความหวังในการส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมให้กับเยาวชน ได้แก่ บุคลากรทางศาสนา โดยเฉพาะอย่างยิ่งพระสงฆ์ซึ่งเข้าไปมีบทบาทในเรื่องนี้ร่วมกับ

ศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการเชิงพุทธ, (บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๕๒), หน้า ๑.

^{๖๖}เบญจมาศ เอี่ยมอิม, “การส่งเสริมจริยธรรมนักเรียนในโรงเรียนประถมศึกษาสังกัดสำนักงานการประถมศึกษา จังหวัดกำแพงเพชร ตามทัศนะของผู้บริหารและครูผู้สอน”, **วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการเชิงพุทธ**, (บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๕๒), หน้า ๑.

^{๖๗}ปิยนันท์ ภิรมย์ไกรศักดิ์, “การส่งเสริมจริยธรรมนักเรียนในโรงเรียนมัธยมศึกษาสังกัดกรมสามัญศึกษา จังหวัดนนทบุรี”, **วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการเชิงพุทธ**, (บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๕๒), หน้า ๑-๒.

สถาบันการศึกษา ดังนั้น พระสงฆ์จึงต้องมีการพัฒนาตนเองให้มีศักยภาพที่จะสามารถส่งเสริม ปลุกฝัง คุณธรรมจริยธรรมให้แก่เยาวชนหรือผู้ที่กำลังศึกษาอยู่ในสถานศึกษาต่างๆ เพื่อให้สามารถเติบโตเป็น บุคลากรที่มีคุณภาพของสังคมและประเทศชาติได้ในอนาคต

๒.๕.๒ งานวิจัยเกี่ยวกับการอบรมคุณธรรมจริยธรรมแก่เยาวชน

พระมหาพิชัยภวิษณ์ กิตติธโร (ใสชาติ) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง “การศึกษาผลการเข้า ฝึกอบรมค่ายพุทธบุตรกับการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมเชิงจริยธรรมของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษา ณ ศูนย์ปฏิบัติธรรมธรรมรตา บ้านผือ ตำบลพระลับ อำเภอเมือง จังหวัดขอนแก่น” จากผลการวิจัย พบว่า งานวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ ดังนี้ ๑. เพื่อศึกษาความรู้ความเข้าใจในหลักพุทธธรรมของนักเรียนที่ ผ่านโครงการฝึกอบรมจริยธรรมค่ายพุทธบุตร ๒. เพื่อศึกษาผลของการนำเอาหลักพุทธธรรมไป ประยุกต์ในชีวิตประจำวันของนักเรียนที่ผ่านโครงการฝึกอบรมจริยธรรมค่ายพุทธบุตร และ ๓. เพื่อ ศึกษาผลการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมเชิงจริยธรรมของนักเรียนที่ผ่านโครงการฝึกอบรมจริยธรรมค่าย พุทธบุตร ของศูนย์ปฏิบัติธรรมธรรมรตา บ้านผือ ตำบลพระลับอำเภอเมือง จังหวัดขอนแก่น ผลการวิจัยในแต่ละประเด็นมีดังนี้ (๑) ผลการศึกษาด้านความรู้ความเข้าใจในหลักพุทธธรรมของ นักเรียนที่ผ่านโครงการฝึกอบรมจริยธรรมค่ายพุทธบุตร พบว่า อยู่ในระดับ มีความรู้ความเข้าใจใน หลักพุทธธรรมมากจำนวน ๒๑ ข้อ เรียงตามลำดับจากมากไปน้อย ๓ อันดับแรก ดังนี้ นักเรียนไม่ เทียวกลางคืน นักเรียนไม่เสพสิ่งเสพติด นักเรียนไม่เล่นการพนัน (๒) ผลของการนำเอาหลักพุทธธรรม ไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวันของนักเรียนที่ผ่านโครงการฝึกอบรมจริยธรรมค่ายพุทธบุตร พบว่า ระดับปฏิบัติของนักเรียน ปฏิบัติได้มากจำนวน ๒๑ ข้อ เรียงตามลำดับจากมากไปน้อย ๓ อันดับแรก ดังนี้ นักเรียนไม่เที่ยวกลางคืนนักเรียนไม่เสพสิ่งเสพติด นักเรียนไม่เล่นการพนัน (๓) ผลการ เปลี่ยนแปลงพฤติกรรมเชิงจริยธรรมของนักเรียนที่ผ่านโครงการฝึกอบรมจริยธรรมค่ายพุทธบุตร พบว่า อยู่ในระดับเปลี่ยนแปลงมาก จำนวน ๒๑ ข้อเรียงตามลำดับจากมากไปน้อย ๓ อันดับแรก ดังนี้ นักเรียนไม่เที่ยวกลางคืน นักเรียนไม่เสพสิ่งเสพติด นักเรียนไม่เล่นการพนัน^{๖๘}

พระมหาบรรจง จนทศุโต ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง “คุณภาพการจัดการศึกษาแก่เด็กและเยาวชน ตามหลักไตรสิกขา: กรณีสึกขา ศูนย์ศึกษาพุทธศาสนาวันอาทิตย์วัดสวนดอก จังหวัดเชียงใหม่” จากผลการวิจัยพบว่า รูปแบบการจัดการศึกษาแก่เด็กและเยาวชนของศูนย์ศึกษาพุทธศาสนาวันอาทิตย์วัด

---

^{๖๘}พระมหาพิชัยภวิษณ์ กิตติธโร (ใสชาติ), “การศึกษาผลการเข้าฝึกอบรมค่ายพุทธบุตรกับการ เปลี่ยนแปลงพฤติกรรมเชิงจริยธรรมของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษา ณ ศูนย์ปฏิบัติธรรมธรรมรตา บ้านผือ ตำบลพระลับ อำเภอเมือง จังหวัดขอนแก่น”, วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาพระพุทธศาสนา, (บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๕๓), หน้า ก-ข.

สวนดอก ในด้านบริบท มีการกำหนดปรัชญา วิสัยทัศน์ พันธกิจ วัตถุประสงค์เป็นลายลักษณ์ในเอกสารชัดเจน และมีรายงานการประเมินโครงการเป็นประจำทุกปี ด้านปัจจัยนำเข้า มีอาคารสถานที่เพียงพอ มีบุคลากรที่ทำงานเสียสละ มีหลักสูตร/กฎระเบียบ มีวัสดุอุปกรณ์/สื่อการสอนและงบประมาณ ด้านกระบวนการ มีโครงสร้างการบริหารที่มีส่วนร่วมจากทุกฝ่าย มีกิจกรรมการเรียนการสอนที่หลากหลาย การวัดผลและประเมินผล กิจกรรมสนับสนุนที่หลากหลาย และด้านผลผลิต มีการพัฒนาผู้เรียนตามหลักไตรสิกขา การนำไปใช้ปฏิบัติจริงในชีวิตประจำวัน ภาวนา ๔. และมีผลกระทบต่อบ้าน/วัด/โรงเรียน ปัญหาอุปสรรคที่พบ คือ ศูนย์ศึกษาพุทธศาสนาวินิจฉัยวัดสวนดอกขาดการประชาสัมพันธ์ที่มีประสิทธิภาพ ชุมชนและผู้ปกครองยังเข้ามามีส่วนร่วมน้อย ยังไม่มีแนวทางชัดเจนในการประเมินและวิจัยเกี่ยวกับความต้องการและประสิทธิภาพของการดำเนินงานและผลผลิต ทำให้ผู้บริหารขาดข้อมูลในการตัดสินใจเพื่อพัฒนางาน และยังไม่มีเมื่อนำระบบประกันคุณภาพการศึกษาไปใช้ในการพัฒนางานให้มีคุณภาพและประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น รวมไปถึงยังขาดแคลนงบประมาณสนับสนุนการบริหารงานในระยะยาว^{๖๙}

พระมหาสิงห์ชัย ธมมชโย (เขียวสุก) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง “บทบาทของพระสงฆ์ในการอบรมจริยธรรมเยาวชน ในตำบลศรีดงเย็น อำเภอไชยปราการ จังหวัดเชียงใหม่” จากผลการวิจัยพบว่า บทบาทของพระสงฆ์ตามความคาดหวังของกลุ่มผู้ปกครอง มีความเห็นว่า พระสงฆ์ทำบทบาทในด้านสาธารณูปโภคและระบบนิเวศเป็นอันดับหนึ่ง และคาดหวังให้พระสงฆ์แสดงบทบาทในการอบรมเยาวชนให้ตั้งอยู่ในจริยธรรมให้มากขึ้น และการเป็นตัวอย่างที่ดีของเยาวชน เพื่อสร้างความเข้มแข็งให้กับชุมชนและครอบครัวเนื่องจากผู้ปกครองส่วนใหญ่ประกอบอาชีพนอกบ้าน ทำให้การอบรมเลี้ยงดูบุตรหลานทำได้ไม่เต็มที่^{๗๐}

พระอดิศร ฐานวุฑโฒ (กลุ่มประสิทธิ์) ได้ทำการวิจัยเรื่อง “ศึกษาการฝึกอบรมคุณธรรมจริยธรรม: ศึกษากรณีค่ายธรรมทายาทของฝ่ายบริการฝึกอบรม ส่วนธรรมนิเทศ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย” ได้ทำการวิจัยเรื่อง ศึกษาการฝึกอบรมคุณธรรมจริยธรรม: ศึกษากรณีค่ายธรรมทายาทของฝ่ายบริการฝึกอบรม ส่วนธรรมนิเทศ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย จากผลการวิจัยพบว่า (๑) การอบรมคุณธรรมจริยธรรมค่ายธรรมทายาท

^{๖๙}พระมหาบรรจง จนทศุโต, “คุณภาพการจัดการศึกษาแก่เด็กและเยาวชนตามหลักไตรสิกขา: กรณีศึกษา ศูนย์ศึกษาพุทธศาสนาวินิจฉัยวัดสวนดอก จังหวัดเชียงใหม่”, *วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาพระพุทธศาสนา*, (บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๕๐), หน้า ก.

^{๗๐}พระมหาสิงห์ชัย ธมมชโย (เขียวสุก), “บทบาทของพระสงฆ์ในการอบรมจริยธรรมแก่เยาวชน ในตำบลศรีดงเย็นอำเภอไชยปราการ จังหวัดเชียงใหม่”, *วิทยานิพนธ์ศาสนศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการเชิงพุทธ*, (บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๕๙), หน้า ๑.

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัยของฝ่ายบริการฝึกอบรม ส่วนธรรมนิเทศ เป็นส่วนสำคัญในการส่งเสริมด้านการเผยแผ่พระพุทธศาสนา สามารถพัฒนาเยาวชนให้เป็นผู้ที่มีความสมบูรณ์ทั้งร่างกาย และจิตใจ (๒) แนวคิดทฤษฎีที่ใช้ในการฝึกอบรมโดยใช้เด็กหรือเยาวชนเป็นศูนย์กลางในการฝึกอบรมคุณธรรมจริยธรรมตามหลักการพัฒนาดตนเอง คือ ไตรสิกขา ภาวนา ๔ เป็นต้น (๓) รูปแบบการฝึกอบรม โดยใช้กระบวนการอบรมแบบบูรณาการเข้ากับสื่อสมัยใหม่ มีกิจกรรมนันทนาการ สอดแทรกคุณธรรม เพื่อสร้างบรรยากาศในการอบรมให้น่าสนใจโดยเน้นกิจกรรม ๕ คือ สนุก สาระ สงบ สำนึก และสร้างสรรค์ ๔. ปัญหาและอุปสรรคในการอบรมค่ายธรรมทายาท เช่น พระธรรมวิทยากรมีจำนวนมาก บางรูปอาจมีคุณสมบัติไม่เหมาะสม ปัญหาการไม่รักษากฎระเบียบค่ายของเยาวชนบางคนที่ได้รับการอบรม ปัญหาด้านการติดต่อประสานงานกับส่วนที่เกี่ยวข้อง เป็นต้น (๕) ข้อเสนอแนะในการแก้ปัญหา โดยใช้กระบวนการแก้ปัญหาตามหลักพุทธธรรม คือ อริยสัจ ๔ และเทคนิคในการแก้ไขปัญหาด่าง ๆ มาประยุกต์ใช้ให้เหมาะสมในแต่ละกิจกรรม^{๗๑}

แสงจันทร์ มโนสร้อย ได้วิจัยเรื่อง “สภาพการจัดการเรียนการสอนจริยธรรม ชั้นประถมศึกษาปีที่ ๓ โรงเรียนในอำเภอเวียงหนองล่อง” จากผลการวิจัยพบว่า ด้านสภาพการจัดการเรียนการสอน ครูผู้สอนขาดความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการสอนจริยธรรม ด้านการใช้สื่อและอุปกรณ์การสอน ผู้สอนประสบปัญหาเรื่องสื่อการจัดทำสื่อการสอนที่มีไม่เพียงพอ ขาดสื่อการสอนที่ทันสมัย เช่น สไลด์ วีดิทัศน์ นอกจากนี้ผู้สอนต้องการให้มีการอบรมให้ความรู้ในการจัดทำสื่อการสอน และต้องการสื่อที่ทันสมัยสะดวกต่อการใช้ และให้ความเพียงพอต่อนักเรียนด้วย ส่วนในด้านสถานที่ และงบประมาณประสบปัญหามากที่สุด คือ ขาดห้องเรียนที่ใช้ในการจัดการเรียนการสอนโดยเฉพาะ ซึ่งส่วนใหญ่ใช้ห้องเรียนปกติผู้สอนต้องการห้องเรียนจริยธรรมโดยเฉพาะเพื่อสร้างบรรยากาศที่ดีในการ

---

^{๗๑}พระอดิศร ฐานวุฑโฒ (กลุ่มประสิทธิ์), “ศึกษาการฝึกอบรมคุณธรรมจริยธรรม: ศึกษากรณีค่ายธรรมทายาทของฝ่ายบริการฝึกอบรม ส่วนธรรมนิเทศ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย”, วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต การจัดการเชิงพุทธ, (บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๕๒), หน้า ๑.

เรียน ด้านการจัดกิจกรรมเสริม มีความต้องการงบประมาณให้มากขึ้นต่อการจัดกิจกรรม การนำหลักธรรมไปปฏิบัตินักเรียนได้นำหลักคำสอนไปใช้ได้เหมาะสมกับวัย และสถานภาพของตนเอง^{๗๒}

สรุปได้ว่า ผลของการเข้าอบรมค่ายจริยธรรมต่างๆ นั้น ผู้เข้าอบรมมีการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมเชิงจริยธรรมไปในทางที่ดีขึ้น แสดงว่าการเข้าค่ายฝึกอบรมนั้นเป็นกระบวนการที่หวังได้ว่าหลังจากสิ้นสุดการอบรมหรือผ่านโครงการไปแล้ว ผู้เข้าอบรมจะต้องมีความรู้ความเข้าใจในหลักการหรือวิธีการของค่ายนั้นๆ ที่ได้ให้การอบรมจากวิทยากรผู้มีทั้งคุณวุฒิและวัยวุฒิ ด้วยกระบวนการการฝึกอบรมที่เน้นไตรสิกขาตามหลักคำสอนในทางพระพุทธศาสนา อันเป็นเหตุเป็นปัจจัยซึ่งกันและกันที่จะนำความผาสุก สงบเย็นมาสู่ผู้ประพฤติปฏิบัติตามอย่างแนบแน่น

๒.๖ กรอบแนวคิดการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยมุ่งศึกษา การส่งเสริมการอบรมคุณธรรมจริยธรรมแก่เยาวชนของคณะสงฆ์อำเภอพนมพิณ จังหวัดสุราษฎร์ธานี โดยได้กำหนดกรอบแนวคิดการวิจัย Conceptual Framework. ที่ประกอบด้วยตัวแปรต้น Independent Variables. และตัวแปรตาม Dependent Variables. ดังนี้

ตัวแปรต้น Independent Variables. คือ ปัจจัยส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา และวุฒิการศึกษาทางธรรม

ตัวแปรตาม Dependent Variables. คือ การส่งเสริมการอบรมคุณธรรมจริยธรรมแก่เยาวชนของคณะสงฆ์อำเภอพนมพิณ จังหวัดสุราษฎร์ธานี โดยผู้วิจัยกำหนดของผู้เรียนทั้งด้านความรู้

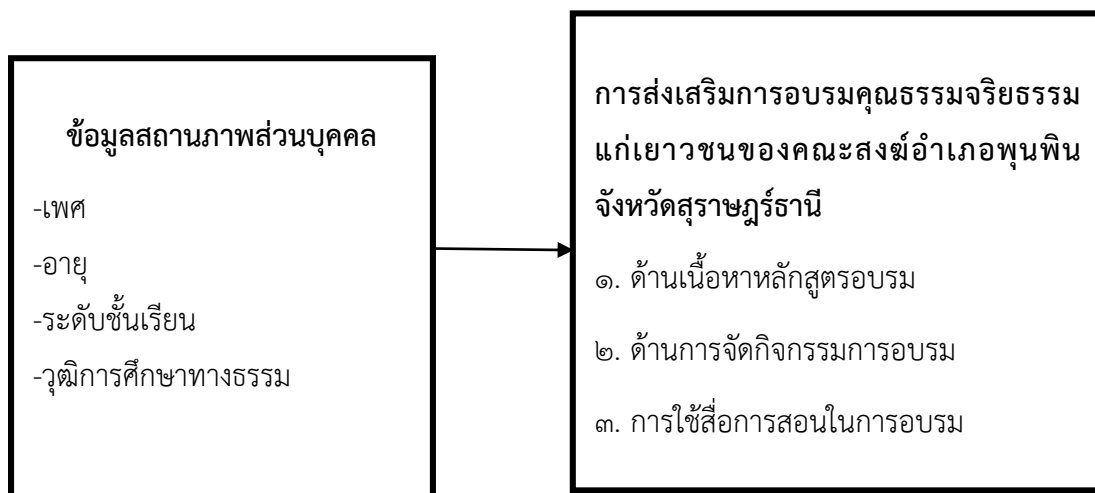
---

^{๗๒}แสงจันทร์ มโนสร้อย, “สภาพการจัดการเรียนการสอนจริยธรรม ชั้นประถมศึกษาปีที่ ๓ โรงเรียนในอำเภอเวียงหนองล่อง”, วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาพระพุทธศาสนา, (บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๕๐), หน้า ๑.

ทักษะ กระบวนการ โดยการศึกษาเฉพาะประเด็นการส่งเสริมการอบรมคุณธรรมจริยธรรมแก่เยาวชน
ของคณะสงฆ์อำเภอพุนพิน จังหวัดสุราษฎร์ธานี ใน ๔ คือ (๑) ด้านเนื้อหาหลักสูตรอบรม (๒) ด้าน
การจัดกิจกรรมการอบรม (๓) การใช้สื่อการสอนในการอบรม ดังแสดงในภาพที่ ๒.๑

ตัวแปรต้น Independent Variables.

ตัวแปรตาม Dependent Variables.

ภาพที่ ๒.๑ กรอบแนวคิดในการวิจัย

บทที่ ๓

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยเรื่อง “การส่งเสริมการอบรมคุณธรรมจริยธรรมแก่เยาวชนของคณะสงฆ์อำเภอ
พุนพิน จังหวัดสุราษฎร์ธานี” การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงสำรวจ (Survey Research) ซึ่งผู้วิจัยได้
ดำเนินการวิจัยตามลำดับขั้นตอนดังนี้

๓.๑ รูปแบบการวิจัย

๓.๒ ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

๓.๓ เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

๓.๔ การเก็บรวบรวมข้อมูล

๓.๕ การวิเคราะห์ข้อมูล

๓.๑ รูปแบบการวิจัย

การวิจัยเรื่อง “การส่งเสริมการอบรมคุณธรรมจริยธรรมแก่เยาวชนของคณะสงฆ์อำเภอ
พุนพิน จังหวัดสุราษฎร์ธานี” ในครั้งนี้ เป็นการวิจัยแบบผสมวิธี (Mixed-Method Research)
ระหว่างการวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) โดยใช้แบบสอบถาม (Questionnaire) เป็น
เครื่องมือในการเก็บข้อมูล และการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) โดยใช้แบบ
สัมภาษณ์ (Interview) เป็นเครื่องมือในการเก็บข้อมูล

๓.๒ ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

๓.๒.๑ ประชากร (Population)

ประชากร (Population) ที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ครึ่งนี้ คือ นักเรียนที่กำลังศึกษาชั้น
มัธยมศึกษาปีที่ ๔-๖ ในเขตอำเภอพุนพิน จังหวัดสุราษฎร์ธานี มีโรงเรียนพุนพินพิทยาคมมีจำนวน
นักเรียน ๙๕๙ คน

๓.๒.๒ กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่าง (Sample) ที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ทำการสุ่มมาจากการประชากรโดยหาขนาดของกลุ่มตัวอย่างจากการใช้สูตรคำนวณของ ทาโร่ ยามาเน่ (Taro Yamane)^๑ ในกรณีที่ทราบจำนวนประชากร ที่ระดับความคลาดเคลื่อน

$$\text{สูตร} \quad n = \frac{N}{1 + N(e)^2}$$

เมื่อ n คือขนาดของกลุ่มตัวอย่าง

N คือขนาดของประชากรที่ใช้ในการวิจัย

e คือเปอร์เซ็นต์ความคลาดเคลื่อนจากการสุ่มตัวอย่าง (๐.๐๕)

$$\begin{aligned} \text{แทนค่า} \quad n &= \frac{959}{1 + 959(0.05)^2} \\ &= 283 \text{ คน} \end{aligned}$$

จากการใช้สูตรของ ทาโร่ ยามาเน่ (Taro Yamane) โดยมีประชากรเป็นนักเรียนที่กำลังศึกษาชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๔-๖ จำนวน ๑ โรงเรียน จำนวน ๙๕๙ คน จึงได้ขนาดของกลุ่มตัวอย่างจำนวน ๒๘๓ คน

๓.๒.๓ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ การวิจัยเรื่อง “การส่งเสริมการอบรมคุณธรรมจริยธรรมแก่เยาวชนของคณะสงฆ์อำเภอพุนพิน จังหวัดสุราษฎร์ธานี” ผู้วิจัยได้กำหนดเลือกผู้ให้ข้อมูลที่สำคัญ (Key Informants) จากผู้ที่มีคุณลักษณะสอดคล้องกับสาระสำคัญของการวิจัยประกอบด้วย

๑. พระครูสถิตวัฒนารักษ์	เจ้าคณะอำเภอพุนพิน จังหวัดสุราษฎร์ธานี
๒. พระครูสารโสตรธิคุณ	รองเจ้าคณะอำเภอพุนพิน จังหวัดสุราษฎร์ธานี
๓. พระครูอาคมปัญญาคุณ	เจ้าคณะตำบลท่าข้าม เขต ๒ อำเภอพุนพิน จังหวัดสุราษฎร์ธานี

---

^๑คณาจารย์มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, สถิติเบื้องต้นและการวิจัย: Basic Statistics and Research, พิมพ์ครั้งที่ ๒, (กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๕๔), หน้า ๒๒๘.

๔. พระครูนิโครธนนทคุณ	เจ้าคณะตำบลหนองไทร อำเภอพนพน จังหวัดสุราษฎร์ธานี
๕. พระครูสารธรรมรัตน์	เจ้าคณะตำบลพนพน อำเภอพนพน จังหวัดสุราษฎร์ธานี
๖. พระครูกิตติพัฒนานุกุล	เจ้าคณะท่าโรงช้าง อำเภอพนพน จังหวัดสุราษฎร์ธานี
๗. พระปลัดปัญญา สมนโร	เจ้าอาวาสวัดท่าโรงช้าง อำเภอพนพน จังหวัดสุราษฎร์ธานี
๘. พระปลัดคำรณ กตปญโญ	เจ้าอาวาสวัดนางมะเมื่อ อำเภอพนพน จังหวัดสุราษฎร์ธานี
๙. นายภาณุศักดิ์ พรหมเข้ม	ผ.อ.ร.ร.พนพนพิทยาคม อำเภอพนพน จังหวัดสุราษฎร์ธานี

๓.๓ เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ในการดำเนินการวิจัยในครั้งนี้ ผู้วิจัยได้สร้างแบบสอบถาม เรื่อง การส่งเสริมการอบรมคุณธรรมจริยธรรมแก่เยาวชนของคณะสงฆ์อำเภอพนพน จังหวัดสุราษฎร์ธานี โดยมีวิธีการสร้างแบบสอบถามและการหาคุณภาพของเครื่องมือ ดังนี้

๓.๓.๑ ขั้นตอนการสร้างเครื่องมือ

ขั้นตอนการสร้างเครื่องมือแบบสอบถาม

๑. ศึกษาเอกสาร ทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการส่งเสริมการอบรมคุณธรรมจริยธรรมแก่เยาวชนของคณะสงฆ์อำเภอพนพน จังหวัดสุราษฎร์ธานี แล้วนำมาเป็นกรอบปัจจัยให้ครอบคลุมกับเนื้อหาและวัตถุประสงค์ที่ต้องการศึกษา

๒. กำหนดกรอบแนวคิด ในการสร้างเครื่องมือวิจัย

๓. กำหนดวัตถุประสงค์ในการสร้างเครื่องมือการวิจัยโดยขอคำปรึกษาจากอาจารย์ที่ปรึกษาสารนิพนธ์

๔. สร้างเครื่องมือ

๕. นำเสนอร่างเครื่องมือการวิจัยต่ออาจารย์ที่ปรึกษาสารนิพนธ์ และผู้เชี่ยวชาญเพื่อตรวจสอบและปรับปรุงแก้ไข

๖. นำเครื่องมือการวิจัยไปทดลองใช้กับประชากรที่มีลักษณะคล้ายกับกลุ่มตัวอย่างประชากรที่จะดำเนินการวิจัยเพื่อหาสัมประสิทธิ์ความเที่ยงตรงของเครื่องมือ

๗. ปรับปรุงแก้ไข

๘. จัดพิมพ์แบบสอบถามฉบับสมบูรณ์ และนำไปใช้จริงเพื่อเก็บรวบรวมข้อมูลกับกลุ่มตัวอย่าง

๓.๓.๒ ลักษณะของเครื่องมือ

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้เป็นแบบสอบถาม (Questionnaire) ที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้นตามกรอบของแนวคิดของงานวิจัยเรื่อง การส่งเสริมการอบรมคุณธรรมจริยธรรมแก่เยาวชนของคณะสงฆ์อำเภอพุนพิน จังหวัดสุราษฎร์ธานี เพื่อเก็บข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย

๑. แบบสอบถาม (Questionnaire) โดยแบ่งออกเป็น ๓ ตอน ดังนี้

ตอนที่ ๑ เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับสถานภาพส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ เพศ อายุ ระดับชั้นและวุฒิการศึกษาทางธรรม

ตอนที่ ๒ เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับการส่งเสริมการอบรมคุณธรรมจริยธรรมแก่เยาวชนของคณะสงฆ์แก่เยาวชน โดยมีลักษณะเป็นแบบมาตราส่วนประเมินค่า (Rating Scale) ๕ ระดับ คือมากที่สุด มาก ปานกลาง น้อยและน้อยที่สุด จำนวน ๓๐ ข้อ แบ่งออกเป็น ๓ ด้าน ดังนี้

๑. ด้านเนื้อหาหลักสูตรได้แก่ ข้อ ๑ – ๑๐

๒. ด้านการจัดกิจกรรมการอบรมได้แก่ ข้อ ๑๑ – ๒๐

๓. ด้านการใช้สื่อในการอบรมได้แก่ ข้อ ๒๑ – ๓๐

โดยมีเกณฑ์การให้คะแนนดังนี้

๕ หมายความว่า ระดับความคิดเห็น มากที่สุด

๔ หมายความว่า ระดับความคิดเห็นมาก

๓ หมายความว่า ระดับความคิดเห็นปานกลาง

๒ หมายความว่า ระดับความคิดเห็นน้อย

๑ หมายความว่า ระดับความคิดเห็นน้อยที่สุด

ได้กำหนดการวัดค่าตัวแปร ซึ่งเป็นการแปลความหมายค่าเฉลี่ยของแบบสอบถามในด้านต่างๆ โดยใช้หลักเกณฑ์ ดังนี้^๒

ช่วงค่าเฉลี่ยการแปลความหมาย

๔.๕๐ - ๕.๐๐ ระดับการปฏิบัติมากที่สุด

๓.๕๐ - ๔.๔๙ ระดับการปฏิบัติมาก

๒.๕๐ - ๓.๔๙ ระดับการปฏิบัติปานกลาง

๑.๕๐ - ๒.๔๙ ระดับการปฏิบัติน้อย

๑.๐๐ - ๑.๔๙ ระดับการปฏิบัติน้อยที่สุด

ตอนที่ ๓ แบบสอบถามข้อเสนอแนะเกี่ยวกับปัญหา อุปสรรคและข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการส่งเสริมการอบรมคุณธรรมจริยธรรมแก่เยาวชนของคณะสงฆ์อำเภอพุนพิน จังหวัดสุราษฎร์ธานี

๓.๓.๓ แบบสัมภาษณ์

เป็นแบบสัมภาษณ์เชิงลึก ที่สร้างขึ้นจากแนวคิด ทฤษฎี เอกสารและงานวิจัย ที่เกี่ยวข้องกับการส่งเสริมการอบรมคุณธรรมจริยธรรมแก่เยาวชนของคณะสงฆ์อำเภอพุนพิน จังหวัดสุราษฎร์ธานี ในประเด็นดังต่อไปนี้

๑. ข้อมูลส่วนบุคคลของผู้ให้ข้อมูลสำคัญ

๒. การส่งเสริมการอบรมคุณธรรมจริยธรรมของคณะสงฆ์แก่เยาวชน

๓. อบรมคุณธรรมจริยธรรมของคณะสงฆ์แก่เยาวชน ทั้ง ๓ ด้าน คือ (๑) ด้านเนื้อหาหลักสูตรอบรม (๒) ด้านการจัดกิจกรรมการอบรม (๓) การใช้สื่อการสอนในการอบรม

๔. ปัญหาและอุปสรรคในการอบรมคุณธรรมจริยธรรมของคณะสงฆ์แก่เยาวชน

๕. แนวทางและวิธีการแก้ปัญหาเกี่ยวกับการส่งเสริมการอบรมคุณธรรมจริยธรรมของคณะสงฆ์แก่เยาวชน

๖. การนำหลักธรรมมาประยุกต์ใช้ในการส่งเสริมการอบรมคุณธรรมจริยธรรมของคณะสงฆ์แก่เยาวชน

---

^๒ภัทรธิดา ผลงาม, เทคนิคการใช้สถิติเพื่อการวิจัย, (กรุงเทพมหานคร: เทพเนรมิต, ๒๕๔๑), หน้า ๑๗๖.

๗. นำเครื่องมือที่ตรวจสอบแล้วไปทดลองใช้ (Try Out) กับกลุ่มตัวอย่างที่อยู่ในเขตอำเภอเมือง จังหวัดสุราษฎร์ธานี จำนวน ๓๐ ชุดเพื่อหาความเที่ยง (Reliability) โดยใช้สูตรสัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha coefficient) ตามวิธีการของ Cronbach ได้ค่าสัมประสิทธิ์ของความเที่ยงรายข้อและสัมประสิทธิ์ของความเที่ยงทั้งฉบับเท่ากับ

๘. นำเครื่องมือที่ได้รับการปรับปรุงแก้ไขเสนอต่ออาจารย์ที่ปรึกษาสารนิพนธ์เพื่อขอความเห็นชอบและจัดพิมพ์เป็นฉบับสมบูรณ์เพื่อใช้ในการวิจัย

๓.๓.๔ การตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ

ในการหาคุณภาพเครื่องมือ ผู้วิจัยได้ดำเนินการ ดังนี้

๑. ขอคำแนะนำจากอาจารย์ที่ปรึกษาสารนิพนธ์และผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือที่สร้างไว้

๒. หาความเที่ยงตรง (Validity) โดยการนำแบบสัมภาษณ์ที่สร้างเสร็จเสนอประธานและกรรมการที่ปรึกษาสารนิพนธ์ เพื่อขอความเห็นชอบและนำเสนอต่อผู้เชี่ยวชาญ แล้วนำมาปรับปรุงแก้ไขให้เหมาะสม ซึ่งผู้เชี่ยวชาญทั้ง ๕ ท่าน ประกอบด้วย

๒.๑ พระสมุทรวชิโรโสภณ, ดร.

อาจารย์ประจำหลักสูตร มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาลัยสงฆ์ราชบุรี

๒.๒ พระปิฎกโกศล, ดร.

อาจารย์ประจำหลักสูตร มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาลัยสงฆ์ราชบุรี

๒.๓ พระครูวิสุทธาณันทคุณ, ดร.

อาจารย์ประจำหลักสูตร มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาลัยสงฆ์ราชบุรี

๒.๔ พระครูสังฆรักษ์ทรงพรณ ชยทตโต, ผศ. ดร.

อาจารย์ประจำหลักสูตร มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาลัยสงฆ์ราชบุรี

๒.๕ ดร. ปิณณธร เจริญชัยพฤกษ์

อาจารย์ประจำหลักสูตรพุทธศาสตรบัณฑิต (การจัดการเชิงพุทธ) วิทยาลัยสงฆ์ราชบุรี

เพื่อพิจารณาทั้งในด้านเนื้อหาสาระ และโครงสร้างของคำถาม รูปแบบของแบบสอบถาม ตลอดจนภาษาที่ใช้และตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือ โดยหาค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) ไปทดลองใช้ (Try-out) กับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายโรงเรียนพุนพิน จังหวัดสุราษฎร์ธานี ที่

ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย จำนวน ๓๐ คน เพื่อหาค่าความเชื่อมั่นด้วยวิธีหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha Coefficient) ของครอนบาค (Cronbach)^๓

๓. นำแบบสอบถาม/แบบสัมภาษณ์ที่ได้รับการปรับปรุงแก้ไขเสนอต่ออาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ เพื่อขอความเห็นชอบ และจัดพิมพ์แบบสอบถามเป็นฉบับสมบูรณ์ เพื่อใช้ในการวิจัย

๓.๔ การเก็บรวบรวมข้อมูล

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ดำเนินการรวบรวมข้อมูล ดังนี้

๑. การรวบรวมเอกสาร ผู้วิจัยมีการเก็บข้อมูลจากหนังสือ บทความงานวิจัยและเอกสารสิ่งตีพิมพ์ต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับการส่งเสริมการอบรมคุณธรรมจริยธรรมแก่เยาวชนของคณะสงฆ์อำเภอพนมพิณ จังหวัดสุราษฎร์ธานี

๒. ผู้วิจัยได้สร้างแบบสอบถาม และขอหนังสืออนุญาตเก็บรวบรวมข้อมูลจากมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย เพื่อขอความร่วมมือไปยังพื้นที่ที่เป็นประชากรกลุ่มตัวอย่าง จากนั้นดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล

๓. ผู้วิจัยกำหนดวิธีการเก็บรวบรวมข้อมูลโดยทำการแจกแบบสอบถามการสุ่มแบบแบ่งชั้น กับกลุ่มเป้าหมาย คือ นักเรียนที่กำลังศึกษาชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๔-๖ ในเขตอำเภอพนมพิณ จังหวัดสุราษฎร์ธานี จำนวน ๑ โรงเรียน ซึ่งในการแจกแบบสอบถามผู้วิจัยได้นำแบบสอบถามไปแจกและเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตัวเองพร้อมผู้ช่วยการวิจัย ระหว่างวันที่

๔. ในส่วนของการเก็บข้อมูลโดยการสัมภาษณ์ ผู้วิจัยใช้วิธีการสัมภาษณ์เชิงลึก (In depth Interview) ซึ่งบันทึกสัมภาษณ์โดยการจดบันทึกและบันทึกโดยเทป

---

^๓เรื่องเดียวกัน, หน้า ๒๔๓ – ๒๔๔.

๓.๕ การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยวิเคราะห์ข้อมูลที่เก็บรวบรวมได้ ดังนี้

๓.๕.๑ การวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสอบถาม

ข้อมูลจากแบบสอบถามโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปเพื่อการวิจัยทางสังคมศาสตร์โดยใช้สถิติ ดังนี้

สถิติพรรณนา (Descriptive Statistics) สำหรับอธิบายลักษณะทั่วไปของกลุ่มตัวอย่าง และพรรณนาปัจจัยส่วนบุคคล สถิติที่ใช้ คือ ค่าความถี่ (Frequency), ค่าร้อยละ (Percentage), ค่าเฉลี่ย (Mean) และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) สถิติอนุมาน (Inferential Statistics) ใช้สำหรับทดสอบสมมติฐาน เพื่อเปรียบเทียบความคิดเห็นที่มีต่อการส่งเสริมการอบรมคุณธรรมจริยธรรมแก่เยาวชนของคณะสงฆ์อำเภอพุนพิน จังหวัดสุราษฎร์ธานี โดยจำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล สถิติที่ใช้คือ การทดสอบค่าที (t-test) ในกรณีตัวแปรต้น และการทดสอบค่าเอฟ (F-test) ด้วยวิธีการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One Way ANOVA) ในกรณีตัวแปรต้นตั้งแต่สามกลุ่มขึ้นไป เมื่อพบว่ามีความแตกต่างจะทำการเปรียบเทียบความแตกต่างค่าเฉลี่ยรายคู่ด้วยวิธีผลต่างเป็นสำคัญน้อยที่สุด (Least Significant Difference: LSD.)

เพื่อการทดสอบสมมติฐานและเพื่อให้เกิดความเข้าใจในการสื่อสารความหมายให้ตรงกับผู้ศึกษาจึงได้กำหนดสัญลักษณ์ และอักษรย่อในการวิเคราะห์ข้อมูล ดังนี้

n คือ ขนาดของกลุ่มตัวอย่าง

$\bar{X}$ คือ ค่าเฉลี่ยของกลุ่มตัวอย่าง

S.D คือ ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

SS คือ ค่าความแปรปรวน

df คือ จำนวนตัวแปรที่อิสระ

MS คือ ค่ากำลังสองเฉลี่ย

t คือ ค่าสถิติที่ใช้ในการพิจารณา (t-distribution)

F คือ ค่าสถิติที่ใช้ในการพิจารณา (F-distribution)

Sig.(๒-sided) คือ ค่าความน่าจะเป็น

** คือ ค่านัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๑

การวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสอบถามปลายเปิด (Open ended Question) วิเคราะห์โดยใช้เทคนิคการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis Technique) ประกอบบริบทนำเสนอเป็นความเรียงประกอบตาราง โดยการแจกแจงความถี่ของผู้ตอบแบบสอบถามแบบปลายเปิด

๓.๕.๒ การวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสัมภาษณ์

ผู้วิจัยวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสัมภาษณ์โดยวิธีการ ดังนี้

๑. นำข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์มาถอดเสียงและบันทึกข้อความ
๒. นำข้อความจากการสัมภาษณ์และการจดบันทึกมาจำแนกเป็นประเด็นและเรียบเรียงเฉพาะประเด็นที่เกี่ยวข้องกับวัตถุประสงค์การวิจัย
๓. วิเคราะห์คำสัมภาษณ์ของผู้ให้ข้อมูลสำคัญตามวัตถุประสงค์การวิจัย โดยใช้เทคนิคการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis Technique) ประกอบบริบท (Context)
๔. สังเคราะห์ข้อมูลตามวัตถุประสงค์การวิจัยและนำเสนอต่อไป

บทที่ ๔

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

การวิจัยเรื่อง “การส่งเสริมการอบรมคุณธรรมจริยธรรมแก่เยาวชนของคณะสงฆ์อำเภอพุนพิน จังหวัดสุราษฎร์ธานี” เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) โดยใช้แบบสอบถาม (Questionnaire) เป็นเครื่องมือในการเก็บข้อมูลจากผู้บริหารโรงเรียน ครูพี่เลี้ยง ผู้ปกครองและนักเรียน โรงเรียนพุนพินวิทยา จังหวัดสุราษฎร์ธานี จำนวน ๒๘๓ คน มาวิเคราะห์โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปการวิเคราะห์ข้อมูลทางสังคมศาสตร์ ผลการวิเคราะห์ข้อมูล มีรายละเอียดดังต่อไปนี้

๔.๑ สถานภาพส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม

๔.๒ การส่งเสริมการอบรมคุณธรรมจริยธรรมแก่เยาวชนของคณะสงฆ์อำเภอพุนพิน จังหวัดสุราษฎร์ธานี

๔.๓ ผลการเปรียบเทียบระดับการส่งเสริมการอบรมคุณธรรมจริยธรรมแก่เยาวชนของคณะสงฆ์อำเภอพุนพิน จังหวัดสุราษฎร์ธานี ตามความคิดเห็นของผู้บริหารโรงเรียน ครูพี่เลี้ยง ผู้ปกครองและนักเรียน โดยจำแนกตามสถานภาพส่วนบุคคล

๔.๔ ปัญหา อุปสรรคและข้อเสนอแนะในการส่งเสริมการอบรมคุณธรรมจริยธรรมแก่เยาวชนของคณะสงฆ์อำเภอพุนพิน จังหวัดสุราษฎร์ธานี

๔.๕ สรุปผลสัมฤทธิ์ การส่งเสริมการอบรมคุณธรรมจริยธรรมแก่เยาวชนของคณะสงฆ์อำเภอพุนพิน จังหวัดสุราษฎร์ธานี

๔.๖ สรุปองค์ความรู้ที่ได้จากการวิจัย

๔.๑ สถานภาพส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม

ผลการวิเคราะห์สถานภาพส่วนบุคคล ของผู้ตอบแบบสอบถาม จำแนกตาม เพศ อายุ ระดับชั้น และวุฒิการศึกษาทางธรรม รายละเอียดดังแสดงในตารางที่ ๔.๑

ตารางที่ ๔.๑ จำนวนและร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถาม จำแนกตามสถานภาพส่วนบุคคล

(n = ๒๘๓)

สถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม	จำนวน (คน)	ร้อยละ
๑. เพศ		
ชาย	๑๑๑	๓๙.๒๒
หญิง	๑๗๒	๖๐.๗๘
๒. อายุ		
ต่ำกว่า ๑๖ ปี	๙๖	๓๓.๙๒
๑๖-๑๘ ปี	๑๕๘	๕๕.๘๓
๑๘ ปีขึ้นไป	๒๙	๑๐.๒๕
๓. ระดับชั้น		
มัธยมศึกษาปีที่ ๔	๙๖	๓๓.๙๒
มัธยมศึกษาปีที่ ๕	๑๕๘	๕๕.๘๓
มัธยมศึกษาปีที่ ๖	๒๙	๑๐.๒๕
๔. วุฒิการศึกษาทางธรรม		
ธรรมศึกษาชั้นตรี	๑๓๘	๔๘.๗๖
ธรรมศึกษาชั้นโท	๑๐๙	๓๘.๕๒
ธรรมศึกษาชั้นเอก	๓๖	๑๒.๗๒

จากตารางที่ ๔.๑ พบว่า ผู้บริหารโรงเรียน ครูพี่เลี้ยง ผู้ปกครองและนักเรียนตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ เป็นผู้หญิง จำนวน ๑๗๒ คน คิดเป็นร้อยละ ๓๙.๒๒ มีอายุ ๑๖-๑๘ ปี จำนวน ๑๕๘ คน คิดเป็นร้อยละ ๕๕.๘๓ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๕ จำนวน ๑๕๘ คน คิดเป็นร้อยละ ๕๕.๘๓ และ ธรรมศึกษาชั้นตรี จำนวน ๑๓๘ คน คิดเป็นร้อยละ ๔๘.๗๖

๔.๒ การส่งเสริมการอบรมคุณธรรมจริยธรรมแก่เยาวชนของคณะสงฆ์อำเภอพุนพิน จังหวัดสุราษฎร์ธานี

ผลการวิเคราะห์การส่งเสริมการอบรมคุณธรรมจริยธรรมแก่เยาวชนของคณะสงฆ์อำเภอพุนพิน จังหวัดสุราษฎร์ธานี โดยภาพรวม และรายด้าน รายละเอียดดังแสดงในตารางที่ ๔.๒-๔.๕ ดังนี้

ตารางที่ ๔.๒ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับการส่งเสริมการอบรมคุณธรรมจริยธรรมแก่เยาวชนของคณะสงฆ์อำเภอพุนพิน จังหวัดสุราษฎร์ธานี โดยภาพรวม

(n = ๓๒๐)

ลำดับ	การส่งเสริมการอบรมคุณธรรมจริยธรรมแก่เยาวชนของคณะสงฆ์อำเภอพุนพิน จังหวัดสุราษฎร์ธานี	ระดับประสิทธิภาพ		
		$\bar{X}$	S.D.	การแปลผล
๑	ด้านเนื้อหาหลักสูตรอบรม	๔.๐๐	๐.๓๒๔	มาก
๒	ด้านการจัดกิจกรรมการอบรม	๔.๐๙	๐.๓๒๐	มาก
๓	การใช้สื่อการสอนในการอบรม	๓.๖๘	๐.๓๕๒	มาก
	ภาพรวม	๓.๙๒	๐.๑๘๙	มาก

จากตารางที่ ๔.๒ พบว่า การส่งเสริมการอบรมคุณธรรมจริยธรรมแก่เยาวชนของคณะสงฆ์อำเภอพุนพิน จังหวัดสุราษฎร์ธานี โดยภาพรวม อยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ ๓.๙๒ เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า การส่งเสริมการอบรมคุณธรรมจริยธรรมแก่เยาวชนของคณะสงฆ์อำเภอพุนพิน จังหวัดสุราษฎร์ธานี อยู่ในระดับมากทุกด้าน

ตารางที่ ๔.๓ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับการส่งเสริมการอบรมคุณธรรมจริยธรรมแก่
เยาวชนของคณะสงฆ์อำเภอพุนพิน จังหวัดสุราษฎร์ธานี ด้านเนื้อหาหลักสูตรอบรม

(n = ๒๘๓)

ข้อ	ด้านเนื้อหาหลักสูตรอบรม	ระดับประสิทธิภาพ		
		$\bar{X}$	S.D.	การแปลผล
๑	เนื้อหาเน้นการสร้างสรรค์ทำความดี มีทักษะคิด ใช้ชีวิตให้เป็นประโยชน์	๔.๑๘	๐.๗๙๔	มาก
๒	เนื้อหาเน้นให้มีจิตสำนึกมีคุณลักษณะของคนดี			
	เข้าใจพระพุทธศาสนา	๔.๐๗	๐.๘๒๐	มาก
๓	เนื้อหาเน้นให้มีจิตเสียสละช่วยเหลือผู้อื่น สร้างคุณธรรมจริยธรรมให้เกิดแก่ตนเอง	๓.๙๐	๑.๑๒๑	มาก
๔	เนื้อหาเน้นให้มีความกตัญญูกตเวทีต่อบิดามารดา	๔.๒๒	๐.๗๙๔	มาก
๕	เนื้อหาเน้นให้เกิดความสำนึกในพระพุทธรูปมหากรุณาธิคุณของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว	๔.๒๐	๐.๗๓๖	มาก
๖	เนื้อหาเน้นให้ทราบปัญหาอันเกิดจากเพศสัมพันธ์			
	แนวทางความรักที่ถูกต้อง	๔.๐๔	๐.๘๙๑	มาก
๗	เนื้อหาเน้นให้รู้เท่าทันถึงปัญหาอันมาจากยาเสพติด	๔.๐๐	๐.๙๓๘	มาก
๘	เนื้อหาเน้นให้อยู่อย่างมีความสุขด้วยหลักธรรมทางพระพุทธศาสนา	๔.๑๗	๐.๘๗๒	มาก
๙	เนื้อหาเน้นให้รู้จักพัฒนาสมรรถนะทางกายและใจ	๓.๙๐	๐.๙๐๖	มาก
๑๐	เนื้อหาเน้นให้รู้จักพัฒนาจิตให้เป็นจิตสาธารณะ	๓.๓๕	๐.๘๘๗	มาก
รวม		๔.๐๐	๐.๓๒๔	มาก

จากตารางที่ ๔.๓ พบว่า การส่งเสริมการอบรมคุณธรรมจริยธรรมแก่เยาวชนของคณะสงฆ์อำเภอพุนพิน จังหวัดสุราษฎร์ธานี ในด้านเนื้อหาหลักสูตรอบรม โดยรวมอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ ๓.๙๙ เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า การส่งเสริมการอบรมคุณธรรมจริยธรรมแก่เยาวชนของคณะสงฆ์อำเภอพุนพิน จังหวัดสุราษฎร์ธานี ด้านเนื้อหาหลักสูตรอบรม อยู่ในระดับมากทุกข้อ

ตารางที่ ๔.๔ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับการส่งเสริมการอบรมคุณธรรมจริยธรรมแก่
เยาวชนของคณะสงฆ์อำเภอพุนพิน จังหวัดสุราษฎร์ธานี ด้านการจัดกิจกรรมการอบรม

(n = ๒๘๓)

ข้อ	ด้านการจัดกิจกรรมการอบรม	ระดับประสิทธิภาพ		
		$\bar{X}$	S.D.	การแปลผล
๑๑	กิจกรรมทำวัตรสวดมนต์	๔.๒๑	๐.๗๕๐	มาก
๑๒	กิจกรรมแสดงตนเป็นพุทธมามกะ	๔.๑๐	๐.๗๘๘	มาก
๑๓	กิจกรรมเพิ่มทักษะชีวิตด้วยหลักธรรมทาง พระพุทธศาสนา	๓.๙๙	๑.๐๓๘	มาก
๑๔	กิจกรรมนำหลักธรรมมาใช้พัฒนาศักยภาพ วิสัยทัศน์และสร้างสรรค์	๓.๙๖	๐.๘๔๘	มาก
๑๕	กิจกรรมนั่งสมาธิ ฝึกมีสติ นำหลักธรรมไปใช้ให้เกิด ประโยชน์	๔.๐๗	๐.๘๘๗	มาก
๑๖	กิจกรรมเดินจงกรม พัฒนาสมรรถนะกายและใจ อย่างมีปัญญา	๔.๐๒	๐.๘๔๐	มาก
๑๗	กิจกรรมฟังธรรมบรรยายการนำหลักธรรมทาง พระพุทธศาสนาไปใช้ในชีวิตประจำวันได้อย่าง เหมาะสม	๔.๑๘	๐.๘๔๕	มาก
๑๘	กิจกรรมฟังธรรมบรรยายเรื่องปัญหาอันเกิดจาก เพศสัมพันธ์	๔.๑๓	๐.๘๒๕	มาก
๑๙	กิจกรรมสนุกอย่างมีสาระ ธรรมะช่วยได้	๔.๑๙	๐.๘๘๐	มาก
๒๐	กิจกรรมปณิธานิเทศรู้ รัก สามัคคี มีน้ำใจพัฒนาจิต ให้เป็นจิตสาธารณะ	๔.๐๓	๐.๘๓๙	มาก
รวม		๔.๐๙	๐.๓๒๐	มาก

จากตารางที่ ๔.๔ พบว่า การส่งเสริมการอบรมคุณธรรมจริยธรรมแก่เยาวชนของคณะสงฆ์อำเภอพุนพิน จังหวัดสุราษฎร์ธานี ในด้านการจัดกิจกรรมการอบรม โดยรวมอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ ๔.๐๙ เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า การส่งเสริมการอบรมคุณธรรมจริยธรรมแก่เยาวชนของคณะสงฆ์อำเภอพุนพิน จังหวัดสุราษฎร์ธานี ด้านการจัดกิจกรรมการอบรม อยู่ในระดับมากทุกข้อ

ตารางที่ ๔.๕ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับการส่งเสริมการอบรมคุณธรรมจริยธรรมแก่เยาวชนของคณะสงฆ์อำเภอพุนพิน จังหวัดสุราษฎร์ธานี ด้านการใช้สื่อการสอนในการอบรม

(n = ๒๘๓)

ข้อ	การใช้สื่อการสอนในการอบรม	ระดับประสิทธิภาพ		
		$\bar{X}$	S.D.	การแปลผล
๒๑	มีสื่อเอกสารอ่านประกอบในการจัดกิจกรรมการอบรม	๓.๓๗	๑.๐๓๑	ปานกลาง
๒๒	มีสื่อเอกสารสนุกลอยอย่างมีสาระ ธรรมะช่วยได้	๓.๓๗	๐.๙๘๒	ปานกลาง
๒๓	มีสื่อแผนพับตอบปัญหาธรรมะ	๓.๓๙	๐.๙๙๑	ปานกลาง
๒๔	มีสื่อการอบรมที่ทำจากโปรแกรมคอมพิวเตอร์	๓.๙๓	๐.๙๑๔	มาก
๒๕	มีหนังสือประกอบกิจกรรมทำวัตรสวดมนต์	๓.๗๑	๐.๙๙๐	มาก
๒๖	มีสื่อภาพนิ่ง เช่น สไลด์ ภาพวาด ภาพถ่ายการ์ตูนประกอบในการอบรม	๓.๙๒	๐.๘๘๒	มาก
๒๗	มีสื่อธรรมชาติ และสิ่งแวดล้อมในท้องถิ่นประกอบการอบรม	๓.๘๕	๐.๙๔๖	มาก

ตารางที่ ๔.๕ (ต่อ)

ข้อ	การใช้สื่อการสอนในการอบรม	ระดับประสิทธิภาพ		
		$\bar{X}$	S.D.	การแปลผล
๒๘	มีสื่อวีดิทัศน์อธิบายให้ความรู้ ทางพระพุทธศาสนา และแนวทางปฏิบัติที่ถูกต้อง	๓.๙๕	๐.๙๓๔	มาก
๒๙	มีสื่อสังเกตการมีส่วนร่วมในกิจกรรมของผู้เข้ารับ การอบรม	๓.๗๑	๑.๐๐๐	มาก
๓๐	สื่อประกอบการตั้งจิตเจตนาอธิฐานสรรสร้าง ความดี	๓.๕๗	๐.๙๐๖	มาก
รวม		๓.๖๘	๐.๓๕๒	มาก

จากตารางที่ ๔.๕ พบว่า การส่งเสริมการอบรมคุณธรรมจริยธรรมแก่เยาวชนของคณะ สงฆ์อำเภอพุนพิน จังหวัดสุราษฎร์ธานี ในด้านการจัดการ โดยรวมอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ ๓.๖๘ เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า มีสื่อเอกสารอ่านประกอบในการจัดกิจกรรมการอบรม, มีสื่อเอกสารสนุกลอยมีสาระ ธรรมะช่วยได้, มีสื่อแผนพับตอบปัญหาธรรมะ ส่วนด้านอื่นๆ ที่เหลืออยู่ในระดับมากทุกด้าน

๔.๓ ผลการเปรียบเทียบระดับการส่งเสริมการอบรมคุณธรรมจริยธรรมแก่เยาวชนของ คณะสงฆ์อำเภอพุนพิน จังหวัดสุราษฎร์ธานี ตามความคิดเห็นของผู้บริหารโรงเรียน ครูพี่เลี้ยง ผู้ปกครองและนักเรียน โดยจำแนกตามสถานภาพส่วนบุคคล

ผลการเปรียบเทียบระดับการส่งเสริมการอบรมคุณธรรมจริยธรรมแก่เยาวชนของคณะ สงฆ์อำเภอพุนพิน จังหวัดสุราษฎร์ธานี ตามความคิดเห็นของผู้บริหารโรงเรียน ครูพี่เลี้ยง ผู้ปกครองและ นักเรียน ทดสอบสมมติฐานโดยการวิเคราะห์ความแตกต่างระหว่างตัวแปร ได้แก่ เพศ อายุ ระดับชั้น และวุฒิการศึกษาทางธรรม โดยแสดงการวิเคราะห์ด้วยค่าเฉลี่ย (Mean) ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation: S.D.) และการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One-Way Analysis of Variance) ตามสมมติฐานที่ ๑-๔ ดังนี้

สมมติฐานที่ ๑ ผู้บริหารโรงเรียน ครูพี่เลี้ยง ผู้ปกครองและนักเรียนมีเพศต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการส่งเสริมการอบรมคุณธรรมจริยธรรมแก่เยาวชนของคณะสงฆ์อำเภอพุนพิน จังหวัดสุราษฎร์ธานี แตกต่างกัน

ตารางที่ ๔.๖ การเปรียบเทียบความคิดเห็นของผู้บริหารโรงเรียน ครูพี่เลี้ยง ผู้ปกครองและนักเรียนที่มีต่อการส่งเสริมการอบรมคุณธรรมจริยธรรมแก่เยาวชนของคณะสงฆ์อำเภอพุนพิน จังหวัดสุราษฎร์ธานี โดยภาพรวม จำแนกตามเพศ

เพศ	n	$\bar{X}$	S.D	แปลผล
ชาย	๑๑๑	๓.๙๕	๐.๑๗๖	มาก
หญิง	๑๗๒	๓.๙๑	๐.๑๙๕	มาก
รวม	๒๘๓	๓.๙๒	๐.๑๘๙	มาก

จากตาราง ๔.๖ พบว่า ผู้บริหารโรงเรียน ครูพี่เลี้ยง ผู้ปกครองและนักเรียนมีเพศต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการส่งเสริมการอบรมคุณธรรมจริยธรรมแก่เยาวชนของคณะสงฆ์อำเภอพุนพิน จังหวัดสุราษฎร์ธานี โดยภาพรวม จำแนกตามเพศ อยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ ๓.๙๒

ตารางที่ ๔.๗ การวิเคราะห์ความแปรปรวนระดับความคิดเห็นของผู้บริหารโรงเรียน ครูพี่เลี้ยง ผู้ปกครองและนักเรียนที่มีต่อการส่งเสริมการอบรมคุณธรรมจริยธรรมแก่เยาวชนของคณะสงฆ์อำเภอพุนพิน จังหวัดสุราษฎร์ธานี โดยภาพรวม จำแนกตามเพศ

เพศ	n	$\bar{X}$	S.D	t	Sig.
ชาย	๑๑๑	๓.๙๕	๐.๑๗๖	๑.๙๓๑	๐.๑๖๕
หญิง	๑๗๒	๓.๙๑	๐.๑๙๕		

จากตาราง ๔.๗ พบว่า ผู้บริหารโรงเรียน ครูพี่เลี้ยง ผู้ปกครองและนักเรียนมีเพศต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการส่งเสริมการอบรมคุณธรรมจริยธรรมแก่เยาวชนของคณะสงฆ์อำเภอพุนพิน จังหวัดสุราษฎร์ธานี โดยภาพรวม จำแนกตามเพศ ไม่แตกต่างกัน

ตารางที่ ๔.๘ การเปรียบเทียบความคิดเห็นของผู้บริหารโรงเรียน ครูพี่เลี้ยง ผู้ปกครองและนักเรียนที่มีต่อการส่งเสริมการอบรมคุณธรรมจริยธรรมแก่เยาวชนของคณะสงฆ์อำเภอพุนพิน จังหวัดสุราษฎร์ธานี ด้านเนื้อหาหลักสูตรอบรม จำแนกตามเพศ

เพศ	n	$\bar{X}$	S.D	แปลผล
ชาย	๑๑๑	๔.๐๓	๐.๓๐๕	มาก
หญิง	๑๗๒	๓.๙๙	๐.๓๓๖	มาก
รวม	๒๘๓	๔.๐๐	๐.๓๒๔	มาก

จากตาราง ๔.๘ พบว่า ผู้บริหารโรงเรียน ครูพี่เลี้ยง ผู้ปกครองและนักเรียนมีเพศต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการส่งเสริมการอบรมคุณธรรมจริยธรรมแก่เยาวชนของคณะสงฆ์อำเภอพุนพิน จังหวัดสุราษฎร์ธานี ด้านเนื้อหาหลักสูตรอบรม จำแนกตามเพศ อยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ ๔.๐๐

ตารางที่ ๔.๙ การวิเคราะห์ความแปรปรวนระดับความคิดเห็นของผู้บริหารโรงเรียน ครูพี่เลี้ยง ผู้ปกครองและนักเรียนที่มีต่อการส่งเสริมการอบรมคุณธรรมจริยธรรมแก่เยาวชนของคณะสงฆ์อำเภอพุนพิน จังหวัดสุราษฎร์ธานี ด้านเนื้อหาหลักสูตรอบรม จำแนกตามเพศ

เพศ	n	$\bar{X}$	S.D	t	Sig.
ชาย	๑๑๑	๔.๐๓	๐.๓๐๕	๑.๐๔๖	๐.๒๔๔
หญิง	๑๗๒	๓.๙๙	๐.๓๓๖		

จากตาราง ๔.๙ พบว่า ผู้บริหารโรงเรียน ครูพี่เลี้ยง ผู้ปกครองและนักเรียนมีเพศต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการส่งเสริมการอบรมคุณธรรมจริยธรรมแก่เยาวชนของคณะสงฆ์อำเภอพุนพิน จังหวัดสุราษฎร์ธานี ด้านเนื้อหาหลักสูตรอบรม จำแนกตามเพศ ไม่แตกต่างกัน

ตารางที่ ๔.๑๐ การเปรียบเทียบความคิดเห็นของผู้บริหารโรงเรียน ครูพี่เลี้ยง ผู้ปกครองและนักเรียนที่มีต่อการส่งเสริมการอบรมคุณธรรมจริยธรรมแก่เยาวชนของคณะสงฆ์อำเภอพุนพิน จังหวัดสุราษฎร์ธานี ด้านการจัดกิจกรรมการอบรม จำแนกตามเพศ

เพศ	n	$\bar{X}$	S.D	แปลผล
ชาย	๑๑๑	๔.๑๒	๐.๓๐๕	มาก
หญิง	๑๗๒	๔.๐๗	๐.๓๒๙	มาก
รวม	๒๘๓	๔.๐๙	๐.๓๒๐	มาก

จากตาราง ๔.๑๐ พบว่า ผู้ผู้บริหารโรงเรียน ครูพี่เลี้ยง ผู้ปกครองและนักเรียนมีเพศต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการส่งเสริมการอบรมคุณธรรมจริยธรรมแก่เยาวชนของคณะสงฆ์อำเภอพุนพิน จังหวัดสุราษฎร์ธานี ด้านการจัดกิจกรรมการอบรม จำแนกตามเพศ อยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ ๔.๐๙

ตารางที่ ๔.๑๑ การวิเคราะห์ความแปรปรวนระดับความคิดเห็นของผู้ผู้บริหารโรงเรียน ครูพี่เลี้ยง ผู้ปกครองและนักเรียนที่มีต่อการส่งเสริมการอบรมคุณธรรมจริยธรรมแก่เยาวชนของคณะสงฆ์อำเภอพุนพิน จังหวัดสุราษฎร์ธานี ด้านการจัดกิจกรรมการอบรม จำแนกตามเพศ

เพศ	n	$\bar{X}$	S.D	t	Sig.
ชาย	๑๑๑	๔.๑๒	๐.๓๐๕	๑.๒๗๖	๐.๑๐๗
หญิง	๑๗๒	๔.๐๗	๐.๓๒๙		

จากตาราง ๔.๑๑ พบว่า ผู้ผู้บริหารโรงเรียน ครูพี่เลี้ยง ผู้ปกครองและนักเรียนมีเพศต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการส่งเสริมการอบรมคุณธรรมจริยธรรมแก่เยาวชนของคณะสงฆ์อำเภอพุนพิน จังหวัดสุราษฎร์ธานี ด้านการจัดกิจกรรมการอบรม จำแนกตามเพศ ไม่แตกต่างกัน

ตารางที่ ๔.๑๒ การเปรียบเทียบความคิดเห็นของผู้บริหารโรงเรียน ครูพี่เลี้ยง ผู้ปกครองและนักเรียนที่มีต่อการส่งเสริมการอบรมคุณธรรมจริยธรรมแก่เยาวชนของคณะสงฆ์อำเภอพุนพิน จังหวัดสุราษฎร์ธานี ด้านการใช้สื่อการสอนในการอบรม จำแนกตามเพศ

เพศ	n	$\bar{X}$	S.D	แปลผล
ชาย	๑๑๑	๓.๗๐	๐.๓๒๕	มาก
หญิง	๑๗๒	๓.๖๖	๐.๓๖๘	มาก
รวม	๒๘๓	๓.๖๘	๐.๓๕๒	มาก

จากตาราง ๔.๑๒ พบว่า ผู้ผู้บริหารโรงเรียน ครูพี่เลี้ยง ผู้ปกครองและนักเรียนมีเพศต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการส่งเสริมการอบรมคุณธรรมจริยธรรมแก่เยาวชนของคณะสงฆ์อำเภอพุนพิน จังหวัดสุราษฎร์ธานี ด้านการใช้สื่อการสอนในการอบรม จำแนกตามเพศอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ ๓.๖๘

ตารางที่ ๔.๑๓ การวิเคราะห์ความแปรปรวนระดับความคิดเห็นของผู้ผู้บริหารโรงเรียน ครูพี่เลี้ยง ผู้ปกครองและนักเรียนที่มีต่อการส่งเสริมการอบรมคุณธรรมจริยธรรมแก่เยาวชนของคณะสงฆ์อำเภอพุนพิน จังหวัดสุราษฎร์ธานี ด้านการใช้สื่อการสอนในการอบรม จำแนกตามเพศ

เพศ	n	$\bar{X}$	S.D	t	Sig.
ชาย	๑๑๑	๓.๗๐	๐.๓๒๕	๐.๙๗๑	๐.๒๐๒
หญิง	๑๗๒	๓.๖๖	๐.๓๖๘		

จากตาราง ๔.๑๓ พบว่า ผู้ผู้บริหารโรงเรียน ครูพี่เลี้ยง ผู้ปกครองและนักเรียนมีอายุต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการส่งเสริมการอบรมคุณธรรมจริยธรรมแก่เยาวชนของคณะสงฆ์อำเภอพุนพิน จังหวัดสุราษฎร์ธานี ด้านการใช้สื่อการสอนในการอบรม จำแนกตามเพศ ไม่แตกต่างกัน

สมมติฐานที่ ๒ ผู้บริหารโรงเรียน ครูพี่เลี้ยง ผู้ปกครองและนักเรียนมีอายุต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการส่งเสริมการอบรมคุณธรรมจริยธรรมแก่เยาวชนของคณะสงฆ์อำเภอพุนพิน จังหวัดสุราษฎร์ธานี แตกต่างกัน

ตารางที่ ๔.๑๔ การเปรียบเทียบความคิดเห็นของผู้บริหารโรงเรียน ครูพี่เลี้ยง ผู้ปกครองและนักเรียนที่มีต่อการส่งเสริมการอบรมคุณธรรมจริยธรรมแก่เยาวชนของคณะสงฆ์อำเภอพุนพิน จังหวัดสุราษฎร์ธานี โดยภาพรวม จำแนกตามอายุ

อายุ	n	$\bar{X}$	S.D	แปลผล
ต่ำกว่า ๑๖ ปี	๙๖	๓.๙๖	๐.๑๗๗	มาก
๑๖-๑๘ ปี	๑๕๙	๓.๙๒	๐.๑๙๒	มาก
๑๘ ปีขึ้นไป	๒๘	๓.๘๓	๐.๑๘๐	มาก
รวม	๒๘๓	๓.๙๒	๐.๑๘๙	มาก

จากตาราง ๔.๑๔ พบว่า ผู้ผู้บริหารโรงเรียน ครูพี่เลี้ยง ผู้ปกครองและนักเรียนมีอายุต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการส่งเสริมการอบรมคุณธรรมจริยธรรมแก่เยาวชนของคณะสงฆ์อำเภอพุนพิน จังหวัดสุราษฎร์ธานี โดยภาพรวม จำแนกตามอายุ อยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ ๓.๙๒

ตารางที่ ๔.๑๕ การวิเคราะห์ความแปรปรวนระดับความคิดเห็นของผู้ผู้บริหารโรงเรียน ครูพี่เลี้ยง ผู้ปกครองและนักเรียนที่มีต่อการส่งเสริมการอบรมคุณธรรมจริยธรรมแก่เยาวชนของคณะสงฆ์อำเภอพุนพิน จังหวัดสุราษฎร์ธานี โดยภาพรวม จำแนกตามอายุ

แหล่งความแปรปรวน	n	$\bar{X}$	S.D	F	Sig.
ต่ำกว่า ๑๖ ปี	๐.๓๘๓	๒	๐.๑๙๒	๕.๕๔๑**	๐.๐๐๔
๑๖-๑๘ ปี	๙.๖๘๒	๒๘๐	๐.๐๓๕		
๑๘ ปีขึ้นไป	๑๐.๐๖๕	๒๘๒			

** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๑

จากตาราง ๔.๑๕ พบว่า ผู้บริหารโรงเรียน ครูพี่เลี้ยง ผู้ปกครองและนักเรียนมีอายุต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการส่งเสริมการอบรมคุณธรรมจริยธรรมแก่เยาวชนของคณะสงฆ์อำเภอพนมพิณ จังหวัดสุราษฎร์ธานี ด้านการใช้สื่อการสอนในการอบรม จำแนกตามอายุ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๑

ดังนั้นจึงได้ทำการเปรียบเทียบ ความแตกต่างของค่าเฉลี่ยเป็นรายคู่ โดยภาพรวม การใช้สื่อการสอนในการอบรม จำแนกตามอายุ ด้วยวิธีผลต่างนัยสำคัญน้อยที่สุด (Least Significant Difference: LSD.) รายละเอียดดังแสดงในตารางที่ ๔.๑๖

ตารางที่ ๔.๑๖ เปรียบเทียบความแตกต่างรายคู่การส่งเสริมการอบรมคุณธรรมจริยธรรมแก่เยาวชนของคณะสงฆ์อำเภอพนมพิณ จังหวัดสุราษฎร์ธานี ด้วยวิธีผลต่างนัยสำคัญน้อยที่สุด (LSD.) โดยภาพรวม จำแนกตามอายุ

(n = ๒๘๓)

อายุ	$\bar{X}$	อายุ		
		ต่ำกว่า ๑๖ ปี	๑๖-๑๘ ปี	๑๘ ปีขึ้นไป
		๓.๙๖	๓.๙๒	๓.๘๓
ต่ำกว่า ๑๖ ปี	๓.๙๖		๐.๐๔	๐.๑๓**
๑๖-๑๘ ปี	๓.๙๒			๐.๐๙**
๑๘ ปีขึ้นไป	๓.๘๓			

** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๑

จากตารางที่ ๔.๑๖ พบว่า ผู้บริหารโรงเรียน ครูพี่เลี้ยง ผู้ปกครองและนักเรียนที่มีอายุต่ำกว่า ๑๖ ปี มีความคิดเห็นต่อการส่งเสริมการอบรมคุณธรรมจริยธรรมแก่เยาวชนของคณะสงฆ์อำเภอพนมพิณ จังหวัดสุราษฎร์ธานี โดยภาพรวม ในระดับมากกว่า ผู้บริหารโรงเรียน ครูพี่เลี้ยง ผู้ปกครองและนักเรียนที่มีอายุ ๑๘ ปีขึ้นไป อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๑

ในขณะเดียวกัน ผู้บริหารโรงเรียน ครูพี่เลี้ยง ผู้ปกครองและนักเรียนที่มีอายุ ๑๖-๑๘ ปี มีความคิดเห็นต่อการส่งเสริมการอบรมคุณธรรมจริยธรรมแก่เยาวชนของคณะสงฆ์อำเภอพนมพิณ จังหวัดสุราษฎร์ธานี โดยภาพรวม ในระดับมากกว่า ผู้บริหารโรงเรียน ครูพี่เลี้ยง ผู้ปกครองและนักเรียนที่มีอายุ ๑๘ ปีขึ้นไป อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๑

ตารางที่ ๔.๑๗ การเปรียบเทียบความคิดเห็นของผู้บริหารโรงเรียน ครูพี่เลี้ยง ผู้ปกครองและนักเรียนที่มีต่อการส่งเสริมการอบรมคุณธรรมจริยธรรมแก่เยาวชนของคณะสงฆ์อำเภอพุนพิน จังหวัดสุราษฎร์ธานี ด้านเนื้อหาหลักสูตรอบรม จำแนกตามอายุ

อายุ	n	$\bar{X}$	S.D	แปลผล
ต่ำกว่า ๑๖ ปี	๙๖	๔.๐๓	๐.๓๐๖	มาก
๑๖-๑๘ ปี	๑๕๙	๓.๙๘	๐.๓๓๙	มาก
๑๘ ปีขึ้นไป	๒๘	๔.๐๖	๐.๓๐๒	มาก
รวม	๒๘๓	๔.๐๐	๐.๓๒๔	มาก

จากตาราง ๔.๑๗ พบว่า ผู้ผู้บริหารโรงเรียน ครูพี่เลี้ยง ผู้ปกครองและนักเรียนมีอายุต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการส่งเสริมการอบรมคุณธรรมจริยธรรมแก่เยาวชนของคณะสงฆ์อำเภอพุนพิน จังหวัดสุราษฎร์ธานี ด้านเนื้อหาหลักสูตรอบรม จำแนกตามอายุอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ ๔.๐๐

ตารางที่ ๔.๑๘ การวิเคราะห์ความแปรปรวนระดับความคิดเห็นของผู้ผู้บริหารโรงเรียน ครูพี่เลี้ยง ผู้ปกครองและนักเรียนที่มีต่อการส่งเสริมการอบรมคุณธรรมจริยธรรมแก่เยาวชนของคณะสงฆ์อำเภอพุนพิน จังหวัดสุราษฎร์ธานี ด้านเนื้อหาหลักสูตรอบรม จำแนกตามอายุ

แหล่งความแปรปรวน	n	$\bar{X}$	S.D	F	Sig.
ระหว่างกลุ่ม	๐.๒๓๒	๒	๐.๑๑๖	๑.๑๐๔	๐.๓๓๓
ภายในกลุ่ม	๒๙.๔๔๕	๒๘๐	๐.๑๐๕		
รวม	๒๙.๖๗๘	๒๘๒			

จากตาราง ๔.๑๘ พบว่า ผู้ผู้บริหารโรงเรียน ครูพี่เลี้ยง ผู้ปกครองและนักเรียนมีอายุต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการส่งเสริมการอบรมคุณธรรมจริยธรรมแก่เยาวชนของคณะสงฆ์อำเภอพุนพิน จังหวัดสุราษฎร์ธานี ด้านเนื้อหาหลักสูตรอบรม จำแนกตามอายุ ไม่แตกต่างกัน

ตารางที่ ๔.๑๙ การเปรียบเทียบความคิดเห็นของผู้บริหารโรงเรียน ครูพี่เลี้ยง ผู้ปกครองและนักเรียนที่มีต่อการส่งเสริมการอบรมคุณธรรมจริยธรรมแก่เยาวชนของคณะสงฆ์อำเภอพุนพิน จังหวัดสุราษฎร์ธานี ด้านการจัดกิจกรรมการอบรม จำแนกตามอายุ

อายุ	n	$\bar{X}$	S.D	แปลผล
ต่ำกว่า ๑๖ ปี	๙๖	๔.๑๒	๐.๓๐๗	มาก
๑๖-๑๘ ปี	๑๕๙	๔.๐๗	๐.๓๒๕	มาก
๑๘ ปีขึ้นไป	๒๘	๔.๐๙	๐.๓๔๓	มาก
รวม	๒๘๓	๔.๐๙	๐.๓๒๐	มาก

จากตาราง ๔.๑๙ พบว่า ผู้ผู้บริหารโรงเรียน ครูพี่เลี้ยง ผู้ปกครองและนักเรียนมีอายุต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการส่งเสริมการอบรมคุณธรรมจริยธรรมแก่เยาวชนของคณะสงฆ์อำเภอพุนพิน จังหวัดสุราษฎร์ธานี ด้านการจัดกิจกรรมการอบรม จำแนกตามอายุอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ ๔.๐๙

ตารางที่ ๔.๒๐ การวิเคราะห์ความแปรปรวนระดับความคิดเห็นของผู้ผู้บริหารโรงเรียน ครูพี่เลี้ยง ผู้ปกครองและนักเรียนที่มีต่อการส่งเสริมการอบรมคุณธรรมจริยธรรมแก่เยาวชนของคณะสงฆ์อำเภอพุนพิน จังหวัดสุราษฎร์ธานี ด้านการจัดกิจกรรมการอบรม จำแนกตามอายุ

แหล่งความแปรปรวน	n	$\bar{X}$	S.D	F	Sig.
ระหว่างกลุ่ม	๐.๑๒๕	๒	๐.๐๖๒	๐.๖๐๗	๐.๕๔๖
ภายในกลุ่ม	๒๘.๘๓๙	๒๘๐	๐.๑๐๓		
รวม	๒๘.๙๖๔	๒๘๒			

จากตาราง ๔.๒๐ พบว่า ผู้ผู้บริหารโรงเรียน ครูพี่เลี้ยง ผู้ปกครองและนักเรียนมีอายุต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการส่งเสริมการอบรมคุณธรรมจริยธรรมแก่เยาวชนของคณะสงฆ์อำเภอพุนพิน จังหวัดสุราษฎร์ธานี ด้านการจัดกิจกรรมการอบรม จำแนกตามอายุ ไม่แตกต่างกัน

ตารางที่ ๔.๒๑ การเปรียบเทียบความคิดเห็นของผู้บริหารโรงเรียน ครูพี่เลี้ยง ผู้ปกครองและนักเรียนที่มีต่อการส่งเสริมการอบรมคุณธรรมจริยธรรมแก่เยาวชนของคณะสงฆ์อำเภอพุนพิน จังหวัดสุราษฎร์ธานี การใช้สื่อการสอนในการอบรม จำแนกตามอายุ

อายุ	n	$\bar{X}$	S.D	แปลผล
ต่ำกว่า ๑๖ ปี	๙๖	๓.๗๓	๐.๓๒๓	มาก
๑๖-๑๘ ปี	๑๕๙	๓.๗๐	๐.๓๓๙	มาก
๑๘ ปีขึ้นไป	๒๘	๓.๓๔	๐.๓๔๐	ปานกลาง
รวม	๒๘๓	๓.๖๘	๐.๓๕๒	มาก

จากตาราง ๔.๒๑ พบว่า ผู้ผู้บริหารโรงเรียน ครูพี่เลี้ยง ผู้ปกครองและนักเรียนมีอายุต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการส่งเสริมการอบรมคุณธรรมจริยธรรมแก่เยาวชนของคณะสงฆ์อำเภอพุนพิน จังหวัดสุราษฎร์ธานี การใช้สื่อการสอนในการอบรม จำแนกตามอายุอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ ๓.๖๘

ตารางที่ ๔.๒๒ การวิเคราะห์ความแปรปรวนระดับความคิดเห็นของผู้ผู้บริหารโรงเรียน ครูพี่เลี้ยง ผู้ปกครองและนักเรียนที่มีต่อการส่งเสริมการอบรมคุณธรรมจริยธรรมแก่เยาวชนของคณะสงฆ์อำเภอพุนพิน จังหวัดสุราษฎร์ธานี การใช้สื่อการสอนในการอบรม จำแนกตามอายุ

แหล่งความแปรปรวน	n	$\bar{X}$	S.D	F	Sig.
ระหว่างกลุ่ม	๓.๖๖๑	๒	๑.๘๓๐	๑๖.๔๑๖**	๐.๐๐๐
ภายในกลุ่ม	๓๑.๒๒๑	๒๘๐	๐.๑๑๒		
รวม	๓๔.๘๘๒	๒๘๒			

** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๑

จากตาราง ๔.๒๒ พบว่า ผู้ผู้บริหารโรงเรียน ครูพี่เลี้ยง ผู้ปกครองและนักเรียนมีอายุต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการส่งเสริมการอบรมคุณธรรมจริยธรรมแก่เยาวชนของคณะสงฆ์อำเภอพุนพิน จังหวัดสุราษฎร์ธานี การใช้สื่อการสอนในการอบรม จำแนกตามอายุ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๑

ดังนั้นจึงได้ทำการเปรียบเทียบ ความแตกต่างของค่าเฉลี่ยเป็นรายคู่ โดยภาพรวม การใช้สื่อการสอนในการอบรม จำแนกตามอายุ ด้วยวิธีผลต่างนัยสำคัญน้อยที่สุด (Least Significant Difference: LSD.) รายละเอียดดังแสดงในตารางที่ ๔.๒๓

ตารางที่ ๔.๒๓ เปรียบเทียบความแตกต่างรายคู่การส่งเสริมการอบรมคุณธรรมจริยธรรมแก่เยาวชนของคณะสงฆ์อำเภอพุนพิน จังหวัดสุราษฎร์ธานี ด้วยวิธีผลต่างนัยสำคัญน้อยที่สุด (LSD.) ด้านการใช้สื่อการสอนในการอบรม จำแนกตามอายุ

อายุ	$\bar{X}$	อายุ		
		ต่ำกว่า ๑๖ ปี	๑๖-๑๘ ปี	๑๘ ปีขึ้นไป
		๓.๗๓	๓.๗๐	๓.๓๔
ต่ำกว่า ๑๖ ปี	๓.๗๓		๐.๐๓	๐.๓๙**
๑๖-๑๘ ปี	๓.๗๐			๐.๓๖**
๑๘ ปีขึ้นไป	๓.๓๔			

** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๑

จากตารางที่ ๔.๒๓ พบว่า ผู้บริหารโรงเรียน ครูพี่เลี้ยง ผู้ปกครองและนักเรียนที่มีอายุต่ำกว่า ๑๖ ปี มีความคิดเห็นต่อการส่งเสริมการอบรมคุณธรรมจริยธรรมแก่เยาวชนของคณะสงฆ์อำเภอพุนพิน จังหวัดสุราษฎร์ธานี ด้านการใช้สื่อการสอนในการอบรม ในระดับมากกว่า ผู้บริหารโรงเรียน ครูพี่เลี้ยง ผู้ปกครองและนักเรียนที่มีอายุ ๑๘ ปีขึ้นไป อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๑

ในขณะเดียวกัน ผู้บริหารโรงเรียน ครูพี่เลี้ยง ผู้ปกครองและนักเรียนที่มีอายุ ๑๖-๑๘ ปี มีความคิดเห็นต่อการส่งเสริมการอบรมคุณธรรมจริยธรรมแก่เยาวชนของคณะสงฆ์อำเภอพุนพิน จังหวัดสุราษฎร์ธานี ด้านการใช้สื่อการสอนในการอบรม โดยภาพรวม ในระดับมากกว่า ผู้บริหารโรงเรียน ครูพี่เลี้ยง ผู้ปกครองและนักเรียนที่มีอายุ ๑๘ ปีขึ้นไป อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๑

สมมติฐานที่ ๓ ผู้บริหารโรงเรียน ครูพี่เลี้ยง ผู้ปกครองและนักเรียนที่มีระดับชั้นต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการส่งเสริมการอบรมคุณธรรมจริยธรรมแก่เยาวชนของคณะสงฆ์อำเภอพุนพิน จังหวัดสุราษฎร์ธานี แตกต่างกัน

ตารางที่ ๔.๒๔ การเปรียบเทียบความคิดเห็นของผู้บริหารโรงเรียน ครูพี่เลี้ยง ผู้ปกครองและนักเรียนที่มีต่อการส่งเสริมการอบรมคุณธรรมจริยธรรมแก่เยาวชนของคณะสงฆ์อำเภอพุนพิน จังหวัดสุราษฎร์ธานี โดยภาพรวม จำแนกตามระดับชั้น

ระดับชั้น	n	$\bar{X}$	S.D	แปลผล
มัธยมศึกษาปีที่ ๔	๙๖	๓.๙๖	๐.๑๗๗	มาก
มัธยมศึกษาปีที่ ๕	๑๕๙	๓.๙๒	๐.๑๙๒	มาก
มัธยมศึกษาปีที่ ๖	๒๘	๓.๘๓	๐.๑๘๐	มาก
รวม	๒๘๓	๓.๙๒	๐.๑๘๙	มาก

จากตาราง ๔.๒๔ พบว่า ผู้บริหารโรงเรียน ครูพี่เลี้ยง ผู้ปกครองและนักเรียนมีระดับชั้นต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการส่งเสริมการอบรมคุณธรรมจริยธรรมแก่เยาวชนของคณะสงฆ์อำเภอพุนพิน จังหวัดสุราษฎร์ธานี โดยภาพรวม จำแนกตามระดับชั้น อยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ ๓.๙๒

ตารางที่ ๔.๒๕ การวิเคราะห์ความแปรปรวนระดับความคิดเห็นของผู้บริหารโรงเรียน ครูพี่เลี้ยง ผู้ปกครองและนักเรียนที่มีต่อการส่งเสริมการอบรมคุณธรรมจริยธรรมแก่เยาวชนของคณะสงฆ์อำเภอพุนพิน จังหวัดสุราษฎร์ธานี โดยภาพรวม จำแนกตามระดับชั้น

แหล่งความแปรปรวน	n	$\bar{X}$	S.D	F	Sig.
ระหว่างกลุ่ม	๐.๓๘๓	๒	๐.๑๙๒	๕.๕๔๑**	๐.๐๐๔
ภายในกลุ่ม	๙.๖๘๒	๒๘๐	๐.๐๓๕		
รวม	๑๐.๐๖๕	๒๘๒			

** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๑

จากตาราง ๔.๒๕ พบว่า ผู้บริหารโรงเรียน ครูพี่เลี้ยง ผู้ปกครองและนักเรียนมีระดับชั้นต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการส่งเสริมการอบรมคุณธรรมจริยธรรมแก่เยาวชนของคณะสงฆ์อำเภอพุนพิน จังหวัดสุราษฎร์ธานี ด้านการใช้สื่อการสอนในการอบรม จำแนกตามระดับชั้น แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๑

ดังนั้นจึงได้ทำการเปรียบเทียบ ความแตกต่างของค่าเฉลี่ยเป็นรายคู่ โดยภาพรวม การใช้สื่อการสอนในการอบรม จำแนกตามระดับชั้น ด้วยวิธีผลต่างนัยสำคัญน้อยที่สุด (Least Significant Difference: LSD.) รายละเอียดดังแสดงในตารางที่ ๔.๒๖

ตารางที่ ๔.๒๖ เปรียบเทียบความแตกต่างรายคู่การส่งเสริมการอบรมคุณธรรมจริยธรรมแก่เยาวชนของคณะสงฆ์อำเภอพุนพิน จังหวัดสุราษฎร์ธานี ด้วยวิธีผลต่างนัยสำคัญน้อยที่สุด (LSD.) โดยภาพรวม จำแนกตามระดับชั้น

(n = ๒๘๓)

ระดับชั้น	$\bar{X}$	ระดับชั้น		
		ต่ำกว่า ๑๖ ปี	๑๖-๑๘ ปี	๑๘ ปีขึ้นไป
		๔.๐๐	๔.๐๙	๓.๖๘
มัธยมศึกษาปีที่ ๔	๓.๙๖		๐.๐๔	๐.๑๓**
มัธยมศึกษาปีที่ ๕	๓.๙๒			๐.๐๙**
มัธยมศึกษาปีที่ ๖	๓.๘๓			

** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๑

จากตารางที่ ๔.๒๖ พบว่า ผู้บริหารโรงเรียน ครูพี่เลี้ยง ผู้ปกครองและนักเรียนที่มีระดับชั้น มัธยมศึกษาปีที่ ๔ มีความคิดเห็นต่อการส่งเสริมการอบรมคุณธรรมจริยธรรมแก่เยาวชนของคณะสงฆ์อำเภอพุนพิน จังหวัดสุราษฎร์ธานี โดยภาพรวม ในระดับมากกว่า ผู้บริหารโรงเรียน ครูพี่เลี้ยง ผู้ปกครองและนักเรียนที่มีมัธยมศึกษาปีที่ ๖ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๑

ในขณะเดียวกัน ผู้บริหารโรงเรียน ครูพี่เลี้ยง ผู้ปกครองและนักเรียนที่มีอายุ มัธยมศึกษาปีที่ ๕ มีความคิดเห็นต่อการส่งเสริมการอบรมคุณธรรมจริยธรรมแก่เยาวชนของคณะสงฆ์อำเภอพุนพิน จังหวัดสุราษฎร์ธานี โดยภาพรวม ในระดับมากกว่า ผู้บริหารโรงเรียน ครูพี่เลี้ยง ผู้ปกครองและนักเรียนที่มีมัธยมศึกษาปีที่ ๖ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๑

ตารางที่ ๔.๒๗ การเปรียบเทียบความคิดเห็นของผู้บริหารโรงเรียน ครูพี่เลี้ยง ผู้ปกครองและนักเรียนที่มีต่อการส่งเสริมการอบรมคุณธรรมจริยธรรมแก่เยาวชนของคณะสงฆ์อำเภอพุนพิน จังหวัดสุราษฎร์ธานี ด้านเนื้อหาหลักสูตรอบรม จำแนกตามระดับชั้น

ระดับชั้น	n	$\bar{X}$	S.D	แปลผล
มัธยมศึกษาปีที่ ๔	๙๖	๔.๐๓	๐.๓๐๖	มาก
มัธยมศึกษาปีที่ ๕	๑๕๙	๓.๙๘	๐.๓๓๙	มาก
มัธยมศึกษาปีที่ ๖	๒๘	๔.๐๖	๐.๓๐๒	มาก
รวม	๒๘๓	๔.๐๐	๐.๓๒๔	มาก

จากตาราง ๔.๒๗ พบว่า ผู้บริหารโรงเรียน ครูพี่เลี้ยง ผู้ปกครองและนักเรียนมีระดับชั้นต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการส่งเสริมการอบรมคุณธรรมจริยธรรมแก่เยาวชนของคณะสงฆ์อำเภอพุนพิน จังหวัดสุราษฎร์ธานี ด้านเนื้อหาหลักสูตรอบรม จำแนกตามระดับชั้นอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ ๔.๐๐

ตารางที่ ๔.๒๘ การวิเคราะห์ความแปรปรวนระดับความคิดเห็นของผู้บริหารโรงเรียน ครูพี่เลี้ยง ผู้ปกครองและนักเรียนที่มีต่อการส่งเสริมการอบรมคุณธรรมจริยธรรมแก่เยาวชนของคณะสงฆ์อำเภอพุนพิน จังหวัดสุราษฎร์ธานี ด้านเนื้อหาหลักสูตรอบรม จำแนกตามระดับชั้น

แหล่งความแปรปรวน	n	$\bar{X}$	S.D	F	Sig.
ระหว่างกลุ่ม	๐.๒๓๒	๒	๐.๑๑๖	๑.๑๐๔	๐.๓๓๓
ภายในกลุ่ม	๒๙.๔๔๕	๒๘๐	๐.๑๐๕		
รวม	๒๙.๖๗๘	๒๘๒			

จากตาราง ๔.๒๘ พบว่า ผู้บริหารโรงเรียน ครูพี่เลี้ยง ผู้ปกครองและนักเรียนมีระดับชั้นต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการส่งเสริมการอบรมคุณธรรมจริยธรรมแก่เยาวชนของคณะสงฆ์อำเภอพุนพิน จังหวัดสุราษฎร์ธานี ด้านเนื้อหาหลักสูตรอบรม จำแนกตามระดับชั้น ไม่แตกต่างกัน

ตารางที่ ๔.๒๙ การเปรียบเทียบความคิดเห็นของผู้บริหารโรงเรียน ครูพี่เลี้ยง ผู้ปกครองและนักเรียนที่มีต่อการส่งเสริมการอบรมคุณธรรมจริยธรรมแก่เยาวชนของคณะสงฆ์อำเภอพุนพิน จังหวัดสุราษฎร์ธานี ด้านการจัดกิจกรรมการอบรม จำแนกตามระดับชั้น

อายุ	n	$\bar{X}$	S.D	แปลผล
มัธยมศึกษาปีที่ ๔	๙๖	๔.๑๒	๐.๓๐๗	มาก
มัธยมศึกษาปีที่ ๕	๑๕๙	๔.๐๗	๐.๓๒๕	มาก
มัธยมศึกษาปีที่ ๖	๒๘	๔.๐๙	๐.๓๔๓	มาก
รวม	๒๘๓	๔.๐๙	๐.๓๒๐	มาก

จากตาราง ๔.๒๙ พบว่า ผู้ผู้บริหารโรงเรียน ครูพี่เลี้ยง ผู้ปกครองและนักเรียนมีระดับชั้นต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการส่งเสริมการอบรมคุณธรรมจริยธรรมแก่เยาวชนของคณะสงฆ์อำเภอพุนพิน จังหวัดสุราษฎร์ธานี ด้านการจัดกิจกรรมการอบรม จำแนกตามระดับชั้นอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ ๔.๐๙

ตารางที่ ๔.๓๐ การวิเคราะห์ความแปรปรวนระดับความคิดเห็นของผู้ผู้บริหารโรงเรียน ครูพี่เลี้ยง ผู้ปกครองและนักเรียนที่มีต่อการส่งเสริมการอบรมคุณธรรมจริยธรรมแก่เยาวชนของคณะสงฆ์อำเภอพุนพิน จังหวัดสุราษฎร์ธานี ด้านการจัดกิจกรรมการอบรม จำแนกตามระดับชั้น

แหล่งความแปรปรวน	n	$\bar{X}$	S.D	F	Sig.
ระหว่างกลุ่ม	๐.๑๒๕	๒	๐.๐๖๒	๐.๖๐๗	๐.๕๔๖
ภายในกลุ่ม	๒๘.๘๓๙	๒๘๐	๐.๑๐๓		
รวม	๒๘.๙๖๔	๒๘๒			

จากตาราง ๔.๓๐ พบว่า ผู้ผู้บริหารโรงเรียน ครูพี่เลี้ยง ผู้ปกครองและนักเรียนมีระดับชั้นต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการส่งเสริมการอบรมคุณธรรมจริยธรรมแก่เยาวชนของคณะสงฆ์อำเภอพุนพิน จังหวัดสุราษฎร์ธานี ด้านการจัดกิจกรรมการอบรม จำแนกตามระดับชั้น ไม่แตกต่างกัน

ตารางที่ ๔.๓๑ การเปรียบเทียบความคิดเห็นของผู้บริหารโรงเรียน ครูพี่เลี้ยง ผู้ปกครองและนักเรียนที่มีต่อการส่งเสริมการอบรมคุณธรรมจริยธรรมแก่เยาวชนของคณะสงฆ์อำเภอพุนพิน จังหวัดสุราษฎร์ธานี การใช้สื่อการสอนในการอบรม จำแนกตามระดับชั้น

อายุ	n	$\bar{X}$	S.D	แปลผล
มัธยมศึกษาปีที่ ๔	๙๖	๓.๗๓	๐.๓๒๓	มาก
มัธยมศึกษาปีที่ ๕	๑๕๙	๓.๗๐	๐.๓๓๙	มาก
มัธยมศึกษาปีที่ ๖	๒๘	๓.๓๔	๐.๓๔๐	ปานกลาง
รวม	๒๘๓	๓.๖๘	๐.๓๕๒	มาก

จากตาราง ๔.๓๑ พบว่า ผู้ผู้บริหารโรงเรียน ครูพี่เลี้ยง ผู้ปกครองและนักเรียนมีระดับชั้นต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการส่งเสริมการอบรมคุณธรรมจริยธรรมแก่เยาวชนของคณะสงฆ์อำเภอพุนพิน จังหวัดสุราษฎร์ธานี การใช้สื่อการสอนในการอบรม จำแนกตามระดับชั้นอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ ๓.๖๘

ตารางที่ ๔.๓๒ การวิเคราะห์ความแปรปรวนระดับความคิดเห็นของผู้ผู้บริหารโรงเรียน ครูพี่เลี้ยง ผู้ปกครองและนักเรียนที่มีต่อการส่งเสริมการอบรมคุณธรรมจริยธรรมแก่เยาวชนของคณะสงฆ์อำเภอพุนพิน จังหวัดสุราษฎร์ธานี การใช้สื่อการสอนในการอบรม จำแนกตามระดับชั้น

แหล่งความแปรปรวน	n	$\bar{X}$	S.D	F	Sig.
ระหว่างกลุ่ม	๓.๖๖๑	๒	๑.๘๓๐	๑๖.๔๑๖**	๐.๐๐๐
ภายในกลุ่ม	๓๑.๒๒๑	๒๘๐	๐.๑๑๒		
รวม	๓๔.๘๘๒	๒๘๒			

** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๑

จากตาราง ๔.๓๒ พบว่า ผู้ผู้บริหารโรงเรียน ครูพี่เลี้ยง ผู้ปกครองและนักเรียนมีระดับชั้นต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการส่งเสริมการอบรมคุณธรรมจริยธรรมแก่เยาวชนของคณะสงฆ์อำเภอพุนพิน จังหวัดสุราษฎร์ธานี การใช้สื่อการสอนในการอบรม จำแนกตามระดับชั้น แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๑

ดังนั้นจึงได้ทำการเปรียบเทียบ ความแตกต่างของค่าเฉลี่ยเป็นรายคู่ โดยภาพรวม การใช้สื่อการสอนในการอบรม จำแนกตามระดับชั้น ด้วยวิธีผลต่างนัยสำคัญน้อยที่สุด (Least Significant Difference: LSD.) รายละเอียดดังแสดงในตารางที่ ๔.๓๓

ตารางที่ ๔.๓๓ เปรียบเทียบความแตกต่างรายคู่การส่งเสริมการอบรมคุณธรรมจริยธรรมแก่เยาวชนของคณะสงฆ์อำเภอพุนพิน จังหวัดสุราษฎร์ธานี ด้วยวิธีผลต่างนัยสำคัญน้อยที่สุด (LSD.) ด้านการใช้สื่อการสอนในการอบรม จำแนกตามระดับชั้น

อายุ	$\bar{X}$	อายุ		
		ต่ำกว่า ๑๖ ปี	๑๖-๑๘ ปี	๑๘ ปีขึ้นไป
		๓.๗๓	๓.๗๐	๓.๓๔
มัธยมศึกษาปีที่ ๔	๓.๗๓		๐.๐๓	๐.๓๙**
มัธยมศึกษาปีที่ ๕	๓.๗๐			๐.๓๖**
มัธยมศึกษาปีที่ ๖	๓.๓๔			

** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๑

จากตารางที่ ๔.๓๓ พบว่า พบว่า ผู้บริหารโรงเรียน ครูพี่เลี้ยง ผู้ปกครองและนักเรียนที่มีระดับชั้น มัธยมศึกษาปีที่ ๔ มีความคิดเห็นต่อการส่งเสริมการอบรมคุณธรรมจริยธรรมแก่เยาวชนของคณะสงฆ์อำเภอพุนพิน จังหวัดสุราษฎร์ธานี ด้านการใช้สื่อการสอนในการอบรม ในระดับมากกว่าผู้บริหารโรงเรียน ครูพี่เลี้ยง ผู้ปกครองและนักเรียนที่มีมัธยมศึกษาปีที่ ๖ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๑

ในขณะเดียวกัน ผู้บริหารโรงเรียน ครูพี่เลี้ยง ผู้ปกครองและนักเรียนที่มีระดับชั้น มัธยมศึกษาปีที่ ๕ มีความคิดเห็นต่อการส่งเสริมการอบรมคุณธรรมจริยธรรมแก่เยาวชนของคณะสงฆ์อำเภอพุนพิน จังหวัดสุราษฎร์ธานี ด้านการใช้สื่อการสอนในการอบรม โดยภาพรวม ในระดับมากกว่าผู้บริหารโรงเรียน ครูพี่เลี้ยง ผู้ปกครองและนักเรียนที่มีผู้ปกครองและนักเรียนที่มีระดับชั้น มัธยมศึกษาปีที่ ๖ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๑

สมมติฐานที่ ๔ ผู้บริหารโรงเรียน ครูพี่เลี้ยง ผู้ปกครองและนักเรียนที่มีวุฒิการศึกษาทางธรรม มีความคิดเห็นต่อการส่งเสริมการอบรมคุณธรรมจริยธรรมแก่เยาวชนของคณะสงฆ์อำเภอพุนพิน จังหวัดสุราษฎร์ธานี แตกต่างกัน

ตารางที่ ๔.๓๔ การเปรียบเทียบความคิดเห็นของผู้บริหารโรงเรียน ครูพี่เลี้ยง ผู้ปกครองและนักเรียน ที่มีต่อการส่งเสริมการอบรมคุณธรรมจริยธรรมแก่เยาวชนของคณะสงฆ์อำเภอพุนพิน จังหวัดสุราษฎร์ธานี โดยภาพรวม จำแนกตามวุฒิการศึกษาทางธรรม

วุฒิการศึกษาทางธรรม	n	$\bar{X}$	S.D	แปลผล
ธรรมศึกษาตรี	๑๓๘	๓.๙๑	๐.๑๘๘	มาก
ธรรมศึกษาโท	๑๐๙	๓.๙๔	๐.๑๙๕	มาก
ธรรมศึกษาเอก	๓๖	๓.๙๐	๐.๑๗๔	มาก
รวม	๒๘๓	๓.๙๒	๐.๑๘๙	มาก

จากตาราง ๔.๓๔ พบว่า ผู้ผู้บริหารโรงเรียน ครูพี่เลี้ยง ผู้ปกครองและนักเรียนมีวุฒิ การศึกษาทางธรรม มีความคิดเห็นต่อการส่งเสริมการอบรมคุณธรรมจริยธรรมแก่เยาวชนของ คณะสงฆ์อำเภอพุนพิน จังหวัดสุราษฎร์ธานี โดยภาพรวม จำแนกตามวุฒิการศึกษาทางธรรม อยู่ใน ระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ ๓.๙๒

ตารางที่ ๔.๓๕ การวิเคราะห์ความแปรปรวนระดับความคิดเห็นของผู้ผู้บริหารโรงเรียน ครูพี่เลี้ยง ผู้ปกครองและนักเรียนที่มีต่อการส่งเสริมการอบรมคุณธรรมจริยธรรมแก่เยาวชนของคณะสงฆ์อำเภอ พุนพิน จังหวัดสุราษฎร์ธานี โดยภาพรวม จำแนกตามวุฒิการศึกษาทางธรรม

แหล่งความแปรปรวน	n	$\bar{X}$	S.D	F	Sig.
ระหว่างกลุ่ม	๐.๐๖๒	๒	๐.๐๓๑	๐.๘๖๒	๐.๔๒๓
ภายในกลุ่ม	๑๐.๐๐๓	๒๘๐	๐.๐๓๖		
รวม	๑๐.๐๖๕	๒๘๒			

จากตาราง ๔.๓๕ พบว่า ผู้ผู้บริหารโรงเรียน ครูพี่เลี้ยง ผู้ปกครองและนักเรียนมีวุฒิการศึกษาทางธรรมต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการส่งเสริมการอบรมคุณธรรมจริยธรรมแก่เยาวชนของคณะสงฆ์อำเภอพุนพิน จังหวัดสุราษฎร์ธานี โดยภาพรวม จำแนกตามวุฒิการศึกษาทางธรรมไม่แตกต่างกัน

ตารางที่ ๔.๓๖ การเปรียบเทียบความคิดเห็นของผู้บริหารโรงเรียน ครูพี่เลี้ยง ผู้ปกครองและนักเรียนที่มีต่อการส่งเสริมการอบรมคุณธรรมจริยธรรมแก่เยาวชนของคณะสงฆ์อำเภอพุนพิน จังหวัดสุราษฎร์ธานี ด้านเนื้อหาหลักสูตรอบรม จำแนกตามวุฒิการศึกษาทางธรรม

วุฒิการศึกษาทางธรรม	n	$\bar{X}$	S.D	แปลผล
ธรรมศึกษาตรี	๑๓๘	๓.๙๘	๐.๓๒๐	มาก
ธรรมศึกษาโท	๑๐๙	๔.๐๔	๐.๓๒๘	มาก
ธรรมศึกษาเอก	๓๖	๓.๙๙	๐.๓๒๗	มาก
รวม	๒๘๓	๔.๐๐	๐.๓๒๔	มาก

จากตาราง ๔.๓๖ พบว่า ผู้ผู้บริหารโรงเรียน ครูพี่เลี้ยง ผู้ปกครองและนักเรียนมีวุฒิการศึกษาทางธรรม มีความคิดเห็นต่อการส่งเสริมการอบรมคุณธรรมจริยธรรมแก่เยาวชนของคณะสงฆ์อำเภอพุนพิน จังหวัดสุราษฎร์ธานี ด้านเนื้อหาหลักสูตรอบรม จำแนกตามวุฒิการศึกษาทางธรรม อยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ ๔.๐๐

ตารางที่ ๔.๓๗ การวิเคราะห์ความแปรปรวนระดับความคิดเห็นของผู้ผู้บริหารโรงเรียน ครูพี่เลี้ยง ผู้ปกครองและนักเรียนที่มีต่อการส่งเสริมการอบรมคุณธรรมจริยธรรมแก่เยาวชนของคณะสงฆ์อำเภอพุนพิน จังหวัดสุราษฎร์ธานี ด้านเนื้อหาหลักสูตรอบรม จำแนกตามวุฒิการศึกษาทางธรรม

แหล่งความแปรปรวน	n	$\bar{X}$	S.D	F	Sig.
ระหว่างกลุ่ม	๐.๒๖๕	๒	๐.๑๓๒	๑.๒๖๐	๐.๒๘๕
ภายในกลุ่ม	๒๙.๔๑๓	๒๘๐	๐.๑๐๕		
รวม	๒๙.๖๗๘	๒๘๒			

จากตาราง ๔.๓๗ พบว่า ผู้ผู้บริหารโรงเรียน ครูพี่เลี้ยง ผู้ปกครองและนักเรียนมีพฤติกรรมการศึกษาทางธรรมต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการส่งเสริมการอบรมคุณธรรมจริยธรรมแก่เยาวชนของคณะสงฆ์อำเภอพุนพิน จังหวัดสุราษฎร์ธานี ด้านเนื้อหาหลักสูตรอบรม จำแนกตามวุฒิการศึกษาทางธรรม ไม่แตกต่างกัน

ตารางที่ ๔.๓๘ การเปรียบเทียบความคิดเห็นของผู้บริหารโรงเรียน ครูพี่เลี้ยง ผู้ปกครองและนักเรียนที่มีต่อการส่งเสริมการอบรมคุณธรรมจริยธรรมแก่เยาวชนของคณะสงฆ์อำเภอพุนพิน จังหวัดสุราษฎร์ธานี ด้านการจัดกิจกรรมการอบรม จำแนกตามวุฒิการศึกษาทางธรรม

วุฒิการศึกษาทางธรรม	n	$\bar{X}$	S.D	แปลผล
ธรรมศึกษาตรี	๑๓๘	๔.๐๘	๐.๓๒๑	มาก
ธรรมศึกษาโท	๑๐๙	๔.๑๐	๐.๓๐๖	มาก
ธรรมศึกษาเอก	๓๖	๔.๐๗	๐.๓๖๔	มาก
รวม	๒๘๓	๔.๐๙	๐.๓๒๐	มาก

จากตาราง ๔.๓๘ พบว่า ผู้ผู้บริหารโรงเรียน ครูพี่เลี้ยง ผู้ปกครองและนักเรียนมีพฤติกรรมการศึกษาทางธรรม มีความคิดเห็นต่อการส่งเสริมการอบรมคุณธรรมจริยธรรมแก่เยาวชนของคณะสงฆ์อำเภอพุนพิน จังหวัดสุราษฎร์ธานี ด้านการจัดกิจกรรมการอบรม จำแนกตามวุฒิการศึกษาทางธรรม อยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ ๔.๐๙

ตารางที่ ๔.๓๙ การวิเคราะห์ความแปรปรวนระดับความคิดเห็นของผู้ผู้บริหารโรงเรียน ครูพี่เลี้ยง ผู้ปกครองและนักเรียนที่มีต่อการส่งเสริมการอบรมคุณธรรมจริยธรรมแก่เยาวชนของคณะสงฆ์อำเภอพุนพิน จังหวัดสุราษฎร์ธานี ด้านการจัดกิจกรรมการอบรม จำแนกตามวุฒิการศึกษาทางธรรม

แหล่งความแปรปรวน	n	$\bar{X}$	S.D	F	Sig.
ระหว่างกลุ่ม	๐.๐๔๗	๒	๐.๐๒๔	๐.๒๒๘	๐.๗๙๗
ภายในกลุ่ม	๒๘.๙๑๗	๒๘๐	๐.๑๐๓		
รวม	๒๘.๙๖๔	๒๘๒			

จากตาราง ๔.๓๙ พบว่า ผู้ผู้บริหารโรงเรียน ครูพี่เลี้ยง ผู้ปกครองและนักเรียนมีพฤติกรรมการศึกษาทางธรรมต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการส่งเสริมการอบรมคุณธรรมจริยธรรมแก่เยาวชนของคณะสงฆ์อำเภอพุนพิน จังหวัดสุราษฎร์ธานี ด้านการจัดกิจกรรมการอบรม จำแนกตามวุฒิการศึกษาทางธรรม ไม่แตกต่างกัน

ตารางที่ ๔.๔๐ การเปรียบเทียบความคิดเห็นของผู้บริหารโรงเรียน ครูพี่เลี้ยง ผู้ปกครองและนักเรียนที่มีต่อการส่งเสริมการอบรมคุณธรรมจริยธรรมแก่เยาวชนของคณะสงฆ์อำเภอพุนพิน จังหวัดสุราษฎร์ธานี การใช้สื่อการสอนในการอบรม จำแนกตามวุฒิการศึกษาทางธรรม

วุฒิการศึกษาทางธรรม	n	$\bar{X}$	S.D	แปลผล
ธรรมศึกษาตรี	๑๓๘	๓.๖๙	๐.๓๔๑	มาก
ธรรมศึกษาโท	๑๐๙	๓.๖๗	๐.๓๘๑	มาก
ธรรมศึกษาเอก	๓๖	๓.๖๔	๐.๓๐๔	มาก
รวม	๒๘๓	๓.๖๘	๐.๓๕๒	มาก

จากตาราง ๔.๔๐ พบว่า ผู้ผู้บริหารโรงเรียน ครูพี่เลี้ยง ผู้ปกครองและนักเรียนมีพฤติกรรมการศึกษาทางธรรม มีความคิดเห็นต่อการส่งเสริมการอบรมคุณธรรมจริยธรรมแก่เยาวชนของคณะสงฆ์อำเภอพุนพิน จังหวัดสุราษฎร์ธานี การใช้สื่อการสอนในการอบรม จำแนกตามวุฒิการศึกษาทางธรรม อยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ ๓.๖๘

ตารางที่ ๔.๔๑ การวิเคราะห์ความแปรปรวนระดับความคิดเห็นของผู้ผู้บริหารโรงเรียน ครูพี่เลี้ยง ผู้ปกครองและนักเรียนที่มีต่อการส่งเสริมการอบรมคุณธรรมจริยธรรมแก่เยาวชนของคณะสงฆ์อำเภอพุนพิน จังหวัดสุราษฎร์ธานี การใช้สื่อการสอนในการอบรม จำแนกตามวุฒิการศึกษาทางธรรม

แหล่งความแปรปรวน	n	$\bar{X}$	S.D	F	Sig.
ระหว่างกลุ่ม	๐.๐๕๕	๒	๐.๐๒๘	๐.๒๒๒	๐.๘๐๑
ภายในกลุ่ม	๓๔.๘๒๗	๒๘๐	๐.๑๒๔		
รวม	๓๔.๘๘๒	๒๘๒			

จากตาราง ๔.๔๑ พบว่า ผู้บริหารโรงเรียน ครูพี่เลี้ยง ผู้ปกครองและนักเรียนมีวุฒิ การศึกษาทางธรรมต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการส่งเสริมการอบรมคุณธรรมจริยธรรมแก่เยาวชนของ คณะสงฆ์อำเภอพุนพิน จังหวัดสุราษฎร์ธานี การใช้สื่อการสอนในการอบรม จำแนกตามวุฒิการศึกษา ทางธรรม ไม่แตกต่างกัน

ตารางที่ ๔.๔๒ สรุปผลการทดสอบสมมติฐานการวิจัย

สมมติฐาน	ผลการทดสอบ	
	ยอมรับ	ปฏิเสธ
สมมติฐานที่ ๑ ผู้บริหารโรงเรียน ครูพี่เลี้ยง ผู้ปกครองและนักเรียนมีเพศต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการส่งเสริมการอบรมคุณธรรมจริยธรรมแก่เยาวชนของคณะสงฆ์อำเภอพุนพิน จังหวัดสุราษฎร์ธานี แตกต่างกัน	-	✓
สมมติฐานที่ ๒ ผู้บริหารโรงเรียน ครูพี่เลี้ยง ผู้ปกครองและนักเรียนมีอายุต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการส่งเสริมการอบรมคุณธรรมจริยธรรมแก่เยาวชนของคณะสงฆ์อำเภอพุนพิน จังหวัดสุราษฎร์ธานี แตกต่างกัน	✓	-
สมมติฐานที่ ๓ ผู้บริหารโรงเรียน ครูพี่เลี้ยง ผู้ปกครองและนักเรียนที่มีระดับชั้น มีความคิดเห็นต่อการส่งเสริมการอบรมคุณธรรมจริยธรรมแก่เยาวชนของคณะสงฆ์อำเภอพุนพิน จังหวัดสุราษฎร์ธานี แตกต่างกัน	✓	-
สมมติฐานที่ ๔ ผู้บริหารโรงเรียน ครูพี่เลี้ยง ผู้ปกครองและนักเรียนที่มีวุฒิการศึกษาทางธรรม มีความคิดเห็นต่อการส่งเสริมการอบรมคุณธรรมจริยธรรมแก่เยาวชนของคณะสงฆ์อำเภอพุนพิน จังหวัดสุราษฎร์ธานี แตกต่างกัน	-	✓

จากตารางที่ ๔.๓๘ แสดงให้เห็นว่า สถานภาพส่วนบุคคลด้านอายุและระดับชั้น ของผู้บริหารโรงเรียน ครูพี่เลี้ยง ผู้ปกครองและนักเรียนที่ตอบแบบสอบถาม มีผลทำให้ความคิดเห็นที่มีต่อการส่งเสริมการอบรมคุณธรรมจริยธรรมแก่เยาวชนของคณะสงฆ์อำเภอพุนพิน จังหวัดสุราษฎร์ธานี แตกต่างกัน ซึ่งเป็นการยอมรับสมมติฐานที่ตั้งไว้ ส่วนสถานภาพส่วนบุคคลด้านเพศ และวุฒิการศึกษาทางธรรม ไม่มีผลทำให้เกิดความคิดเห็นที่แตกต่างกัน

๔.๔ ปัญหา อุปสรรคและข้อเสนอแนะในการส่งเสริมการอบรมคุณธรรมจริยธรรมแก่เยาวชนของคณะสงฆ์อำเภอพุนพิน จังหวัดสุราษฎร์ธานี

ปัญหา อุปสรรคและข้อเสนอแนะในการส่งเสริมการอบรมคุณธรรมจริยธรรมแก่เยาวชนของคณะสงฆ์อำเภอพุนพิน จังหวัดสุราษฎร์ธานี ซึ่งเป็นข้อมูลที่ได้จากคำถามปลายเปิด (Open-Ended) ผู้วิจัยได้นำเสนอข้อมูลโดยเขียนเป็นความเรียงประกอบตาราง ดังนี้

๔.๔.๑ ด้านเนื้อหาหลักสูตรอบรม

ปัญหา อุปสรรคและข้อเสนอแนะในการส่งเสริมการอบรมคุณธรรมจริยธรรมแก่เยาวชนของคณะสงฆ์อำเภอพุนพิน จังหวัดสุราษฎร์ธานี ในด้านเนื้อหาหลักสูตรอบรม รายละเอียดดังแสดงในตารางที่ ๔.๑๔

ตารางที่ ๔.๑๔ ปัญหา อุปสรรคและข้อเสนอแนะในการส่งเสริมการอบรมคุณธรรมจริยธรรมแก่เยาวชนของคณะสงฆ์อำเภอพุนพิน จังหวัดสุราษฎร์ธานี ด้านเนื้อหาหลักสูตรอบรม

ปัญหา อุปสรรค	ข้อเสนอแนะ
๑.สาระยังน้อยไม่ค่อยมีอะไรมาเพิ่ม เนื้อสาระให้เท่าทันปัจจุบันมากกว่าเดิม	๑.ควรให้เพิ่มสาระในการฝึกอบรมและปฏิบัติธรรมให้มากกว่าแบบเก่า เพิ่มกิจกรรมสัมพันธ์นันทนาการต่างๆ ให้ดีกับความสมควรของ ผู้ปฏิบัติธรรมมากกว่าการพักผ่อนนานๆ
๒.เนื้อหาสาระที่บรรยายไม่เห็นภาพ	๒.ควรมีการบรรยายพร้อมภาพประกอบที่ทำให้เข้าใจง่ายหรือมีสื่อประกอบ
๓.เนื้อหาสาระยังขาดความน่าสนใจ	๓.เนื้อหาสาระควรมีข่าวสาร เหตุการณ์ ในปัจจุบันสอดแทรกเข้าไปในธรรมะเป็นการเพิ่มความน่าสนใจ ควรมีเรื่องนรกสวรรค์ เพื่อ รู้บาปบุญคุณโทษ เรื่องโทษยาเสพติด ควรเพิ่มความสนุกสนาน
๔.ผู้มาใหม่เปิดหน้าบทสวดมนต์ไม่ทัน(ยังสวดไม่ได้)	๔.ควรทำความเข้าใจกับผู้มาอบรมว่าสวดบทใดบ้าง บอกหน้าที่เท่าไร
๕.บรรยายธรรมฟังเข้าใจภาษาพระยาก	
๖.วิทยากรพูดเยอะไป,พูดเรื่องเดิมๆ(ซ้ำ)พิธีรีตรองมากเกินไป	

ปัญหา อุปสรรค	ข้อเสนอแนะ
	๕.บรรยายธรรมควรใช้ภาษาฟังง่ายแบบชาวบ้านๆ เพราะภาษาพระฟังเข้าใจยากสำหรับโยม, เน้นธรรมพื้นฐานให้มากขึ้น เพราะนำไปใช้ในชีวิตประจำวันได้
	๖.ควรจัดสรรเวลาบรรยายให้สั้นกว่านี้, ควรลดพิธีรีตองพูดแต่เรื่องที่เป็นประโยชน์

๔.๔.๒ ด้านการจัดกิจกรรมการอบรม

ปัญหา อุปสรรคและข้อเสนอแนะในการส่งเสริมการอบรมคุณธรรมจริยธรรมแก่เยาวชนของคณะสงฆ์อำเภอพนมพิณ จังหวัดสุราษฎร์ธานี ด้านการจัดกิจกรรมการอบรม รายละเอียดดังแสดงในตารางที่ ๔.๑๕

ตารางที่ ๔.๔๔ ปัญหา อุปสรรคและข้อเสนอแนะในการส่งเสริมการอบรมคุณธรรมจริยธรรมแก่เยาวชนของคณะสงฆ์อำเภอพนมพิณ จังหวัดสุราษฎร์ธานี ด้านการจัดกิจกรรมการอบรม

ปัญหา อุปสรรค	ข้อเสนอแนะ
๑.พระอาจารย์เทศน์เก่งๆ เทศน์น่าฟังมีน้อย ผู้ฟังมักจะเบื่อและไม่ตั้งใจฟัง	๑.ควรหาพระอาจารย์เทศน์เก่งๆ เทศน์ให้ฟังบ่อยๆ ได้ความรู้มาก เอามาปรับใช้ในชีวิตประจำวันและเกิดแรงจูงใจในการฟัง ทำให้ฟังได้เรื่อยๆ จนจบ วิทยากรควรมีความสามารถในการบรรยายจูงใจ ควรเพิ่มความสนุกสนาน
๒.วิทยากรน้อยไปคุมผู้ปฏิบัติไม่ทั่วถึง	๒. ควรเพิ่มวิทยากรให้มากกว่านี้ไม่จำเป็นต้องหานอกวัด ผลติวิทยากรในวัดให้มีความรู้เข้าใจเรื่องธรรมะ ควรมีวิทยากรฆราวาส หรือผู้มีความรู้เกี่ยวกับพระพุทธศาสนา
๓.มีวิทยากรชำนาญด้านการปฏิบัติกัมมัฏฐานน้อย	
๔.ผู้เข้าอบรมใหม่ๆ จะไม่ค่อยเข้าใจว่าจะปฏิบัติตนอย่างไร	
๕.วิทยากรบางครั้งนำเสนอสับสนไม่ชัดเจน, ยังตอบปัญหาไม่ชัดเจนทำให้ไม่เข้าใจ	
๖.วิทยากรบางคนไม่เป็นมิตร	

ปัญหา อุปสรรค	ข้อเสนอแนะ
	๓.ควรวิทยากรเป็นนักปฏิบัติเพื่อจุดประกายความต้องการหาความสงบ, มั่นทนทนเพิ่มเติมความรู้อย่างสม่ำเสมอ
	๔.วิทยากรควรเป็นพี่เลี้ยงให้คำแนะนำจะได้เข้าใจว่าจะปฏิบัติตนอย่างไร
	๕.วิทยากรควรเสนอให้ชัดเจน ,การสอนต้องเริ่มต้นระดับต้นก่อน ทำให้ทราบถึงที่มา ก่อนจึงจะลงมือกระทำ
	๖.ควรมีน้ำใจ ยิ้มแย้ม แจ่มใส

๔.๔.๓ ด้านการใช้สื่อการสอนในการอบรม

ปัญหา อุปสรรคและข้อเสนอแนะในการส่งเสริมการอบรมคุณธรรมจริยธรรมแก่เยาวชนของคณะสงฆ์อำเภอพนมพิณ จังหวัดสุราษฎร์ธานี การใช้สื่อการสอนในการอบรม รายละเอียดดังแสดงในตารางที่ ๔.๑๒

ตารางที่ ๔.๔๕ ปัญหา อุปสรรคและข้อเสนอแนะในการส่งเสริมการอบรมคุณธรรมจริยธรรมแก่เยาวชนของคณะสงฆ์อำเภอพนมพิณ จังหวัดสุราษฎร์ธานี ด้านการใช้สื่อการสอนในการอบรม

ปัญหา อุปสรรค	ข้อเสนอแนะ
๑.สื่อการสอนน้อย	๑.ควรเพิ่มสื่อการสอนฝึกอบรมควบคู่เข้าไปด้วย
๒.รูปแบบการอบรมไม่เน้นเรื่องกฎแห่งกรรม	จัดหากิจกรรมให้มากกว่าเดินจงกรม การฟังเทศน์ เช่นการรับชมวีดิทัศน์บรรยายธรรมต่างๆ
๓.กำหนดเวลาทำกิจกรรมไม่ชัดเจน ผู้เข้ารับการอบรมไม่ทราบเวลาในการเข้าการอบรม	โปรเจคเตอร์ เพื่อให้เห็นภาพชัด
ชัดเจน กิจกรรมน้อย	๒.ควรมีการรูปแบบอบรมเน้นเรื่องกฎแห่งกรรมจะได้เตือนใจไม่ให้ทำชั่ว

ปัญหา อุปสรรค	ข้อเสนอแนะ
๔. ควรแบ่งเวลาไม่เหมาะสม บางกิจกรรมใช้เวลาไม่เท่ากันเวลานั่งสมาธิวิทยากรใช้เสียงบรรยายเสียงรบกวนสมาธิ จิตไม่อยู่ในอารมณ์กรรมฐานนั่งอบรมนานไปเมื่อย	๓. ควรกำหนดเวลาทำกิจกรรมให้ชัดเจน ควรมีตารางเวลาประจำวันให้ทราบ ควรมีกิจกรรมมากกว่านี้
๕. ขาดสื่อสำหรับผู้ปฏิบัติใหม่อาจจะยังไม่รู้วิธีการปฏิบัติธรรมในการเจริญภาวนา	๔. ควรแบ่งเวลาให้เหมาะสม ฟังคำบรรยาย เติบจนกรม นั่งสมาธิให้สมควร เมื่อถึงเวลาปฏิบัติ นั้น ควรให้วิทยากรหยุดใช้เสียงบรรยาย อบรมเวลาเหมาะสมเพื่อให้ผ่อนคลายกล้ามเนื้อบางเวลา
๖. บ้านอยู่ไกลไม่สะดวกมาปฏิบัติ อยากปฏิบัติที่บ้าน	๕. ควรมีป้ายหรือหนังสือบอกวิธีปฏิบัติธรรม และอบรมก่อนการปฏิบัติจริงสำหรับผู้ปฏิบัติใหม่
	๖. ควรมีข้อมูลวิธีปฏิบัติบน Web และควร update ข้อมูลประจำเผื่อผู้ที่ไม่สามารถมาปฏิบัติที่วัด ก็สามารถปฏิบัติที่บ้านได้

๔.๕ สรุปผลสัมภาษณ์ การส่งเสริมการอบรมคุณธรรมจริยธรรมแก่เยาวชนของ คณะสงฆ์อำเภอพุนพิน จังหวัดสุราษฎร์ธานี

ผู้วิจัยใช้แบบสัมภาษณ์ (Interview) สำหรับเก็บข้อมูลจากผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key Informants) จากการสุ่มแบบเจาะจง (Purposive Sampling) จำนวน ๑๐ รูป/คน ดังนี้

ผลการสัมภาษณ์ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key Informants) สามารถสรุปผลโดยจำแนกตาม รายด้านของการวิจัย ดังนี้

ผลจากการสัมภาษณ์ สรุปได้ดังนี้

๑. ท่านมีความคิดเห็นว่า การส่งเสริมการอบรมคุณธรรมจริยธรรมแก่เยาวชนของคณะ สงฆ์อำเภอพุนพิน จังหวัดสุราษฎร์ธานี ในปัจจุบันนี้ เป็นอย่างไรบ้าง

จากภาพรวม ผู้ให้สัมภาษณ์แสดงทัศนะว่า สภาพสังคมไทยในปัจจุบัน มีการแข่งขัน ทางเศรษฐกิจอย่างรุนแรง ทำให้เกิดผลกระทบต่อสภาวะความเป็นอยู่ของบุคคล เด็กและเยาวชนขาด การอบรมสั่งสอนให้มีความรู้ ความเข้าใจในการศึกษาหลักธรรม คุณธรรม จริยธรรม เพื่อนำไปใช้ในการ ปฏิบัติหน้าที่ให้อยู่ร่วมกันในสังคมได้อย่างมีความสุข^๑ การแข่งขันอย่างรุนแรงทางด้านเศรษฐกิจ ทำให้คนส่วนใหญ่เห็นแก่ประโยชน์ส่วนตน ขาดความตระหนักในความรับผิดชอบต่อสังคม ประเทศชาติ ศาสนา และพระมหากษัตริย์^๒ จึงต้องจัดกิจกรรมเพื่อพัฒนาผู้เรียนให้รู้จักหน้าที่ของตน และฐานะที่เป็นพลเมืองของประเทศชาติ ส่งเสริมให้ยึดมั่นในระบอบประชาธิปไตย ช่วยเหลือเกื้อกูล ซึ่งกันและกัน ปฏิบัติตามหลักธรรมคำสอนของพระพุทธศาสนาและนึกถึงประโยชน์ส่วนรวมมากกว่า ส่วนตน^๓

การที่เด็กและเยาวชนไทย ขาดคุณธรรมจริยธรรมในสังคมไทยได้ทวีความรุนแรง และมีความหลากหลายมากขึ้นกว่าในอดีตที่ผ่านมา สาเหตุส่วนหนึ่งมาจากสภาพแวดล้อม และเปลี่ยนแปลงไปตามกระแสการพัฒนาทางเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารไร้พรมแดน^๔ และปัญหาการขาดคุณธรรมจริยธรรมของคนในสังคม ยังส่งผลถึงเด็ก เยาวชน และประชาชนในสังคม

^๑สัมภาษณ์ พระครูสถิตพัฒนารมณ, เจ้าคณะอำเภอพุนพิน จังหวัดสุราษฎร์ธานี, ๖ ธันวาคม ๒๕๖๑.

^๒สัมภาษณ์ พระครูสารโสตรธิคุณ, รองเจ้าคณะอำเภอพุนพิน จังหวัดสุราษฎร์ธานี, ๗ ธันวาคม ๒๕๖๑.

^๓สัมภาษณ์ พระครูอาคมปัญญาคุณ, เจ้าคณะตำบลท่าข้าม เขต ๒ อำเภอพุนพิน จังหวัดสุราษฎร์ธานี, ๑๐ ธันวาคม ๒๕๖๑.

^๔สัมภาษณ์ พระครูนิโครธนนทคุณ, เจ้าคณะตำบลหนองไทร อำเภอพุนพิน จังหวัดสุราษฎร์ธานี, ๑๑ ธันวาคม ๒๕๖๑.

อย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ ให้หลงผิดและมีพฤติกรรมที่เบี่ยงเบน ขาดระเบียบวินัย ซึ่งทำให้ภูมิคุ้มกันของเด็กเยาวชนและประชาชนในสังคมที่จะต้านทานกับปัญหา ต้องขาดความมั่นคงจนเกิดปัญหาต่างๆ ของสังคมตามมา^๕ เช่น สำหรับเด็กและเยาวชน ได้แก่ ปัญหาการก่อเหตุทะเลาะวิวาท ปัญหาการแพร่ระบาดของยาเสพติด ปัญหาการมีเพศสัมพันธ์ในวัยเรียน ปัญหาการติดเกมส์ สำหรับประชาชนทั่วไป ได้แก่ ปัญหาการทำงานที่ไม่มีความสุข ปัญหาความสามัคคีในองค์กร เป็นต้น^๖

คณะสงฆ์อำเภอพุนพิน จังหวัดสุราษฎร์ธานี ได้เห็นความสำคัญของปัญหาดังกล่าวและได้ดำเนินการส่งเสริมและพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมในสังคมไทย ตามโครงการส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรม เพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิต ปัจจุบันได้เล็งเห็นว่าวิธีการจะแก้ไขปัญหาดังกล่าวนั้น จะต้องอาศัยกระบวนการปลูกฝังคุณธรรม ตามหลักพระพุทธศาสนา ทำให้เกิดสมาธิและสติปัญญา^๗ โดยเฉพาะอย่างยิ่งการฝึกปฏิบัติธรรมในกลุ่มนักเรียนจะช่วยให้มีจิตใจพื้นฐานที่โอบอ้อมอารี มีเมตตากรุณา และมีคุณธรรม ซึ่งจะช่วยให้พื้นฐานทางจิตใจอยู่ในกรอบคุณธรรมและจริยธรรม ย่อมส่งผลให้นักเรียนเป็นคนดี และสามารถแก้ปัญหาสังคมได้ และทำให้ประเทศชาติเจริญก้าวหน้าได้อย่างรวดเร็ว^๘

ดังนั้นคณะสงฆ์อำเภอพุนพิน จังหวัดสุราษฎร์ธานี มีภารกิจเกี่ยวกับการส่งเสริมพระพุทธศาสนา คือ การฝึกอบรมคุณธรรมจริยธรรม การสวดมนต์นั่งสมาธิ การขยับกายสบายชีวิวิธีพุทธ ให้บริการการศึกษาพระพุทธศาสนาให้การฝึกอบรมคุณธรรมจริยธรรมแก่นักเรียน โดยคาดหวังให้นักเรียนเป็นผู้มีคุณธรรมนำความรู้ อยู่ร่วมกันในสังคมอย่างมีความสุข^๙

---

^๕สัมภาษณ์ พระครูสารธรรมรัตน์, เจ้าคณะตำบลห้วยเตย อำเภอพุนพิน จังหวัดสุราษฎร์ธานี, ๑๒ ธันวาคม ๒๕๖๑.

^๖สัมภาษณ์ พระครูกิตติพัฒนานุกุล, เจ้าคณะตำบลท่าโรงช้าง อำเภอพุนพิน จังหวัดสุราษฎร์ธานี, ๑๔ ธันวาคม ๒๕๖๑.

^๗สัมภาษณ์ พระปลัดปัญญา สอนนโร, เจ้าอาวาสวัดท่าโรงช้าง อำเภอพุนพิน จังหวัดสุราษฎร์ธานี, ๑๕ ธันวาคม ๒๕๖๑.

^๘สัมภาษณ์ พระปลัดคำณ กตปญโญ, เจ้าอาวาสวัดนางมะเมื่อ อำเภอพุนพิน จังหวัดสุราษฎร์ธานี, ๑๖ ธันวาคม ๒๕๖๑.

^๙สัมภาษณ์ นายภาณุศักดิ์ พรหมแถม, ผ.อ.ร.ร.พุนพินพิทยาคม อำเภอพุนพิน จังหวัดสุราษฎร์ธานี, ๒๖ ธันวาคม ๒๕๖๑.

คณะสงฆ์อำเภอพุนพิน จังหวัดสุราษฎร์ธานี จึงเห็นสมควรที่จะดำเนินโครงการดังกล่าว ต่อเนื่องให้ครอบคลุมนักเรียน ประกอบกับนโยบายของรัฐ ที่ต้องการส่งเสริมเด็กและเยาวชนให้มีความรักสามัคคี มีคุณธรรมจริยธรรม ส่งเสริมให้นักเรียนใช้ชีวิตในสังคมอย่างมีความสุข^{๑๐}

ซึ่งในโครงการได้สอดแทรกเรื่องดังกล่าว เข้าในหลักสูตรโดยการปลูกฝังคุณธรรมจริยธรรม ส่งเสริมและพัฒนาให้นักเรียน เป็นทรัพยากรมนุษย์ที่มีศักยภาพและเป็นพลังของแผ่นดิน^{๑๑} ที่จะช่วยกันพัฒนาประเทศชาติต่อไปเพื่อให้สอดคล้องกับแนวนโยบายและยุทธศาสตร์ของประเทศ และกระแสพระราชดำริสของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวจึงขอเสนอโครงการส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมเพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิต ในรูปแบบกิจกรรมส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรม^{๑๒}

๒. ท่านมีความคิดเห็นว่า การส่งเสริมการอบรมคุณธรรมจริยธรรมแก่เยาวชนของคณะสงฆ์อำเภอพุนพิน จังหวัดสุราษฎร์ธานี “ด้านเนื้อหาหลักสูตรอบรม” นั้น เป็นอย่างไรบ้าง

จากภาพรวม ผู้ให้สัมภาษณ์แสดงทัศนะว่า หลักสูตรการอบรมคุณธรรม ” เป็นกระบวนการ การจัดกิจกรรมที่มุ่งให้เหมาะสมกับช่วงวัยของผู้เข้ารับ การอบรม เพื่อเป็นการส่งเสริมและสนับสนุน คุณธรรมศีลธรรม ให้แก่ประชาชนในทุกภาคส่วน โดยมุ่งเน้นไปที่เด็กและ เยาวชนผู้เป็นอนาคตของประเทศชาติ^{๑๓}

กระบวนการดำเนินงานประกอบด้วย กิจกรรม การฝึกอบรมคุณธรรมที่มุ่งพัฒนา ๔ ด้าน คือ พัฒนากาย พัฒนาความประพฤติ พัฒนาจิต พัฒนาปัญญา กิจกรรม นันทนาการสอดแทรกคุณธรรม เกม/เพลงธรรมะ และ การบรรยายประกอบสื่อมัลติมีเดีย^{๑๔}

^{๑๐}สัมภาษณ์ พระครูสถิตวิวัฒนาภรณ์, เจ้าคณะอำเภอพุนพิน จังหวัดสุราษฎร์ธานี, ๖ ธันวาคม ๒๕๖๑.

^{๑๑}สัมภาษณ์ พระครูสารโสตรธัญญ์, รองเจ้าคณะอำเภอพุนพิน จังหวัดสุราษฎร์ธานี, ๗ ธันวาคม ๒๕๖๑.

^{๑๒}สัมภาษณ์ พระครูอาคมปัญญาคูณ, เจ้าคณะตำบลท่าข้าม เขต ๒ อำเภอพุนพิน จังหวัดสุราษฎร์ธานี, ๑๐ ธันวาคม ๒๕๖๑.

^{๑๓}สัมภาษณ์ พระครูนิโครธนนทคุณ, เจ้าคณะตำบลหนองไทร อำเภอพุนพิน จังหวัดสุราษฎร์ธานี, ๑๑ ธันวาคม ๒๕๖๑.

^{๑๔}สัมภาษณ์ พระครูสารธรรมรัตน์, เจ้าคณะตำบลหัวเตย อำเภอพุนพิน จังหวัดสุราษฎร์ธานี, ๑๒ ธันวาคม ๒๕๖๑.

เนื้อหาของหลักสูตรในแต่ละหลักสูตรมีการสอดแทรก ธรรมะในรูปแบบกิจกรรมที่ผสมกับ ศาสตร์และศิลป์ มุ่งเน้น ให้ผู้อบรมได้เรียนรู้อย่างเหมาะสมกับตนเองและสามารถ นำไปใช้ใน ชีวิตประจำวันได้^{๑๕}

๓. การส่งเสริมการอบรมคุณธรรมจริยธรรมแก่เยาวชนของคณะสงฆ์อำเภอพุนพิน จังหวัด สุราษฎร์ธานี “ด้านการจัดกิจกรรมการอบรม” นั้น เป็นอย่างไรบ้าง

จากภาพรวม ผู้ให้สัมภาษณ์แสดงทัศนะว่า การเรียนการสอนและการอบรมปฏิบัติธรรม เป็นไปตามนโยบายของพระพุทธศาสนา มีการศึกษาพระปริยัติ ปฏิบัติและปฏิเวธ และเป็นการทำ หน้าที่ผู้บริหารและผู้บวช การอบรมปฏิบัติธรรมต้องมี^{๑๖} ยังเป็นหน้าที่ของพระโดยตรงที่จะต้องสอน กรรมฐาน ปัจจุบันจะมีสำนักปฏิบัติธรรมที่สอนตามบ้านตั้งสำนักสอนธรรมกันเอง จะเห็นได้ว่าโยม แยกหน้าที่การสอนไปจากพระ จึงจัดการอบรมปฏิบัติธรรม บางครั้งญาติโยมถามปัญหาธรรมพระพี่ เลี้ยงตอบปัญหาธรรม ก็พระพี่เลี้ยงต้องทำการค้นคว้าเป็นการพัฒนาบุคลากร^{๑๗} ไม่ละเลยหน้าที่ของ เราและยังเป็นการพัฒนาบุคลากรของเราเสียอีก ให้ประชาชนอีกทั้งเยาวชนให้รู้หลักของท่าน ศีล ภาวนา ได้นำเอาหลักธรรมความรู้ที่ได้จากการอบรมปฏิบัตินำไปใช้ในชีวิตประจำวัน และพัฒนาจน นำไปปฏิบัติที่บ้านได้ มีชีวิตป็นปลายชีวิตที่เป็นสุข^{๑๘}

๔. ท่านมีความคิดเห็นว่า การส่งเสริมการอบรมคุณธรรมจริยธรรมแก่เยาวชนของคณะ สงฆ์อำเภอพุนพิน จังหวัดสุราษฎร์ธานี“ด้านการใช้สื่อการสอนในการอบรม”นั้น เป็นอย่างไรบ้าง

จากภาพรวม ผู้ให้สัมภาษณ์แสดงทัศนะว่า พระสังฆาธิการแต่ละท่านได้ให้ความเห็นถึง ลักษณะข้อนี้ไว้ว่า ปัจจุบันสื่อการสอน ยังไม่เป็นที่แพร่หลายในการเผยแผ่พระพุทธศาสนา เป็น เพราะว่าคุณครูส่วนใหญ่ยังขาดความรู้ ขาดอุปกรณ์ในการเผยแผ่เป็นจำนวนมาก ทั้งนี้เพราะขาด การสนับสนุนทั้งในภาคคณะสงฆ์และภาครัฐ^{๑๙} ไม่มีการดำเนินการจัดสรรงบประมาณมาเพื่อ ดำเนินการในการสนับสนุนงานเผยแผ่ นอกจากนี้ในบางพื้นที่ ยังมีการใช้สื่อที่ไม่ตรงกับกลุ่มเป้าหมาย

^{๑๕}สัมภาษณ์ พระครูจิตติวัฒนานุกูล, เจ้าคณะตำบลท่าโรงช้าง อำเภอพุนพิน จังหวัดสุราษฎร์ธานี, ๑๔ ธันวาคม ๒๕๖๑.

^{๑๖}สัมภาษณ์ พระปลัดปัญญา สอนโร, เจ้าอาวาสวัดท่าโรงช้าง อำเภอพุนพิน จังหวัดสุราษฎร์ธานี, ๑๕ ธันวาคม ๒๕๖๑.

^{๑๗}สัมภาษณ์ พระปลัดคำรณ กตปญโญ, เจ้าอาวาสวัดนางมะเมื่อ, ๑๖ ธันวาคม ๒๕๖๑.

^{๑๘}สัมภาษณ์ นายภาณุศักดิ์ พรหมแถม, ผ.อ.ร.ร.พุนพินพิทยาคม, ๒๖ ธันวาคม ๒๕๖๑.

^{๑๙}สัมภาษณ์ พระครูสถิตพัฒนารณ, เจ้าคณะอำเภอพุนพิน จังหวัดสุราษฎร์ธานี, ๖ ธันวาคม ๒๕๖๑.

และไม่ครอบคลุม เพียงพอ ทำให้ไม่มีประสิทธิภาพในการเผยแพร่ เพราะบุคลากรขาดความรู้ บุคลากรไม่นิยมใช้สื่อการสอน การใช้สื่อการสอนอาจจำกัดผู้รับสาร การปรับปรุงแก้ไขนั้น สามารถดำเนินการแก้ไขได้^{๒๐} โดยควรอบรมเกี่ยวกับการใช้สื่อการสอนให้กับบุคลากร บุคลากรควรเลือกสื่อการสอนให้เหมาะกับผู้รับสาร หน่วยงานที่มีส่วนเกี่ยวข้องให้การสนับสนุนในด้านการเผยแพร่ ทั้งภาครัฐ และเอกชน และควรมีการสำรวจหาข้อมูล ความต้องการของพุทธศาสนิกชน ทั้งหลายถึงความต้องการ ในการรับรู้ข้อมูล นำข้อมูลความต้องการที่ได้มาวิเคราะห์ให้ตรงกับความต้องการให้มากที่สุด^{๒๑}

สื่อการสอนเป็นตัวกลางระหว่างผู้สอนและเข้าอบรม ผู้สอนแต่ละคนจะมีแนวคิดเป็นของตนเองว่าควรจะนำเสนอเนื้อหาอะไรลงในสื่อการสอน แต่ปัญหาที่เข้าอบรมมักประสบอยู่เสมออีกคือ การที่ต้องศึกษาจากสื่อใด ๆ ก็ตามที่เต็มไปด้วยเนื้อหาสาระจนไม่สามารถแยกได้ว่าอะไรคือสาระสำคัญ เช่น ภาพที่เต็มไปด้วยรายละเอียด แผ่นโปสเตอร์หรือสไลด์ที่เต็มไปด้วยข้อความ และมีจำนวนมากเกินกว่าที่จะรับรู้และเรียนรู้ในครั้งหนึ่ง ๆ^{๒๒} การแก้ปัญหาเหล่านี้ทำได้ไม่ยากเลย ถ้าเพียงแต่ผู้สอนจะศึกษาเนื้อหาที่ตนจะสอนให้ดีแล้วคัดเลือกเฉพาะส่วนที่สำคัญที่จะช่วยให้ผู้เรียนเข้าใจบทเรียนดีขึ้น เมื่อคัดเลือกแล้วลองพิจารณาด้วยว่า ข้อความหรือภาพที่ตั้งใจจะใส่ลงในสื่อการสอนนั้นตนเองจะสามารถบรรยายให้ผู้เรียนเข้าใจได้หรือไม่ ถ้าได้ก็ไม่จำเป็นต้องทำเป็นสื่อการสอน แต่ถ้าคิดว่าการบรรยายเพียงอย่างเดียวไม่เพียงพอก็ให้วางแผนทำสื่อการสอนต่อไป^{๒๓}

---

^{๒๐}สัมภาษณ์ พระครูสารโสทรธิดคุณ, รองเจ้าคณะอำเภอพนมพิณ จังหวัดสุราษฎร์ธานี, ๗ ธันวาคม ๒๕๖๑.

^{๒๑}สัมภาษณ์ พระครูอาคมปัญญาคุณ, เจ้าคณะตำบลท่าข้าม เขต ๒ อำเภอพนมพิณ จังหวัดสุราษฎร์ธานี, ๑๐ ธันวาคม ๒๕๖๑.

^{๒๒}สัมภาษณ์ พระครูนิโครธนนทคุณ, เจ้าคณะตำบลหนองไทร อำเภอพนมพิณ จังหวัดสุราษฎร์ธานี, ๑๑ ธันวาคม ๒๕๖๑.

^{๒๓}สัมภาษณ์ พระครูสารธรรมรัตน์, เจ้าคณะตำบลหัวเตย อำเภอพนมพิณ จังหวัดสุราษฎร์ธานี, ๑๒ ธันวาคม ๒๕๖๑.

ก่อนที่ผู้สอนจะวางแผนผลิตสื่อการสอน ต้องระลึกไว้เสมอว่า สิ่งที่เสนอในสื่อการสอน อาจเป็นหัวเรื่องและหัวเรื่องย่อย ๆ เพื่อให้ผู้เรียนเห็นภาพรวมทั้งหมดของเรื่องนั้น ๆ และเรียนรู้ไปที่ ละหัวเรื่องหรืออาจเป็นข้อความที่สำคัญ แต่ไม่ยาวจนเกินไปนัก เพื่อให้ผู้เรียนได้รายละเอียดที่ ถูกต้องครบถ้วนเหมือนกันทุกคน เช่น คำจำกัดความ หลักการ ทฤษฎี คำกล่าวต่าง ๆ เป็นต้น หรือ อาจเป็นภาพประกอบที่จะช่วยให้ผู้เรียนเข้าใจเรื่องที่อธิบายได้ง่ายและรวดเร็วขึ้น^{๒๔}

๕. ท่านมีความคิดเห็นว่า ปัญหา อุปสรรคของการส่งเสริมการอบรมคุณธรรมจริยธรรมแก่ เยาวชนของคณะสงฆ์อำเภอพุนพิน จังหวัดสุราษฎร์ธานี เป็นอย่างไร

จากภาพรวม ผู้ให้สัมภาษณ์แสดงทัศนะว่า เป็นธรรมดาที่การปฏิบัติงานจะต้องมีปัญหา อุปสรรคและผลดี นำความผิดพลาดมาแก้ไขทุกครั้ง นำความบกพร่องนำมาปรับปรุงให้ดีขึ้น ที่ดีก็ รักษาเอาไว้ มีแบบสอบถามหลังการอบรมทุกครั้ง และสังเกตการณ์ เพื่อให้รู้ปัญหาก่อนแล้วนำมา ปรับปรุงเปลี่ยนแปลงแก้ไข ปัญหาบางอย่างแก้ไขไม่ได้ก็ต้องปล่อย^{๒๕} เช่น วิทยุรับการอบรม ไม่เท่ากัน ผู้ มีอายุมากไม่สามารถเดินจงกรมหรือนั่งสมาธิได้นานก็ต้องเป็นไปตามอัตภาพ ก่อนทำการจัดงาน อบรมก็จะประชุมบุคลากรแจกจ่ายมอบหมายหน้าที่และงานที่จะทำ นำข้อเด่น จุดด้อย โอกาสและ อุปสรรคของการจัดครั้งก่อนมาแจ้งให้ทราบ^{๒๖} พระเณรจะได้ร่วมมือร่วมใจทำงาน มีบุคลากรคุณวุฒิ คุณธรรมอยู่ในมาตรฐานที่ญาติโยมเลื่อมใสศรัทธา เป็นการพัฒนาการบริหารให้อย่างมี ประสิทธิภาพ^{๒๗}

---

^{๒๔}สัมภาษณ์ พระครูกิตติพัฒนานุกูล, เจ้าคณะตำบลท่าโรงช้าง อำเภอพุนพิน จังหวัดสุราษฎร์ธานี, ๑๔ ธันวาคม ๒๕๖๑.

^{๒๕}สัมภาษณ์ พระปลัดปัญญา สอนโร, เจ้าอาวาสวัดท่าโรงช้าง อำเภอพุนพิน จังหวัดสุราษฎร์ธานี, ๑๕ ธันวาคม ๒๕๖๑.

^{๒๖}สัมภาษณ์ พระปลัดคำรณ กตปณฺโญ, เจ้าอาวาสวัดนางมะเมื่อ อำเภอพุนพิน จังหวัดสุราษฎร์ธานี, ๑๖ ธันวาคม ๒๕๖๑.

^{๒๗}สัมภาษณ์ นายภาณุศักดิ์ พรหมเข้ม, ผ.อ.ร.ร.พุนพินพิทยาคม อำเภอพุนพิน จังหวัดสุราษฎร์ธานี, ๒๖ ธันวาคม ๒๕๖๑.

๔.๖ สรุปองค์ความรู้ที่ได้จากการวิจัย

จากการศึกษาวิจัยเรื่อง “การส่งเสริมการอบรมคุณธรรมจริยธรรมแก่เยาวชนของคณะสงฆ์อำเภอพุนพิน จังหวัดสุราษฎร์ธานี” ผู้วิจัยได้ศึกษาค้นคว้าจากหนังสือ ตำราทางวิชาการและวิทยานิพนธ์ที่เกี่ยวข้อง ตลอดจนได้แจกแบบสอบถามและทำการสัมภาษณ์ ความคิดเห็นของผู้บริหารโรงเรียน ครูพี่เลี้ยง ผู้ปกครองและนักเรียน โรงเรียนพุนพินวิทยา จังหวัดสุราษฎร์ธานี โดยศึกษาทั้งหมด ทำให้ผู้วิจัยได้รับองค์ความรู้ใหม่ ดังภาพที่ ๔.๑

ภาพที่ ๔.๑ สรุปองค์ความรู้ที่ได้จากการวิจัย

จากภาพที่ ๔.๑ สรุปองค์ความรู้ได้ว่าการส่งเสริมการอบรมคุณธรรมจริยธรรมแก่เยาวชนของคณะสงฆ์อำเภอพนมพิณ จังหวัดสุราษฎร์ธานีนั้น มีความโดดเด่นในเรื่อง

๑. ด้านเนื้อหาหลักสูตรอบรมเยาวชน มีการจัดโครงสร้างวิชาพระพุทธศาสนา ตามหลักสูตรที่สถานศึกษาสร้างขึ้นโดยบูรณาการเนื้อหาให้สอดคล้องกับวิถีชีวิต และความแตกต่างของบุคคล จัดกิจกรรมส่งเสริมคุณธรรม จริยธรรมที่สอดคล้องกับหลักสูตร ความต้องการของนักเรียน ชุมชน และบริบทของท้องถิ่น เป็นกระบวนการ การจัดกิจกรรมที่มุ่งให้เหมาะสมกับช่วงวัยของผู้เข้ารับ การอบรม เพื่อเป็นการส่งเสริมและสนับสนุน คุณธรรมศีลธรรม ให้แก่ประชาชนในทุกภาคส่วน โดยมุ่งเน้นไปที่เด็กและ เยาวชนผู้เป็นอนาคตของประเทศชาติ

กระบวนการดำเนินงานประกอบด้วย กิจกรรม การฝึกอบรมคุณธรรมที่มุ่งพัฒนา ๔ ด้าน คือ พัฒนากาย พัฒนาความประพฤติ พัฒนาจิต พัฒนาปัญญา กิจกรรม นันทนาการสวดแทรก คุณธรรม เกม/เพลงธรรมะ และ การบรรยายประกอบสื่อมัลติมีเดีย

เนื้อหาของหลักสูตรในแต่ละหลักสูตรมีการสอดแทรก ธรรมะในรูปแบบกิจกรรมที่ผสมกับ ศาสตร์และศิลป์ มุ่งเน้น ให้ผู้อบรมได้เรียนรู้อย่างเหมาะสมกับตนเองและสามารถ นำไปใช้ใน ชีวิตประจำวันได้

๒. ด้านการจัดกิจกรรมการอบรม จัดสถานที่ ให้เป็นแหล่งเรียนรู้ที่ทุกคน สามารถเข้าถึง และสะดวกต่อการเข้าร่วมกิจกรรมส่งเสริมคุณธรรม จริยธรรม เป็นพระวิทยากร บรรยายธรรม สอน ให้รู้ ทำให้ดู อยู่ให้เห็นจัดหาวัสดุ สื่อ สิ่งอำนวยความสะดวกให้เหมาะกับการส่งเสริมคุณธรรม จริยธรรมแก่เยาวชน ซึ่งในโครงการได้สอดแทรกเรื่องดังกล่าว เข้าในหลักสูตรโดยการปลูกฝังคุณธรรม จริยธรรม ส่งเสริมและพัฒนาให้นักเรียน เป็นทรัพยากรมนุษย์ที่มีศักยภาพและเป็นพลังของแผ่นดิน ที่ จะช่วยกันพัฒนาประเทศชาติต่อไปเพื่อให้สอดคล้องกับแนวนโยบายและยุทธศาสตร์ของประเทศ และกระแสพระราชดำริของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวฯ จึงขอเสนอโครงการส่งเสริมคุณธรรม จริยธรรมเพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิต ในรูปแบบกิจกรรมส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรม

๓. ด้านการใช้สื่อการสอนในการอบรม สื่อการสอน ยังไม่เป็นที่แพร่หลายในการเผยแพร่ พระพุทธศาสนา เป็นเพราะว่าบุคลากรส่วนใหญ่ยังขาดความรู้ ขาดอุปกรณ์ในการเผยแพร่เป็นจำนวนมาก ทั้งนี้เพราะขาดการสนับสนุนทั้งในภาคคณะสงฆ์และภาครัฐ ไม่มีการดำเนินการจัดสรร งบประมาณมาเพื่อดำเนินการในการสนับสนุนงานเผยแพร่ นอกจากนี้ในบางพื้นที่ ยังมีการใช้สื่อที่ไม่ ตรงกับกลุ่มเป้าหมาย และไม่ครอบคลุม เพียงพอ ทำให้ไม่มีประสิทธิภาพในการเผยแพร่ เพราะ บุคลากรขาดความรู้

บุคลากรไม่นิยมใช้สื่อการสอน การใช้สื่อการสอนอาจจำกัดผู้รับสาร การปรับปรุงแก้ไขนั้น สามารถดำเนินการแก้ไขได้ โดยควรอบรมเกี่ยวกับการใช้สื่อการสอนให้กับบุคลากรบุคลากรควรเลือกสื่อการสอนให้เหมาะกับผู้รับสาร หน่วยงานที่มีส่วนเกี่ยวข้องให้การสนับสนุนในด้านการเผยแพร่ทั้งภาครัฐ และเอกชน และควรมีการสำรวจหาข้อมูล ความต้องการของพุทธศาสนิกชน ทั้งหลายถึงความต้องการ ในการรับรู้ข้อมูล นำข้อมูลความต้องการที่ได้มาวิเคราะห์ให้ตรงกับความต้องการให้มากที่สุด

สื่อการสอนเป็นตัวกลางระหว่างผู้สอนและเข้าอบรม ผู้สอนแต่ละคนจะมีแนวคิดเป็นของตนเองว่าควรจะนำเสนอเนื้อหาอะไรลงในสื่อการสอน แต่ปัญหาที่เข้าอบรมมักประสบอยู่เสมออีกก็คือ การที่ต้องศึกษาจากสื่อใด ๆ ก็ตามที่เต็มไปด้วยเนื้อหาสาระจนไม่สามารถแยกได้ว่าอะไรคือสาระสำคัญ เช่น ภาพที่เต็มไปด้วยรายละเอียด แผ่นโปสเตอร์หรือสไลด์ที่เต็มไปด้วยข้อความ และมีจำนวนมากเกินกว่าที่จะรับรู้และเรียนรู้ในครั้งหนึ่ง ๆ การแก้ปัญหาเหล่านี้ทำได้ไม่ยากเลย ถ้าเพียงแต่ผู้สอนจะศึกษาเนื้อหาที่ตนจะสอนให้ดีแล้วคัดเลือกเฉพาะส่วนที่สำคัญที่จะช่วยให้ผู้เรียนเข้าใจบทเรียนดีขึ้น เมื่อคัดเลือกแล้วลองพิจารณาด้วยว่า ข้อความหรือภาพที่ตั้งใจจะใส่ลงในสื่อการสอนนั้นตนเองจะสามารถบรรยายให้ผู้เรียนเข้าใจได้หรือไม่ ถ้าได้ก็ไม่จำเป็นต้องทำเป็นสื่อการสอน แต่ถ้าคิดว่าการบรรยายเพียงอย่างเดียวไม่เพียงพอให้วางแผนทำสื่อการสอนต่อไป

ก่อนที่ผู้สอนจะวางแผนผลิตสื่อการสอน ต้องระลึกไว้เสมอว่า สิ่งที่เสนอในสื่อการสอนอาจเป็นหัวเรื่องและหัวเรื่องย่อย ๆ เพื่อให้ผู้เรียนเห็นภาพรวมทั้งหมดของเรื่องนั้น ๆ และเรียนรู้ไปที่ละหัวเรื่องหรืออาจเป็นข้อความที่สำคัญ แต่ไม่ยาวจนเกินไปนัก เพื่อให้ผู้เรียนได้รายละเอียดที่ถูกต้องครบถ้วนเหมือนกันทุกคน เช่น คำจำกัดความ หลักการ ทฤษฎี คำกล่าวต่าง ๆ เป็นต้น หรืออาจเป็นภาพประกอบที่จะช่วยให้ผู้เรียนเข้าใจเรื่องที่อธิบายได้ง่ายและรวดเร็วขึ้น

บทที่ ๕

สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การศึกษาวิจัยเรื่อง “การส่งเสริมการอบรมคุณธรรมจริยธรรมแก่เยาวชนของคณะสงฆ์อำเภอพุนพิน จังหวัดสุราษฎร์ธานี” มีวัตถุประสงค์เพื่อ (๑) เพื่อศึกษาการส่งเสริมการอบรมคุณธรรมจริยธรรมแก่เยาวชนของคณะสงฆ์อำเภอพุนพิน จังหวัดสุราษฎร์ธานี (๒) เพื่อศึกษาเปรียบเทียบการส่งเสริมการอบรมคุณธรรมจริยธรรมแก่เยาวชนของคณะสงฆ์อำเภอพุนพิน จังหวัดสุราษฎร์ธานี โดยจำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล (๓) เพื่อศึกษาปัญหาอุปสรรค และข้อเสนอแนะการส่งเสริมการอบรมคุณธรรมจริยธรรมแก่เยาวชนของคณะสงฆ์อำเภอพุนพิน จังหวัดสุราษฎร์ธานี โดยในการศึกษาครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) เก็บข้อมูลภาคสนาม (Field Study) จากผู้บริหารโรงเรียน ครูพี่เลี้ยง ผู้ปกครองและนักเรียน โรงเรียนพุนพินวิทยา จังหวัดสุราษฎร์ธานี การวิจัยในครั้งนี้ ผู้วิจัยใช้สูตรของ ทาโร่ ยามาเน่ (Taro Yamane) โดยมีประชากรเป็นนักเรียนที่กำลังศึกษาชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๔-๖ จำนวน ๑ โรงเรียน จำนวน ๙๕๙ คน จึงได้ขนาดของกลุ่มตัวอย่างจำนวน ๒๘๓ คน ซึ่งใช้แบบสอบถาม (Questionnaire) เป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล ลักษณะของแบบสอบถามเป็นทั้งปลายปิด และปลายเปิด ผู้วิจัยได้วิเคราะห์ข้อมูลที่ได้ โดยหาค่าความถี่ (Frequency) ค่าร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย (Mean) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation : S.D.) ทดสอบสมมติฐานโดยการทดสอบค่าที (t-test) และค่าเอฟ (F-test) วิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One-Way Analysis of Variance) เมื่อพบความแตกต่าง จึงทำการเปรียบเทียบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยเป็นคู่ ด้วยวิธีผลต่างนัยสำคัญน้อยที่สุด (Least Significant Difference: LSD.) โดยมีรายละเอียด ดังต่อไปนี้

๕.๑ สรุป

๕.๒ อภิปรายผล

๕.๓ ข้อเสนอแนะ

๕.๑ สรุป

การวิจัยเรื่อง “การส่งเสริมการอบรมคุณธรรมจริยธรรมแก่เยาวชนของคณะสงฆ์อำเภอพุนพิน จังหวัดสุราษฎร์ธานี” สามารถสรุปผลการวิจัย ได้ดังนี้

๕.๑.๑ สถานภาพส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม

พบว่า ผู้บริหารโรงเรียน ครูพี่เลี้ยง ผู้ปกครองและนักเรียนตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ เป็นผู้หญิง จำนวน ๑๗๒ คน คิดเป็นร้อยละ ๓๙.๒๒ มีอายุ ๑๖-๑๘ ปี จำนวน ๑๕๘ คน คิดเป็นร้อยละ ๕๕.๘๓ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๕ จำนวน ๑๕๘ คน คิดเป็นร้อยละ ๕๕.๘๓ และธรรมศึกษาชั้นตรี จำนวน ๑๓๘ คน คิดเป็นร้อยละ ๔๘.๗๖

๕.๑.๒ การส่งเสริมการอบรมคุณธรรมจริยธรรมแก่เยาวชนของคณะสงฆ์อำเภอพุนพิน จังหวัดสุราษฎร์ธานี โดยภาพรวม อยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ ๓.๙๒ เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า

๑. ด้านเนื้อหาหลักสูตรอบรม

การส่งเสริมการอบรมคุณธรรมจริยธรรมแก่เยาวชนของคณะสงฆ์อำเภอพุนพิน จังหวัดสุราษฎร์ธานี ในด้านเนื้อหาหลักสูตรอบรม โดยรวมอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ ๓.๙๙

เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า การส่งเสริมการอบรมคุณธรรมจริยธรรมแก่เยาวชนของคณะสงฆ์อำเภอพุนพิน จังหวัดสุราษฎร์ธานี ด้านเนื้อหาหลักสูตรอบรม อยู่ในระดับมากทุกข้อ

๒. ด้านการจัดกิจกรรมการอบรม

การส่งเสริมการอบรมคุณธรรมจริยธรรมแก่เยาวชนของคณะสงฆ์อำเภอพุนพิน จังหวัดสุราษฎร์ธานี ในด้านการจัดกิจกรรมการอบรม โดยรวมอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ ๔.๐๙

เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า การส่งเสริมการอบรมคุณธรรมจริยธรรมแก่เยาวชนของคณะสงฆ์อำเภอพุนพิน จังหวัดสุราษฎร์ธานี ด้านการจัดกิจกรรมการอบรม อยู่ในระดับมากทุกข้อ

๓. การใช้สื่อการสอนในการอบรม

การส่งเสริมการอบรมคุณธรรมจริยธรรมแก่เยาวชนของคณะสงฆ์อำเภอพุนพิน จังหวัดสุราษฎร์ธานี ในด้านการจัดการ โดยรวมอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ ๓.๖๘

เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า มีสื่อเอกสารอ่านประกอบในการจัดกิจกรรมการอบรม, มีสื่อเอกสารสนุกอย่างมีสาระ ธรรมะช่วยได้, มีสื่อแผนพับตอบปัญหาธรรมะ ส่วนด้านอื่นๆ ที่เหลืออยู่ในระดับมากทุกด้าน

๕.๑.๓ ผลการเปรียบเทียบระดับการส่งเสริมการอบรมคุณธรรมจริยธรรมแก่เยาวชนของคณะสงฆ์อำเภอพุนพิน จังหวัดสุราษฎร์ธานี ตามความคิดเห็นของผู้มาเข้าปฏิบัติธรรม โดยจำแนกตามสถานภาพส่วนบุคคล

สมมติฐานที่ ๑ ผู้บริหารโรงเรียน ครูพี่เลี้ยง ผู้ปกครองและนักเรียนมีเพศต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการส่งเสริมการอบรมคุณธรรมจริยธรรมแก่เยาวชนของคณะสงฆ์อำเภอพุนพิน จังหวัดสุราษฎร์ธานี แตกต่างกัน

พบว่า ผู้บริหารโรงเรียน ครูพี่เลี้ยง ผู้ปกครองและนักเรียนที่มีเพศ มีความคิดเห็นต่อการส่งเสริมการอบรมคุณธรรมจริยธรรมแก่เยาวชนของคณะสงฆ์อำเภอพุนพิน จังหวัดสุราษฎร์ธานี โดยภาพรวม ไม่แตกต่างกัน ซึ่งไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้

เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ผู้บริหารโรงเรียน ครูพี่เลี้ยง ผู้ปกครองและนักเรียนที่มีเพศ มีความคิดเห็นต่อการส่งเสริมการอบรมคุณธรรมจริยธรรมแก่เยาวชนของคณะสงฆ์อำเภอพุนพิน จังหวัดสุราษฎร์ธานี ไม่แตกต่างกันทุกด้าน

สมมติฐานที่ ๒ ผู้บริหารโรงเรียน ครูพี่เลี้ยง ผู้ปกครองและนักเรียนมีอายุต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการส่งเสริมการอบรมคุณธรรมจริยธรรมแก่เยาวชนของคณะสงฆ์อำเภอพุนพิน จังหวัดสุราษฎร์ธานี แตกต่างกัน

พบว่า ผู้บริหารโรงเรียน ครูพี่เลี้ยง ผู้ปกครองและนักเรียนมีอายุต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการส่งเสริมการอบรมคุณธรรมจริยธรรมแก่เยาวชนของคณะสงฆ์อำเภอพุนพิน จังหวัดสุราษฎร์ธานี โดยภาพรวม แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ ๐.๐๑ ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้

เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ผู้บริหารโรงเรียน ครูพี่เลี้ยง ผู้ปกครองและนักเรียนมีอายุต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการส่งเสริมการอบรมคุณธรรมจริยธรรมแก่เยาวชนของคณะสงฆ์อำเภอพุนพิน จังหวัดสุราษฎร์ธานี ในการใช้สื่อการสอนในการอบรม แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๑ ส่วนด้านอื่นๆ ที่เหลือไม่แตกต่าง

สมมติฐานที่ ๓ ผู้บริหารโรงเรียน ครูพี่เลี้ยง ผู้ปกครองและนักเรียนที่มีระดับชั้น มีความคิดเห็นต่อการส่งเสริมการอบรมคุณธรรมจริยธรรมแก่เยาวชนของคณะสงฆ์อำเภอพุนพิน จังหวัดสุราษฎร์ธานี แตกต่างกัน

พบว่า ผู้บริหารโรงเรียน ครูพี่เลี้ยง ผู้ปกครองและนักเรียนมีระดับชั้นต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการส่งเสริมการอบรมคุณธรรมจริยธรรมแก่เยาวชนของคณะสงฆ์อำเภอพุนพิน จังหวัดสุราษฎร์ธานี โดยภาพรวม แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ ๐.๐๑ ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้

เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ผู้บริหารโรงเรียน ครูพี่เลี้ยง ผู้ปกครองและนักเรียนมีระดับชั้นต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการส่งเสริมการอบรมคุณธรรมจริยธรรมแก่เยาวชนของคณะสงฆ์อำเภอพุนพิน จังหวัดสุราษฎร์ธานี ในการใช้สื่อการสอนในการอบรม แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๑ ส่วนด้านอื่นๆ ที่เหลือไม่แตกต่าง

สมมติฐานที่ ๔ ผู้บริหารโรงเรียน ครูพี่เลี้ยง ผู้ปกครองและนักเรียนที่มีวุฒิการศึกษาทางธรรม มีความคิดเห็นต่อการส่งเสริมการอบรมคุณธรรมจริยธรรมแก่เยาวชนของคณะสงฆ์อำเภอพุนพิน จังหวัดสุราษฎร์ธานี แตกต่างกัน

พบว่า ผู้บริหารโรงเรียน ครูพี่เลี้ยง ผู้ปกครองและนักเรียนที่มีวุฒิการศึกษาทางธรรม มีความคิดเห็นต่อการส่งเสริมการอบรมคุณธรรมจริยธรรมแก่เยาวชนของคณะสงฆ์อำเภอพุนพิน จังหวัดสุราษฎร์ธานี โดยภาพรวม ไม่แตกต่างกัน ซึ่งไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้

เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ผู้บริหารโรงเรียน ครูพี่เลี้ยง ผู้ปกครองและนักเรียนที่มีวุฒิการศึกษาทางธรรม มีความคิดเห็นต่อการส่งเสริมการอบรมคุณธรรมจริยธรรมแก่เยาวชนของคณะสงฆ์อำเภอพุนพิน จังหวัดสุราษฎร์ธานี ไม่แตกต่างกันทุกด้าน

๕.๑.๔ ปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะในการส่งเสริมการอบรมคุณธรรมจริยธรรม แก่เยาวชนของคณะสงฆ์อำเภอพุนพิน จังหวัดสุราษฎร์ธานี

ปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะในการส่งเสริมการอบรมคุณธรรมจริยธรรมแก่เยาวชน
ของคณะสงฆ์อำเภอพุนพิน จังหวัดสุราษฎร์ธานี จำแนกตามรายด้านของการวิจัย สรุปได้ดังนี้

ด้านเนื้อหาหลักสูตรอบรม

ปัญหา อุปสรรค

๑. สาระนั้นน้อยไม่ค่อยมีอะไรมาก เพิ่มเนื้อหาสาระให้เท่าทันปัจจุบันมากกว่าเดิม
๒. เนื้อหาสาระที่บรรยายไม่เห็นภาพ
๓. เนื้อหาสาระยังขาดความน่าสนใจ
๔. ผู้มาใหม่เปิดหน้าบทสวดมนต์ไม่ทัน(ยังสวดไม่ได้)
๕. บรรยายธรรมฟังเข้าใจภาษาพระยาก
๖. วิทยากรพูดเยาะไป,พูดเรื่องเดิมๆ(ซ้ำ) พิธีรีตรองมากเกินไป

ข้อเสนอแนะ

๑. ควรให้เพิ่มสาระการฝึกอบรมในการปฏิบัติธรรมให้มากกว่าแบบเก่า เพิ่มกิจกรรม
สัมพันธ์นันทนาการต่างๆ ให้ดีกับความสมควรของ ผู้ปฏิบัติธรรมมากกว่าการพักผ่อนนานๆ
๒. ควรมีการบรรยายพร้อมภาพประกอบที่ทำให้เข้าใจง่ายหรือมีสื่อประกอบ
๓. เนื้อหาสาระควรมีข่าวสาร เหตุการณ์ ในปัจจุบันสอดแทรกเข้าไปในธรรมะเป็นการ
เพิ่มความน่าสนใจ ควรมีเรื่องนรกสวรรค์เพื่อ รู้บาปบุญคุณโทษ เรื่องโทษยาเสพติด ควรเพิ่มความ
สนุกสนาน
๔. ควรทำความเข้าใจกับผู้มาอบรมว่าสวดบทใดบ้าง บอกหน้าที่เท่าไร
๕. บรรยายธรรมควรใช้ภาษาฟังง่ายแบบชาวบ้านๆเพราะภาษาพระฟังเข้าใจยากสำหรับ
โยม,เน้นธรรมพื้นฐานให้มากขึ้นเพราะนำไปใช้ในชีวิตประจำวันได้
๖. ควรจัดสรรเวลาบรรยายให้สั้นกว่านี้,ควรลดพิธีรีตรองพูดแต่เรื่องที่เป็นประโยชน์

ด้านการจัดกิจกรรมการอบรม

ปัญหา อุปสรรค

๑. พระอาจารย์เทศน์เก่งๆ เทศน์น่าฟังมีน้อย ผู้ฟังมักจะเบื่อและไม่ตั้งใจฟัง
๒. วิทยากรน้อยไปคุมผู้ปฏิบัติไม่ทั่วถึง
๓. มีวิทยากรชำนาญด้านการปฏิบัติก็มีฐานน้อย
๔. ผู้เข้าอบรมใหม่ๆ จะไม่ค่อยเข้าใจว่าจะปฏิบัติตนอย่างไร
๕. วิทยากรบางครั้งนำเสนอสับสนไม่ชัดเจน,ยังตอบปัญหาไม่ชัดเจนทำให้ไม่เข้าใจ
๖. วิทยากรบางคนไม่เป็นมิตร

ข้อเสนอแนะ

๑. ควรหาพระอาจารย์เทศน์เก่งๆ เทศน์ให้ฟังบ่อยๆ ได้ความรู้มาก เอามาปรับใช้ในชีวิตประจำวันและเกิดแรงจูงใจในการฟัง ทำให้ฟังได้เรื่อยๆจนจบ วิทยากรควรมีความสามารถในการบรรยายจูงใจ ควรเพิ่มความสนุกสนาน
๒. ควรเพิ่มวิทยากรให้มากกว่านี้ไม่จำเป็นต้องหานอกวัด ผลิตวิทยากรในวัดให้มีความรู้เข้าใจเรื่องธรรมะ ควรมีวิทยากรฆราวาสหรือผู้มีความรู้เกี่ยวกับพระพุทธศาสนา
๓. ควรวิทยากรเป็นนักปฏิบัติเพื่อจุดประกายความต้องการหาความสงบ ,มันทบทวนเพิ่มเติมความรู้อย่างสม่ำเสมอ
๔. วิทยากรควรเป็นพี่เลี้ยงให้คำแนะนำ จะได้เข้าใจว่าจะปฏิบัติตนอย่างไร
๕. วิทยากรควรเสนอให้ชัดเจน ,การสอนต้องเริ่มต้นระดับต้นก่อน ทำให้ทราบถึงที่มา ก่อนจึงจะลงมือกระทำ
๖. ควรมีน้ำใจ ยิ้มแย้ม แจ่มใส

การใช้สื่อการสอนในการอบรม

ปัญหา อุปสรรค

๑. สื่อการสอนน้อย
๒. รูปแบบการอบรมไม่เน้นเรื่องกฎแห่งกรรม
๓. กำหนดเวลาทำกิจกรรมไม่ชัดเจน ผู้เข้ารับการอบรมไม่ทราบเวลาในการเข้าการอบรม
ชัดเจน กิจกรรมน้อย
๔. ควรแบ่งเวลาไม่เหมาะสม บางกิจกรรมใช้เวลาไม่เท่ากันเวลานั่งสมาธิวิทยากรใช้เสียง
บรรยาย เสียงรบกวนสมาธิ จิตไม่อยู่ในอารมณ์กรรมฐาน นั่งอบรมนานไปเมื่อ
๕. ขาดสื่อสำหรับผู้ปฏิบัติใหม่อาจจะยังไม่รู้วิธีการปฏิบัติธรรมในการเจริญภาวนา
๖. บ้านอยู่ไกลไม่สะดวกมาปฏิบัติ อยากปฏิบัติที่บ้าน

ข้อเสนอแนะ

๑. ควรเพิ่มสื่อการสอนฝึกอบรมควบคู่เข้าไปด้วย จัดทำกิจกรรมให้มากกว่าเดินจงกรม
การฟังเทศน์ เช่นการรับชมวีดิทัศน์บรรยายธรรมต่างๆ โปรเจคเตอร์ เพื่อให้เห็นภาพชัด
๒. ควรมีการรูปแบบอบรมเน้นเรื่องกฎแห่งกรรม จะได้เตือนใจไม่ให้อัปมงคล
๓. ควรกำหนดเวลาทำกิจกรรมให้ชัดเจน ควรมีตารางเวลาประจำวันให้ทราบ ควรมี
กิจกรรมมากกว่านี้
๔. ควรแบ่งเวลาให้เหมาะสม ฟังคำบรรยาย เดินจงกรม นั่งสมาธิให้สมควร เมื่อถึงเวลา
ปฏิบัตินั้น ควรให้วิทยากรหยุดใช้เสียงบรรยาย อบรมเวลาเหมาะสมเพื่อให้ผ่อนคลายกล้ามเนื้อบาง
เวลา
๕. ควรมีป้ายหรือหนังสือบอกวิธีปฏิบัติธรรมและอบรมก่อนการปฏิบัติจริงสำหรับผู้ปฏิบัติ
ใหม่
๖. ควรมีข้อมูลวิธีปฏิบัติบน Web และควรupdate ข้อมูลประจำเพื่อผู้ที่ไม่สามารถมา
ปฏิบัติที่วัด ก็สามารถปฏิบัติที่บ้านได้

๕.๒ อภิปรายผล

จากการวิจัยเรื่อง “การส่งเสริมการอบรมคุณธรรมจริยธรรมแก่เยาวชนของคณะสงฆ์อำเภอพุนพิน จังหวัดสุราษฎร์ธานี” ผู้วิจัยมีประเด็นอันน่าสนใจที่นำมาอภิปรายผล ดังต่อไปนี้

๕.๒.๑ การส่งเสริมการอบรมคุณธรรมจริยธรรมแก่เยาวชนของคณะสงฆ์อำเภอพุนพิน จังหวัดสุราษฎร์ธานี

๑. ด้านเนื้อหาหลักสูตรอบรม

จากผลการวิจัย พบว่า สอนให้ตั้งอยู่ในศีลธรรมและเห็นคุณค่าของพระรัตนตรัยมีเนื้อหาสาระสอดคล้องกับเหตุการณ์ปัจจุบัน น่าสนใจเข้าใจง่ายสามารถปฏิบัติตามได้ ผู้ปฏิบัติธรรมสามารถนำความรู้ไปใช้ในชีวิตประจำวันได้ ผู้ปฏิบัติธรรมให้ความคิดเห็นในด้านเนื้อหาสาระอยู่ในระดับมาก ยกเว้นสอนให้ตั้งอยู่ในศีลธรรมและเห็นคุณค่าของพระรัตนตรัย อยู่ในระดับมากที่สุด แต่ก็มีปัญหาอุปสรรคบ้างจากแบบสอบถามปลายเปิด ส่วนมากเป็นปัญหาของผู้มาปฏิบัติใหม่ๆ อาทิ เข้าใจภาษาพระยาก เปิดหน้าหนังสือสวดมนต์ไม่ทัน แสดงให้เห็นว่า ผู้ปฏิบัติธรรมมีความสนใจในเนื้อหาสาระเพื่อให้ผู้ปฏิบัติธรรมได้รับประโยชน์เห็นคุณค่าของพระรัตนตรัย มีการกำหนดนโยบายเนื้อหาหลักอบรมคุณธรรมหรือวิธีอบรมคุณธรรม การจัดสภาพแวดล้อม การจัดกิจกรรมจริยศึกษา และการประเมินผลทางจริยธรรม องค์ประกอบในการส่งเสริมจริยธรรมดังกล่าวจะประสบความสำเร็จได้ด้วยการกำกับดูแลของผู้บริหารโรงเรียน รวมถึงความร่วมมือของครูผู้สอนและผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องด้วย ซึ่งสอดคล้องกับที่ พระอดิศร ฐานวุฑโฒ (กลุ่มประสิทธิ์)^๑ ได้ทำการวิจัยเรื่อง “ศึกษาการฝึกอบรมคุณธรรมจริยธรรม : ศึกษากรณีค่ายธรรมทายาทของฝ่ายบริการฝึกอบรม ส่วนธรรมนิเทศ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย กล่าวไว้ว่า (๑) การอบรมคุณธรรมจริยธรรมค่ายธรรมทายาทมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัยของฝ่ายบริการฝึกอบรม ส่วนธรรมนิเทศ เป็นส่วนสำคัญในการส่งเสริมด้านการเผยแผ่พระพุทธศาสนา สามารถพัฒนาเยาวชนให้เป็นผู้ที่มีความสมบูรณ์ทั้งร่างกาย และจิตใจ (๒) แนวคิดทฤษฎีที่ใช้ในการฝึกอบรมโดยใช้เด็กหรือเยาวชนเป็นศูนย์กลางในการฝึกอบรมคุณธรรมจริยธรรมตามหลักการพัฒนาตนเอง คือ ไตรสิกขา ภาวนา ๔ เป็นต้น (๓) รูปแบบการฝึกอบรม โดยใช้กระบวนการอบรมแบบบูรณาการเข้ากับสื่อสมัยใหม่ มีกิจกรรม

---

^๑พระอดิศร ฐานวุฑโฒ (กลุ่มประสิทธิ์), “ศึกษาการฝึกอบรมคุณธรรมจริยธรรม: ศึกษากรณีค่ายธรรมทายาทของฝ่ายบริการฝึกอบรม ส่วนธรรมนิเทศ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย”, วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต การจัดการเชิงพุทธ, (บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๕๒), หน้า ๑.

เน้นหนักการสอดแทรกคุณธรรม เพื่อสร้างบรรยากาศในการอบรมให้น่าสนใจโดยเน้นกิจกรรม ๕ คือ สนุก สาระ สงบ สำนึก และสร้างสรรค์ (๔) ปัญหาและอุปสรรคในการอบรมค่ายธรรมทายาท เช่น พระธรรมวิทยากรมีจำนวนมาก บางรูปอาจมีคุณสมบัติไม่เหมาะสม ปัญหาการไม่รักษากฎระเบียบ ค่ายของเยาวชนบางคนที่ไม่ได้รับการอบรม ปัญหาด้านการติดต่อประสานงานกับส่วนที่เกี่ยวข้อง เป็นต้น (๕) ข้อเสนอแนะในการแก้ปัญหา โดยใช้กระบวนการแก้ปัญหาตามหลักพุทธธรรม คือ อริยสัจ ๔ และเทคนิคในการแก้ไขปัญหาต่าง ๆ มาประยุกต์ใช้ให้เหมาะสมในแต่ละกิจกรรม

๒. ด้านการจัดกิจกรรมการอบรม

จากผลการวิจัย พบว่า มีขั้นตอนและวิธีการปฏิบัติธรรม กิจกรรม ระยะเวลาที่เหมาะสม เครื่องขยายเสียงฟังชัด ผู้ปฏิบัติธรรมให้ความคิดเห็นในด้านรูปแบบการอบรมอยู่ในระดับมาก แต่ก็มีปัญหาอุปสรรคบ้างจากแบบสอบถามปลายเปิด อาทิ กำหนดเวลาทำกิจกรรมไม่ชัดเจน เดินจงกรม น้อยไป แบ่งเวลาไม่เหมาะสม บางกิจกรรมใช้เวลาไม่เท่ากัน เวลานั่งสมาธิวิทยากรใช้เสียงบรรยายเสียงรบกวนสมาธิ จิตไม่อยู่ในอารมณ์กรรมฐาน นั่งอบรมนานไปเมื่อย ระดับความรู้ความสามารถของผู้เข้ารับการอบรมแต่ละคนไม่เท่ากัน แสดงให้เห็นว่ารูปแบบการอบรมเป็นที่น่าพึงพอใจต่อผู้ปฏิบัติธรรม แต่ปัญหาอุปสรรคมีบ้าง ด้วยระดับความรู้ความสามารถของผู้เข้ารับการอบรมแต่ละคนไม่เท่ากัน นั่งสมาธิเสียงบรรยายรบกวนเดินจงกรมน้อยไป การปลูกฝังคุณธรรม จริยธรรม จะต้องมีการดำเนินการให้ครบถ้วนทั้งนอกโรงเรียนและในโรงเรียน ในโรงเรียนควรปลูกฝังในด้านวิชาการ การเรียนการสอน ขณะทีนอกโรงเรียนควรปลูกฝังพื้นฐานด้านชีวิตและสังคมจะช่วยให้นักศึกษาเป็นผู้มีคุณธรรมจริยธรรมอย่างครบถ้วน ซึ่งสอดคล้อง พระมหาสิงห์ชัย ธมมชโย (เขียวสูก)^๒ กล่าวไว้ว่า พบว่า บทบาทของพระสงฆ์ตามความคาดหวังของกลุ่มผู้ปกครอง มีความเห็นว่า พระสงฆ์ทำบทบาทในด้านสาธารณูปโภคและระบบนิเวศเป็นอันดับหนึ่ง และคาดหวังให้พระสงฆ์แสดงบทบาทในการอบรมเยาวชนให้ตั้งอยู่ในจริยธรรมให้มากขึ้น และการเป็นตัวอย่างที่ดีของเยาวชน เพื่อสร้างความเข้มแข็งให้กับชุมชนและครอบครัวเนื่องจากผู้ปกครองส่วนใหญ่ประกอบอาชีพนอกบ้าน ทำให้การอบรมเลี้ยงดูบุตรหลานทำได้ไม่เต็มที่

๓. ด้านการใช้สื่อการสอนในการอบรม

---

^๒พระมหาสิงห์ชัย ธมมชโย (เขียวสูก), “บทบาทของพระสงฆ์ในการอบรมจริยธรรมแก่เยาวชน ในตำบลศรีดงเย็นอำเภอไชยปราการ จังหวัดเชียงใหม่”, วิทยานิพนธ์ศาสนศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการเชิงพุทธ, (บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย, ๒๕๔๙), หน้า ๑.

จากผลการวิจัย พบว่า การส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมให้แก่เยาวชนควรใช้สื่ออิเล็กทรอนิกส์ช่วยการในอบรม โดยให้พระวิทยากรหรือครูอธิบายค่านิยมต่างๆ อธิบายถึงหลักการปฏิบัติให้มีคุณธรรมจริยธรรมที่ช่วยสังคม เช่น รักเมืองไทย กินของไทย ใช้ของไทย เทียวเมืองไทย พยายามเน้นทฤษฎีสู่การปฏิบัติให้อยู่ในศีลธรรม และการอยู่ร่วมกันในสังคมด้วย ซึ่งสอดคล้อง **แสงจันทร์ มโนสร้อย**^๓ กล่าวไว้ว่า ด้านสภาพการจัดการเรียนการสอน ครูผู้สอนขาดความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการสอนจริยธรรม ด้านการใช้สื่อและอุปกรณ์การสอน ผู้สอนประสบปัญหาเรื่องสื่อการจัดทำสื่อการสอนที่มีไม่เพียงพอ ขาดสื่อการสอนที่ทันสมัย เช่น สไลด์ วิดีทัศน์ นอกจากนี้ผู้สอนต้องการให้มีการอบรมให้ความรู้ในการจัดทำสื่อการสอน และต้องการสื่อที่ทันสมัยสะดวกต่อการใช้ และให้ความเพียงพอต่อนักเรียนด้วย

๕.๓ ข้อเสนอแนะ

ผลการศึกษาวิจัยเรื่อง “การส่งเสริมการอบรมคุณธรรมจริยธรรมแก่เยาวชนของคณะสงฆ์อำเภอพุนพิน จังหวัดสุราษฎร์ธานี” มีข้อเสนอแนะ ดังนี้

๕.๓.๑ ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

๑. ด้านเนื้อหาหลักสูตรอบรม ควรเป็นภาษาที่ฟังแล้วเข้าใจง่ายเหมาะกับภูมิรู้ของผู้ปฏิบัติธรรม เพราะยังใช้ศัพท์คำสอนที่สูงฟังแล้วเข้าใจยาก ต้องเป็นภาษาชาวบ้าน มีการอุปมาอุปมัย ให้สอดคล้องกับเหตุการณ์ปัจจุบันหรือเรื่องราวในท้องถิ่น จะทำให้ผู้ปฏิบัติธรรมเข้าใจธรรมง่ายขึ้น และยังเพิ่มสาระธรรมที่ยังนำไปใช้ได้จริงในชีวิตประจำวันของผู้ปฏิบัติและควบคุมอารมณ์ตัวเองได้สาระธรรมที่วิทยากรสอนควรเป็นธรรมปฏิบัติจริงที่เป็นที่เคยปฏิบัติผ่านมาแล้วซึ่งเป็นประสบการณ์จริงเอาไว้มาก่อนอารมณ์ทางจิตหรือปัญหาทางธรรมของผู้ปฏิบัติได้เป็นอย่างดี

๒. ด้านการจัดกิจกรรมการอบรม ควรกำหนดกิจกรรมให้ชัดเจน สื่ออุปกรณ์ที่ในการอบรม มีความพร้อม ใช้เทคโนโลยีสมัยใหม่มาบูรณาการใช้ร่วมกัน มีตารางการอบรมและระยะเวลาการอบรมที่เหมาะสมกับวัยและระดับความรู้ เพราะผู้ปฏิบัติธรรมมีระดับการรับความรู้ หรือมีปัญหาไม่เท่ากัน ควรให้การเอาใจใส่ตรวจตราแนะนำผู้ปฏิบัติให้ทั่วถึงเป็นการสร้างรูปแบบที่เพิ่มความสำเร็จในการปฏิบัติ

---

^๓แสงจันทร์ มโนสร้อย, “สภาพการจัดการเรียนการสอนจริยธรรม ชั้นประถมศึกษาปีที่ ๓ โรงเรียนในอำเภอเวียงหนองล่อง”, วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาพระพุทธศาสนา, (บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๕๐), หน้า ๑.

๓. ด้านการใช้สื่อการสอนในการอบรม ควรจัดให้มีโครงการหรือกิจกรรมที่ส่งเสริมจริยธรรมนักเรียนในรูปแบบที่หลากหลายในสถานศึกษาโดยเน้นในเรื่องการจัดสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการส่งเสริมจริยธรรม เช่น มีจัดฉาย ซีดี วีดีโอ แสดงถึงควมมีจริยธรรมที่เป็นตัวอย่างแก่นักเรียน และมีบทลงโทษนักเรียนที่ประพฤติตนไม่ถูกต้องตามหลักคุณธรรมจริยธรรม

๕.๓.๒ ข้อเสนอแนะเชิงในการนำผลวิจัยไปใช้

๑. ควรจัดสัมมนาเป็นประจำทุกภาคเรียน ในการนำเอาหลักคำสอนทาง พุทธศาสนาเข้ามีส่วนร่วมพัฒนาหลักสูตร นำไปประพฤติปฏิบัติ พัฒนาด้านร่างกาย จิตใจ และปัญญาให้สูงขึ้น

๒. ควรฝึกอบรมให้ความรู้ด้านการวัดและประเมินผล เพื่อพระสงฆ์จะได้มีการวัดและประเมินผลที่ถูกต้องและมีประสิทธิภาพ

๓. ควรจัดให้พระสงฆ์ที่การอบรมคุณธรรมจริยธรรมแก่เยาวชนในโรงเรียนต่างๆได้ประชุมแลกเปลี่ยนเรียนรู้ ด้านเทคนิคการจัดการเรียนการสอน

๕.๓.๓ ข้อเสนอแนะสำหรับการทำวิจัยครั้งต่อไป

การวิจัยในครั้งต่อไป ผู้วิจัยขอเสนอแนะการดำเนินการวิจัยในประเด็นต่อไปนี้

๑. ควรศึกษา การบริหารจัดการกิจการคณะสงฆ์ด้านการอบรมการปฏิบัติธรรมของสำนักปฏิบัติธรรมที่มีชื่อเสียงในประเทศไทย

๒. ควรศึกษาการบริหารจัดการกิจการคณะสงฆ์ด้านการอบรมการปฏิบัติธรรม โดยศึกษากับกลุ่มผู้รับศีลอุโบสถในวัด กลุ่มนักศึกษา หรือเจ้าหน้าที่ของรัฐด้วย

๓ ควรศึกษาการบริหารจัดการคณะสงฆ์ด้านการอบรมการปฏิบัติธรรมที่มีกลุ่มประชากรเฉพาะพระนวกะที่บวชใหม่ บวชไม่ถาวรหรือบวชในพรรษา เพื่อจะได้นำไปพัฒนาหลักสูตรสอนพระบวชไม่นาน ซึ่งยังไม่มีหลักสูตรนี้

๔. ควรศึกษาเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ของการปฏิบัติธรรม เพื่อนำไปพัฒนารูปแบบ การอบรมจิตเป็นหลักสูตรเฉพาะต่อไป

๕. ควรศึกษาการบริหารจัดการคณะสงฆ์ด้านอื่น แต่ศึกษาเฉพาะด้านหรือกิจกรรมใดกิจกรรมหนึ่ง เป็นการเฉพาะโดยเป็นการศึกษาวิจัยเชิง ทดลอง เพื่อนำไปพัฒนากิจการคณะสงฆ์เป็นหลักสูตรเฉพาะต่อไป

บรรณานุกรม

๑. ภาษาไทย

ก. ข้อมูลปฐมภูมิ

มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์. พระไตรปิฎกภาษาไทย ฉบับมหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์.
กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์, ๒๕๓๙.

ข. ข้อมูลทุติยภูมิ

(๑) หนังสือ:

กนก แสนประเสริฐ. พระมวลพระราชนิพนธ์. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์สำนักงาน
พระพุทธศาสนาแห่งชาติ, ๒๕๔๙.

กรมการศาสนากระทรวงวัฒนธรรม. หนังสือคู่มือการปฏิบัติงานตามนโยบายการพัฒนาคุณธรรม
จริยธรรมนักเรียนนักศึกษาในสถานศึกษาของกระทรวงศึกษาธิการ. กรุงเทพมหานคร:
โรงพิมพ์กรมการศาสนา, ๒๕๔๔.

_____. คู่มือการจัดค่ายคุณธรรมเยาวชน, กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์
การเกษตรแห่งประเทศไทย ๒๕๕๒.

_____. ข้อมูลพื้นฐานด้านการศาสนา. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์การศาสนา, ๒๕๔๒.

กรมวิชาการ. กระทรวงศึกษาธิการ. คู่มือการจัดกระบวนการเรียนรู้หน้าที่พลเมืองศีลธรรมระดับ
ประถมศึกษา. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว, ๒๕๔๔.

กิตติมา ปรีดีดิกล. การบริหารและการนิเทศการศึกษาเบื้องต้น. กรุงเทพมหานคร: อักษรบัณฑิต,
๒๕๔๒.

กระทรวงศึกษาธิการ. พฤติกรรมของครูในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษาด้านการ
ปลูกฝังจริยธรรมในห้องเรียน. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์กรมศาสนา, ๒๕๔๗.

โกวิท ปวาลพฤกษ์ และ ภณิดา คุสกุล. ศีลธรรมและวัฒนธรรมไทย. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์
กรมการศาสนา, ๒๕๔๒.

คณินันต์ จันทบุตร. บทบาทพระสงฆ์ในสังคมปัจจุบัน. กรุงเทพมหานคร: ไทยวัฒนาพานิช, ๒๕๔๒.

จำนง อติวัฒน์สิทธิ์. แนวคิดเชิงพุทธเกี่ยวกับการพัฒนาประชากร: สังคมวิทยาแนวพุทธศาสตร์.
กรุงเทพมหานคร: สำนักงานคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ กรมการวัฒนธรรม
แห่งชาติ กรมการพระพุทธศาสนา, ๒๕๔๐.

บรรณานุกรม (ต่อ)

ดวงเดือน พันธุมนาวิน. พฤติกรรมศาสตร์ เล่ม ๒: จิตวิทยาจริยธรรมและจิตวิทยาภาษา.

กรุงเทพมหานคร: ไทยวัฒนาพานิช, ๒๕๔๔.

_____. การพัฒนาจริยธรรม. กรุงเทพมหานคร: สถาบันวิจัยพฤติกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒประสานมิตร, ๒๕๔๔.

_____. ทฤษฎีต้นไม้อจริยธรรม. การวิจัยและพัฒนาบุคลากร. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, ๒๕๔๐.

_____. แนวทางแก้ไขปัญหาทางจริยธรรมในสังคมไทย จริยธรรมกับการศาสนา. กรุงเทพมหานคร: โครงการตำราและเอกสารทางวิชาการ คณะครุศาสตร์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, ๒๕๔๐.

_____. จริยธรรมของเยาวชนไทย. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์กรมการพระพุทธศาสนา, ๒๕๔๐.

ทินพันธ์ นาคะตะ. บทบาทของพระภิกษุสงฆ์ในสังคม. กรุงเทพมหานคร: อักษรเจริญทัศน์, ๒๕๔๔

_____. พุทธศาสนากับสังคมไทย. กรุงเทพมหานคร: กรมการศาสนา, ๒๕๔๙.

ธีรพร อูวรรณโณ. จริยธรรมกับการศึกษา. กรุงเทพมหานคร: รุ่งศิลป์การพิมพ์, ๒๕๔๖.

บรรเทา กิตติศักดิ์. จริยธรรมทางการศึกษา. กรุงเทพมหานคร: ภาควิชาการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, ๒๕๒๕.

ประภาศรี สีอำไพ. พื้นฐานการศึกษาทางศาสนาและจริยธรรม. กรุงเทพมหานคร: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, ๒๕๔๕.

ประเวศ วะสี. พระสงฆ์กับการรู้เท่าทันสังคม. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์หมอชาวบ้าน, ๒๕๔๐.

พระพรหมคุณาภรณ์ (ป.อ.ปยุตฺโต). นิติศาสตร์แนวพุทธ. กรุงเทพมหานคร: บริษัท พิมพ์สวย, ๒๕๕๑.

พระธรรมปิฎก (ป.อ.ปยุตฺโต). พุทธธรรม ฉบับเดิม. พิมพ์ครั้งที่ ๑๙. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์ธรรมสภา, ๒๕๔๕.

พระเทพปริยัติสุธี วรวิทย์ (คงคปญฺโณ). เอกสารประกอบการบรรยายเรื่องการคณะสงฆ์และการพระศาสนา. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๔๐.

พระพุทธวรญาณ ทองย้อย (กิตติทินฺโน). ธรรมญาณนิพนธ์: ๑๐๐ ปี พระพุทธวรญาณ. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, ๒๕๔๘.

พุทธทาสภิกขุ (เงื่อม อินฺทปญฺโณ). การสังคมสงเคราะห์ส่วนที่ยังขาดอยู่. นนทบุรี: บริษัท พิมพ์ดี จำกัด, ๒๕๓๗.

พระสุธีวรญาณ ฌรงค์ (จิตตโสภโณ). พุทธศาสตร์บริหารศรัณ. พิมพ์ครั้งที่ ๒. กรุงเทพมหานคร: สุขภาพใจ, ๒๕๔๙.

เพ็ญศรี รูปะวิเชตร์. เอกสารรวบรวมบทความทางวิชาการ บทความพิเศษและบทความงานวิจัย
ของอาจารย์ ดร.เพ็ญศรี รูปะวิเชตร์. สาขาวิชาบริหารธุรกิจ. ภาควิชาอาชีวศึกษาคณะ
ศึกษาศาสตร์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, ๒๕๔๗.

ภัทรพร สิริกาญจน์. บทบาทของพระสงฆ์ไทยในปัจจุบัน. กรุงเทพมหานคร: อักษรเจริญทัศน์,
๒๕๔๕.

_____. หน้าที่พระสงฆ์ตามพุทธบัญญัติ: แนวคิดและบทบาทพระคัมภีร์เขียนสู่คุณในการ
พัฒนาชุมชน. กรุงเทพมหานคร: มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, ๒๕๔๐.

มานพ นักการเรียน. “พระพุทธศาสนากับโลกปัจจุบัน” รวมเรื่องราวบทความ. กรุงเทพมหานคร:
มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๔๔.

วิจิตร ศรีสะอาด. คุณธรรม ๘ ประการ. สยามรัฐ ฉบับประจำวันศุกร์ที่, ๒๓ มีนาคม ๒๕๕๐.
ล้วน สายยศ และอังคณา สายยศ. การวัดด้านจิตพิสัย. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์
สุวิริยาสาน, ๒๕๔๒.

ราชบัณฑิตยสถาน. พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. ๒๕๔๒. กรุงเทพมหานคร: ห้างหุ้นส่วน
จำกัด เรื่องแสงการพิมพ์, ๒๕๕๕.

สนิท ศรีสำแดง. บทบาทพระสงฆ์ในอดีต. กรุงเทพมหานคร: ไทยวัฒนาพานิช, ๒๕๔๔.

สาโรช บัวศรี. จริยธรรมศึกษา. กรุงเทพมหานคร: สำนักนายกรัฐมนตรี, ๒๕๔๙.

สมพงษ์ จิตระดับ. การสอนจริยศึกษาในระดับประถมศึกษา. พิมพ์ครั้งที่ ๓. กรุงเทพมหานคร: โอ เอส พริ้นติ้ง
เฮาส์. ๒๕๔๐.

สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา. มาตรฐานตัวบ่งชี้และเกณฑ์ พิจารณา
เพื่อการประเมินคุณภาพภายนอกระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน. กรุงเทพมหานคร: บริษัท
จุดทอง จำกัด, ๒๕๕๐.

สำนักงานคณะกรรมการข้าราชการครู. การบริหารงานวินัยราชการครู. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์
มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, ๒๕๒๙.

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. การกลับมาของพระพุทธศาสนา “พระเอก” ของ
การศึกษาใหม่. กรุงเทพมหานคร: พิมพ์ลายสือ, ๒๕๔๔.

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. ปฎิรูปการเรียนรู้. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์
กรรมการศาสนา, ๒๕๔๕.

_____. จริยธรรมในสังคมไทย. กรุงเทพมหานคร :โรงพิมพ์กรรมการศาสนา, ๒๕๔๒.

สำนักงานคณะกรรมการการพัฒนาศาสตร์ธุรกิจและสังคมแห่งชาติ. แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคม
แห่งชาติ ฉบับที่ ๑๐ พ.ศ. ๒๕๕๐ - ๒๕๕๔, (กรุงเทพมหานคร: สำนักงาน
คณะกรรมการการพัฒนาศาสตร์ธุรกิจและสังคมแห่งชาติ, ๒๕๕๐.

บรรณานุกรม (ต่อ)

(๒) คุชณินิพนธ์/วิทยานิพนธ์:

จิตรประสงค์ ขาวเจริญ. “ความคิดเห็นของครูเกี่ยวกับการปลูกฝังคุณธรรมและจริยธรรมในโรงเรียนมัธยมศึกษาตอนต้น ในเขตพัฒนาพื้นที่ชายฝั่งทะเลตะวันออก”. **วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต**. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยรามคำแหง, ๒๕๔๐.

พระครูนิวริฐวิริยคุณ (โพธิวิชัย). “การพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมนักเรียนของโรงเรียนการกุศลของวัดในพระพุทธศาสนา จังหวัดลำพูน”. **วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา**. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยราชภัฏลำปาง, ๒๕๕๐.

พระมหาบรรจง (จนทศุตโต). “คุณภาพการจัดการศึกษาแก่เด็กและเยาวชนตามหลักไตรสิกขา: กรณีสึกษา ศูนย์ศึกษาพุทธศาสนาวันอาทิตย์วัดสวนดอก จังหวัดเชียงใหม่”. **วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาพระพุทธศาสนา**. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๕๐.

พระมหาทิพย์ภวิชัย กิตติธโร (ใสชาติ). “การศึกษาผลการเข้าฝึกอบรมค่ายพุทธบุตรกับการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมเชิงจริยธรรมของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษา ณ ศูนย์ปฏิบัติธรรมธรรมรตา บ้านผือ ตำบลพระลับ อำเภอเมือง จังหวัดขอนแก่น”. **วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาพระพุทธศาสนา**. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๕๓.

พระมหาสิงห์ชัย ธมมชโย (เขียวสุก). “บทบาทของพระสงฆ์ในการอบรมจริยธรรมแก่เยาวชน ในตำบลศรีดงเย็นอำเภอไชยปราการ จังหวัดเชียงใหม่”. **วิทยานิพนธ์ศาสนศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการเชิงพุทธ**. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย, ๒๕๔๙.

พระครูสมุห์บุญเลิศ ชยวุโส (ชัยวงศ์). “สภาพการจัดการเรียนการสอนของพระสอนศีลธรรมในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาเชียงใหม่ เขต ๑”. **วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการเชิงพุทธ**. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๕๒.

พระประกาศิต ปัญญะโร (ยามประโคน). “บทบาทของครูผู้สอนวิชาพระพุทธศาสนาในการส่งเสริมจริยธรรมของนักเรียนโรงเรียนวัดบ้านสะแกข่า ตำบลสะแกข่า อำเภอเมือง จังหวัดบุรีรัมย์”. **วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการเชิงพุทธ**. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๕๒.

บรรณานุกรม (ต่อ)

พระอดิศร ฐานวุฑโฒ (กลุ่มประสิทธิ์). “ศึกษาการฝึกอบรมคุณธรรมจริยธรรม: ศึกษากรณีค่ายธรรมทายาทของฝ่ายบริการฝึกอบรม ส่วนธรรมนิเทศ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย”. **วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต การจัดการเชิงพุทธ**. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๕๒.

เบญจมาศ เอี่ยมอ้อม. “การส่งเสริมจริยธรรมนักเรียนในโรงเรียนประถมศึกษาสังกัดสำนักงานการประถมศึกษา จังหวัดกำแพงเพชร ตามทัศนะของผู้บริหารและครูผู้สอน”. **วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการเชิงพุทธ**. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๕๒.

ปิยนันท์ ภิรมย์ไกรศักดิ์. “การส่งเสริมจริยธรรมนักเรียนในโรงเรียนมัธยมศึกษาสังกัดกรมสามัญศึกษา จังหวัดนนทบุรี”. **วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการเชิงพุทธ**. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๕๒.

แสงจันทร์ มโนสร้อย. “สภาพการจัดการเรียนการสอนจริยธรรม ชั้นประถมศึกษาปีที่ ๓ โรงเรียนในอำเภอเวียงหนองล่อง”. **วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาพระพุทธศาสนา**. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๕๐.

(๓) บทความ:

สำเร็จ เฉลิมเผ่า. “การบริหารโรงเรียนกับการสอนจริยธรรม”. **วิทยาสาร**, ฉบับที่ ๒ (กุมภาพันธ์ ๒๕๔๗): ๑๐๙.

สุรศักดิ์ หลาบมาลา. “การส่งเสริมการพัฒนาจริยธรรมในโรงเรียน”. **ศึกษาศาสตร์ปริทัศน์**. ปีที่ ๑๓ (มกราคม - เมษายน ๒๕๔๑): ๔๙.

(๔) สื่ออิเล็กทรอนิกส์:

ชำเลื่อง วุฒิจันทร์. **คุณธรรมและจริยธรรม**. [ออนไลน์]. แหล่งที่มา http://praewa.ksu.ac.th/new2017/file/20170317_5216789290.pdf [๑๕ กรกฎาคม ๒๕๖๑].

นายแพทย์เชวง เตชะโกศยะ. “การปลูกฝังคุณธรรม จริยธรรมแก่นักศึกษา”. [ออนไลน์]. แหล่งที่มา: <http://www.jarayatam.com/th/moral-cultivation>, [๘ กรกฎาคม ๒๕๖๑].

บรรณานุกรม (ต่อ)

ศึกษาธิการ. กระทรวง.ปฏิรูปการศึกษา ๘ คุณธรรมพื้นฐาน. [ออนไลน์] แหล่งที่มา
<http://www.moe.go.th> [๑๕ กรกฎาคม ๒๕๖๑].

(๔) สัมภาษณ์/สนทนากลุ่ม:

สัมภาษณ์ พระครูสถิตพัฒนารักษ์ เจ้าคณะอำเภอฟุนพิน จังหวัดสุราษฎร์ธานี, ๖ ธันวาคม ๒๕๖๑.

สัมภาษณ์ พระครูสารโสตรธิคุณ รองเจ้าคณะอำเภอฟุนพิน จังหวัดสุราษฎร์ธานี, ๗ ธันวาคม ๒๕๖๑.

สัมภาษณ์ พระครูอาคมปัญญาคุณ เจ้าคณะตำบลท่าข้าม เขต ๒ อำเภอฟุนพิน จังหวัดสุราษฎร์ธานี,
 ๑๐ ธันวาคม ๒๕๖๑.

สัมภาษณ์ พระครูนิโคตนันท์คุณ เจ้าคณะตำบลหนองไทร อำเภอฟุนพิน จังหวัดสุราษฎร์ธานี, ๑๑
 ธันวาคม ๒๕๖๑.

สัมภาษณ์ พระครูสารธรรมรัตน์ เจ้าคณะตำบลหัวเตย อำเภอฟุนพิน จังหวัดสุราษฎร์ธานี, ๑๒
 ธันวาคม ๒๕๖๑.

สัมภาษณ์ พระครูกิตติพัฒนานุกุล เจ้าคณะท่าโรงช้าง อำเภอฟุนพิน จังหวัดสุราษฎร์ธานี, ๑๔
 ธันวาคม ๒๕๖๑.

สัมภาษณ์ พระปลัดปัญญา สอนโร เจ้าอาวาสวัดท่าโรงช้าง อำเภอฟุนพิน จังหวัดสุราษฎร์ธานี, ๑๕
 ธันวาคม ๒๕๖๑.

สัมภาษณ์ พระปลัดคำรณ กตปญโญ เจ้าอาวาสวัดนางมะเมื่อ อำเภอฟุนพิน จังหวัดสุราษฎร์ธานี,
 ๑๖ ธันวาคม ๒๕๖๑.

สัมภาษณ์ นายภาณุศักดิ์ พรหมเข้ม ผ.อ.ร.ร.ฟุนพินพิทยาคม อำเภอฟุนพิน จังหวัดสุราษฎร์ธานี, ๒๖
 ธันวาคม ๒๕๖๑.

ภาคผนวก

ภาคผนวก ก.

หนังสือขอความอนุเคราะห์ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ

๑. พระสมุทรวชิโรโสภณ, ดร.

อาจารย์ประจำหลักสูตร มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาลัยสงฆ์ราชบุรี

๒. พระปิฎกโกศล, ดร.

อาจารย์ประจำหลักสูตร มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาลัยสงฆ์ราชบุรี

๓. พระครูวิสุทธิธานันทคุณ, ดร.

อาจารย์ประจำหลักสูตร มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาลัยสงฆ์ราชบุรี

๔. พระครูสังฆรักษ์ทรงพรรณ ชยทตฺโต, ผศ. ดร.

อาจารย์ประจำหลักสูตร มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาลัยสงฆ์ราชบุรี

๕. ดร. ปิณณธร เจริญชัยพฤษ

อาจารย์ประจำหลักสูตรพุทธศาสตรบัณฑิต (การจัดการเชิงพุทธ) วิทยาลัยสงฆ์ราชบุรี๑. รายละเอียด

บันทึกข้อความ

ส่วนงาน	วิทยาลัยสงฆ์ราชบุรี	โทร. ๐๘๑-๐๑๔-๓๔๔๖
ที่	ศธ.๖๑๖๑/ว.๕๒	วันที่ ๔ ตุลาคม ๒๕๖๑
เรื่อง	ขอความอนุเคราะห์ตรวจแก้ไขเครื่องมือที่ใช้ในการทำสารนิพนธ์	

เรียน พระสมุทรขันธ์โสภณ, ดร.

เนื่องด้วย พระนิคม ฉายา กตปญโญ รหัสประจำตัวนิสิต ๖๐๓๐๒๐๕๐๒๖ นิสิตหลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการเชิงพุทธ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาลัยสงฆ์ราชบุรี ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง “การส่งเสริมการอบรมคุณธรรมจริยธรรมแก่เยาวชน ของคณะสงฆ์อำเภอพุนพิน จังหวัดสุราษฎร์ธานี” เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรดังกล่าว

ในการศึกษาเกี่ยวกับเรื่องนี้ ได้พิจารณาแล้วเห็นว่าท่านเป็นผู้มีความรู้ความเชี่ยวชาญในเรื่องนี้เป็นอย่างดี จึงใคร่ขอให้ท่านเป็นผู้เชี่ยวชาญพิจารณาตรวจแก้ไขเครื่องมือที่ใช้ในการทำสารนิพนธ์ ดังที่ได้แนบมาพร้อมแล้วนี้ และหวังเป็นอย่างยิ่งว่าจะได้รับความอนุเคราะห์จากท่านด้วยดี จึงขอขอบคุณในความเอื้อเฟื้อทางวิชาการมา ณ โอกาสนี้

จึงเรียนมาเพื่อพิจารณาให้ความอนุเคราะห์

(พระเทพญาณมงคล,รศ.(พิเศษ))

ผู้อำนวยการวิทยาลัยสงฆ์ราชบุรี

๑๗๖๑/๑๑๐

พระสมุทรขันธ์โสภณ

ผู้ประสานงาน : พระนิคม ฉายา กตปญโญ
โทรติดต่อบุคคล

บันทึกข้อความ

ส่วนงาน	วิทยาลัยสงฆ์ราชบุรี	โทร. ๐๘๑-๐๑๔-๓๔๔๖
ที่	ศธ.๖๑๖๑/ว.๕๒	วันที่ ๔ ตุลาคม ๒๕๖๑
เรื่อง	ขอความอนุเคราะห์ตรวจแก้ไขเครื่องมือที่ใช้ในการทำสารนิพนธ์	

เรียน พระปิฎกโกศล, ดร.

เนื่องด้วย พระนิคม ฉายา กตปญโญ รหัสประจำตัวนิสิต ๖๐๓๐๒๐๕๐๒๖ นิสิตหลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการเชิงพุทธ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาลัยสงฆ์ราชบุรี ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง “การส่งเสริมการอบรมคุณธรรมจริยธรรมแก่เยาวชน ของคณะสงฆ์อำเภอพุนพิน จังหวัดสุราษฎร์ธานี” เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรดังกล่าว

ในการศึกษาเกี่ยวกับเรื่องนี้ ได้พิจารณาแล้วเห็นว่าท่านเป็นผู้มีความรู้ความเชี่ยวชาญในเรื่องนี้เป็นอย่างดี จึงใคร่ขอให้ท่านเป็นผู้เชี่ยวชาญพิจารณาตรวจแก้ไขเครื่องมือที่ใช้ในการทำสารนิพนธ์ ดังที่ได้แนบมาพร้อมแล้วนี้ และหวังเป็นอย่างยิ่งว่าจะได้รับความอนุเคราะห์จากท่านด้วยดี จึงขอขอบคุณในความเอื้อเฟื้อทางวิชาการมา ณ โอกาสนี้

จึงเรียนมาเพื่อพิจารณาให้ความอนุเคราะห์

(พระเทพญาณมงคล, รศ.(พิเศษ))

ผู้อำนวยการวิทยาลัยสงฆ์ราชบุรี

ในข้อนี้, เสร็จ
พระปิฎกโกศล
๓๐ ต.ค. ๖๑

ผู้ประสานงาน : พระนิคม ฉายา กตปญโญ
โทรศัพท์ติดต่อ

บันทึกข้อความ

ส่วนงาน	วิทยาลัยสงฆ์ราชบุรี	โทร. ๐๘๑-๐๑๔-๓๙๔๖
ที่	ศธ.๒๑๖๑/ว.๕๒	วันที่ ๔ ตุลาคม ๒๕๖๑
เรื่อง	ขอความอนุเคราะห์ตรวจแก้ไขเครื่องมือที่ใช้ในการทำสารนิพนธ์	

เรียน พระครูวิสุทธาณันทคุณ, ดร.

เนื่องด้วย พระนิคม ฉายา กตปญโญ รหัสประจำตัวนิสิต ๖๐๓๐๒๐๕๐๒๖ นิสิตหลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการเชิงพุทธ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาลัยสงฆ์ราชบุรี ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง “การส่งเสริมการอบรมคุณธรรมจริยธรรมแก่เยาวชน ของคณะสงฆ์อำเภอพุนพิน จังหวัดสุราษฎร์ธานี” เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรดังกล่าว

ในการศึกษาเกี่ยวกับเรื่องนี้ ได้พิจารณาแล้วเห็นว่าท่านเป็นผู้มีความรู้ความเชี่ยวชาญในเรื่องนี้เป็นอย่างดี จึงใคร่ขอให้ท่านเป็นผู้เชี่ยวชาญพิจารณาตรวจแก้ไขเครื่องมือที่ใช้ในการทำสารนิพนธ์ ดังที่ได้แนบมาพร้อมแล้วนี้ และหวังเป็นอย่างยิ่งว่าจะได้รับความอนุเคราะห์จากท่านด้วยดี จึงขอขอบคุณในความเอื้อเฟื้อทางวิชาการมา ณ โอกาสนี้

จึงเรียนมาเพื่อพิจารณาให้ความอนุเคราะห์

(พระเทพญาณมงคล,รศ.(พิเศษ))

ผู้อำนวยการวิทยาลัยสงฆ์ราชบุรี

(พระครูวิสุทธาณันทคุณ)

๒๙ ต.ค. ๖๑

ผู้ประสานงาน : พระนิคม ฉายา กตปญโญ
โทรติดต่o

บันทึกข้อความ

ส่วนงาน	วิทยาลัยสงฆ์ราชบุรี	โทร. ๐๘๑-๐๑๔-๓๙๔๖
ที่	ศธ.๖๑๖๑/ว.๕๖	วันที่ ๔ ตุลาคม ๒๕๖๑
เรื่อง	ขอความอนุเคราะห์ตรวจแก้ไขเครื่องมือที่ใช้ในการทำสารนิพนธ์	

เจริญพร ดร.ปณณธร เขียรชัยพฤกษ์

เนื่องด้วย พระนิคม ฉายา กตปญโญ รหัสประจำตัวนิสิต ๖๐๓๐๒๐๕๐๒๖ นิสิตหลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการเชิงพุทธ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาลัยสงฆ์ราชบุรี ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง “การส่งเสริมการอบรมคุณธรรมจริยธรรมแก่เยาวชน ของคณะสงฆ์อำเภอพุนพิน จังหวัดสุราษฎร์ธานี” เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรดังกล่าว

ในการศึกษาเกี่ยวกับเรื่องนี้ ได้พิจารณาแล้วเห็นว่าท่านเป็นผู้มีความรู้ความเชี่ยวชาญในเรื่องนี้เป็นอย่างดี จึงใคร่ขอให้ท่านเป็นผู้เชี่ยวชาญพิจารณาตรวจแก้ไขเครื่องมือที่ใช้ในการทำสารนิพนธ์ ดังที่ได้แนบมาพร้อมแล้วนี้ และหวังเป็นอย่างยิ่งว่าจะได้รับความอนุเคราะห์จากท่านด้วยดี จึงขอขอบคุณในความเอื้อเฟื้อทางวิชาการมา ณ โอกาสนี้

จึงเจริญพรมาเพื่อพิจารณาให้ความอนุเคราะห์

(พระเทพญาณมงคล,รศ.(พิเศษ))

ผู้อำนวยการวิทยาลัยสงฆ์ราชบุรี

ดร.อริสมันต์ ไข่มณี
 อ.นพ. ธีระชัยพฤกษ์

30 ต.ค 61

ผู้ประสานงาน : พระนิคม ฉายา กตปญโญ
 โทรติดต่

บันทึกข้อความ

ส่วนงาน	วิทยาลัยสงฆ์ราชบุรี	โทร. ๐๘๑-๐๑๔-๓๙๔๖
ที่	ศธ.๖๑๖๑/ว.๕๒	วันที่ ๔ ตุลาคม ๒๕๖๑
เรื่อง	ขอความอนุเคราะห์ตรวจแก้ไขเครื่องมือที่ใช้ในการทำสารนิพนธ์	

เรียน พระครูสังฆรักษ์ทรงพรพรณ ขยทตโต, ผศ.ดร.

เนื่องด้วย พระนิคม ฉายา กตปญโญ รหัสประจำตัวนิสิต ๖๐๓๐๒๐๕๐๒๖ นิสิตหลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการเชิงพุทธ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาลัยสงฆ์ราชบุรี ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง “การส่งเสริมการอบรมคุณธรรมจริยธรรมแก่เยาวชน ของคณะสงฆ์อำเภอพุนพิน จังหวัดสุราษฎร์ธานี” เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรดังกล่าว

ในการศึกษาเกี่ยวกับเรื่องนี้ ได้พิจารณาแล้วเห็นว่าท่านเป็นผู้มีความรู้ความเชี่ยวชาญในเรื่องนี้เป็นอย่างดี จึงใคร่ขอให้ท่านเป็นผู้เชี่ยวชาญพิจารณาตรวจแก้ไขเครื่องมือที่ใช้ในการทำสารนิพนธ์ ดังที่ได้แนบมาพร้อมแล้วนี้ และหวังเป็นอย่างยิ่งว่าจะได้รับความอนุเคราะห์จากท่านด้วยดี จึงขอขอบคุณในความเอื้อเฟื้อทางวิชาการมา ณ โอกาสนี้

จึงเรียนมาเพื่อพิจารณาให้ความอนุเคราะห์

(พระเทพญาณมงคล,รศ.(พิเศษ))

ผู้อำนวยการวิทยาลัยสงฆ์ราชบุรี

ตรวจแก้ไขเรียบร้อยแล้ว

(พระครูสังฆรักษ์ทรงพรพรณ ขยทตโต, ผศ.ดร.)
๓๐ / ๓.๑. / ๖๑

ผู้ประสานงาน : พระนิคม ฉายา กตปญโญ

โทรติดต่o

ภาคผนวก ข.

หนังสือขอความอนุเคราะห์เก็บข้อมูลเพื่อการวิจัย

๑. พระครูสถิตวิวัฒนาภรณ์	เจ้าคณะอำเภอฟุนพิน จังหวัดสุราษฎร์ธานี
๒. พระครูสารโสตรธิคุณ	รองเจ้าคณะอำเภอฟุนพิน จังหวัดสุราษฎร์ธานี
๓. พระครูอาคมปัญญาคุณ	เจ้าคณะตำบลท่าข้าม เขต ๒ อำเภอฟุนพิน จังหวัดสุราษฎร์ธานี
๔. พระครูนิโครธนนทคุณ	เจ้าคณะตำบลหนองไทร อำเภอฟุนพิน จังหวัดสุราษฎร์ธานี
๕. พระครูสารธรรมรัตน์	เจ้าคณะตำบลฟุนพิน อำเภอฟุนพิน จังหวัดสุราษฎร์ธานี
๖. พระครูกิตติพัฒนานุกุล	เจ้าคณะท่าโรงช้าง อำเภอฟุนพิน จังหวัดสุราษฎร์ธานี
๗. พระปลัดปัญญา สมนโร	เจ้าอาวาสวัดท่าโรงช้าง อำเภอฟุนพิน จังหวัดสุราษฎร์ธานี
๘. พระปลัดคำรณ กตปญโญ	เจ้าอาวาสวัดนางมะเมี อำเภอฟุนพิน จังหวัดสุราษฎร์ธานี
๙. นายภาณุศักดิ์ พรหมเข้ม	ผ.อ.ร.ร.ฟุนพินพิทยาคม อำเภอฟุนพิน จังหวัดสุราษฎร์ธานี

ที่ ศธ. ๐๓๖๑/ว.๕๖

มหาวิทยาลัยสุโขทัยวังมหาราชนครสุโขทัย
วิทยาเขตสุโขทัย
วิทยาลัยสงฆ์สุโขทัย
เลขที่ ๔๐๐ หมู่ที่ ๓ ตำบลเมืองเก่า
อำเภอสุโขทัย จังหวัดสุโขทัย
๖๑๑๐๐

๓ ธันวาคม ๒๕๖๑

เรื่อง ขอยกย่องและให้ทุนการศึกษาแก่นักเรียน

เรียน พระครูสุธรรมธาดา เจ้าคณะตำบลสุโขทัย อำเภอสุโขทัย จังหวัดสุโขทัย
สิ่งที่ส่งมาด้วย หนังสือขอทุนการศึกษา จำนวน ๑ ชุด

เรียนด้วย พระนิคม ฉายา กตบญฺโญ รหัสประจำตัวนิสิต ๖๐๓๐๒๐๕๐๒๖ นิสิตจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย สาขาวิชาการศึกษาระดับสูง มหาวิทยาลัยสุโขทัยวังมหาราชนครสุโขทัย วิทยาเขตสุโขทัย ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง "การส่งเสริมการอบรมคุณธรรมจริยธรรมแก่เยาวชน ของคณะสงฆ์อำเภอสุโขทัย จังหวัดสุโขทัย" เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาค้นคว้าระดับสูงดังกล่าว

ในการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับเรื่องที่มีความสำคัญและเกี่ยวข้องกับคุณธรรมและคุณงามความดีของพระภิกษุสงฆ์และสามเณรในพระพุทธศาสนาได้โปรดพิจารณาอนุญาตให้มีศักดิ์ในการรับทุนการศึกษาเพื่อเป็นบรรณาธิบายในการวิจัย ซึ่งจะนำไปประโยชน์ทางวิชาการต่อไป แก่พระภิกษุสงฆ์และสามเณรในพระพุทธศาสนา ซึ่งการพิจารณาอนุญาตครั้งนี้จะได้รับความอนุเคราะห์จากพระคุณท่านเจ้าคณะจังหวัดสุโขทัย และพระคุณเจ้าอธิการเจ้าคณะจังหวัดสุโขทัย

จึงเรียนมาเพื่อพิจารณาให้ความอนุเคราะห์

พระครูสุธรรมธาดา

พระครูสุธรรมธาดา

เจ้าคณะตำบลสุโขทัย

เรียนด้วยความเคารพ

พระปิฎกโกศล

(พระปิฎกโกศล,ตร.)

อธิการผู้อำนวยการวิทยาลัยสงฆ์สุโขทัย

ผู้รับสนองพระบัญชา พระนิคม ฉายา กตบญฺโญ

โทรศัพท์ ๐๘๖ ๓๖๖๕ ๕๖๖๕

ਸੀ ਮਿਥ, ਫਰਵਰੀ ੨੦/੨੦੧੫

[illegible]

១. ភ័យខ្លាច ២៥៤៦

เรื่อง ขอความร่วมมือระหว่างหน่วยงานสาธารณะแห่งกีโรมาโนโรเรอีน เพื่อที่จะได้มีการวิจัย
เจริญพร นายภาณุศักดิ์ พรหมแท้ ผู้ชำนาญการโรงเรียนอนุบาลพิษณุโลก
สิ่งที่ส่งมาด้วย แผนปฏิบัติงานที่ให้บริการแก่ชุมชน

เบื้องต้น พระนิคม ฉายา กตปุญโญ รัชสีประจักษ์มาสิริธ ๖๐๓๐๒๐๕๐๒๖ นิสิทฺธสิริสุวฑฺฒน
ศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการเชิงพุทธ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาลัยสงฆ์
ราชบุรี ได้ทำน้อมถวายถวายเรื่อง "การส่งเสริมการอบรมคุณธรรมจริยธรรมแก่เยาวชน ของคณะสงฆ์อำเภอ
หนองหิน จังหวัดระยองธานี" ให้แก่ คณะสงฆ์ของทางศึกษาตามหลักคุณธรรมแห่ง

[illegible]

จึงเชิญพระมาเพื่อที่จะจารึกไว้ความชอบพระยศ

2. ឆ្នាំ ឆ្នាំ ២០២២

อีกด้านหนึ่งของบ้านนี้ ขอดอกมะลิและแคสเซีย
ที่โรงเรียนเขาแม่สลับมาปลูกไว้หน้าโรงเรียน
เพื่อเก็บหอมรดก
จึงได้เห็นดอกไม้สีสดใสที่ปลูกอยู่

ຈົ່ງເອົາບາດເກືອໄປ/ຮັດ ທີ່ມາຮັດ

26.04.61

ผู้ประสานงาน : พระโคม อาราม กตปุญโญ
[กรกฎาคม ๐๘ ๒๕๖๑] ๕๕๗๒๑

ကျေးဇူးတင်

Ans. 29

(พระปิฎกโกศล, ตร.)

รักษาการผู้ช่วยอธิการบดีฝ่ายศิลปวัฒนธรรม

[illegible]

โรงเรียนศิริรัฐวิทยาคม จ.พม.๑๑
เลขที่รับ ๒๕๖ ๒๕๐๑
วันที่ 20 พ.ค. 2561
เวลา 14.00 น.

ที่ ศธ. ๒๑๖๑/ว.๕๒

นายปณณณกุล ธรรมะวงษ์วิทยาสัย
 วิทยาลัยสงฆ์ราชบุรี
 วิทยาลัยพุทธธรรมราชบุรี
 เลขที่ ๓๓๓ หมู่ที่ ๓ ตำบลบางหลวง
 อำเภอเมืองสงขลา จังหวัดสงขลา ๙๐๐๐๐

๑๙ พฤษภาคม ๒๕๖๑

เรื่อง จอการมอบหมายให้รับผิดชอบเพื่อตรวจสอบความเที่ยงตรงของแบบสอบถาม
 เจริญพร นายภูมิธิดิต์ คงฤทธิ์ ผู้อำนวยการโรงเรียนศิริรัฐวิทยาคม
 ซึ่งส่งมาด้วย เครื่องมือใช้ในการเก็บข้อมูล จำนวน ๓ ชุด

เรียนว่า พระนิคม อาภา กตปณโณ รหัสประจำตัวนิสิต ๑๐๓๐๒๐๕๐๒๖ นิสิตหลักสูตรพุทธ
 ศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการเชิงพุทธ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตสงข
 ราชบุรี ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง "การส่งเสริมการอบรมคุณธรรมจริยธรรมแก่เยาวชน ของคณะสงฆ์อำเภอ
 พุนหัน จังหวัดสุราษฎร์ธานี" เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรดังกล่าว

ในการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับเรื่องนี้มีคำถามจำเป็นที่จะต้องทราบรายละเอียดจาก นำเรียนในโรงเรียนศิริรัฐ
 วิทยาคม จึงขอความอนุเคราะห์จากท่าน ได้พิจารณาอนุญาตให้ใช้ศึกษาค้นคว้าในการเก็บรวบรวมข้อมูล เพื่อ
 ตรวจสอบความเที่ยงตรงของแบบสอบถามในการวิจัย จึงขอเป็นพระนิคมทางวิชาการต่อไป หลักสูตรพุทธ
 ศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการศึกษาเชิงพุทธ เจริญพร มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตสงข
 ราชบุรี และขอเป็นนายอำเภอจึงจะได้รับความอนุเคราะห์จากท่านด้วยดี จึงขอขอบคุณในความเอื้อเฟื้อทาง
 วิชาการมา ณ โอกาสนี้

จึงเจริญพรมาเพื่อพิจารณาให้ความอนุเคราะห์

---นาย
 - นายน. น.ม.จิตร นิสิตสงฆ์ พม.๑๑
 ๒๕๖๑

ผู้ประสานงาน : พระนิคม อาภา กตปณโณ
 โทรศัพท์ ๐๙ ๓๓๖๕ ๕๖๗๐
 อีเมล ๒๕๖๑ ๒๕๐๑-๒๕๐๑

เจริญพร
 (พระนิคมโกศล, ดร.)

ผู้อำนวยการสำนักงานการศึกษาลงสงขลา

นายอนุชิต ธรรมะวงษ์วิทยาสัย
 นายอนุชิต ธรรมะวงษ์วิทยาสัย
 นายอนุชิต ธรรมะวงษ์วิทยาสัย

๒๕๖๑
 ๒๕๖๑

ที่ ศธ. ๒๑๒๖/๒.๕๖

มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี
วิทยาลัยสงฆ์ราชบุรี
วัดสมณพัชรธรรมการาราม
เลขที่ ๔๐๘ หมู่ที่ ๑ ตำบลแม่พวย
อำเภอคำชะอี จังหวัดมุกดาหาร
๕๔๑๓๐๐

๓ ธันวาคม ๒๕๖๑

เรื่อง "ขอขานบุญบารมี" สักการะพระเพื่อเก็บข้อมูลการวิจัย

เรียน พระครูนิโครธนิมิตคุณ เจ้าคณะตำบลหนองโพ อำเภอพุนพิน จังหวัดสุราษฎร์ธานี
สิ่งที่ส่งมาด้วย แบบสัมภาษณ์ที่ใช้ในการเก็บข้อมูล จำนวน ๑ ชุด

เนื่องด้วย พระนิคม ฉายา กตปญโญ รหัสประจำตัวมีสีด ๒๐๓๐๒๐๕๐๒๒ ปีระหนักรัตนพุทธศาสนศตวรรษที่ ๒๕ สาขาวิชาการจัดการเชิงพุทธ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาลัยสงฆ์ราชบุรี ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง "การส่งเสริมการอบรมคุณธรรมจริยธรรมแก่เยาวชน ของคณะสงฆ์อำเภอพุนพิน จังหวัดสุราษฎร์ธานี" เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาวิทยานิพนธ์เรื่อง

ในการศึกษาวิจัยเรื่องนี้มีเรื่องจำเป็นที่จะต้องสัมภาษณ์เจ้าคณะตำบลหนองโพพุนพิน ซึ่งได้ขอความอนุเคราะห์จากพระคุณท่านได้โปรดพิจารณาอนุญาตให้นิสิตดำเนินการสัมภาษณ์เก็บรวบรวมข้อมูลในการวิจัย ซึ่งจะเก็บประวัติในทางวิชาการต่อไป แต่หลักสุตรพุทธศาสนศตวรรษที่ ๒๕ สาขาวิชาการจัดการเชิงพุทธ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาลัยสงฆ์ราชบุรี และหวังเป็นอย่างยิ่งว่าจะได้รับความอนุเคราะห์จากพระคุณท่านด้วยดี จึงขอขอบพระคุณในความเล็งเห็นทางวิชาการมา ณ โอกาสนี้

จึงเรียนมาเพื่อพิจารณาให้ความอนุเคราะห์

(ลายเซ็นพระนิคม)
พ.ศ. ๒๕๖๑.๑๒.๐๓

เรียนด้วยความเป็นเคารพ

(ลายเซ็นพระนิกร)
(พระนิกรโกศล,ดร.)

รักษาการผู้อำนวยการวิทยาลัยสงฆ์ราชบุรี

ผู้ประสานงาน : พระนิคม ฉายา กตปญโญ
โทรศัพท์ ๐๘๖ ๓๘๒๒๕ ๕๖๖๒๓

ที่ ศธ. ๖๑๖๑๓/ว.๕๑

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
วิทยาเขตวังน้อย
จัดหลวงพ่อดุสิต ฌานาธรรม
เลขที่ ๑๐๐๗ หมู่ที่ ๑ ตำบลวังน้อย
อำเภอวังน้อย จังหวัดลพบุรี
๑๖๐๐๐๐

๓ ธันวาคม ๒๕๖๑

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์ให้มีภาพลักษณ์เกี่ยวกับข้อมูลการวิจัย

เรียน พระครูฤทธิธรรมาภรณ์ เจ้าคณะอำเภอพนมพิณ จังหวัดสุราษฎร์ธานี

สิ่งที่ส่งมาด้วย แบบสัมภาษณ์ที่ใช้ในการเก็บข้อมูล จำนวน ๓ ชุด

เนื่องด้วย พระนิคม ฉายา กตปณโณ รหัสประจำตัวนิสิต ๖๐๓๐๒๐๕๐๒๖ นิสิตหลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการเชิงพุทธ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตวังน้อย ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง "การส่งเสริมการอบรมคุณธรรมจริยธรรมแก่เยาวชน ของคณะสงฆ์อำเภอพนมพิณ จังหวัดสุราษฎร์ธานี" เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของงานศึกษาค้นคว้าวิจัยดังกล่าว

ในการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับเรื่องที่มีความจำเป็นต้องสัมภาษณ์เก็บ ข้อมูลจากพระคุณท่าน จึงใคร่ขอความอนุเคราะห์จากพระคุณท่านได้โปรดพิจารณาอนุญาตให้ใช้ชื่อตัวในการสัมภาษณ์ เพื่อเก็บรวบรวมข้อมูลในการวิจัย ซึ่งจะประโยชน์ทางการต่อไป แก่หลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการเชิงพุทธ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตวังน้อย และหวังเป็นอย่างยิ่งว่าจะได้รับความอนุเคราะห์จากพระคุณท่านด้วยดี ซึ่งขอขอบคุณในความเอื้อเฟื้อทางวิชาการมา ณ โอกาสนี้

จึงเรียนมาเพื่อพิจารณาให้ความอนุเคราะห์

เรียนด้วยความเคารพ

อธิการบดีมหาวิทยาลัยราชภัฏวชิรเวศน์
พระครูฤทธิธรรมาภรณ์

พระปิฎกโกศล
(พระปิฎกโกศล,ดร.)

รักษาการผู้อำนวยการวิทยาลัยสงฆ์ราชบุรี

ผู้ประสานงาน : พระนิคม ฉายา กตปณโณ

โทรศัพท์ : ๐๙-๓๑๖๕ ๕๖๐๒๖

ที่ ศธ. ๖๑๖๑/ว.๕๒

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
วิทยาลัยสงฆ์ราชบุรี
วัดสวนหม่อนโพธิ์, ภาษีการ นม
เลขที่ ๒๐๔ หมู่ที่ ๙ ตำบลหนอง
ท่าบ่อ ตำบลหนองหลวง จังหวัดราชบุรี
๗๖๑๑๐

๓ ธันวาคม ๒๕๖๑

เรื่อง ขอบความอนุเคราะห์สืบหาผลเพื่อเก็บข้อมูลการวิจัย
เรียน พระปลัดสัญญา สดณฺโณ เจ้าอาวาสวัดท่าโรงช้าง
กิ่งที่ส่งมาด้วย แบบสัมภาษณ์ที่ใช้ในการเก็บข้อมูล จำนวน ๑ ชุด

เนื่องด้วย พระนิคม ฉายา กตปญฺโญ รหัสประจำตัวนิสิต ๖๐๓๐๒๐๕๐๒๖ นิสิตหลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการเชิงพุทธ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาลัยสงฆ์ราชบุรี ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง "การส่งเสริมการอบรมคุณธรรมจริยธรรมแก่เยาวชน ของคณะสงฆ์อำเภอหุนพัน จังหวัดสุราษฎร์ธานี" เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาระดับหลักสูตรดังกล่าว

ในการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับเรื่องนี้มีควมจำเป็นต้องสัมภาษณ์เก็บข้อมูลจากพระคุณท่าน ซึ่งขอขอบความอนุเคราะห์จากพระคุณท่านได้โปรดพิจารณาอนุญาตให้นิสิตดำเนินการสัมภาษณ์เพื่อเก็บรวบรวมข้อมูลในการวิจัย ซึ่งจะเป็นประโยชน์แก่การวิจัยต่อไป แก่หลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการเชิงพุทธ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาลัยสงฆ์ราชบุรี และหวังเป็นอย่างยิ่งว่าจะได้รับความอนุเคราะห์จากพระคุณท่านด้วยดี จึงขอขอบพระคุณในความเอื้อเฟื้อทางวิชาการมา ณ โอกาสนี้

จึงเรียนมาเพื่อพิจารณาให้ความอนุเคราะห์

เรียนด้วยความเคารพ

(พระปัญญโกศล,ตร.)

รักษาการผู้อำนวยการวิทยาลัยสงฆ์ราชบุรี

ผู้ประสานงาน : พระนิคม ฉายา กตปญฺโญ
โทรศัพท์ ๐๙๙ ๙๙๖๕ ๕๒๓๒

ที่ ศธ. ๖๓๖๖๖/๖.๕๒

มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์
วิทยาเขตราชบุรี
ให้พระพรหมคุณาภรณ์
และเจ้าคณะบุรีรัมย์ ด้านสงฆ์
ดำเนินตามมติของ สภามหาวิทยาลัย
ราชภัฏวไลยอลงกรณ์

๙ ธันวาคม ๒๕๖๓

เรื่อง ขอความเห็นชอบการตั้งคณะกรรมการวิจัย

เรียน พระครูอาคมปัญญาคณ เจ้าคณะตำบลห้วยทับทัน เขต ๒ จังหวัดสุรินทร์ จังหวัดสุราษฎร์ธานี
สิ่งที่ส่งมาด้วย มติสภามหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ฉบับที่ ๑๕๖

เนื่องด้วย พระนิคม ฉายา กตปุญโญ ราชภัฏราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ๖๐๓๐๒๐๕๐๒๖ บัณฑิตศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการเชิงพุทธ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตราชบุรี ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง "การส่งเสริมการอบรมคุณธรรมจริยธรรมแก่เยาวชน ของคณะสงฆ์อำเภอห้วยทับทัน จังหวัดสุราษฎร์ธานี" เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรดังกล่าว

ในการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับเรื่องไม่พหุเป็น เป็นข้อสังเกตว่าเจ้าคณะอำเภอห้วยทับทัน จังหวัดสุราษฎร์ธานี พระครูอาคมปัญญาคณ ได้ไปรื้อฟื้นการมาตามดูงานให้วัดวัดต่าง เป็นการส่งเสริมการอบรมคุณธรรมจริยธรรมแก่เยาวชนในการวิจัย ซึ่งจะเป็นประโยชน์ทางวิชาการต่อไป แต่การส่งเสริมคุณธรรมแก่เยาวชน สาขาวิชาการจัดการเชิงพุทธ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตราชบุรี และหวังเป็นอย่างยิ่งว่าจะได้รับความอนุเคราะห์จากพระครูอาคมปัญญาคณ เจ้าคณะตำบลห้วยทับทัน เขต ๒ จังหวัดสุรินทร์ เพื่อหาวิธีการมา ณ โอกาสนี้

จึงเรียนมาเพื่อพิจารณาให้ความเห็นชอบ

ด้วยความเคารพ

(พระปญฺญโกศล,ดร.)

รักษาการผู้อำนวยการวิทยาลัยสงฆ์ราชบุรี

ผู้ประสานงาน : พระนิคม ฉายา กตปุญโญ

โทรศัพท์ ๐๘-๓๔๖๖๘-๘๖๖๖๖

ที่ ศธ. ๖๓๖๖๖/ว.๕๒๓

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
วิทยาลัยสงฆ์ราชบุรี
วิทยาเขตพัฒนาราม
เลขที่ ๑๐๑ หมู่ที่ ๓ ตำบลหนองพยอม
กำแพงแสนในเขตสงวน จังหวัดราชบุรี
๗๖๑๕๐๓

๓ ธันวาคม ๒๕๖๑

เรื่อง ขอสถานที่สอบพระปริยัติธรรมเพื่อเป็นข้อมูลการวิจัย
เรียน พระครูปลัดศารณ กตปุญโญ เจ้าอาวาสวัดบางมะเค็ด
สิ่งที่ส่งมาด้วย แบบสัมภาษณ์ที่ใช้ในการเก็บข้อมูล จำนวน ๑ ชุด

เนื่องด้วย พระนิคม ฉายา กตปุญโญ รหัสประจำตัวนิสิต ๖๐๓๐๒๐๕๐๒๖ นิสิตหลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการเชิงพุทธ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาลัยสงฆ์ราชบุรี ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง "การส่งเสริมการอบรมคุณธรรมจริยธรรมแก่เยาวชน ของคณะสงฆ์อำเภอพุนพิน จังหวัดสุราษฎร์ธานี" เรื่องเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาคณะหลักสูตรดังกล่าว

ในการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับเรื่องมีความจำเป็นต้องสัมภาษณ์เก็บข้อมูลจากพระคุณท่าน ซึ่งให้ความอนุเคราะห์จากพระคุณท่านได้โปรดพิจารณาอนุญาตให้นิสิตดำเนินการสัมภาษณ์เก็บรวบรวมข้อมูลในการวิจัย ซึ่งจะเป็นประโยชน์ทางวิชาการต่อไป แก่หลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการเชิงพุทธ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาลัยสงฆ์ราชบุรี และหวังเป็นอย่างยิ่งว่าจะได้รับความอนุเคราะห์จากพระคุณท่านด้วยดี ซึ่งขอขอบคุณในความเอื้อเฟื้อทางวิชาการมา ณ โอกาสนี้

จึงเรียนมาเพื่อพิจารณาให้ความอนุเคราะห์

เรียนด้วยความเคารพ

(พระปวิฏโกศล,ดร.)

รักษาการผู้อำนวยการวิทยาลัยสงฆ์ราชบุรี

ผู้ประสานงาน : พระนิคม ฉายา กตปุญโญ
โทรศัพท์ ๐๘ ๓๑๖๕๔ ๕๖๗๒

ที่ ศธ. ๒๐๑๖๓๘/๑.๕๒๕

มหาวิทยาลัยราชภัฏวชิรเวศน์
วิทยาเขตเชียงราย
วัดสมณพรหมธรรมภายใน
เลขที่ ๑๐๑ หมู่ที่ ๓ ตำบลแสนสุข
อำเภอแม่จัน จังหวัดเชียงราย
๗๕๑๒๐

๓ ธันวาคม ๒๕๖๑

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์สัมภาษณ์เกี่ยวกับข้อมูลการวิจัย

เรียน พระครูสารโสทรธัญญ์ รองเจ้าคณะอำเภอขุนยี่บ จังหวัดสุราษฎร์ธานี

สิ่งที่ส่งมาด้วย แบบสัมภาษณ์ที่ใช้ในการเก็บข้อมูล จำนวน ๑ ชุด

เรียนด้วย พระนิคม ฉายา กตปณโณ รหัสประจำตัววิจัย ๒๐๑๐๒๐๕๐๒๖ บัณฑิตศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการเชิงพุทธ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตสุราษฎร์ธานี ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง "การส่งเสริมการอบรมคุณธรรมจริยธรรมแก่เยาวชน ของคณะสงฆ์อำเภอขุนยี่บ จังหวัดสุราษฎร์ธานี" เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของวิทยานิพนธ์การศึกษาระดับปริญญาโท

ในการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับเรื่องที่มีความจำเป็นต้องสัมภาษณ์เก็บข้อมูลจากพระคุณท่าน จึงใคร่ขอความอนุเคราะห์จากพระคุณท่านได้โปรดพิจารณาอนุญาตให้บัณฑิตดำเนินการสัมภาษณ์เกี่ยวกับรวบรวมข้อมูลในการวิจัย ซึ่งจะเป็นประโยชน์ทางการต่อไป แก่บัณฑิตผู้ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการเชิงพุทธ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตสุราษฎร์ธานี และหวังเป็นอย่างยิ่งว่าจะได้รับความอนุเคราะห์จากพระคุณท่านด้วยดี ซึ่งขอขอบพระคุณในความเชื่อใจทางวิชาการมา ณ โอกาสนี้

จึงเรียนมาเพื่อพิจารณาให้ความอนุเคราะห์

เรียนด้วยความเคารพ

(พระปิฎกโกศล,ดร.)

รักษาการผู้อำนวยการวิทยาลัยสงฆ์เชียงราย

ผู้รับประสานงาน พระนิคม ฉายา กตปณโณ
โทรศัพท์ ๐๘-๓๓๖๕๕-๕๖๗๒

ภาคผนวก ค.

ตัวอย่างเครื่องมือวิจัยทั้งเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพ

แบบสอบถามเพื่อการวิจัย

เรื่อง การส่งเสริมการอบรมคุณธรรมจริยธรรมแก่เยาวชนของคณะสงฆ์

อำเภอพุนพิน จังหวัดสุราษฎร์ธานี

*****

คำชี้แจง

๑. แบบสอบถามชุดนี้ จัดทำขึ้นเพื่อศึกษาการส่งเสริมการอบรมคุณธรรมจริยธรรมแก่เยาวชนของคณะสงฆ์อำเภอพุนพิน จังหวัดสุราษฎร์ธานี ซึ่งท่านเป็นบุคคลหนึ่งที่ได้รับการ คัดเลือกให้เป็นผู้ตอบแบบสอบถาม โปรดตอบแบบสอบถามตามความคิดเห็นของท่านอย่างแท้จริงให้ครบถ้วนทุกข้อคำถาม คำตอบของท่านผู้วิจัยจะรักษาไว้เป็นความลับและจะไม่มีผลกระทบต่อการทำงานของท่าน หรือหน่วยงานที่ท่านรับผิดชอบ เนื่องจากผู้วิจัยจะนำคำตอบของท่านไปใช้ในการวิเคราะห์ในภาพรวมเท่านั้น

๒. แบบสอบถามชุดนี้ประกอบด้วย ๓ ตอนดังนี้

ตอนที่ ๑ เป็นแบบสอบถามข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

ตอนที่ ๒ เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับการส่งเสริมการอบรมคุณธรรมจริยธรรมแก่เยาวชนของคณะสงฆ์อำเภอพุนพิน จังหวัดสุราษฎร์ธานี

ตอนที่ ๓ เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับ ปัญหา อุปสรรคและข้อเสนอแนะ แสดงความคิดเห็นเพิ่มเติมเกี่ยวกับความต้องการในการส่งเสริมการอบรมคุณธรรมจริยธรรมแก่เยาวชนของคณะสงฆ์อำเภอพุนพิน จังหวัดสุราษฎร์ธานี

๓. การตอบแบบสอบถามของท่านเป็นองค์ประกอบที่สำคัญที่สุด ที่จะทำให้การวิจัยครั้งนี้สำเร็จผู้วิจัยหวังว่า จะได้รับความเมตตาอนุเคราะห์จากท่านในการตอบแบบสอบถามในครั้งนี้เป็นอย่างดี และขอขอบพระคุณมา ณ โอกาสนี้

.....

(พระนิคม กตปญฺโญ)

นิสิตปริญญาโท หลักสูตรปริญญาพุทธศาสตรมหาบัณฑิต

สาขาวิชาการจัดการเชิงพุทธ

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

ปีการศึกษา ๒๕๖๑

แบบสอบถามเพื่อการวิจัย

เรื่อง

“การส่งเสริมการอบรมคุณธรรมจริยธรรมแก่เยาวชนของคณะสงฆ์อำเภอพุนพิน จังหวัดสุราษฎร์ธานี”

แบบสอบถามฉบับนี้มีความประสงค์จะศึกษาการส่งเสริมการอบรมคุณธรรมจริยธรรมแก่เยาวชนของคณะสงฆ์อำเภอพุนพิน จังหวัดสุราษฎร์ธานี โดยมุ่งเน้นศึกษาในเชิงวิชาการ จึงขอความอนุเคราะห์ท่านได้โปรดกรอกแบบสอบถามทุกส่วน ทุกข้อตามความคิดเห็นที่แท้จริงของท่านเพื่อความถูกต้องในการวิเคราะห์และเป็นแนวทางในการนำไปใช้ประโยชน์ต่อการต่อไป ซึ่งแบบสอบถามชุดนี้ประกอบด้วยข้อคำถามทั้งหมด ๑ ส่วน ดังนี้

ส่วนที่ ๑ แบบสอบถามเกี่ยวกับข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

ส่วนที่ ๒ แบบสอบถามเกี่ยวกับการส่งเสริมการอบรมคุณธรรมจริยธรรมแก่เยาวชน

ส่วนที่ ๓ ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการส่งเสริมการอบรมคุณธรรมจริยธรรมแก่เยาวชน

ส่วนที่ ๑ คุณลักษณะส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม

คำชี้แจง โปรดทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องว่าง ( ) ที่ตรงกับคุณลักษณะส่วนบุคคลของท่านมากที่สุด

๑. เพศ

( ) ชาย

( ) หญิง

๒. อายุ

( ) ต่ำกว่า ๑๖ ปี

( ) ๑๖-๑๗ ปี

( ) ๑๘ ปีขึ้นไป

๓. ระดับชั้นเรียน

( ) มัธยมศึกษาปีที่ ๔

( ) มัธยมศึกษาปีที่ ๕

( ) มัธยมศึกษาปีที่ ๖

๔. วุฒิการศึกษาทางธรรม

( ) ธรรมศึกษาตรี

( ) ธรรมศึกษาโท

( ) ธรรมศึกษาเอก

ตอนที่ ๒ : แบบสอบถามเกี่ยวกับการส่งเสริมการอบรมคุณธรรมจริยธรรมแก่เยาวชนของคณะสงฆ์
อำเภอพนมพิณ จังหวัดสุราษฎร์ธานี

คำชี้แจง : โปรดทำเครื่องหมาย ในช่องระดับการส่งเสริมการอบรมคุณธรรมจริยธรรมแก่เยาวชน
ของคณะสงฆ์อำเภอพนมพิณ จังหวัดสุราษฎร์ธานี ว่าอยู่ในระดับใด ตามความเป็นจริง

โดยกำหนดระดับคะแนน ดังนี้

๕ หมายถึง มีการพัฒนา อยู่ในระดับ มากที่สุด

๔ หมายถึง มีการพัฒนา อยู่ในระดับ มาก

๓ หมายถึง มีการพัฒนา อยู่ในระดับ ปานกลาง

๒ หมายถึง มีการพัฒนา อยู่ในระดับ น้อย

๑ หมายถึง มีการพัฒนา อยู่ในระดับ น้อยที่สุด

ข้อที่	การส่งเสริมการอบรมคุณธรรมจริยธรรมแก่ เยาวชนของคณะสงฆ์อำเภอพนมพิณ จังหวัด สุราษฎร์ธานี	ระดับความคิดเห็น				
		มาก ที่สุด	มาก	ปาน กลาง	น้อย	น้อย ที่สุด
		๕	๔	๓	๒	๑
	ด้านเนื้อหาหลักสูตรอบรม					
๑	เนื้อหาเน้นการสร้างสรรค์ทำความดี มีทักษะคิด ใช้ชีวิตให้เป็นประโยชน์					
๒	เนื้อหาเน้นให้มีจิตสำนึกมีคุณลักษณะของคนดี เข้าใจพระพุทธศาสนา					
๓	เนื้อหาเน้นให้มีจิตเสียสละช่วยเหลือผู้อื่น สร้าง คุณธรรมจริยธรรมให้เกิดแก่ตนเอง					
๔	เนื้อหาเน้นให้มีความกตัญญูทักเตือนต่อบิดามารดา					
๕	เนื้อหาเน้นให้เกิดความสำนึกในพระพุทธานุภาพ กรุณาธิคุณของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว					
๖	เนื้อหาเน้นให้ทราบปัญหาอันเกิดจากเพศสัมพันธ์ แนวทางความรักที่ถูกต้อง					
๗	เนื้อหาเน้นให้รู้เท่าทันถึงปัญหาอันมาจากยาเสพติด					

ข้อที่	การส่งเสริมการอบรมคุณธรรมจริยธรรมแก่ เยาวชนของคณะสงฆ์อำเภอพุนพิน จังหวัด สุราษฎร์ธานี	ระดับความคิดเห็น				
		มาก ที่สุด	มาก	ปาน กลาง	น้อย	น้อย ที่สุด
		๕	๔	๓	๒	๑
๘	เนื้อหาเน้นให้อยู่อย่างมีความสุขด้วยหลักธรรม ทางพระพุทธศาสนา					
๙	เนื้อหาเน้นให้รู้จักพัฒนาสมรรถนะทางกายและใจ					
๑๐	เนื้อหาเน้นให้รู้จักพัฒนาจิตให้เป็นจิตสาธารณะ					
	ด้านการจัดกิจกรรมการอบรม					
๑๑	กิจกรรมทำวัตรสวดมนต์					
๑๒	กิจกรรมแสดงตนเป็นพุทธมามกะ					
๑๓	กิจกรรมเพิ่มทักษะชีวิตด้วยหลักธรรมทาง พระพุทธศาสนา					
๑๔	กิจกรรมนำหลักธรรมมาใช้พัฒนาศักยภาพ วิสัยทัศน์และสร้างสรรค์					
๑๕	กิจกรรมนั่งสมาธิ ผีก็มีสติ นำหลักธรรมไปใช้ให้ เกิดประโยชน์					
๑๖	กิจกรรมเดินจงกรม พัฒนาสมรรถนะกายและใจ อย่างมีปัญญา					
๑๗	กิจกรรมฟังธรรมบรรยายการนำหลักธรรมทาง พระพุทธศาสนาไปใช้ในชีวิตประจำวันได้อย่าง เหมาะสม					
๑๘	กิจกรรมฟังธรรมบรรยายเรื่องปัญหาอันเกิดจาก เพศสัมพันธ์					
๑๙	กิจกรรมสนุกอย่างมีสาระ ธรรมะช่วยได้					
๒๐	กิจกรรมปัจฉิมนิเทศรู้ รัก สามัคคี มีน้ำใจพัฒนา จิตให้เป็นจิตสาธารณะ					

ข้อที่	การส่งเสริมการอบรมคุณธรรมจริยธรรมแก่ เยาวชนของคณะสงฆ์อำเภอพุนพิน จังหวัด สุราษฎร์ธานี	ระดับความคิดเห็น				
		มาก ที่สุด	มาก	ปาน กลาง	น้อย	น้อย ที่สุด
		๕	๔	๓	๒	๑
	การใช้สื่อการสอนในการอบรม					
๒๑	มีสื่อเอกสารอ่านประกอบในการจัดกิจกรรมการ อบรม					
๒๒	มีสื่อเอกสารสนุกลักษณะมีสาระ ธรรมะช่วยได้					
๒๓	มีสื่อแผนพับตอบปัญหาธรรมะ					
๒๔	มีสื่อการอบรมที่ทำจากโปรแกรมคอมพิวเตอร์					
๒๕	มีหนังสือประกอบกิจกรรมทำวัตรสวดมนต์					
๒๖	มีสื่อภาพนิ่ง เช่น สไลด์ ภาพวาด ภาพถ่ายการ์ตูน ประกอบในการอบรม					
๒๗	มีสื่อธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมในท้องถิ่น ประกอบการอบรม					
๒๘	มีสื่อวีดิทัศน์อธิบายให้ความรู้ ทางพระพุทธศาสนา และแนวทางปฏิบัติที่ถูกต้อง					
๒๙	มีสื่อสังเกตการมีส่วนร่วมในกิจกรรมของผู้เข้ารับ การอบรม					
๓๐	สื่อประกอบการตั้งจิตเจตนาอธิฐานสรรสร้าง ความดี					

ส่วนที่ ๓ ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการสอนวิชาพระพุทธศาสนา

๓.๑ ด้านเนื้อหารายวิชา

ปัญหา อุปสรรค

.....

.....

.....

ข้อเสนอแนะ

.....

.....

.....

๓.๒ การจัดกิจกรรมการเรียนการสอน

ปัญหา อุปสรรค

.....

.....

.....

ข้อเสนอแนะ

.....

.....

.....

๓.๓ การใช้สื่อการสอน

ปัญหา อุปสรรค

.....

.....

.....

ข้อเสนอแนะ

.....

.....

.....

ขอขอบพระคุณทุกท่านที่ตอบแบบสอบถาม

พระนิคม กตปญโญ (นำชม) (ผู้จัดทำแบบสอบถาม)
คณะสังคมศาสตร์ สาขาวิชาการจัดการเชิงพุทธ
บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
วิทยาลัยสงฆ์ราชบุรี

แบบสัมภาษณ์เพื่อการวิจัย

เรื่อง

การส่งเสริมการอบรมคุณธรรมจริยธรรมแก่เยาวชนของคณะสงฆ์อำเภอพุนพิน จังหวัดสุราษฎร์ธานี

ตอนที่ ๑ ข้อมูลทั่วไปของผู้ให้สัมภาษณ์

ชื่อ - นามสกุล.....

วุฒิการศึกษา.....

ตำแหน่ง.....

วัน/เวลาที่สัมภาษณ์.....

สถานที่.....

ตอนที่ ๒ นิยามศัพท์เฉพาะในการวิจัย

การส่งเสริม หมายถึง การสนับสนุนการประพฤติปฏิบัติตนของนักเรียนต่อตนเอง ต่อผู้อื่น และต่อสังคม ที่สอดคล้องกับการปฏิบัติในเรื่องที่สังคมโดยรวมมีความนิยมชมชอบและให้การสนับสนุนผู้ปฏิบัติเกิดความพึงพอใจ และนำมาซึ่งความสุขให้แก่บุคคลและสังคมรวมทั้งการกระทำที่เป็นไปตามความคาดหวังของสังคมและการดำเนินชีวิตที่ถูกต้องเหมาะสม

การอบรม หมายถึง การพัฒนาความรู้ที่มีอยู่แล้วให้เพิ่มขึ้นอย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล ตามวัตถุประสงค์ที่วางไว้

คุณธรรมจริยธรรม หมายถึง ความดีงามในจิตใจที่ทำให้บุคคลประพฤติดี ผู้มีคุณธรรมเป็นผู้มีความเคยชินในการประพฤติดีด้วยความรู้สึกลงในทางดีงาม ผู้มีคุณธรรมจึงเป็นผู้ที่ไม่มากด้วยกิเลส ซึ่งจะได้รับการยกย่องว่าเป็นคนดี

เยาวชน หมายถึง นักเรียนที่ศึกษาในระดับมัธยมศึกษาตอนปลายในโรงเรียนในอำเภอพุนพิน ประกอบด้วยโรงเรียนพุนพินพิทยาคม จังหวัดสุราษฎร์ธานี

การส่งเสริมการอบรมคุณธรรมจริยธรรมเยาวชน หมายถึง การสนับสนุนการพัฒนาความดีงามใจจิตใจของเยาวชน ผู้มีคุณธรรม จริยธรรมเป็นผู้มีความเคยชินในการประพฤติดีด้วย

ความรู้สึกลงในทาง ดีงาม ซึ่งแบ่งออกเป็น ๓ ด้าน คือ ๑) ด้านเนื้อหาหลักสูตรอบรม ๒) ด้านการจัดกิจกรรมการอบรม ๓) การใช้สื่อการสอนในการอบรม

ตอนที่ ๓ ข้อคำถามแบบสัมภาษณ์

๑. ท่านมีความคิดเห็นการส่งเสริมการอบรมคุณธรรมจริยธรรมแก่เยาวชนของคณะสงฆ์อำเภอพนมพิณ จังหวัดสุราษฎร์ธานี ในปัจจุบันนี้ เป็นอย่างไรบ้าง

๒. ท่านมีความคิดเห็นว่าการส่งเสริมการอบรมคุณธรรมจริยธรรมแก่เยาวชนของคณะสงฆ์อำเภอพนมพิณ จังหวัดสุราษฎร์ธานี “ด้านเนื้อหาหลักสูตรอบรม” นั้น เป็นอย่างไรบ้าง

๓. การส่งเสริมการอบรมคุณธรรมจริยธรรมแก่เยาวชนของคณะสงฆ์อำเภอพนมพิณ จังหวัดสุราษฎร์ธานี “ด้านการจัดกิจกรรมการอบรม” นั้น เป็นอย่างไรบ้าง

๔. ท่านมีความคิดเห็นว่าการส่งเสริมการอบรมคุณธรรมจริยธรรมแก่เยาวชนของคณะสงฆ์อำเภอพนมพิณ จังหวัดสุราษฎร์ธานี “ด้านการใช้สื่อการสอนในการอบรม” นั้น เป็นอย่างไรบ้าง

๕. ท่านมีความคิดเห็นว่าการอุปสรรคของการส่งเสริมการอบรมคุณธรรมจริยธรรมแก่เยาวชนของคณะสงฆ์อำเภอพนมพิณ จังหวัดสุราษฎร์ธานี เป็นอย่างไร

พระนิคม กตปญโญ (นำชม)

นิสิตปริญญาโทพุทธศาสตรมหาบัณฑิต

สาขาวิชาการจัดการเชิงพุทธ

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

วิทยาลัยสงฆ์ราชบุรี

ภาคผนวก ง.

พิมพ์ชื่อภาคผนวก

ประมวลภาพจากการสัมภาษณ์

พระครูอาคมปัญญาคุณ

เจ้าคณะตำบลท่าข้าม เขต ๒ อำเภอพุนพิน จังหวัดสุราษฎร์ธานี,

เจ้าคณะอำเภอพุนพิน จังหวัดสุราษฎร์ธานี

สัมภาษณ์เมื่อ ๑๐ ธันวาคม ๒๕๖๑

ประมวลภาพจากการสัมภาษณ์
พระครูนิโคตนันท์คุณ
เจ้าคณะตำบลหนองไทร
อำเภอพุนพิน จังหวัดสุราษฎร์ธานี
สัมภาษณ์เมื่อ ๑๑ ธันวาคม ๒๕๖๑

ประมวลภาพจากการสัมภาษณ์
พระครูสารธรรมรัตน์
เจ้าคณะตำบลหัวเตย อำเภอพุนพิน จังหวัดสุราษฎร์ธานี,
สัมภาษณ์เมื่อ ๑๒ ธันวาคม ๒๕๖๑

ประมวลภาพจากการสัมภาษณ์
 นายภาณุศักดิ์ พรหมเข้ม
 ผ.อ.ร.ร.พุนพินพิทยาคม อำเภอพุนพิน
 จังหวัดสุราษฎร์ธานี
 สัมภาษณ์เมื่อ ๒๖ ธันวาคม ๒๕๖๑

ภาคผนวก จ.

ผลการหาดัชนีความสอดคล้อง (IOC)

ผลการประเมินความเที่ยงตรง (Index of Item Objective Congruence : IOC)

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย แบบสัมภาษณ์

เรื่อง การส่งเสริมการอบรมคุณธรรมจริยธรรมแก่เยาวชนของคณะสงฆ์อำเภอพุนพิน
จังหวัดสุราษฎร์ธานี

ผู้วิจัย พระนิคม กตปุญโญ (นำชม)

รายนามผู้เชี่ยวชาญ

๑. พระสมุทรวิชโสภณ, ดร.
๒. พระปิฎกโกศล, ดร.
๓. พระครูวิสุทธาสนันท์คุณ, ดร.
๔. พระครูสังฆรักษ์ทรงพรพรณ ชยทตโต, ผศ.ดร
๕. ดร.ปณณธร เจริญชัยพฤษ

ข้อ	การส่งเสริมการอบรมคุณธรรมจริยธรรม แก่เยาวชนของคณะสงฆ์อำเภอพุนพิน จังหวัดสุราษฎร์ธานี	ค่าคะแนนโดย ผู้เชี่ยวชาญท่านที่					รวม	ค่า IOC	ผลการ ประเมิน
		๑	๒	๓	๔	๕			
๑	เพศ ☐ ชาย ☐ หญิง	๑	๑	๑	๑	๑	๕	๑	ใช้ได้
๒	อายุ ☐ ต่ำกว่า ๑๖ ปี ☐ ๑๖-๑๘ ปี ☐ ๑๘ ปีขึ้นไป	๑	๑	๑	๑	-๑	๓	๐.๖	ใช้ได้
๓	ระดับชั้นเรียน ☐ มัธยมศึกษาปีที่ ๔ ☐ มัธยมศึกษาปีที่ ๕ ☐ มัธยมศึกษาปีที่ ๖	๑	๑	๑	๑	๑	๕	๐.๖	ใช้ได้

ข้อ	การส่งเสริมการอบรมคุณธรรมจริยธรรม แก่เยาวชนของคณะสงฆ์อำเภอพุนพิน จังหวัดสุราษฎร์ธานี	ค่าคะแนนโดย ผู้เชี่ยวชาญท่านที่					รวม	ค่า IOC	ผลการ ประเมิน
		๑	๒	๓	๔	๕			
๔	วุฒิการศึกษาทางธรรม ☐ ธรรมศึกษาชั้นตรี ☐ ธรรมศึกษาชั้นโท ☐ ธรรมศึกษาชั้นเอก	๑	๑	๑	๑	๑	๕	๑	ใช้ได้
ด้านเนื้อหาหลักสูตรอบรม									
๑	เนื้อหาเน้นการสร้างสรรค์ทำความดี มี ทักษะคิด ใช้ชีวิตให้เป็นประโยชน์	๑	๑	๑	๑	๑	๕	๑	ใช้ได้
๒	เนื้อหาเน้นให้มีจิตสำนึกมีคุณลักษณะของ คนดี เข้าใจพระพุทธศาสนา	๑	๑	๑	๑	๑	๕	๑	ใช้ได้
๓	เนื้อหาเน้นให้มีจิตเสียสละช่วยเหลือผู้อื่น สร้างคุณธรรมจริยธรรมให้เกิดแก่ตนเอง	๑	๑	๑	๑	๑	๕	๑	ใช้ได้
๔	เนื้อหาเน้นให้มีความกตัญญูกตเวทิต่อบิดา มารดา	๑	๑	๑	๑	๑	๕	๑	ใช้ได้
๕	เนื้อหาเน้นให้เกิดความสำนึกในพระพุท ธมหากรุณาธิคุณของพระบาทสมเด็จพระ เจ้าอยู่หัว	๑	๐	๑	๑	๑	๔	๐.๘	ใช้ได้
๖	เนื้อหาเน้นให้ทราบปัญหาอันเกิดจาก เพศสัมพันธ์ แนวทางความรักที่ถูกต้อง	๑	๑	๑	๑	๑	๕	๑	ใช้ได้
๗	เนื้อหาเน้นให้รู้เท่าทันถึงปัญหาอันมาจาก ยาเสพติด	๑	๑	๑	๑	๑	๕	๑	ใช้ได้
๘	เนื้อหาเน้นให้อยู่อย่างมีความสุขด้วย หลักธรรมทางพระพุทธศาสนา	๑	๑	๑	๑	๑	๕	๑	ใช้ได้
๙	เนื้อหาเน้นให้รู้จักพัฒนาสมรรถนะทาง กายและใจ	๑	๑	๑	๑	๑	๕	๑	ใช้ได้
๑๐	เนื้อหาเน้นให้รู้จักพัฒนาจิตใจให้เป็นจิต สาธารณะ	๑	๑	๑	๑	๑	๕	๑	ใช้ได้

ข้อ	การส่งเสริมการอบรมคุณธรรมจริยธรรม แก่เยาวชนของคณะสงฆ์อำเภอพุนพิน จังหวัดสุราษฎร์ธานี	ค่าคะแนนโดย ผู้เชี่ยวชาญท่านที่					รวม	ค่า IOC	ผลการ ประเมิน
		๑	๒	๓	๔	๕			
	ด้านการจัดกิจกรรมการอบรม								
๑๑	กิจกรรมทำวัตรสวดมนต์	๑	๑	๑	๑	๑	๕	๑	ใช้ได้
๑๒	กิจกรรมแสดงตนเป็นพุทธมามกะ	๑	๑	๑	๑	๑	๕	๑	ใช้ได้
๑๓	กิจกรรมเพิ่มทักษะชีวิตด้วยหลักธรรมทาง พระพุทธศาสนา	๑	๑	๑	๑	๑	๕	๑	ใช้ได้
๑๔	กิจกรรมนำหลักธรรมมาใช้พัฒนา ศักยภาพวิสัยทัศน์และสร้างสรรค์	๑	๑	๑	๑	๑	๕	๑	ใช้ได้
๑๕	กิจกรรมนั่งสมาธิ ฝึกมีสติ นำหลักธรรมไป ใช้ให้เกิดประโยชน์	๑	๑	๑	๑	๑	๕	๑	ใช้ได้
๑๖	กิจกรรมเดินจงกรม พัฒนาสมรรถนะกาย และใจอย่างมีปัญญา	๑	๑	๑	๑	๑	๕	๑	ใช้ได้
๑๗	กิจกรรมฟังธรรมบรรยายการนำหลักธรรม ทางพระพุทธศาสนาไปใช้ใน ชีวิตประจำวันได้อย่างเหมาะสม	๑	๑	๑	๑	๑	๕	๑	ใช้ได้
๑๘	กิจกรรมฟังธรรมบรรยายเรื่องปัญหาอัน เกิดจากเพศสัมพันธ์	๑	๐	๑	๑	๑	๔	๐.๘	ใช้ได้
๑๙	กิจกรรมสนุกอย่างมีสาระ ธรรมะช่วยได้	๑	๑	๑	๑	๑	๕	๑	ใช้ได้
๒๐	กิจกรรมปัจฉิมนิเทศรู้ รัก สามัคคี มีน้ำใจ พัฒนาจิตให้เป็นจิตสาธารณะ	๑	๑	๑	๑	๑	๕	๑	ใช้ได้
	การใช้สื่อการสอนในการอบรม								
๒๑	มีสื่อเอกสารอ่านประกอบในการจัด กิจกรรมการอบรม	๑	๑	๑	๑	๑	๕	๑	ใช้ได้
๒๒	มีสื่อเอกสารสนุกอย่างมีสาระ ธรรมะช่วย ได้	๑	๑	๑	๑	๑	๕	๑	ใช้ได้
๒๓	มีสื่อแผนพับตอบปัญหาธรรมะ	๑	๑	๑	๑	๑	๕	๑	ใช้ได้
๒๔	มีสื่อการอบรมที่ทำจากโปรแกรม คอมพิวเตอร์	๑	๑	๑	๑	๑	๕	๑	ใช้ได้

ข้อ	การส่งเสริมการอบรมคุณธรรมจริยธรรม แก่เยาวชนของคณะสงฆ์อำเภอพุนพิน จังหวัดสุราษฎร์ธานี	ค่าคะแนนโดย ผู้เชี่ยวชาญท่านที่					รวม	ค่า IOC	ผลการ ประเมิน
		๑	๒	๓	๔	๕			
๒๕	มีหนังสือประกอบกิจกรรมทำวัตรสวดมนต์	๑	๑	๑	๑	๑	๕	๑	ใช้ได้
๒๖	มีสื่อภาพนิ่ง เช่น สไลด์ ภาพวาด ภาพถ่าย การ์ตูน ประกอบในการอบรม	๑	๑	๑	๑	๑	๕	๑	ใช้ได้
๒๗	มีสื่อธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมในท้องถิ่น ประกอบการอบรม	๑	๑	๑	๑	๑	๕	๑	ใช้ได้
๒๘	มีสื่อวีดิทัศน์อธิบายให้ความรู้ ทาง พระพุทธศาสนาและแนวทางปฏิบัติที่ ถูกต้อง	๑	๑	๑	๑	๑	๕	๑	ใช้ได้
๒๙	มีสื่อสังเกตการมีส่วนร่วมในกิจกรรมของผู้ เข้ารับการอบรม	๑	๑	๑	๑	๑	๕	๑	ใช้ได้
๓๐	สื่อประกอบการตั้งจิตเจตนาอธิฐานสรร สร้างความคิด	๑	๑	๑	๑	๑	๕	๑	ใช้ได้

ข้อ	การส่งเสริมการอบรมคุณธรรมจริยธรรม แก่เยาวชนของคณะสงฆ์อำเภอพุนพิน จังหวัดสุราษฎร์ธานี	ค่าคะแนนโดย ผู้เชี่ยวชาญท่านที่					รวม	ค่า IOC	ผลการ ประเมิน
		๑	๒	๓	๔	๕			
	ด้านเนื้อหาหลักสูตรอบรม ปัญหาและอุปสรรค .... ข้อเสนอแนะ	๑	๑	๑	๑	-๑	๓	๐.๖	ใช้ได้
	ด้านการจัดกิจกรรมการอบรม ปัญหาและอุปสรรค .... ข้อเสนอแนะ	๑	๑	๑	๑	-๑	๓	๐.๖	ใช้ได้
	การใช้สื่อการสอนในการอบรม ปัญหาและอุปสรรค .... ข้อเสนอแนะ	๑	๑	๑	๑	-๑	๓	๐.๖	ใช้ได้

ข้อ	การส่งเสริมการอบรมคุณธรรมจริยธรรม แก่เยาวชนของคณะสงฆ์อำเภอพุนพิน จังหวัดสุราษฎร์ธานี	ค่าคะแนนโดย ผู้เชี่ยวชาญท่านที่					รวม	ค่า IOC	ผลการ ประเมิน
		๑	๒	๓	๔	๕			
๑	ท่านมีความคิดเห็นว่า การส่งเสริมการ อบรมคุณธรรมจริยธรรมแก่เยาวชนของ คณะสงฆ์อำเภอพุนพิน จังหวัดสุราษฎร์ ธานีในปัจจุบันนี้ เป็นอย่างไรบ้าง	๑	๐	๑	๑	๑	๔	๑	ใช้ได้
๒	ท่านมีความคิดเห็นว่า การส่งเสริมการ อบรมคุณธรรมจริยธรรมแก่เยาวชนของ คณะสงฆ์อำเภอพุนพิน จังหวัดสุราษฎร์ ธานี“ด้านเนื้อหาหลักสูตรอบรม”นั้น เป็นอย่างไรบ้าง	๑	๑	๑	๑	๑	๕	๑	ใช้ได้
๓	การส่งเสริมการอบรมคุณธรรมจริยธรรม แก่เยาวชนของคณะสงฆ์อำเภอพุนพิน จังหวัดสุราษฎร์ธานี “ด้านการจัด กิจกรรมการอบรม”นั้น เป็นอย่างไรบ้าง	๑	๑	๑	๑	๑	๕	๑	ใช้ได้
๔	ท่านมีความคิดเห็นว่า การส่งเสริมการ อบรมคุณธรรมจริยธรรมแก่เยาวชนของ คณะสงฆ์อำเภอพุนพิน จังหวัดสุราษฎร์ ธานี“ด้านการใช้สื่อการสอนในการ อบรม”นั้น เป็นอย่างไรบ้าง	๑	๑	๑	๑	๑	๕	๑	ใช้ได้
๕	ท่านมีความคิดเห็นว่า ปัญหา อุปสรรค ของการส่งเสริมการอบรมคุณธรรม จริยธรรมแก่เยาวชนของคณะสงฆ์อำเภอ พุนพิน จังหวัดสุราษฎร์ธานี เป็นอย่างไร	๑	๑	๑	๑	๑	๕	๑	ใช้ได้

ประวัติผู้วิจัย

ชื่อ ฉายา/นามสกุล	: พระนิคม กตปญฺโญ
วัน เดือน ปีเกิด	: ๒๙ มีนาคม ๒๔๘๖
ภูมิลำเนาที่เกิด	: ๗๘ หมู่ที่ ๖ ตำบลท่าข้าม อำเภอพนมพิณ จังหวัดสุราษฎร์ธานี
การศึกษา	: ปริญญาตรี ครุศาสตร์บัณฑิต วิทยาลัยครูสุราษฎร์ธานี
ประสบการณ์การทำงาน	: รับราชการครู เมื่อ ๑๕ มิถุนายน ๒๕๑๓ ถึง ๓๐ กันยายน ๒๕๔๒ เป็นผู้ประเมินภายนอกการศึกษาระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน ระดับประถมศึกษา และมัธยมศึกษา ปี ๒๕๔๘ – ๒๕๕๒
ตำแหน่งทางวิชาการ	: อาจารย์ ๒ ระดับ ๗ โรงเรียนวัดสุวรรณโกฏ อำเภอพนมพิณ จังหวัดสุราษฎร์ธานี
อุปสมบท	: วันที่ ๕ กรกฎาคม ๒๕๕๓
สังกัด	: มหานิกาย
ปีที่เข้าศึกษา	: ปีการศึกษา ๒๕๖๐
ปีสำเร็จการศึกษา	: ปีการศึกษา ๒๕๖๒
ที่อยู่ปัจจุบัน	: วัดน้ำรอบ หมู่ที่ ๑ ตำบลน้ำรอบ อำเภอพนมพิณ จังหวัดสุราษฎร์ธานี